

proferri, docere non desinunt, et quæ loquenda ne-
gant, legenda non scribunt ^a.

XXVII. Pro his igitur omnibus Ecclesia universalis
agnoscat cujus utilitati, ne Christi Dei nostri plebs
amplius seducatur, nostra servit intentio. Quam uti-
litem per Theodori nomen atque scripta lædi supra
meminimus juste nos et sine aliqua reprehensione ad
ea quæ præsentis auctoritate statutum descendisse.
Et ideo condemnamus et anathematizamus similiter
ut alios omnes hæreticos quos condemnatos et ana-
thematizatos constat a sanctis quatuor conciliis et
a catholica Ecclesia, et Theodorum, qui quondam
Mompuestiæ episcopus fuit, et ejus impia conscripta
nihilominus, et quæ Theodoritus conscripsit contra
rectam fidem et contra duodecim sancti Cyrilli capi-
tula et contra primam synodum Ephesinam, et quæ
ad defensionem Theodori et Nestorii ab eo scripta
sunt: quia pro ^b ecclesiasticæ utilitatis causa popo-
scit etiam memorata Theodoriti scripta damnari, eo
quod sæpe dicti Nestoriani sub ejus episcopi nomine,
qui a beatæ recordationis Leone papa et a sancta
Chalcedonensi synodo legitur fuisse susceptus, eadem
scripta ad astruendi sui erroris videntur adhibere
suffragium, non aspicientes quod non solum sancti
Patres in Chalcedona congregati, damnato Nestorio
cum suis dogmatibus, et ista damnaverint, sed etiam
ipse episcopus Theodoritus omnia dicta quæ beati
Cyrilli in Ephesina prima expositis videbantur con-
traire dogmatibus, in sancta Chalcedonensi synodo
aperta professione respuerit, et susceperit definitio-
nem sancti Chalcedonensis concilii, in qua beati
Cyrilli in Ephesina prima expositam manifestum est
prædicari doctrinam. Et ita, sicut omne concilium
sanctæ Chalcedonensis synodi interlocutum est, ab
eodem synodo constat fuisse susceptum. Propter
quod clarum est nihil nobis [novi] nos per hanc
damnationem statuere, sed ea anathematizasse quæ
et sancta Chalcedonensis synodus respuit, et ipse
quoque Theodoritus episcopus illic sua professione
damnavit.

XXVIII. Prædicta igitur tria impia capitula ana-
thematizamus atque damnamus, id est, epistolam

^a Recte Cotelerius emendat *conscribunt*.

^b Forte delendum *pro*. HARD.

quæ dicitur Ibæ ad Marim Persam, in qua nefandæ
superius designatæ blasphemæ continentur, et im-
pium Theodorum Mompuestenum cum nefandis ejus
conscriptis, et quæ impie Theodoritus conscripsit. Et
quicumque ea quoquo tempore crediderit accipiendæ
vel deferendæ, aut conatus fuerit aliquando præsen-
tem damnationem resolvere, pari anathemate con-
demnamus. Eos autem qui conservantes rectam
fidem prædictis quatuor synodis prædicatam, memo-
rata tria capitula damnaverunt vel dainnant, fra-
tres et consacerdotes habemus. Quæcunque vero
sive meo nomine sive quorumlibet pro defensione
memoratorum trium capitulorum prolata fuerint vel
ubicunque reperta, præsentis nostri plenissimi con-
stituti auctoritate vacuumus. Quas omnes designatas
blasphemias absit ab universali Ecclesia ut quisquam
prædictas quatuor synodos vel unam ex cis asserat
suscepisse vel eos qui talia sapuerunt atque secuti
sunt, cum constet a sanctis memoratis Patribus, et
maxime a sancto Chalcedonensi concilio, nullum de
quo fuit suspicio fuisse susceptum nisi qui superius
designatas blasphemias vel his similia aut hæresim
de qua suspectus fuit respuit, aut blasphemias de
quibus de eo dubitatum est abnegavit atque damnavit.
Et ideo eos qui memoratam epistolam ad Marim
Persam designatas superius blasphemias continentem
a sancta Chalcedonensi synodo a præsentis tempore,
innotescente sibi hujus nostri serie constituti, asse-
rere voluerint esse susceptam, vel a quocunque eo-
rumdem Patrum in Chalcedona residentum ortho-
doxam pronuntiatam nituntur astruere, pari anathe-
matis pœna percellimus; quoniam non solum sancto
ac reverendo Chalcedonensi concilio irrogare mo-
liuntur injuriam, verum etiam incitatores se ac re-
novatores sopiti scandali profitentur, per quod uni-
versalis rursus concuti possit Ecclesia; ut doctoris
Apostoli ^c juste videantur feriri sententia, qua dicit:
Utinam et abscondantur qui vos conturbant. Et post sub-
scriptiones.

Data vii calendarum Martiarum, imperante do-
mino Justiniano perpetuo Augusto anno 27, et post
consulatam Basilii v. c. anno 15, Constantinopolim.

^c Lege ut supra, *doctoris gentium Apostoli*.
HARD.

JUSTINIANI IMPERATORIS LIBER ADVERSUS ORIGENEM.

Ἀδελφός του εὐσεβεστάτου ἡμῶν βασιλέως Ἰουστινιανοῦ, D
καταπεμφθεὶς πρὸς Μηνᾶν τὸν ἀγιώτατον καὶ μακα-
ριώτατον ἀρχιεπίσκοπον τῆς εὐδαίμονος πόλεως καὶ
πατριάρχην, κατὰ Ὁργήνου τοῦ δυσσεβοῦς, καὶ τῶν
ἄνοσιων αὐτοῦ δογμάτων.

Ἡμῖν μὲν αἰεὶ σπουδῆ γέγονέ τε καὶ ἔστι τὸ τὴν ὀρθὴν
καὶ ἀμώμετον πίστιν τῶν Χριστιανῶν, καὶ τὴν κατάστα-

^a Hujus epistolæ (sic enim appellat ipse Justinia-
nus in fine) meminit Liberatus cap. 23, illam dicta-

*Tractatus piissimi imperatoris Justiniani, missus ad
Mennam sanctissimum et beatissimum archiepiscopum
felicitis urbis et patriarcham, adversus impium
Origenem et nefarias ejus sententias.*

Nobis semper studio fuit, atque etiam nunc est,
rectam et irreprehensibilem Christianorum fidem,

tam fuisse instante Pelagio R. E. diacono, et apocri-
siario, ac postmodum a Vigilio pontifice approbatam.

σιν τῆς ἀγιωτάτης τοῦ Θεοῦ καθολικῆς καὶ ἀποστολικῆς Ἐκκλησίας ἀτάραχον διὰ πάντων φυλάττεσθαι, καὶ ταύτην πρώτην τῶν ἄλλων τὴν φροντίδα τιθίμεθα. Δι' ἧς καὶ τὴν ἐν τῇ παρόντι κόσμῳ βασιλείαν ἡμῖν ἀπὸ Θεοῦ παραδεδόσθαι, καὶ φυλάττεσθαι πεπιστυύκαμεν, καὶ τοὺς ἔχθρους τῆς ἡμετέρας πολιτείας ὑποτάττεσθαι δι' ἧς καὶ ἐν τῇ μέλλοντι αἰῶνι ἔλθου ἐνώπιον τῆς αὐτοῦ ἀγαθότητος εὐρεῖν ἔλπίζομεν. Εἰ καὶ τὰ μέγιστα γὰρ ὁ τοῦ ἀνθρώπου γένους πολέμιος διαφορὸς ἐφευρίσκει προφύσεις, δι' ὧν σπουδάζει ἐπιβουλεύειν ταῖς τῶν ἀνθρώπων ψυχαῖς, ἀλλ' οὐν ἡ τοῦ Θεοῦ φιλανθρωπία τὴν ἐκείνου καταρροῦσα πονηρίαν, καὶ τοὺς ἐναντίους διελύχουσα οὐ συγχωρεῖ τὴν ἰδίαν καταβλάπτεσθαι, ἢ σκορπιζεσθαι ποιῆσαι. Ταῦτα δὲ ἡμῖν εἰρηται, ἵνα εἰπερ ἦλθεν εἰς ἡμᾶς, ὡς τινες μὴ ἔχοντες κατὰ κῶν τὸν τοῦ Θεοῦ φόβον, μηδὲ τῶν ὁρθῶν δογμάτων διάκρισιν ἐπιστάμενοι. Δι' ἧς πᾶς ὁ γνώσκων τὴν ἀλήθειαν σώζεται, καταλείψαντες τὰς θείας γραφάς. καὶ τοὺς ἁγίους πατέρας, οὓς ἡ καθολικὴ τοῦ Θεοῦ ἐκκλησία διδασκάλους ἔχει, καὶ δι' ὧν πᾶσα μὲν πνευματικὴ αἵρεσις ἀπελήλαται, ἡ δὲ ὀρθόδοξος πίστις σεσαφηνίσται¹, Ὁριγένους τε καὶ τῶν Ἑλληνικῶν, καὶ Ἀρειανικῶν, καὶ Μανιχαϊκῶν αὐτοῦ δογμάτων ἀντιποικνται, δι' ὧν ἐκείνους εἰς βλάβον ἐπίπεσαν. Οἱ δὲ τοιοῦτοι πῶς δύνανται Χριστιανὸς συναριθμεῖσθαι προσώπου ἀντιποικνόμενοι, τὰ Ἑλλήνων, καὶ Μανιχαίων, καὶ Ἀρειανῶν, καὶ τῶν ἄλλων αἰρετικῶν σπουδάσαντος παραδοῦναι; ἔστις πρὸ πάντων εἰς ἀπὴν τὴν ἁγίαν καὶ ὁμοούσιον τριάδα βλασφημίας ἐτόλμησεν εἰπεῖν τὸν μὲν πατέρα μείζονα εἶναι τοῦ υἱοῦ, τὸν δὲ υἱὸν τοῦ ἁγίου πνεύματος, τὸ δὲ ἁγίον πνεῦμα τῶν ἄλλων πνευμάτων. Προστίθεται [leg. προστίθει] δὲ καὶ τοῦτο τῆ¹ αὐτοῦ ἀσεβεία εἰπὼν, μηδὲ τὸν υἱὸν δύνασθαι τὸν πατέρα ἰδεῖν, μηδὲ τὸ ἁγίον πνεῦμα τοῦ υἱόν¹ καὶ ὅτι ὁ υἱὸς καὶ τὸ ἁγίον πνεῦμα κτιστάτα εἰσι καὶ ὅπερ ἡμεῖς ἐσμεν πρὸς τὸν υἱόν, τοῦτο ὁ υἱὸς ἐστὶ πρὸς τὸν πατέρα. Προστίθει δὲ ταῖς αὐτοῦ βλασφημίαις καὶ τοῦτο ἐν τῇ περὶ ἀρχῶν αὐτοῦ πρώτῳ λόγῳ ἐπ' αὐτῆς λέξεως εἰπὼν ὁ τῶς¹ εἶπεν τῇ ἐπινοουμένη ἀρχῇ τοσούτου ἀριθμῶν τῷ βουλήματι αὐτοῦ ὑποστῆσαι τὸν Θεὸν γοερῶν οὐσιῶν, ὅσον ἡδύνατο διαρκῆσαι¹ πεπερασμένην γὰρ εἶναι καὶ τὴν δύναμιν τοῦ Θεοῦ λεκτέον¹ καὶ μὴ προφάσει εὐφημίας τὴν περιγραφὴν αὐτῆς περιαιρετέον¹ ἵνα γὰρ ἡ ἄπειρος ἡ θεία δύναμις, ἀνάγκη αὐτῶν μηδὲ ἑαυτῶν καὶ τῇ γὰρ φύσει τὸ ἄπειρον ἀπεριληπτόν¹ πεποιήκει τοῖνυν τοσαῦτα, ὧν ἡδύνατο περιδράσασθαι, καὶ ἔχει αὐτὰ ὑπὸ χειρῶν καὶ συγχροτέον¹ ὑπὸ τὴν αὐτοῦ πρόνοιαν, ὡσπερ καὶ τοσαῦτα ἔλαβεν κατεσκευάσεν ὅσον ἡδύνατο κατακοσμήσαι. Ποῖαν ταύτης μείζονα βλασφημίαν κατὰ Θεοῦ προσηγορεῖν Ὁριγένους ἡδύνατο, ὁ καὶ ἐπὶ τῆς ἁγίας τριάδος βαβυλῶν ἐπινοήσας, παλουθεῖαν καὶ ἐντεθεν εἰσάγειν βουλόμενος, καὶ αὐτῶν δὲ Θεοῦ τὴν δύναμιν περιγραφτικῶν εἶναι τραπευόμενος; κάκεινο δὲ τὸ πάσης δυσσεβείας ἀνάμειστον τῆς αὐτοῦ ἐστὶ μυθολογίας τὸ λέγειν, ὅτι πάντα τὰ γίνα. καὶ τὰ εἶδη συναϊδιά ἐστὶ τῷ Θεῷ¹· αἱ ὅτι τῶν

A statumque sanctissimæ Dei catholicæ et apostolicæ Ecclesiæ, perturbationum expertem usquequaque custodiri. Hæc nobis prima et antiquissima cura est : per quam et nobis in præsentī sæculo imperium a Deo traditum esse et conservari credidimus, et reipublicæ nostræ inimicos subdi, et sæculo futuro misericordiam in conspectu ejus bonitatis nos adepturos speramus. Nam et si humani generis hostis varias occasiones commiscit, quibus hominum animas studet ledere : Dei tamen humanitas, illius improbitatem et malitiam frangens atque evacuans, adversariosque redarguens, gregem suum damnum accipere aut dissipari non permittit. Hæc autem a nobis ideo dicta sunt, quod ad nos allatum est, nonnullos Dei timorem in animo non habentes, nec rectæ doctrinæ discrimen tenentes, quo salvatur quicumque veritatem cognoscit ; relictis divinis Scripturis sanctisque Patribus quos catholica Dei Ecclesia doctores habet, per quos omnis ubique hæresis expulsa est, fides vero orthodoxa declarata ; Origenem, ejusque dogmata, paganorum et Arianorum et Manichæorum erroribus affinia asserere : per quæ ille in foveam incidit. Qui ejusmodi sunt, quomodo possunt in Christianis numerari, cum tuentes hominem, qui ea quæ pagani, Manichæi, Ariani, alique hæretici sentiunt, tradere studuit ? Qui ante omnia in ipsam sanctam et consubstantialem Trinitatem blasphemias ausus est dicere : Patrem majorem esse Filio, Filium sancto Spiritu, sanctum Spiritum aliis spiritibus. Porro hoc ad impietatem suam addidit, ut diceret, nec posse Filium Patrem videre, nec Spiritum sanctum Filium : ipsum Fillum et Spiritum sanctum creaturas esse : quodque nos sumus ad Filium, Filium esse ad Patrem. Ad suas autem blasphemias hoc quoque adjunxit in primo sermone Peri archon, his verbis, sic dicens : *In illo, quod mente apprehenditur principio, tantum numerum voluntate sua intelligibilem substantiarum constituit Deus, quanto poterat sufficere ; dicendum enim finitam esse Dei potentiam : nec, sub obtentu laudis ac bonorum verborum, tollenda ejus circumscriptio est : etenim si infinita sit divina potentia, necesse est eam ne seipsam quidem intelligere : natura enim infinitum comprehendere non potest. Tanta igitur fecit, quanta poterat apprehendere, et sub providentia sua continere ; quemadmodum et tentam materiam apparavi, quantum regere, distinguere, ac exornare poterat.* An ullam majorem potuisset Origenes in Deum blasphemiam proferre ? qui et in sancta Trinitate gradus excoGITans, inde vult multitudinem deorum inducere, ac ipsam Dei potentiam circumscriptam esse monstrose asserit. Hoc vero omni impietate plenum, ejus fabulositatis est dicere, omnia genera speciesque cœternas esse Deo : quod-

¹ Describitur hic locus, sed multis subinde prætermissis, in Reg. cod. ms. 2935 præfixo hoc titulo : Ἡ ἁγία καὶ ὀικουμένη πῆμπτῃ συνόδῳ γέγονεν ἐπὶ Ἰουστίνου (pro Ἰουστινιανοῦ) τοῦ βασιλέως, ἥτις ἀνεθεμάτισεν τὸν Ὁριγένην καὶ τὰ αὐτοῦ δυσσεβῆ συγγράμματα, καὶ ἀλλόκοτα δόγματα Εὐαγγελίου καὶ Διδύμου τὰ Ὁριγένους προοῦντος. Ἐκ τοῦ δὲ βιβλίου τῶν πρακτικῶν τῆς

ἁγίας πῆμπτῆς συνόδου, ἐκ τοῦ λόγου τοῦ εὐσεβεστάτου ἡμῶν βασιλέως Ἰουστινιανοῦ πρὸς Μηνῶν τὸν μακαριώτατον ἀρχιεπίσκοπον εὐδαίμονος πόλεως. Ὁριγένους τε λέγει καὶ τῶν Ἑλληνικῶν καὶ Μανιχαϊκῶν αὐτοῦ δογμάτων, etc. Manuscriptus non est annorum amplius 1600. HARD.

λογίων τὰ ἀμαρτίαντα, καὶ διὰ τοῦτο ἐκπεσόντα τῆς ἐν ἡ ἵσας καταστάσεως, κατὰ τὴν ἀναλογίαν τῶν οὐραίων ἀμαρτημάτων τιμωρίας χάριν σώμασιν ἐνεβλήθη καὶ καθαιρούμενα πάλιν ἀνάγονται ἐν ἡ πρότερον ἦσαν καταστάσει, κατελθόντες τὴν κακίαν ἀποτιθέμενα καὶ τὰ σώματα· καὶ πάλιν ἐκ δευτέρου, καὶ τρίτου, καὶ πλεονάσι διαφόρων ἐμβάλλονται σώμασι πρὸς τιμωρίαν. Ἰποτίθεται δὲ καὶ διαφορὸς κόσμος συστῆναι τε, καὶ συνίστασθαι, τούτο μὲν παρελθόντας, τοῦτο δὲ μέλλοντας· καὶ τίς οὕτως ἐστὶν ἡλίθεος, ὅς τις τῶν τοιούτων ἀκούων οὐ φρίξει τῆς δίκαιαν διὰ τὴν τῆς ἀσεβείας ὑπερβολῆν; τίς δὲ οὐκ ὄν βδελύσσεται τὸν μακρόντα Ὀργάνον, τοιαύτας πλασάμενον τε, καὶ ἐγγράφως ἐκθιόμενον κατὰ Θεοῦ βλασφημίας; ἄσπιτος ὡς πᾶσι Χριστιανοῖς ἀπηρηρήμεναι, καὶ προφανῆ τῆς δυσσεβείας ἐχούσας τὸν ἔλεγον, περισσὸν ἐνομίσαμεν ἀντιρρήσεως ἀξιώσαι· εἰ τοίνυν ἅπαντες ἀρετικοὶ ἐπὶ ἐπὶ, τυχόν, ἢ δευτέρου δόγματος παρατροπῆ ἐκβέβληται τῆς ἀγνωστίας ἐκκλησίας, ὑποβληθέντες ἀναίματι μετὰ τὸν ἴδιον δογματῶν, τὴν ὁλοῦ Χριστιανῶν ἀνέβηται αὐτοῦ Ὀργάνου τε, καὶ τὸν ποθητῶν αὐτοῦ συγγραμμάτων ἀντεκοιμισθαι, τοῦ τοσαύτας μὲν εἰρηκότος βλασφημίας, πᾶσι δὲ σχεδὸν ἀρετικοῖς τοσαύτην ὕλην ἀπωλείας καὶ βλασφημίας παρασχομένου, καὶ διὰ τοῦτο καὶ παρὰ τῶν ἰσῶν κατερον ἐκκαλεῖται ὑπὸ ἀνάξιμα γενομένου μετὰ τῶν ρυακρῶν αὐτοῦ δογματῶν; Εἰ γὰρ καὶ δοῖν τις τὸν θεωρήσαν Ὀργάνον, ὅπερ καὶ παρὰ τοῖς ἄλλοις ἀρετικοῖς εὐρίσκειται, ἀναμῆσαι [ἰσ. ἐκμῆσαι, ἢ, ἀναμῆσαι] τινὰ τοῖς ποθητοῖς αὐτοῦ συγγραμμάσιν ἐκ τῶν ἰσῶν δογματῶν, ταῦτα οὐκ ἴδια ἐκείνου καθίσταται, ἀλλὰ τῆς ἁγίας τοῦ Θεοῦ ἐκκλησίας ὑπάρχει. Καὶ τοῦτο δὲ αὐτὸ κακούργως ἐκείνος καὶ πρὸς ἀπάτην τῶν ἀπλουστέρων ἐμχανήσατο. Ταῖς γὰρ τῶν Ἑλλήνων μυθολογίας ἐντραφεῖς, καὶ ταύτας ἐκπετιόμενος βουλόμενος ἐσχηματίσατο τὰς θείας δῆθεν ἱερμηνεύει γραφάς, ἐκ τούτου τῷ τρόπῳ τὰ μυστὰ αὐτοῦ δόγματα τοῖς τῶν θείων γραφῶν ὑπομνήμασιν ἀναμῆσαι, κακοῦτως τὴν Ἑλληνικὴν, καὶ Μανιχαϊκὴν αὐτοῦ κλέψαν, καὶ Ἀρειανικὴν μανίαν εἰσαγάγη, καὶ τοὺς μὴ ὑπερβωμῆνους τὰ τῆς θείας γραφῆς δυνηθῆ δελεάσαι. Τί γὰρ ἕτερον παρὰ τὰ τῶν Πλάτωνι εἰρημῆνα τῶ τῆν Ἑλληνικὴν μάστιον πλατύναντι Ὀργάνου ἐξῆθτο; ἢ παρὰ τίος ἕτερον Ἄρειος λαθὼν τὴν οὐραϊαν συνειργάσατο νόσον, ὃ πρὸς ἀλθρον τῆς ἑαυτοῦ ψυχῆς εἰς τὴν ἁγίαν καὶ ὁμοούσιον τριάδα βαθμοῦς ἐπινοήσας; ἐν τίνι δὲ οὗτος τοῦ Μανιχαίου ἀπολιμπάνεται, ὃ λέγειν τὰς τῶν ἀνθρώπων ψυχὰς δι' ἀμαρτίας τοῖς σώμασι τιμωρίας χάριν ἐμβληθῆσαι; ὡς δὲ πρῶτον μὲν νόσος οὐσας, καὶ ἁγίας δυνάμεις, ἔπειτα κῆρον λαβούσας τῆς θείας θεωρίας, καὶ πρὸς τὸ χεῖρον τραπίσας, καὶ διὰ τοῦτο τῆς Θεοῦ ἀρέσκος ἀποφυγίσας, καὶ ἐντεῦθεν ψυχὰς ὀνομασθεῖσας, καὶ τιμωρίας χάριν τοῖς σώμασιν ἐμβληθείσας· ὅπερ καὶ μόνον ἐκτὸν ἦν εἰς τελείαν αὐτοῦ κατακρίσειν, ὅτι τῆς Ἑλληνικῆς ὑπάρχον δυσσεβείας. Τοῦ γὰρ Θεοῦ εἰπόντος, «Ποιῶμεν ἄνθρωπον κατ' εἰκόνα καὶ ὁμοίωσιν ἡμετέραν.» εὐρίσκειται κατὰ τοὺς ἐκείνου ματαιοῦς λόγου; σῶμα μόνον διχα ψυχῆς κατ' εἰκόνα καὶ ὁμοίωσιν γενομένου τοῦ Θεοῦ, ἴαν ὁλοῦ προῦπῆρχε ψυχῆ, καὶ μετὰ τὸ γενέσθαι τὸ σῶμα ἐνεβλήθη, ἢ κατηργήθη ἐν αὐτῷ. Καὶ ἀπῶντα πᾶσα τοῦ λέγειν, καὶ αὐτὴν τὸν Θεὸν τὸν τοῦ ἀνθρώπου δημιουργῶν σῶμα ὑπάρχειν, ὡς τὸ σῶμα κατ' εἰκόνα καὶ ὁμοίωσιν ἴδιον ποιησάμενον. Πῶς δὲ δύναται

A que rationabilia quæ peccarunt, ac propterea de statu suo exciderunt, pro suorum peccatorum proportione, supplicii causa in corpora injecta sunt, ac expurgata, rursus efferuntur in pristinum statum, omni deposita malitia et corporibus : iterumque ac tertium, et compluribus diversis ad pœnam injiciuntur corporibus. Pouit porro diversos constitisse et constare mundos, tum præteritos, tum futuros. Equisnam adeo fatuus est, ut hæc audiens animo non exhorrescat propter summam impietatem? Quis non exsecretur insanum Origenem, qui hujusmodi inxerit ac scriptis mandarit in Deum blasphemias? Quas, ut omnibus Christianis interdictas, manifesta que habentes impietatis argumenta, supervacaneum diximus refutatione dignari. Quare si hæretici omnes, ob unius forsitan aut alterius dogmatis perversitatem, e sanctissima Ecclesia sunt ejecti, subditique anathemati cum suis dogmatibus : quis prorsus Christianorum sustinebit Origenem ejusque prava scripta tueri, qui tot blasphemias dixerit, omnibusque fere hæreticis tantam exitii ac blasphemix materiem præbuerit, ac idcirco pridem a sanctis Patribus anathemati subjectus sit una cum sceleratis ejus dogmatibus? Nam quamvis concedat quis, Deo repugnantem Origenem e recta doctrina (quod et apud alios hæreticos invenitur) aliquid expressisse in improbis suis scriptis : ea ipsius propria non est, sed sanctæ Dei Ecclesiæ; atque hoc ipsum malitiose in simpliciorum fraudem molitus est. Nam in paganorum commentis enutritus, eaque propagare in animo habens, divinas se utique Scripturas interpretari simulavit : ut hoc modo nefariam doctrinam suam sacrarum litterarum monumentis maligne admiscens, paganicum et Manichæum errorem suum atque Arianam vesaniam induceret, eosque qui sacram Scripturam non accurate percepissent, inescare posset. Quid enim aliud exposuit Origenes, quam Platonis, qui paganorum insaniam dilatarat, doctrinam; aut a quo alio Arius mutuatus, propria venena concinnavit? qui in exitium animæ suæ in sancta et consubstantiali Trinitate gradus excogitavit. An hic a Manichæo abest, qui animas hominum dicit propter peccata corporibus ad supplicium immitti? quique primum quidem mentes et sanctas virtutes fuisse asserat, deinde contemplationis divinæ satietatem cepisse, ac in deterius conversas, idcirco a Dei amore reflexisse, indeque Græco nomine appellatas ψυχάς, et supplicii causa corporibus esse inditas; quod vel solum ad perfectam ejus damnationem satis erat, cum a paganorum ortum sit impietate. Cum enim dixerit Deus : *Faciamus hominem ad imaginem et similitudinem nostram* (Gen. 1) : ex ejus vanis sermonibus invenitur, solum corpus absque anima ad imaginem et similitudinem Dei factum esse, si omnino præexistebat anima, et facta corpore, in id injecta est, aut in id, tanquam in vas immissa. Ac necesse erit omnino dicere, ipsum Deum opificem hominis, corpus esse, ut pote qui corpus ad imaginem et similitudinem suam fecerit. Quomodo autem corpus, imago incorporei esse possit? Quomobrem absit, ut his Christiani assentione

εἰκὼν εἶναι τοῦ ἀσωμάτου τὸ σῶμα; δὴ μὴ γένοιτο A
 τοῦτοις Χριστιανοῦς συνθίσθαι. Εἰ δὲ κατὰ τὴν Ὁρι-
 γένους βλασφημίαν προὔπῃρχον αἱ ψυχαὶ, καὶ διὰ τὸ
 ἀμαρτῶσαι αὐτὰς τιμωρίας χάριν εἰς τὰ σῶματα κατε-
 πέμψθησαν, ἵνα παιδευθεῖσαι σωφρονήσωσιν, ἔχρῃν αὐτὰς
 μακρῆτι ἀμαρτάνειν· εἰ γὰρ πρὸς κλάσιν τῆ ψυχῆ διὰ τὴν
 ἀμαρτίαν ἰδέσθαι τὸ σῶμα, ὥστε αὐτὴν ἰδύνομένην παι-
 δευθῆναι πρὸς τὸ τιμᾶν τὸν Θεόν, πῶς συνεργεῖ καὶ συν-
 αγωνίζεται αὐτῇ τὸ σῶμα πρὸς τὸ ἀμαρτάνειν, ὃ τοῖς
 κολαζομένοις γίνεται [ἴσ. οὐ γίνεται]; ἄσμοι γὰρ, καὶ
 φυλακαὶ, καὶ πέδαι, καὶ συντόμις εἰπεῖν, τὰ τοιαῦτα
 ἐρετικὰ τοῦ ἀδικεῖν, καὶ τοῦ ἀμαρτάνειν τοῖς κολαζο-
 μένοις γίνονται. Οὐ γὰρ ὅπως ὁ ἀμαρτήσας πλὴν ἀμαρτή,
 συνεργὸς αὐτῷ πρὸς τὴν ἀμαρτίαν ὁ δεσμός διδοται,
 ἀλλ' ὅπως παύσεται τοῦ ἀμαρτάνειν διὰ τῶν δεσμῶν
 βασανιζόμενος. Προέβηλον τοίνυν, ὅτι οὐ διὰ σωφρονισμὸν
 προλαβοῦσῶν ἀμαρτιῶν τοῖς σῶμασιν ἐνεβλήθησαν αἱ ψυ-
 χαὶ κατὰ τοὺς ἐκείνων λήρους, ἀλλὰ κατὰ ταυτὸν ὃ Θεὸς
 τό τε σῶμα, τὴν τε ψυχὴν, τουτέστι τέλειον τὸν ἄνθρωπον
 ἐδημιούργησεν. Ὅθεν τῶν διὰ τοῦ σώματος ἡμῶν πεπραγ-
 μένων, εἴτε ἀγαθῶν, εἴτε φαύλων, τὴν ἀνταπόδοσιν ἀνα-
 μείνωμεν. Τοῦτο γὰρ ἡμῶν παραδίδοσιν καὶ ὁ θεὸς ἀπό-
 στολος Παῦλος, λέγων· Ἐἴ· Ὅτι πάντας ἡμᾶς φανερωθῆναι
 δεῖ ἔμπροσθεν τοῦ βήματος τοῦ Χριστοῦ, ἵνα κομισθῆται
 ἕκαστος τὰ διὰ τοῦ σώματος πρὸς ἃ ἐπραξεν, εἴτε ἀγα-
 θῶν, εἴτε φαύλων. Προσέχειν τοίνυν δεῖ τοῖς τοῦ Ἀποστόλου
 ῥήμασιν, ὅτι οὐκ εἶπε κομίσσασθαι δεῖν τὸν κρινόμενον πρὸς
 ἃ ἐπραξε πρὸ τοῦ σώματος. Εἰ δὲ ἐπὶ μόνους τοῖς διὰ τοῦ
 σώματος κολάζεται ἄνθρωπος παρὰ τοῦ κρίνοντος τὴν
 γῆν· ἢ τῆς δεούσης ἀξιότητάς τιμῆς, μνάμη δὲ οὐδεμία
 προγενεστέρων ἀμαρτημάτων, δῆλον ὅτι οὐ προὔπῃρ- C
 χουσι τῶν σωμάτων αἱ ψυχαὶ· εἰ γὰρ προὔπῃρχον, εἶπεν
 ἂν ὁ Ἀπόστολος, ὡσπερ τὰ διὰ τοῦ σώματος, οὕτως καὶ
 τὰ πρὸ τοῦ σώματος. Ὅτι δὲ αἱ τῶν ἀνθρώπων ψυχαὶ
 νοεραὶ τε, καὶ λογικαὶ τυγχάνουσι, τῶν ὁμολογουμένων
 ἐστίν· ὅπερ οὐδὲ τοὺς Ὁριγένους ἀντιποιουμένους νομι-
 ζομεν ἀπαρνεῖσθαι. Εἰπάτωσαν τοίνυν οἱ τὰ Ὁριγένους
 φρονῶντες· αἱ ψυχαὶ αὐτῶν, εἴγε ἄρα καθὼς λέγουσι,
 προὔπῃρχον τῶν σωμάτων, πρὶν ἢ ἐν τοῖς σῶμασιν εἰσ-
 ἔλθωσιν, ἐν ποίᾳ τάξει ὑπῆρχον, ἢ τί διεπράττοντο;
 ἔχρῃν γὰρ αὐτὰς εἰδέναι ποῦ ἦσαν, εἰ προὔσαν, καὶ πῶς
 ἐναῖθα κατηγίνοντο. Εἰ δὲ τοῦτο αὐτοῖς ἀμάχανόν ἐστι
 λέγειν, ὡς τῆς ἀληθείας μὴ οὔσης, δῆλον ὅτι μῦθοι τὰ
 κατ' αὐτοὺς ὑπάρχουσιν. Ἴσως δὲ ἐροῦσιν, ὅτι μετὰ τὸ
 εἰσελθεῖν τὰς ψυχὰς ἐν τοῖς σῶμασιν, τότε δύναται δια-
 κρίνειν τε, καὶ γινώσκειν τὰ πραττόμενα παρ' αὐτῶν· εἰ
 δὲ τοῦτο εἴπωσιν, εὐρίσκειται τὸ σῶμα κατὰ τοὺς αὐτῶν
 ματαίους λόγους τιμιώτερον τῆς ψυχῆς, οἷα χαριζόμενον
 αὐτῇ τὸ νοεράν τε, καὶ λογικὴν γενέσθαι· ἀλλὰ τὸ λέγειν
 τοῦτο π' ἴσης ἐστὶν ἀνίας, καὶ ἀτοκίας μαστόν. Διατί δὲ
 ὅλως, εἴπερ ὡς λέγουσι προὔπῃρχεν ἡ ψυχὴ, μαθήσεώς
 τινος, ἢ διδασχῆς δέεται ἐν τῷ σώματι γενομένη, κατὰ
 μικρὸν εἰσαγομένη, καὶ προκόπτουσα εἰς τὰ μείζονά τε
 καὶ τελειότερα; Εἰ γὰρ προὔσιν, καὶ ἐγίνωσκειν ἂν τὰ συμ-
 γέροντα μηδεμίᾳς μαθήσεως δεομένη, καὶ ὡς ἐν γνώσει
 τυγχάνουσα διωροῦτο ταῖς ἐπιμελείαις· καὶ εἰ τὸ
 πταίωμα ἐγίνωσκειν, οὐκ ἐδιδάσκετο ὡς προεπισταμένη·
 εἰ δὲ διδάσκειται ὡς ἀγνοοῦσα, οὐ προῖδει· εἰ δὲ οὐ προ-
 ῖδει, οὐ προὔσιν, ἀλλὰ δῆλον ὅτι οὐ προὔσιν. Τῆς γὰρ γενέ-
 σεως ἡμῶν αἰτίας ἐστὶ μόνος ὁ Θεός, ὃς τις καθὼς οὐκ

tur. Si vero, juxta Origenis blasphemiam, animæ præexistebant, ac in pœnam peccatorum suorum in corpora demissæ sunt, ut emendatæ respicerent, eas oportebat amplius non peccare. Nam si corpus datum est animæ in supplicium propter peccata, ut doloribus emendaretur ad honorificandum Deum, quomodo corpus eam adjuvat et corroborat ad peccandum, quod iis qui pœna afficiuntur, non evenit? Vincula enim, carceres, compedes, ac, ut breviter dicam, omnia ejusmodi, iniquitates et peccata eorum cohibent, qui jam pœnas luunt. Nec ut qui peccarit, amplius peccet, vincula ei adduntur quæ ad peccandum adjuvant; sed ut vinculorum cruciata peccare desistat. Quare perspicuum est, non ad superiorum peccatorum castigationem, ut illi nugantur, B corporibus immissas esse animas; sed simul Deum et corpus et animam, id est, perfectum hominem, fabricatum esse. Itaque eorum quæ per corpus a nobis gesta sunt, sive bonorum, sive malorum, retributionem expectamus; hoc enim nobis tradit et divinus apostolus Paulus dicens: *Omnes enim nos manifestari oportet ante tribunal Christi, ut referat unusquisque ea quæ per corpus prout gessit sive bonum, sive malum (II Cor. v)*. Attendenda ergo sunt apostoli verba; nec enim dixit, oportere recipere eum qui judicatur, prout gessit ante corpus. Si vero ob ea sola quæ per corpus homo gessit, ab eo qui terram judicat, vel pœna afficitur, vel merito præmio; nullaque mentio fiat ante admissorum peccatorum: perspicuum est, animas aut corpora non esse. Si enim præxisterent, dixisset Apostolus, gesta tum per corpus, tum ante corpus. Animas vero hominum intelligentia et ratione uti, in confesso est; quod ne eos quidem negare putamus, qui tuentur Origenem. Dicant igitur qui cum Origene sentiant: animæ ipsorum (siquidem, ut asseverant, ante corpora fuerunt) priusquam in ipsa ingrederentur, quo in ordine erant, aut quid agebant? Oportuit enim eas, si ante erant, scire, quo loco essent, aut quomodo huc advenissent; sin hoc nulla ratione possunt dicere (nam id verum non est), apertum est eos fabulas dicere. At fortasse dicant, animas postquam corpora ingressæ sunt, tum discernere posse et cognoscere quæ a se geruntur. Si hoc dicent, ex eorum inani disputatione efficietur, ut corpus plus pretii atque honoris quam D anima habeat; quod ei in beneficii loco det intelligentiam et rationem; atqui hoc asserere, plenum dementiae est atque absurditatis. Cur vero si anima, ut aiunt, ante fuit quam corpus, disciplina indiget, postquam in corpus venit, paulatimque instituitur, et ad meliora perfectioraque progreditur? Nam si ante existeret, utilia utique cognosceret, nec ulla egeret doctrina, nec, ut pote in cognitione versans, cura et diligentia erudiretur; ac si, quid sit offendere, sciebat, non edoceretur quod antea scivisset: jam vero si docetur, ut in ignorantia versans, prius non sciebat; si non prius scivit, ante non fuit. At liquet eam antea non fuisse. Ortus enim nostri Deus solus in causa est; qui ut nos, cum non essemus, fecit: sic natos, gratia manuque propria tuetur ac

ὅτις ἡμᾶς ἐποίησεν, οὕτω καὶ γενομένους σώζει τῇ ἰδίᾳ χειρὶ [χάρτι], ἵαν ἀξιοί, καὶ ἐπιτέθειο φανώμεν. Ὁ Θεὸς γὰρ εἰπὼν, « Ποιῶμεν ἄνθρωπον κατ' εἰκόνα ἡμετέραν καὶ ὁμοίωσιν, » ἀμφοτέρω κατὰ ταυτὸν ἰδημιουργοῖ, τουτίστι σῶμα τε πλάσας, καὶ ψυχὴν νοεράν τε καὶ λογικὴν δημιουργῶσας. Ἄμα γὰρ σῶμα ἐπλασεν ὁ Θεός, καὶ τὴν ψυχὴν ἰδημιουργοῖ τελειὸν τὸν ἄνθρωπον ἀποτελέσας· οὐδὲ γὰρ σῶμα χωρὶς ψυχῆς, οὐδὲ ψυχὴ χωρὶς σώματος ἄνθρωπος· εἰ δὲ προὔπαρχεν ἡ ψυχὴ, καθὼς Ἀργίνης λαρεῖ, τίος ἐνεκὸν ὁ ἀγιώτατος προφήτης Ζαχαρίας εἶπε, « Πλάσσων πνεῦμα ἀνθρώπου ἐν αὐτῷ; » Εἰ γὰρ προὔπ, εἶδε μᾶλλον εἰπεῖν, καταγγιζων, ἢ καταπέμπων πνεῦμα ἀνθρώπου ἐν αὐτῷ. Νῦν δὲ λίγων ὁ προφήτης, πλάσσων, δείκνυσιν, ὅτι ὡσπερ τὸ σῶμα, οὕτω καὶ τὴν ψυχὴν οὐ προὔπαρχουσαν ἐποίησεν ὁ Θεός τῇ ἰδίᾳ δυνάμει αὐτοῦ, καὶ ἀγαθότητι. Καθὼς οὖν εἴρηται, κατ' εἰκόνα καὶ ὁμοίωσιν τοῦ Θεοῦ γενέσθαι τὸν ἄνθρωπον, καὶ τοῦ Θεοῦ ἐμφυσήματος ἀξιοῦσθαι, διλοῖ μὴ μόνον νοεράν καὶ λογικὴν, ἀλλὰ καὶ ἀθάνατον τὴν ψυχὴν δημιουργηθῆναι πρὸς τὸ ἄρχειν πάντων τῶν ἐπὶ γῆς ποιημάτων· τοῦτο γὰρ ἐστὶ καὶ τὸ εἰρημίον τῷ θεολόγῳ Γρηγορίῳ περὶ τῆς ψυχῆς, τὴν ἐκ Θεοῦ καὶ θειαν καὶ τῆς ἀνωθεν εὐγενείας μετέχουσαν. Οὐχ ὡς τινες φανταζόμενοι λέγουσι τῆς θεικῆς οὐσίας ὑπάρχουσαν τὴν ψυχὴν· ἀλλ' ὡς διὰ τοῦ ἐμφυσήματος τοῦ Θεοῦ γενομένην, καὶ χέραςμα παρ' αὐτοῦ λαβοῦσαν τοῦ νοεράν, καὶ λογικὴν, καὶ ἀθάνατον εἶναι, καὶ μὴ συναποθνήσκειν τῷ σώματι, καθ' ὁμοίωσιν τῶν ἀλόγων ζώων, ἀλλὰ κατὰ χάριν μετέχειν τῆς ἀνωθεν εὐγενείας, τουτίστι ἀθανασίας. Μαρτυρεῖ δὲ τούτοις καὶ ὁ ἐν ἀγίοις Ἰωάννης ὁ Κωνσταντινουπόλεως πατριάρχης ἐν τῷ ἰνδικατῷ λόγῳ τῷ εἰς τὴν πτῆσιον· λέγει γὰρ οὕτως· « Καὶ ἐνεφύσησε, φησὶν, εἰς τὸ πρόσωπον αὐτοῦ πνοὴν ζωῆς, καὶ ἐγένετο ὁ ἄνθρωπος εἰς ψυχὴν ζῶσαν. Ἐνταῦθα τινες τῶν ἀγνοούντων ἐξ οὐκείων λογισμῶν κινούμενοι, καὶ οὐδὲν θεοπερεῖς ἐνοοῦντες, οὔτε τὴν συγκατάθεσιν τῶν βημάτων λογιζόμενοι, λέγουσιν ἐπιχειροῦσιν ὅτι ἐκ τῆς τοῦ Θεοῦ οὐσίας ἐστὶν ἡ ψυχὴ. Ὡ τῆ; μακίας, ὡ τῆς παραφροσύνης. » Καὶ ταῦτα μὲν ὁ πατὴρ περὶ τῶν προκειμένων. Σκόπει δὲ, ὅτι περὶ μὲν τῶν ἄλλων ἀπάντων ἐπὶ γῆς ποιημάτων εἶπεν ὁ Θεός, « Γεννηθήτω » καὶ « ἐξαγαγέτω ἡ γῆ, καὶ ἐγένετο. » Περὶ δὲ τοῦ ἀνθρώπου λέγει, « Ποιῶμεν ἄνθρωπον, » καὶ οὐ μόνον « ποιῶμεν, » ἀλλὰ « κατ' εἰκόνα ἡμετέραν καὶ ὁμοίωσιν » καὶ λαβὼν χεῖρας ἀπὸ τῆς γῆς ταῖς ἰδίαις χερσὶν ἐπλασε τὸν ἄνθρωπον, καὶ ἐνεφύσησεν εἰς τὸ πρόσωπον αὐτοῦ πνοὴν ζωῆς, καὶ ἐγένετο ὁ ἄνθρωπος εἰς ψυχὴν ζῶσαν. » Ἐνταῦθεν οὖτως ἐστὶν ἰδεῖν, πῶς ὁ Θεός τὸν ἄνθρωπον τιμιώτερον ἐποίησε τῶν ἄλλων ἀπάντων τῶν ἐπὶ γῆς κτισμάτων. Τὰ μὲν οὖν ἄλλα πάντα λόγῳ εἶπε, καὶ ἐγένοντο· τὸν δὲ γε ἄνθρωπον, καθὼς εἴρηται, αὐτὸς ταῖς ἰδίαις χερσὶ, κατὰ τὴν θειαν γραφὴν, ἰδημιουργοῖ· πάντα δὲ τὰ γενομένα ὑπ' αὐτοῦ ἐπὶ τῆς γῆς ὑπέταξε τῷ ἀνθρώπῳ τῷ γενομένῳ ἐν τῇ ἕκτῃ ἡμέρᾳ, ἵνα πάντων τῶν ἐπὶ τῆς γῆς κτισμάτων ἅπα προσεγγιστότων, καὶ ἰτοιμασθέντων αὐτῷ δισπόξῃ, αὐτῷ ὑπὸ τοῦ πλάστου δισποζόμενος. Τοῦτο δὲ ἡμᾶς διδάσκει καὶ ὁ ἐν ἀγίοις θεολόγος Γρηγόριος ἐν τῷ λόγῳ τῷ εἰς τὴν νείαν κυριακὴν, λέγων· « Οὕτως εἰ πρῶτον ἐν ἡμέραις ἀρθήμειται, καὶ δευτέρου, καὶ τρίτου, καὶ τὰ ἕξῃς, ἄχρι τῆς ἑβδόμου· καὶ καταπανασίμου τῶν ἔργων ἡμέρας· αἷς καταμριζέται τὰ γενόμενα λόγοις ἀρρήτοις τασσόμενα, καὶ οὐκ

A salvat, si digni atque idonei perhibeamur. Nam Deus, qui dixit: *Faciamus hominem ad imaginem nostram et similitudinem* (*Gen. 1*), utraque simul fecit, id est, corpus plasmavit, et animam intelligentem et rationalem creavit. Simul enim et effinxit corpus, et animam condidit, perfectum hominem exhibens; neque enim homo corpus est sine anima, nec anima sine corpore. Si autem anima præexistebat, ut delirat Origenes, cuius rei gratia sanctissimus propheta Zacharias dixit: *Fingens spiritum hominis in eo* (*Zach. xii*)? Si enim prius erat, magis dicere oportuit, *Infundens* tanquam in vas, vel *demittons* spiritum hominis in eo. Jam vero cum dicit propheta, *fingens*, ostendit, ut corpus, sic animam non præexistentia Deum propria virtute ac bonitate fecisse. Quod igitur homo, sicut dictum est, ad imaginem et similitudinem Dei sit factus, dignatusque inspiratione divina; inde perspicuum est, non solum intelligentem et rationalem animam, sed etiam immortalem esse creatam; ut omnibus iis quæ in terra facta sunt imperaret. Hoc est enim quod a Theologo Gregorio de anima dictum est, a quo esse, et divinam, ac supernæ nobilitatis participem; non, nonnulli autem dicunt, divinæ substantiæ animam esse: sed ut inspiratione Dei factam, gratiamque naclam ab eo, ut intelligens esset, et rationalis, et immortalis, nec una cum corpore moreretur, sicut irrationalia animalia, sed per gratiam participes esset supernæ nobilitatis, id est immortalitatis. His testimonium perhibet sanctus Joannes Constantinopoleos patriarcha in undecimo sermone in creationem; sic enim ait (*Homil. xiii in Gen. 11*): « *Et insufflavit*, inquit, *in faciem ejus spiritum vitæ, et fuit homo in animam viventem*. Hic nonnulli imperiti homines, propriis cogitationibus moti, ac nihil Deo decens in mente habentes, nec condescensionem verborum reputantes, dicere audent e Dei substantia esse animam. O insaniam, o dementia!» Atque hæc quidem Pater de argumento proposito. Considera autem de aliis omnibus in terra factis dixisse Deum, *Fas, et Producat terra, et factum est*; de homine autem dicit: *Faciamus hominem*: nec solum, *Faciamus*, sed, *ad imaginem et similitudinem nostram*; et *sumens pulverem de terra, propriis manibus hominem finxit, et insufflavit in faciem ejus spiritum vitæ, et factus est homo in animam viventem*. Ex his igitur perspicui potest, ut Deus hominem fecerit honorabiliorem ac pretiosorem aliis omnibus quæ in terra sunt creaturis; alia quidem omnia fecit verbo: dixit, et facta sunt; hominem vero, sicut dictum est, propriis ipse manibus juxta divinam Scripturam fecit: quæcumque autem ab eo in terra facta sunt, subdidit homini, qui sexto factus est die: ut omnibus terrenis creaturis jam factis, ac ipsi præparatis, dominaretur, ipse plasmatoris sui obediens imperio. Hoc et nos docet sanctus Theologus Gregorius in oratione in novam dominicam (*Orat. 43*); sic enim dicit: « *Ita aliquid primum in diebus numeratur, et secundum, et tertium, ac deinceps, usque ad septimum diem, quo requies fuit ab operibus*;

ἀθρόως ἀναδεικνόμενα τῶ πάντα δυνατῶ [pro παντοδυνάμω] ἅ
 λόγῳ. Οὐ καὶ τὸ νοῆσαι μόνον, καὶ εἰπεῖν, ἔργον ἐστὶ παριστά-
 μενον. Εἰ δὲ τελευταῖος ὁ ἄνθρωπος ἀνεδείχθη, καὶ ταῦτα
 χειρὶ Θεοῦ καὶ ἐκὼν τιμημένος, θαυμαστὸν οὐδὲν ἴδει
 γὰρ ὡς περ βασιλεῖ προὔποσθῆναι τὰ βασίλεια, καὶ οὕτως
 εἰσαχθῆναι τὸν βασίλεια, πᾶσιν ἤδη δορυφορούμενον. Εἰ
 τοῖνον κατὰ τὴν τοῦ θεολόγου Γρηγορίου διδασκαλίαν τε-
 λευταῖος ὁ ἄνθρωπος ἀνεδείχθη, καὶ ταῦτα χειρὶ Θεοῦ,
 καὶ ἐκὼν τιμημένος, καὶ πάντα παρὰ τοῦ Θεοῦ αὐτῷ
 προτομαίασθη, καὶ ὡς περ βασιλεῖ προὔφιστάται τὰ βα-
 σίλεια, καὶ οὕτως εἰσήχθη παρὰ Θεοῦ ὡς βασιλεὺς πῶσιν
 ἤδη δορυφορούμενος, πῶς λέγουσιν οἱ κατὰ τὸν Ὁριγίνου
 παραφρονοῦντες, οἱ προὔπαρχουσαι αἱ ψυχαὶ δι' ἁμαρ-
 τίας ἐν σώματι κατακείμεναι, ὀφείλουσαι δικὰς ὑπέ-
 χειν τῶν πρώτων ἁμαρτημάτων; Τὸ ἔμπαιον γὰρ ὁ ἐν ἁγίοις
 Γρηγόριος, καὶ ὑστερον πάντων λέγει τὸν ἄνθρωπον γεγε-
 νῆσθαι, καὶ τιμηθῆναι ὑπὸ Θεοῦ, καὶ βασιλεύειν τῶν ἐπὶ
 γῆς πάντων. Ὅπερ τιμωρίας μὲν οὐκ ἔστι, πάσης δὲ τὸ
 ἐναντίον προνοίας καὶ ἐνεργείας ἐνδείξει ὑπάρχει.
 Σύμφωνα δὲ τοῖς τοῦ θεολόγου Γρηγορίου, καὶ ὁ ἐν ἁγίοις
 Ἰωάννης ὁ Κωνσταντινουπόλεως πατριάρχης ἡμᾶς δι-
 δάσκει ἐν τῷ ἐνδεκάτῳ λόγῳ τῶ εἰς τὴν κτίσιν, λέγων οὕ-
 τως· « Ἄλλ' ἴσως εἴποι τις ἄν, — καὶ τίνας ἐνεκεν εἰ τιμώ-
 τερον ἢ ψυχὴ τοῦ σώματος, τὸ ἔλαττον πρώτον δημιουρ-
 γεῖται, καὶ τότε τὸ μείζον, καὶ ὑπέριχον; — Οὐχ ὄρας,
 ἀγαπητὴ. ὅτι καὶ ἐπὶ τῆς κτίσεως τὸ αὐτὸ τοῦτο γέγονεν;
 ὡς περ γὰρ ὁ οὐρανὸς, καὶ ἡ γῆ, καὶ ὁ ἥλιος, καὶ ἡ σελήνη,
 καὶ τὰ ἄλλα πάντα ἐδημιουργήθη, καὶ μετὰ ταῦτα πάνσο
 ὁ ἄνθρωπος ὁ τούτων πάντων τὴν ἀρχὴν μέλλον ἐγχει-
 ρίσεσθαι, τὴν αὐτὴν δὴ τρόπον καὶ ἐν αὐτῇ τῇ διαπλάσει
 τοῦ ἀνθρώπου, πρότερον τὸ σῶμα πλάττεται, καὶ τότε ἡ
 ψυχὴ ἡ τιμιωτέρα. Ὅν γὰρ τρόπον τὰ ἄλλα τὰ εἰς
 ὑπερθεσίαν μέλλοντα εἶναι χρήσιμα πρὸ τοῦ ἀνθρώπου
 δημιουργεῖται, ἵνα ἐτοιμῆν ἔχη τὴν ὑπερθεσίαν ὁ μέλλον
 τῆς τούτων χρείας ἀπολαύειν, οὕτω καὶ τὸ σῶμα πρὸ τῆς
 ψυχῆς δημιουργεῖται, ἵνα ἐπειδὴν κατὰ τὴν ἀπόρρητον
 αὐτοῦ σοφίαν ἡ ψυχὴ παραχθῆ, ἔχει τὰς οἰκίας ἐνερ-
 γείας ἐπιδικησῆσθαι διὰ τῆς τοῦ σώματος κινήσεως. » Καὶ
 ταῦτα μὲν ὅσον ἐπέδειξαι τοῖς ἀκροῶμένοις ὅτι τὰ αὐτὰ
 τοῖς ἁγίοις πατράσι φεγγόμεθα, πανταχοῦ τὴν τῶν ψυ-
 χῶν προὔπαρξιν ἀναίρουσι· πάλιν δὲ τῆς ἁγίας λεγούσης
 γραφῆς περὶ τοῦ Ἀδάμ, καὶ τῆς Εὕας· « Εὐλόγησιν αὐτοὺς
 ὁ Θεός, καὶ εἶπεν, — Ἀύξάνεσθε καὶ πληθύνεσθε καὶ πλη-
 ρώσατε τὴν γῆν, καὶ κατακυριεύσατε αὐτῆς. — πῶς ἄρα εἰ
 προὔπαρχον αἱ ψυχαὶ τῶν σωμάτων, ἔμελλε κατὰ τὴν
 θεῖαν πρόσταξιν αὐξάνεσθαι τὰ προὔπαρχονα κατὰ τοὺς
 ἐκείνων μύθους; καὶ πῶς εἶχεν ὁ Θεός εὐλόγησαι τὰς
 ψυχὰς ταῖς ἁμαρτίας ἤδη ὑποπεσούσας εἰς τὸ αὐξηθῆ-
 ναι τε, καὶ πληθυνθῆναι; ἁμαρτήσασαι γὰρ αἱ ψυχαὶ κα-
 τὰρας μᾶλλον ἢ περ εὐλογίας ἐτύγχανον ἄξια. Εἰ δὲ
 προὔπαρχον αἱ ψυχαὶ ἐν ἑτέρα τάξει ὑπάρχουσαι κατὰ
 τοὺς Ὁριγίνους μύθους, διὰ τί μόνον Ἀδάμ ἔπλασεν ὁ
 Θεός; ἄρα μόνον ἡ ψυχὴ τοῦ Ἀδάμ τότε ἦν ἁμαρτήσασα;
 καὶ διὰ τοῦτο ἐν σώμα ἔπλασεν ὁ Θεός; εἰ γὰρ ἦσαν πρὸ
 τούτου καὶ ἄλλα ψυχαὶ, ἔδει καὶ ἄλλα σώματα ἅμα
 πλασθῆναι ὑποδεχόμενα τὰς ψυχὰς. Πῶς δὲ ἡ ἁμαρτή-
 σασα κατὰ τοὺς αὐτῶν λόγους ψυχὴ καὶ διὰ τιμωρίας εἰς
 σῶμα βληθεῖσα, εἰς τὸν παράδεισον τῆς τρυφῆς παρὰ
 τοῦ Κυρίου ἐτίθη; εἰ γὰρ διὰ τιμωρίαν σώματι ἐνεβλήθη,
 οὐκ ἐν παραδείσῳ τῆς τρυφῆς, ἀλλ' ἐν κολάσει ὡς ἀπε-

quibus dispartuntur ea quæ sunt, ineffabili ratione
 disposita, nec confertim edita a Verbo rerum omnium
 potente : cujus et cogitare, et dicere rem ipsam est
 præstare. Quod si postremus homo designatus est,
 idque manu Dei, et imagine honoratus : nihil mirum :
 ei enim tanquam regi oportuit prius regiam aulam
 subsistere, ac deinde regem induci, omnium jam
 quasi satellitio stipatum ac munitum. » Quamobrem,
 si ex Gregorii Theologi doctrina, ultimus homo est
 designatus, idque Dei manu, et imagine honoratus,
 ac omnia a Deo illi præparata sunt, eique tanquam
 regi prius subsunt palatia, sicque a Deo introductus
 est, omnium jam stipatus obsequio : quomodo dicunt,
 qui juxta Origenem desipiunt, præexistentes animas,
 propter peccata in corpora demitti, prius commissa
 B luituras? Contra enim sanctus Gregorius et postre-
 mum omnium hominem factum esse dicit, et a Deo
 honoratum, et iis omnibus quæ in terra sunt domi-
 nari : quod sane pœnæ non est, sed singularis Pro-
 videntix ac beneficii significatio. Theologo porro
 Gregorio consentit sancti Joannis Constantinopoleos
 patriarchæ doctrina in undecimo sermone de crea-
 tione, sic enim dicit (*Hom. 15 in Genes.*) : « At for-
 tasse dicat aliquis : Cur, si anima pretiosior est cor-
 pore, quod inferius est prius fit, ac demum quod
 majus est ac nobilium? Annon vides, dilecte, in ipsa
 creatione idem hoc factum esse? quemadmodum enim
 cælum, et terra, et sol, et luna, cæteraque omnia
 fabricata sunt, ac postremum homo, cui eorum om-
 niu imperium mandandum fuerat : sic in plasma-
 C tione hominis, primum formatur corpus, tum anima,
 quæ honorabilior est. Nam ut expertia rationis, quæ
 ad utilitatem et obsequium parabantur, ante homi-
 nem exstiteret, ut parata ministeria haberet, qui eo-
 rum commodis frui debebat : ita et corpus ante ani-
 mam fabricatum est, ut cum juxta occultam Dei
 sapientiam anima induceretur, propria officia posset
 motu corporis exsequi. » Atque hæc satis ad osten-
 dendum audientibus, nos ubique eadem sentire ac
 dicere quæ Patres, qui animarum præexistentiam
 tollunt. Præterea, cum sancta Scriptura de Adam
 atque Eva dicat : *Benedixit eos Deus, et dixit : Cres-
 cite, et multiplicamini, et replete terram, et domina-
 mini ei (Gen. 1)* : quomodo, si animæ antiquiores
 fuere corporibus, futurum fuit, ut secundum divinum
 D imperium crescerent ac multiplicarentur, quæ ante,
 juxta eorum fabulas erant? et quomodo habebat
 Deus benedicere animas jam in peccata lapsas, ad
 crescendum et multiplicandum? Animæ enim pecca-
 tis contaminatæ, maledictione potius quam benedi-
 ctione dignæ erant. At si animæ præexistebant, et
 juxta Origenis fabulas, in alio erant ordine : quam-
 obrem solum Adam plasmavit Deus? an vero Adam
 anima tum sola peccarat, ac propterea unum corpus
 a Deo fabricatum? Si enim antea alix animæ fuerunt,
 alia corpora simul fabricari oportuit, quæ susciperent
 animas. Et quomodo peccatrix, ut eorum est ratio,
 anima supplicii causa in corpus conjecta, in paradiso
 deliciarum a Deo posita est? Nam si ut pœnas de-
 penderet in corpus esset missa, non in illo paradiso

τίθετο τόπω· τισούτων δὲ ὁ Θεὸς ἠγάπησεν τὸν ἄνθρωπον, ὃν μετὰ πάντα τὰ δημιουργήματα ἐπλασεν, ὅτι καὶ μετὰ τὸ παραβῆναι αὐτὸν τὴν δοθεῖσαν αὐτῷ παρὰ τοῦ Θεοῦ ἐντολήν, καὶ διὰ τοῦτο ἐκβλήθηναι τοῦ παραδείσου, ἀξιασμένου τοῦ γένους τῶν ἀνθρώπων, καὶ πληθυνόμενης τῆς ἀμαρτίας διὰ τὸ ἠγασθῆναι τὴν διάνοιαν τῶν ἀνθρώπων ἐπιμειλῶς ἐπὶ τὰ χεῖρονα, ὡς περιεῖδεν ὁ Θεὸς ὡς ἀγαθὸς τὸ ἴδιον πλάσμα, ἀλλὰ διαφέρειας ἐνουθέτησε τρόποις τοῖς ἀπὸ τῆς ἀγίας δηλουμένοις γραφῆς· ἐπειδὴ δὲ ἐπὶ δευτέρους τοῖς ἀρρώσταγμασι μίξιμος εἰδόμεθα καὶ τῆς (θεραπευτικῆς) ἰατρικῆς, αὐτὸς ὁ μονογενὴς τοῦ Θεοῦ λόγος, ὁ εἰς, τουτίστι τὸ ἐν πρόσωπον τῆς ἀγίας τριάδος, δεῖ τὴν ἑαυτοῦ φιλανθρωπίαν ἄνθρωπος γίνεσθαι μίαν Θεός, μηδὲ τὴν θεϊκὴν αὐτοῦ οὐσίαν ἄλλοιώσας εἰς τὴν ἀνθρωπίνην, μηδὲ τὴν ἀνθρωπίνην αὐτοῦ οὐσίαν εἰς τὴν θεϊκὴν μεταβαλῶν. Καὶ ἔστιν εἰς καὶ ὁ αὐτὸς ἐν ἑκατέραις ταῖς φύσεσιν ἀσυγχύτως καὶ ἀδιαίρετως γνωριζόμενος. Μείνας γὰρ ὅπερ ἦν, γέγονεν ὅπερ οὐκ ἦν. Καὶ τὴν ὑπερλήμενον θάνατον παρ' ἡμῶν ἐκ τῆς διὰ τὴν παράλασιν κατωπίστως, ἐν τῇ ἰδίᾳ σαρκὶ ἀναδειξάμενος, ἠλευθέρωσεν ἡμᾶς τοῦ αἰωνίου θανάτου, ἀπαρχὴ τῶν κεκοιμημένων γνησίως, καὶ πρωτότοκος ἀναστάς ἐκ νεκρῶν συνήγειρε καὶ συνεπάσθη ἡμᾶς ἐν τοῖς ἐπουρανίοις, καθὼς ἡμᾶς δεδάσκει ἡ ἀποστολικὴ παράδοσις. Εἰ γὰρ καὶ τὴν ἀρχὴν ἡ ἀνθρωπίνη φύσις διὰ τὴν παρακοὴν ἑστερέθη τοῦ παραδείσου, ἀλλ' ὅμως ὡς εἴρηται, ὁ μονογενὴς υἱὸς τοῦ Θεοῦ διὰ τὴν πολλὴν ἀγάπην αὐτοῦ, ἣν ἠγάπησεν ἡμᾶς, τὴν ἡμετέραν φύσιν ἐνώσας ἑαυτῷ ἀδιασπάστως καθ' ὑπόστασιν, ἐν τῇ μητρὶ τῆς ἀγίας ἐνδόξου θεοτόκου καὶ ἀειπαρθένου Μαρίας, μίξιμος ἡμᾶς ἤξιωσε χάριτος. τὴν ἐν οὐρανοῖς βασιλείαν ἡμῶν χαρισάμενος. Μαρτυρεῖ δὲ τούτους καὶ ὁ ἐν ἀγίοις Ἰωάννης ὁ Κωνσταντινουπόλεως πατριάρχης ἐν τῷ λόγῳ τῷ εἰς τὴν ἀνάληψιν, λέγων οὕτως· « ἡμεῖς οἱ τῆς γῆς ἀνάξιοι φανεῖτες, σήμερον εἰς τὸν οὐρανὸν ἀνάχθημεν· οἱ μὲν τῆς κάτω ἀρχῆς ὄντες ἄξιοι, πρὸς τὴν βασιλείαν ἀνέβημεν τὴν ἄνω, ὑπερέβημεν τοῦ οὐρανοῦς, ἐπιλαβόμεθα τοῦ θρόνου τοῦ βασιλικοῦ καὶ ἡ φύσις, δὲ ἣν ἐφύλαττε τὸν παράδεισον τὰ Χερουβιμ, αὐτὴ ἐπάνω τῶν Χερουβιμ κάθηται σήμερον. » Ἀποδίδεικται τοῖσιν ὅτι οὐχ ὡς Ὀργιῆνης ληρεῖ, ἐν οὐρανοῖς αἱ ψυχαὶ προῦπάρχουσαι, ἔπειτα ἀμαρτήσασαι κατεπέμψθησαν τιμωρίας χόριν εἰς τὰ σώματα. Ἄλλ' ἐκ τῶν ἐναντίων ἐπὶ γῆς δημιουργηθεῖσα ὅλη ἡ τοῦ ἀνθρώπου φύσις, τουτίστι σώματος καὶ ψυχῆς, διὰ τῆς ἐπιβαλλούσης τοῦ Θεοῦ ἀγαθότητος τῆς ἐν οὐρανοῖς ἡζῶνται βασιλείας. Ὅστε τοὺς ἀνθρώπους τοὺς τὴν ἐντολὴν τοῦ Θεοῦ φυλάττωσάς τε, καὶ πληροῦντας, ἀξιοῦσθαι τῆς ἐν οὐρανοῖς τῶν ἀγγέλων συνδιαγωγῆς· οὗς ἐν τῇ γῇ διὰ τῆς πρὸς Θεὸν ἰμολογίας μιμνησθαι προσετάχθημεν. Βουλόμενος γὰρ ὁ Θεὸς διὰ τὴν ἀφραστον αὐτοῦ φιλανθρωπίαν, ἐν τρώσκῳ ἐν οὐρανοῖς ὑπὸ τῶν ἁγίων δυνάμεων δοξάζεται, εἴτω καὶ ἐπὶ τῆς γῆς ὑπὸ τῶν ἀνθρώπων δοξάζεσθαι, εἰδημοῦρησεν τὸν ἄνθρωπον, δευτέρου ἀγγελου ἐπὶ τῆς γῆς, ὡς ἐν πληρωθῇ τὰ πάντα δόξης Θεοῦ. Ὅθεν καὶ ὁ κύριος παραδίδους ὅπως ὀφείλουσι προσεύχεσθαι, λέγει· — Πάτερ ἡμῶν ὁ ἐν τοῖς οὐρανοῖς, ἁγιασθήτω τὸ ὄνομά σου, ἐλθέτω ἡ βασιλεία σου, γενηθῶτω τὸ θέλημά σου, ὡς ἐν οὐρανῷ καὶ ἐπὶ τῆς γῆς. »

Σύμφωνα δὲ τοῖς παρ' ἡμῶν εἰρημένους καὶ ὁ ἐν ἀγίοις θεολόγος Γρηγόριος ἐν τῷ λόγῳ τῷ εἰς τὸ ἅγιον πᾶσχα

A sed in supplicii loco collocaretur. Ta itopere vero dilexit hominem Deus, quem post omnes creaturas fabricaverat, ut cum ille transgressus esset datum sibi præceptum, ac idcirco e paradiso esset expulsus; crescente hominum genere, et gliscente peccato, quod cogitatio hominis ad deteriora pravo studio incumberet, figmentum suum Deus, ut pote bonus, non neglexerit, sed multis modis reprehenderit et castigavit, sicuti sancta Scriptura significat. Postquam vero ob graviores morbos majore medicina indigimus, ipsum unigenitum Dei Verbum, unus, id est, una persona, sanctæ Trinitatis, propter benignitatem suam homo fit, manens Deus, nec divina sua substantia in humanam conversa, nec humana in divinam mutata; unusque est ac idem in utraque natura, in iisque incon-

B fuse atque indivise cognoscitur. Manens enim quod erat, factum est quod non erat: mortemque nobis debitam ex transgressionis dampnatione, in propria carne suscipiens, æterna nos morte liberavit, *primitiæ dormientium factus, ac primogenitus resurgens ex mortuis, consuscitavit et consedere nos fecit in cælestibus* (I Cor. xv; Coloss. i; Ephes. ii): quemadmodum nos docet traditio apostolica. Quamvis enim a principio humana natura propter inobedientiam privata paradiso est: tamen, ut est dictum, *Unigenitus Dei Filius propter nullam charitatem suam qua dilexit nos* (Ephes. ii), naturam nostram sibi uniens indivise secundum subsistentiam in utero sanctæ gloriosæ Dei genitricis semper virginis Mariæ, majori nos dignatus est gratia, donans nobis regnum cælorum.

C Atque his testimonium perhibet sanctus Joannes Constantinopoleos patriarcha in sermone de Ascensione (Tom. III oper. ejus), sic dicens: « Qui terra indigni exstiteramus, hodie in cælum elevati sumus: qui ne inferiore quidem imperio fueramus digni, ad regnum supernum conscendimus, supergressi caelos, regiumque solum adepti. Natura, propter quam Cherubim paradysum custodiebant (Gen. iii), ipsa supra Cherubim hodie sedet. » Quamobrem demonstratum est animas, non, ut Origenes nugatur, in cælis prius fuisse, ac deinde in corpora missas, ut peccatorum peccatorum poenas exsolvent; sed contra, in terra fabricatam universam naturam humanam, id est corpus atque animam, bonitate ac dignatione divina cælos adeptam esse: ut qui homines mandatum

D Dei custodirent ac implerent, angelorum in cælis conversatione digni haberentur, quos in terra imitari per confessionem in Deum jussi sumus. Nam cum vellet Deus propter inenarrabilem humanitatem suam, sicut in cælis a sanctis virtutibus glorificatur, ita et in terra glorificari ab hominibus, fabricatus est hominem, alterum angelum in terris: ut Dei gloria omnia completerentur. Itaque Dominus tradens quomodo sit orandum, dicit: *Pater noster, qui es in cælis, sanctificetur nomen tuum, adveniat regnum tuum, fiat voluntas tua sicut in cælo et in terra* (Matth. vi).

Cum his porro quæ a nobis dicta sunt, conveniunt quæ sanctus Theologus Gregorius docet in sermone

δοξάσαι, λέγων οὕτως· «Τούτο δὴ βουληθεὶς ὁ τεχνίτης ἠποδείξαται λόγος, καὶ ζῶν ἐν ἑξ ἀμφοτέρων, ὁρατῆς τε λέγω καὶ ἀοράτου φύσεως, δημιουργεῖ τὸν ἄνθρωπον· καὶ παρὰ μὲν τῆς ὕλης λαβὼν τὸ σῶμα ἤδη προϋποστάσης, παρ' ἑαυτοῦ δὲ ζῶν ἐνθεὶς, ὁ δὴ ψυχὴν νοεράν, καὶ εἰκόνα Θεοῦ οἶδεν ὁ λόγος, ὁὖν τινα κόσμον ἕτερον ἐν μικρῷ μέγαν ἐπὶ τῆς γῆς ἵστησι, ἄγγελον ἄλλον προσηκόντην μικτὸν, ἐπόπτην τῆς θεατῆς κτίσεως, μυστην τῆς νοουμένης, βασιλέα τῶν ἐπὶ γῆς. βασιλευόμενον ἄνωθεν.»

Ἐρῶσχος τοίνυν, ὅτι λέγων ὁ πατὴρ, ἑξ ἀμφοτέρων ἐποίησεν ὁ Θεὸς τὸν ἄνθρωπον, προσέθηκεν, ὅτι τὸ μὲν σῶμα ἑξ ὕλης ἤδη προϋποστάσης ἔλαβε, τὴν δὲ ψυχὴν οὐδὲ προῦπαρχειν εἶπεν, οὐδὲ ἔκ τινος προῦπαρχούσης οὐσίας γεγενῆσθαι, ἀλλ' ὅτι παρ' ἑαυτοῦ ὁ Θεὸς ἐνέθηκε τὴν ζῶν, ὁ δὴ ψυχὴν νοεράν καὶ εἰκόνα Θεοῦ οἶδεν ὁ λόγος. καὶ τὸ εἰπεῖν δὲ τὸν πατέρα, ὅτι βασιλεὺς ἐπὶ τῆς γῆς ἐποίησε τὸν ἄνθρωπον ὁ Θεὸς βασιλευόμενον ἄνωθεν, ἀναίρει τὸ λέγειν ὡς διὰ κόλασιν ἐνελέθησαν αἱ ψυχαὶ τοῖς σώμασι· τὸ γὰρ βασιλεύειν ἐπὶ τῆς γῆς, καὶ ὑπὸ Θεοῦ μόνου βασιλεύεσθαι, οὐ τιμωρικῆς, ἀλλὰ μεγάλης ἐστὶ τῆς τοῦ Θεοῦ δωρεῆς.

ribus dicunt. Nam in terra regnare, soliusque Dei sed in magno beneficio ac munere Dei.

Πρὸς τούτους δὲ κακίῳ εἰπεῖν ἀναγκαῖον ἡγούμεθα πρὸς τοὺς τὴν προῦπαρχειν λέγοντας, ὅτι εἴπερ ἀληθὲς ἦν τὸ προῦπαρχειν τὰς ψυχὰς τῶν σωμάτων, ἐγίνωσκον ἂν καὶ μὲμνητο ὁ τε ἑρῶσχος καὶ πρὸ τοῦ εἰσελθεῖν ἐν τοῖς σώμασιν, ὥσπερ καὶ μετὰ τὴν τελευταίην ἐπίσταται καὶ γινώσκουσι τὰ πραχθέντα αὐταῖς ἐν τοῖς σώμασιν.

Ἀποδείξομεν δὲ τὸ γινώσκειν τὴν ψυχὴν μετὰ τὴν ἐντεῦθεν ἀποδίσωσιν τὰ αὐτῆ πεπραγμένα, ἑξ αὐτῶν τῶν τοῦ εὐαγγελίου ῥημάτων· λέγει γὰρ ὁ δεσπότης ἡμῶν καὶ σωτὴρ Χριστὸς ἐν τῷ κατὰ Λουκᾶν εὐαγγελίῳ εἰς τὴν περιόχην τοῦ Ἀσζάρου καὶ τοῦ πλουτίου, ταῦτα· «Ἄνθρωπος τις ἦν πλούσιος, καὶ ἐνεδεδύσατο πορφύραν καὶ βύσσον, εὐφρατινόμενος καθ' ἡμέραν λαμπρῶς. Πτωχὸς δὲ τις ἦν ὀνόματι Λάζαρος, ὃς ἐβέβητο εἰς τὸν πυλῶνα αὐτοῦ ἠλωμένος, καὶ ἐπιθυμῶν χορτασθῆναι ἀπὸ τῶν ψυχίων τῶν πεποτότων ἀπὸ τῆς τραπέζης τοῦ πλουτίου· ἀλλὰ καὶ οἱ κύνες ἀπέλειχον ἐρχόμενοι τὰ ἔλκη αὐτοῦ. Ἐγένετο δὲ ἀποθανεῖν τὸν πτωχόν, καὶ ἀνενεχθῆναι αὐτὸν ὑπὸ τῶν ἀγγέλων εἰς τὸν κόλπον Ἀβραάμ. Ἀπέθανε δὲ καὶ ὁ πλούσιος, καὶ ἐτάφη. Καὶ ἐν τῷ ἄδῃ ἐπάρας τοὺς ὀφθαλμοὺς αὐτοῦ ὑπάρχων ἐν βασάνοις, ὁρᾷ τὸν Ἀβραάμ ἀπὸ μακρόθεν, καὶ Λάζαρον ἐν τοῖς κόλποις αὐτοῦ· καὶ αὐτὸς φωνήσας εἶπε· — Πάτερ Ἀβραάμ, ἐλέησόν με. καὶ πέμψον Λάζαρον, ἵνα βιάσῃ τὸ ἄκρον τοῦ δεατύλου αὐτοῦ ὕδατος, καὶ καταψύξῃ τὴν γλώσσαν μου, ὅτι ὀδυνῶμαι ἐν τῇ φλογὶ ταύτῃ.— Εἶπε δὲ ὁ Ἀβραάμ· — Μνήσθητι, τέκνον, ὅτι ἀπέλαβες σὺ τὰ κακὰ· νῦν δὲ αὐτὸς παρακαλεῖται, σὺ δὲ ὀδυνᾷσαι. Καὶ ἐπὶ πᾶσι τούτοις μεταξὺ ἡμῶν τε καὶ ὑμῶν μέγα χάσμα ἐστάρηται, ὥσως οἱ θελοντες διαθεῖναι ἐντεῦθεν πρὸς ὑμᾶς, μὴ δύνασται, μηδὲ οἱ ἐκείθεν πρὸς ἡμᾶς διαπερῶσιν.— Εἶπε δὲ·— Ἐρωτῶ οὖν σε, πάτερ, ἵνα πέμψῃς αὐτὸν εἰς τὸν οἶκον τοῦ πατρὸς μου, ἔχω γὰρ πέντε ἀδελφοὺς, ὥσως διαμαρτύρηται αὐτοῖς, ἵνα μὴ καὶ αὐτοὶ εἰσελθῶσιν εἰς τὴν τόπον τοῦτον τῆς βασάνου.»

Δισχυνθή- τωσαν οὖν οἱ Ὀριγόνους ἀντιποιοῦμενοι καὶ ἐκ τῶν τοῦ

A de sancto Paschate (Orat. 42, quæ est 2 de Paschate); sic enim dicit : « Cum hanc rem Verbum artifex demonstrare vellet, etiam animal unum ex utrisque, natura videlicet visibili atque invisibili, hominem fabricatur; sumptoque corpore e materia quæ ante subsistebat, ac a seipso vitam indens (quod utique animam intelligentem et imaginem Dei esse ratio novit), veluti quemdam alterum mundum, in parvo magnum constituit in terra, alium angelum, promiscuum adoratorem, contemplatorem visibilis nature, studiosumque ejus quæ sola mente comprehenditur : eorum quæ in terra sunt, imperatorem superno obtemperantem imperio. » Quare attendendum est, Patrem hunc, cum diceret Deum ex utrisque fecisse hominem, addidisse e prius subsistente materia corpus sumptum : non dixisse vero prius exsistisse animam, nec ex ulla substantia natam quæ ante existeret : sed Deum per seipsum vitam indidisse, quod animam esse intelligentem, et Dei imaginem, novit ratio. Quod autem dicit Pater, Deum fecisse hominem imperatorem in terra, superno obstrictum imperio, evertit eorum assertionem qui ad pœnam animas immisas corpore teneri imperio, non in supplicii loco ducendum est,

Ad hæc illud nobis necessario dicendum existimamus in eos qui præexistentiam asserunt : Si verum esset, prius esse animas quam corpora, cognoscerent ac recordarentur quæ ante gessissent quam in corpora venirent; quemadmodum post obitum sciunt ac norunt quæ in corporibus egere. Demonstrabimus autem animam post discessum e vita cognoscere quæ gessit, ex ipsis Evangelii verbis; hæc enim dicit Dominus noster et Salvator Christus in Evangelio secundum Lucam in periocha Lazari et divitis (Luc. xvi) : *Homo quidam erat dives, et induebatur purpura et bysso, et epulabatur quotidie splendide. Et erat quidam mendicus nomine Lazarus, qui jacebat ad januam ejus, ulceribus plenus, cupiens satiari de micis quæ cadebant de mensa divitis : sed et canes veniebant, et lingebant ulcera ejus. Factum est autem ut moreretur mendicus, et portaretur ab angelis in sinum Abraham. Mortuus est autem et dives, et sepultus est. Et in inferno elevans oculos suos cum esset in tormentis, vidit Abraham a longe, et ipsum Lazarum in sinu ejus : et ipse clamans dixit : Pater Abraham, miserere mei, et mitte Lazarum, ut intingat extremum digiti sui in aquam, et refrigeret linguam meam, quia crucior in hac flamma. Et dixit illi Abraham : Fili, recordare quia recepisti tu bona tua in vita tua, et Lazarus similiter mala; nunc autem hic consolatur, tu vero cruciaris. Et in his omnibus inter nos et vos magnum chaos firmatum est : ut hi qui velint transire ad vos, non possint, neque inde huc transmeare. Et ait : Rogo ergo te, pater, ne mittas eum in domum patris mei; habeo enim quinque fratres : ut testetur illis, ne et ipsi veniant in hunc locum tormentorum. Quamobrem pudeat eos qui tuerentur Origenem vel ex sancti Evangelii verbis. Si enim ante animæ quam corpora fuissent, cognoscerent eorum quæ ante corpus fecissent, quemadmodum post migrationem e vita reminiscuntur ea quæ in corpore*

ἄριστον εὐαγγελίου βημάτων. Εἰ γὰρ προῦπῆρχον αἱ ψυ- A
χαὶ τῶν σωμάτων, ἐγκλωσκον ἂν καὶ τὰ πρὸ τοῦ σώμα-
τος αὐταῖς πραχθέντι, καθάπερ καὶ μετὰ τὴν ἀποβίωσιν
μέμνηται τῶν διὰ τοῦ σώματος αὐταῖς πεπραγμένων. Τοῦτο γὰρ ἐκ τῶν ρήσεων τοῦ ἁγίου εὐαγγελίου ἐδιδά-
χθημεν.

Ὅτι δὲ ταῖς θεοπνεύστοις γραφαῖς ἀκολουθοῦντες οἱ
ἅγιοι πατέρες τὰ τοιαῦτα κατέκριναν δόγματα, σὺν Ὁρι-
γόνει τῷ ταῦτα μυθολογήσαντι, ἐξ αὐτῶν τῶν εἰρημένων
τοῖς ἁγίοις πατράσι καὶ ἤδη μὲν σαφῶς ἀπεδείξαμεν, οὐ-
δὲν δὲ ἔττον καὶ διὰ τῶν ἐφεξῆς μαρτυριῶν τῶν ἁγίων
πατέρων ἀποδείξομεν, καὶ πρῶτον τὸν ἅγιον Πέτρον ἐπί-
σκοπον Ἀλεξανδρείας γενόμενον καὶ μάρτυρα παραθησά-
μεθα, τοῖς τοιοῦτοις ἡμῶν μαρτυροῦντα λόγους.

Τοῦ ἁγίου Πέτρον ἐπισκόπου καὶ μάρτυρος τῆς μετὰ
λοπώλεως Ἀλεξανδρείης, ἐκ τοῦ πρώτου λόγου, περὶ τοῦ B
μηδὲ προῦπάχου τὴν ψυχὴν μηδὲ ἀμαρτήσασαν, διὰ
τοῦτο εἰς σῶμα βληθῆναι· « Ἐγὼ μὲθα τὰ περὶ τοῦ πρώ-
του ἐκ τῆς γῆς χοῦκῷ γενημένου ἀνθρώπου παραθέ-
σθαι, πρὸς τὸ δεῖξαι ἕνα καὶ τὸν αὐτὸν ἐν τῷ αὐτῷ καιρῷ
γενόμενον, κἂν μερικῶς ποτε ὁ ἔσω καὶ ἔξω λέγεται ἄν-
θρωπος. Εἰ γὰρ καὶ κατὰ τὸν σωτήριον λόγον, ὁ ποιήσας
τὰ ἔσωθεν, καὶ τὰ ἔξωθεν ἐποίησεν, ἀλλ' οὐν γε ἐπάπαξ,
καὶ ἐν ἐνὶ καιρῷ, τουτίστι τῇ αὐτῇ ἡμέρᾳ, ὅτε εἶπεν ὁ
θεὸς, — Ποιήσωμεν ἄνθρωπον κατ' εἰκόνα καὶ ὁμοίωσιν ἡμε-
τέραν. — Ὡς ἐκ τούτου εὐδῆλον εἶναι, ὅτι οὐκ ἀπὸ συνό-
θου, ὡς προόντος τινὸς ἑτέρου, καὶ ἀπ' ἑτέρου τόπου συν-
ελαλυθότος, γεγέννηται. Εἰ γὰρ σύνοδος ἦν, τίνας ἐνεκεν
καὶ τὸ πεποιημένον ἀνεγράφη; » καὶ μεθ' ἕτερα· « Ὅστι
οὐκ ἐνδέχεται πρὸ σωμάτων οὐρανῶ ἀμαρτάνων [F. ἀμαρ-
τάνων] ψυχᾶς, μηδὲ ὄλων πρὸ σωμάτων ὑποστάσας. Τὸ C
γὰρ μάθημα τοῦτο τῆς Ἑλληνικῆς ἐστὶ φιλοσοφίας, ξένος
καὶ ἀλλοτριᾶς οὐσίας τῶν ἐν Χριστῷ εὐσεβῶς θελόντων
ἔσθαι. »

Τοῦ αὐτοῦ ἐκ τῆς μυσταγωγίας, ἧς ἐποιήσατο πρὸς
τὴν ἐκκλησίαν, μέλλων τὸν τοῦ μαρτυρίου στέφανον ἀνα-
δέχασθαι· « Διὰ τοῦτο παρακαλῶ, γρηγορεῖτε, ὅτι εἰς θλί-
ψιν κἀν μίλλετι εἰσελθεῖν Ὅδατε πόσους κινδύνους
ὑπέμεινεν ὁ ἀναθρέψας με πατὴρ μου καὶ ἐπίσκοπος
θεοῦ· ἀπὶ μαινομένων εἰς τὰ εἰδῶλα· οὐ καὶ τὸν θεόν
δεδεδεῖχεν, εἶθε δὲ καὶ τὸν τρόπον ὡς δὲ καὶ ὁ μέγας
Διονύσιος κατακρυπτόμενος ἀπὸ τόπων εἰς τόπους, καὶ
πρὸς τούτω καὶ Σαβελλίου θλίψοντος. Τί δὲ εἶπω Ἡρα-
κλᾶν καὶ Δημήτριον, τοὺς μακαρίους ἐπισκόπους, οἷους
πειρασμοὺς ὑπέστησαν ὑπὸ τοῦ μανέντος Ὁριγόνου, καὶ D
αὐτοῦ σχίσματα βάλλοντος ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ, τὰ ἴσως σά-
μιρον ταραχὰς αὐτῇ ἐγείραντα; » Πῶς τοίνυν δύναται τις
τῶν εὐφρονούντων ἐναντιοῦσθαι τοῖς κατὰ Ὁριγόνου εἰ-
ρημένους παρὰ τοῦ ἁγίου μάρτυρος καὶ ἐπισκόπου Ἀλε-
ξανδρείης Πέτρον; ὅς τις τὸν καλὸν ὑπὲρ Χριστοῦ ἀνα-
δεξάμενος ἄγωνα, οὐ μόνον ἀπεκάρηεν Ὁριγόνου καὶ
τὰ μυστὰ αὐτοῦ δόγματα, ἀλλὰ καὶ μαρτυρεῖ ὡς οἱ
πρὸ αὐτοῦ ἅγιοι πατέρες πολλοὺς ὑπέμειναν πειρασμοὺς
ἀπὸ τῆς ἐκείνου φρενοβλαβείας.

Εἶπε δὲ καὶ ὁ ἐν ἁγίοις Ἀθανάσιος, ἐπίσκοπος καὶ αὐ-
τὸς Ἀλεξανδρείας γενόμενος, ἐν τῷ λόγῳ τῷ εἰς τὸν βίον
τοῦ μακαρίου Ἀντωνίου, ταῦτα· « Πῶς δὲ χλευάζει ἡμᾶς
τὸ λατρεῖν λέγοντας τὸ, Χριστὸν ἄνθρωπον πεφανερῶσθαι,
ὅσοιγε ὑμεῖς ἐκ τοῦ νοῦ τὴν ψυχὴν ὀρίζοντες, φάσκετε
πιπλαῖσθαι αὐτήν, καὶ πεπωκέναι ἀπὸ τῆς ἀψίδος τοῦ
οὐρανοῦ εἰς σῶμα; » Δεῖ προστίχειν τοὺς ἀκρωμένους,

Quod autem et sancti Patres, sequentes inspiratas
divinitus Scripturas, talem doctrinam condemnarunt,
una cum Origene, qui hæc commentus est, jam quidem
ex iis quæ illi dixerunt, aperte ostendimus : nihilo
tamen secius et ex insequentibus Patrum testimoniis
sumus demonstraturi. Ac primum sanctum Petrum,
qui episcopus Alexandriæ et martyr fuit, proponemus,
testimonium nostris his sermonibus perhibentem.

S. Petri episcopi Alexandriæ et martyris, ex primo
sermone, quod nec præexistit anima, nec, cum pec-
casset, propterea in corpus missa est : « Duximus quæ-
dam de primo e terra terreno homine proponenda,
ut demonstretur unum et eundem eodem in tempore
esse factum : quamvis particulariter nonnunquam in-
terior et exterior homo dicatur. Nam etsi, secundum
salutarem sermonem, qui interiora fecit, exteriora
quoque fecit : tamen semel et eodem tempore, id est
eadem die, cum dixit Deus : *Faciamus hominem ad
imaginem et similitudinem nostram*; ex quo perspi-
cuum est, non ex congressu, quasi aliquid aliud ante-
cesserit, et ex alio loco convenerit, factum esse. Nam
si congressus fuit, quamobrem descriptum est quod
jam factum fuerat? » Et post alia : « Itaque non recipi-
tur, ante corpora in cælo peccare animas, quæ pror-
sus ne ante corpora quidem substiterunt; hæc enim
doctrina a paganorum philosophia est, quæ peregrina
est, et ab iis aliena, qui pie in Christo volunt
vivere. »

Ejusdem ex mystagogia quam fecit ad Ecclesiam,
cum martyrii coronam suscepturus esset : « Propte-
rea obsecro, vigilate. Afflictionem enim rursus adi-
turus estis. Scitis quot subierit pericula qui me enu-
trivit pater meus et episcopus Theonas, ab iis qui in
idola insanirent : in cujus ego sedem successi, utinam
etiam in mores! scitis ut magnus se gesserit Dionysius,
qui se e locis in loca abdebat, cum insuper Sabellius
affligeret. Quid porro dicam Heraclum et
Demetrium beatos episcopos? quales tentationes
sustinuerunt ab insano Origene, cum ipse dissidia in
Ecclesia sereret, quæ ad hanc usque diem ei turbas
excitant? » An igitur potest aliquis bene sentientium
iis adversari, quæ in Origenem dicta sunt a sancto
martyre et episcopo Alexandriæ Petro? qui egrogium
pro Christo certamen suscipiens, non solum Origenem,
sceleratamque ejus doctrinam abdicavit, sed
etiam testificatur sanctos qui ante ipsum fuerant
Patres multas sustinuisse tentationes ab illius de-
mentia.

Dixit quoque sanctus Athanasius, qui et ipse epi-
scopus fuit Alexandriæ, in sermone de beati Antonii
vita : « Quomodo nos irridere audetis, qui dicimus
Christum hominem manifestatum esse? cum et vos
de mente animam esse desinentes, eam errasse dicatis,
ac de apside cæli in corpus cecidisse? » Attendant
qui audiunt, sanctum Athanasium iis aperte adver-

ἵτι ὁ ἐν ἁγίοις· Ἀθανάσιος σαφῶς ἐναντιοῦται τοῖς λέγονσι προῦπάρχειν τὸν νοῦν, καὶ ἐκ τούτου γεγενῆσθαι τὴν ψυχὴν ἀμαρτήσασαν, καὶ πεπτωκυῖαν ἀπὸ τῆς ἀψίδος τοῦ οὐρανοῦ εἰς σῶμα.

Τοῦ αὐτοῦ ἁγίου Ἀθανασίου ἐκ τοῦ κατὰ Ἀρειανῶν δευτέρου λόγου· « Πᾶσα ἡ φαινόμενη κτίσις ἐν ἑξ ἡμέραις γίγνεται· καὶ τῇ μὲν πρώτῃ τὸ φῶς, ὅπερ ἐκάλεισεν ἡμέραν· τῇ δὲ δευτέρῃ τὸ στερέωμα, καὶ τῇ τρίτῃ συναγαγὼν τὰ ὕδατα, εἰδείξε τὴν ξηρὰν, καὶ τοὺς ἐν αὐτῇ ποικίλους προήγαγε καρπούς, καὶ τῇ τετάρτῃ πεποίηκε τὸν ἥλιον καὶ τὴν σελήνην, καὶ πάντα τὴν τῶν ἀστέρων χορόν· τῇ δὲ πέμπτῃ τῶν ἐν τῇ θαλάττῃ ζώων, καὶ τῶν ἐν τῷ ἀέρι πτευνῶν τὴν γένεσιν ἐκτίσει· τῇ δὲ ἕκτῃ τετράποδα ἐπὶ τῆς γῆς πεποίηκε, καὶ λοιπὸν τὸν ἄνθρωπον τὸν ἐκ ψυχῆς λογικῆς καὶ σώματος. Τά τε ἀόρατα αὐτοῦ ἀπὸ κτίσεως κόσμου τοῖς ποιήμασι νοούμενα καθορίζεται· καὶ οὔτε τὸ ζῶον ὡς ἡ νύξ, οὔτε ὁ ἥλιος ὡς ἡ σελήνη, οὔτε τὰ ἄλογα ὡς ὁ λογικὸς ἄνθρωπος ἐστίν, οὔτε ὄγγλοι ὡς οἱ θρόνοι, οὔτε οὗτοι ὡς αἱ ἐξουσίαι· ἀλλὰ πάντα μὲν ἐστὶ κτίσματα, ἕκαστον δὲ τῶν γινομένων κατὰ γένος τῇ ἰδίᾳ οὐσίᾳ ὡς γίγνεται, ἐστὶ καὶ μένει. » Ἰδοὺ καὶ ὁ ἅγιος Ἀθανάσιος παραδίδωσιν, ὅτι μετὰ πάντα τὰ κτίσματα ἐποίησεν ὁ Θεὸς τὸν ἄνθρωπον, τὸν ἐκ σώματος καὶ ψυχῆς νοιρᾶς καὶ λογικῆς. Οὐ γὰρ εἶπε τὸ σῶμα μετὰ πάντα γενέσθαι, ἵνα προῦπάρχουσα ἡ ψυχὴ εἰσέλθῃ ἐν αὐτῷ· ἀλλ' εἶπε μετὰ πάντα τὰ κτίσματα τὸν ἄνθρωπον γεγενῆσθαι, τὸν ἐκ ψυχῆς λογικῆς καὶ σώματος· δεικνύς ὅτι ἀμφοτέρω, τουτέστι σῶμα τε καὶ ψυχὴν, ὁ Θεὸς κατὰ ταυτὸν ἐδημιούργησεν.

Ἐπειδὴ δὲ καὶ τοῦτο μετὰ τῶν ἄλλων Ὀριγίνους βλασφημιῶν εἶρηται, ὅτι ἡ τοῦ Κυρίου ψυχὴ προῦπῆρχε, καὶ αὐτὴ ὁ Θεὸς λόγος ἦν πρὸ τῆς ἐκ παρθένου σαρκώσεως· καὶ τιν' τοιαύτην ἀναιρέων ληρωθῆσαν αὐτὸς ὁ ἐν ἁγίοις Ἀθανάσιος ἐν τῇ πρὸς Ἐπίκτετον ἐπιστολῇ, λέγει ταῦτα· « Εἰκότως καταγνώσκονται ἑαυτῶν πάντες οἱ νομιζόντες πρὸ τῆς Μαρίας εἶναι τὴν ἐξ αὐτῆς σάρκα, καὶ πρὸ ταύτης ἰσχυρίζονται ψυχὴν ἀνθρωπίνην τὸν Θεὸν λόγον, καὶ ἐν αὐτῇ πρὸ τῆς ἐπιδημίας αἰεὶ γενεῆσθαι. » Εἰ τοίνυν κατὰ τὰ εἰρημένα τῶν ἐν ἁγίοις Ἀθανασίῳ, ἡ ψυχὴ τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ τοῦ κατὰ πάντα ὁμοιωθέντος ἡμῖν χωρὶς ἀμαρτίας, οὐ προῦπῆρχε τῆς ἐν σαρκὶ αὐτοῦ ἐπιδημίας, ποίως ἂν εἴη μανίας τὸ λέγειν, τὰς ἄλλας τῶν ἀνθρώπων ψυχὰς προῦπάρχειν τῶν σωμάτων;

Ἀκουσώμεν δὲ πρὸς τούτους καὶ τοῦ ἐν ἁγίοις Βασιλείου ἐν τῷ λόγῳ εἰς τὸ Ἐν ἀρχῇ ἦν ὁ λόγος, καὶ ὁ λόγος ἦν πρὸς τὸν Θεόν, λέγοντος οὕτως· « Ὅρα μὴ ποτέ σε παρακρούσῃται τὸ ὁμῶνυμον τῆς φωνῆς· πῶς γὰρ ἐν ἀρχῇ ἦν ὁ ἀνθρώπινος λόγος, τοῦ ἀνθρώπου κάτω πον λαβόντος τὴν ἀρχὴν τῆς γενέσεως; πρὸ ἀνθρώπου θηρία, πρὸ ἀνθρώπου κτήνη, τὰ ἐρπετὰ, ὅσα χερσαῖα καὶ ἐνυδρα, τὰ πτευστὰ τοῦ οὐρανοῦ, ἀστέρεις, ἥλιος, σελήνη, βοτάνη, γῆ, θάλασσα, οὐρανός. » Ἰδοὺ ὁ Πατὴρ σαφῶς ἡμῖν προαγορεύει, μὴ συναπαχθῆναι τοῖς τοῦ Ὀριγίνους μύθοις περὶ τῆς τῶν ψυχῶν προῦπάρξεως. Οὐ διδάσκει γὰρ ἡμᾶς ἐν ἀρχῇ τὸν ἀνθρώπινον λόγον, τουτέστι τὴν ψυχὴν, ἀλλὰ διακρῖνῃν βῶθ, ὅτι ἡ ἀνθρώπου γένεσις ὑστέρη ἐστὶ πάντων τῶν τοῦ Θεοῦ κτισμάτων. Εἰ τοίνυν πάντα τὰ κτίσματα πρὸ τοῦ ἀνθρώπου, πῶς προῦπῆρχον αἱ ψυχαι; Ὁ γὰρ πατὴρ οὐ πρὸ τοῦ σώματος, ἀλλὰ πρὸ τοῦ

sari qui mentem præexistere dicunt, et ex ea animam ortam, quæ peccato se contaminavit, ac e caeli convexo in corpus decidisse.

Ejusdem S. Athanasii e sermone secundo contra Arianos : « Omnis creatura spectabilis in sex diebus facta est; ac primo quidem die lux, quam vocavit diem; secundo autem firmamentum; tertio, collectis aquis ostendit aridam, variosque in ea produxit fructus; quarto, fecit solem et lunam, omnemque stellarum chorum; quinto, maris natatiliam, aerisque volatiliam generationem condidit; sexto, fecit in terra quadrupedes, ac demum hominem, qui ex anima rationali est et corpore. Ac invisibilia ejus a creatura mundi, per ea quæ facta sunt intellecta conspiciuntur (Rom. 1); et neque lux est ut nox, neque sol ut luna, neque angeli sicut throni, neque hi ut potestates; sed creaturæ quidem omnes sunt, unumquodque autem eorum quæ orta sunt, secundum genus in propria substantia, ut factum est, persistit ac manet. » Ecce sanctus quoque Athanasius tradit, post omnes creaturas Deum fecisse hominem ex corpore et anima intelligente ac rationali. Neque enim dixit, corpus post omnia factum esse, ut præexistens anima in id ingrederetur: sed dixit, post omnes creaturas hominem esse factum, qui ex anima rationali est et corpore: ostendens, utraque, id est corpus et animam Deum simul fabricatum esse.

Quoniam autem Origenes ad cæteras blasphemias hoc adjunxit, Domini animam prius existisse, eique Deum Verbum esse unitum antequam e Virgine incarnaretur: hoc etiam deliramentum evertens ipse sanctus Athanasius in epistola ad Epictetum, sic dicit: « Merito sese damnabunt omnes qui existimant ante Mariam esse carnem, quæ ex ea est; ac ante eam habuisse animam humanam Deum Verbum, ac in ea ante adventum semper fuisse. » Quare si ex iis quæ a sancto Athanasio dicta sunt, anima Domini nostri Jesu Christi, qui per omnia nobis similis factus est absque peccato, non fuit ante ejus in carne adventum: qualis insanix est, dicere alias hominum animas ante corpora esse?

Audiamus præterea S. Basilium in sermone in illud (Hom. xvi): *In principio erat Verbum, et Verbum erat apud Deum*, ita dicentem: « Vide ne quando te vocis ambiguitas fallat; quomodo enim in principio erat humana ratio, cum homo postremo principium generationis acceperit? Ante hominem fuere bestiarum, ante hominem jumenta; reptilia, tum terrestria, tum aquatilia; volatilia cæli, stellæ, sol, luna; herbarum, terra, mare, cælum. » Ecce Pater aperte nobis denuntiat, ne Origenis fabulis de animarum præexistentia inducamur. Docet enim nos, in principio fuisse humanam rationem, id est animam: sed aperte clamant, omnibus Dei creaturis ortum hominibus posteriorem esse. Si ergo creaturæ omnes ante hominem, quomodo prius animæ fuerunt? Pater enim non ante corpus, sed ante hominem, qui est anima et corpus,

ἀνθρώπου, ὅπερ ἐστὶ ψυχὴ τε καὶ σῶμα, εἶπε τὰ πάντα γεγονέναι· καὶ ἐκ τούτου δεικνύται ἅμα ἐκότερον δημιουργηθῆναι.

Λίγη δὲ καὶ ὁ ἐν ἁγίοις Γρηγόριος ὁ Νύσση· ἐν τῇ εἰς τὸν ἄνθρωπον πραγματείᾳ· «Τὰχα γὰρ οὐκ ἔξω τῆς προκειμένης ἡμῖν πραγματείας ἐστὶ, τὸ διεξτάσαι τὸ ἀμφιβαλλόμενον ταῖς ἐκκλησίαις περὶ ψυχῆς τε καὶ σώματος. Τοσὶ μὲν γὰρ δοκεῖ τῶν πρὸ ἡμῶν, οἷς ὁ περὶ τῶν ἀρχῶν ἐπραγματεύθη λόγος, καθάπερ τὰ δῆμον ἐν ἰδιαιούσῃ πόλει τὰς ψυχὰς προῦφαστάναί λέγειν· προκείμενα δὲ πάλαι τὰ τῆς κακίας καὶ τῆς ἀρετῆς ὑποδείγματα· καὶ παρεμύνησαν μὲν ἐν τῷ καλῷ τὴν ψυχὴν τῆς πρὸς τὸ σῶμα συμπλοκῆς μείνει ἀπειραστον· εἰ δὲ ἀπολύῃ τῆς τοῦ ἀγαθοῦ μετουσίας, πρὸς τὸν τῆδε βίον κατελισθησκέν, καὶ οὕτως ἐν σώματι γίνεσθαι· ἕτεροι δὲ τῇ κατὰ τὸν Μωϋσεία τάξει τῆς κατασκευῆς τοῦ ἀνθρώπου προσέχοντες, δευτέραν εἶναι τὴν ψυχὴν τοῦ σώματος κατὰ τὸν χρόνον φασίν· Ἐπιπῶν πρῶτον λαβὼν ὁ θεὸς χεῖρ ἀπὸ τῆς γῆς τὸν ἄνθρωπον ἐπέλασεν, εἰδ' οὕτως ἐψύχωσεν διὰ τοῦ ἐμυστάματος· καὶ μετ' ὀλίγα· «Οἱ τῷ προτέρῳ παρεστάμενοι λόγῳ, καὶ πρεσβυτέραν τῆς ἐν σαρκὶ ζωῆς τὴν πολιτείαν τῶν ψυχῶν δογματίζοντες, οὐ μοι δοκοῦσι τῶν Ἑλληνικῶν καθαρῶν τῶν περὶ τῆς μετεψυχώσεως μεμβολογημένων. Εἰ γὰρ τις ἀκριβῶς ἐξετάσει, πρὸς τούτο κατὰ πᾶσαν ἀνάγκην τὸν λόγον αὐτοῖς εὐρήσει κατασφραγισμένον. φασὶ τενα τῶν παρ' ἐκείνοις σοφῶν εἰρηκίαι, ὅτι καὶ ἀνὴρ γέγονε, καὶ γυναικὸς σῶμα μετημφάσκειτο, καὶ μετ' ὀρίων ἀνέκτη, καὶ θάμνος ἐφοῖτα, καὶ τὸν ἐν θρονῷ ἔλαχε βίον. Οὐ πόρρω τῆς ἀληθείας κατὰ τὸν ἡμῶν κρίσιν φερόμενος ὁ περὶ ἑαυτοῦ ταῦτα λέγων. Ὅσως γὰρ βασιλέων τιῶν, ἢ κολοῶν φλυαρίας, ἢ ἀλογίας ἰχθύων, ἢ ὀρνυῶν ἀνωσθησίας ἄξια τὰ τοιαῦτα δόγματα, τὸ μίαν ψυχὴν λέγειν διὰ τοσούτων ἰθεῖν. Τῆς δὲ τοιαύτης ἀτοπίας αὕτη ἐστὶν ἡ αἰτία, τὸ προῦφαστάναί τὰς ψυχὰς οἰεσθαι· δι' ἀκολουθεῖν γὰρ ἡ ἀρχὴ τοῦ τεσούτου δόγματος ἐπὶ τὸ προσέχεται, καὶ παρακείμενον τὸν λόγον προάγουσα, μέχρι τούτου τερατευομένη διέξιεν. Εἰ γὰρ διὰ τινος κακίας ἀποσπασθεῖσα τῆς ὑψηλοτέρης ἢ ψυχῆς πολιτείας ἄνθρωπος γίνεται, ἐμπαθέστερος δὲ πάντως ὁ ἐν σαρκὶ βίος ὠμολόγηται παρὰ τὸν τῶν αἰδίων καὶ ἀσωμάτων, ἀνάγκη πᾶσα τὴν ἐν τῷ τοσούτῳ γενομένην βίον, ἐν ᾧ καὶ πλείους αἱ πρὸς τὸ ἁμαρτάνειν εἰσὶν ἀφορμαί, ἐν πλείονι τε κακία γίνεσθαι, καὶ ἐμπαθέστερον διατεθῆναι· ἀνθρωπίνης δὲ ψυχῆς πάθος ἢ πρὸς τὸ ἀσθὲν ἰστέν ὁμοίωσις· τούτῳ δὲ προποικισθεῖσαν αὐτὴν εἰς κτηνώδη φύσιν μεταρτίϋναι· ἅπαξ δὲ διὰ κακίας εἰδύουσαν, μηδὲ ἐν ἀλόγῳ γενομένην τῆς ἐπὶ τὸ κακὸν κερδοῦν λαΐεν ποτέ. Ἢ γὰρ τοῦ κακοῦ στάσις, ἀρχὴ τῆς κατ' ἀρετὴν ἰστέν ὁρμητῆς Ἀρετῆς δὲ ἐν ἀλόγῳ οὐκ ἴσται. Οὐκοῦν αἱ πρὸς τὸ χεῖρον ἐξ ἀνάγκης ἀλλοιωθῆσεται, πάντοτε πρὸς τὸ χεῖρον καὶ ἀτιμότερον προεῖδουσα, καὶ αἰετὸ χεῖρον τῆς ἐν ἧ ἴσται φύσεως ἐξευρίσκουσα· ὥσπερ δὲ τοῦ λογικοῦ τὸ αἰσθητὸν ὑποβίθικεν, οὕτω καὶ ἀπὸ τούτου, ἐπὶ τὸ ἀνασθητὸν μετέπτωσις γίνεται. Ἄλλὰ μέχρι τούτου προῖον ὁ λόγος αὐτοῖς, καὶ ἔξω τῆς ἀληθείας φέρεται, ἀλλὰ γὰρ διὰ τινος ἀκολουθίας ἄσπονον ἐξ ἀτόπου μεταλαμβάνει. Τὸ δὲ ἐνταῦθεν ἤδη διὰ τῶν ἀσυναρτήτων αὐτοῖς τὸ δόγμα μυθοποιεῖται. Ἢ μὲν ἐκλουθία παντελῶς διαφθορὰν τῆς ψυχῆς ὑποδείκνυσεν. Ἢ γὰρ ἅπαξ τῆς ὑψηλῆς πολιτείας ἀπολιθώσασα, ἐν οὐδενὶ μέτρῳ

A dicit omnia fuisse; ex quo ostenditur, simul utrumque fabricatum esse.

Dicit etiam sanctus Gregorius episcopus Nyssæ, in Disputatione de homine (Cap. 28) : « Ac fortasse alienum non est a disputationis nostræ proposito id expendere, quod in Ecclesiis de anima et corpore controversum est. Nonnullis enim qui ante nos fuerunt, qui tractatum de principiis edidere, placet animas veluti quemdam populum in propria urbe ante sublitisse : atque ibi proposita esse exempla tum virtutis, tum malitiæ : eamque animam, quæ in virtute atque honestate perinanserit, congressum et conflictationem corporis minime experiri : si vero a boni participatione defluerit, hanc in vitam delabi, B sicque esse in corpore. Alii attendentes ex Moyse condendi hominis ordinem, animam corpore posteriori tempore esse dicunt : quandoquidem primum Deus limum e terra sumens, finxit hominem, ac eum deinde inspiratione animavit. » Ac paulo post : « Qui primam rationem tuentur, et animarum quasi civitatem antiquiorem vita corporea asserunt, non mihi videntur carere paganorum fabulis, quæ de animalium ex aliis in alia corpora migratione proditæ sunt. Si quis enim subtiliter examinet, comperiet huc necessario rationem eorum devolvi. Aiunt, quemdam e sectæ suæ sapientibus dixisse, et virum fuisse se, et mulicbre corpus induisse, et subvolasse cum avibus, et fuisse arbusculam, et aquatilem vitam sortitum. Non C sic affirmit. Vere enim, vel ranarum aut graculorum garrulo strepitu, vel irrationabilitate piscium, vel arborum insensibilitate ejusmodi disciplina digna est, quæ tot res permearé unam animam dicat. Harum autem ineptiarum hæc causa est, quod præexistere animas opinabantur. Consequenter enim talis doctrinæ principium ad affinia et adjuncta progrediens, bucusque commenta sua propagat. Nam si per vitia animus a sublimiori vita abstractus, homo fit, ac si in confesso est, vitam corpoream passionibus magis obnoxiam esse, quam æternam atque incorpoream, necesse est animam in hac vita degentem, in qua plures facultates ad peccandum suppetunt, in pluribus versari vitiis, magisque passionibus affici. Animæ autem humanæ passio, similitudo est ad irrationabilia. D Huic ergo vitæ devincta anima, in bestiarum naturam delabetur, ac semel vitæ ingressa, inque irrationabilitate versans, nullum finem ad malitiam progrediendi faciet. Ubi enim malitia sistitur, succedit impetus ad virtutem; atqui virtus in irrationabilibus nulla est; in deterius ergo necessario mutabitur, assidue ad pejora turpioraque progrediens, ejusque naturæ, in qua est, deteriora quæque semper comminiscens. Porro quemadmodum rationabili sensibile subjacet, sic et ab hoc ad insensibile fit prolapsio. Quamobrem huc ratio eorum evadens, a veritate aberrat, et per quamdam consequentiam ex absurdis ad absurda se confert. Exinde eorum doctrina per ea quæ inter se non coherent, fabulose procedit. Consequentia vero ipsa ostendit

κακίας στήναι δυνήσεται· ἀλλὰ διὰ τῆς πρὸς τὰ πάθη σχίσεως ἀπὸ μὲν τοῦ λογικοῦ πρὸς τὸ ἄλογον μεταβήσεται ἀπ' ἐκείνου δὲ πρὸς τὴν τῶν φυτῶν ἀναίσθησιν μετατεθήσεται, τῷ δὲ ἀναισθητῶ πως τὸ ἄψυχον, τούτῳ δὲ τὸ ἀνυπαρκτον ἔπεται. Ὅστε διὰ τοῦτο διὰ τῆς ἀκολουθίας πρὸς τὸ μὴ ἔν αὐτοῖς ἡ ψυχὴ μεταχωρήσει. Οὐκοῦν ἀμήχανος αὐτῇ πάλιν ἔσται ἡ πρὸς τὸ κρείττον ἐπάνοδος. Ἀλλὰ μὴν ἐκ θάμνου ἐπὶ τὸν ἀνθρώπον τὴν ψυχὴν ἐπανάγουσιν. Οὐκοῦν προτιμότεραν τὴν ἐν θάμνω ζωὴν τῆς ἀσωμάτου διαγωγῆς ἐκ τούτων ἀπεδεικνύουσιν. Δείκεται γὰρ ὅτι πρὸς τὸ χείρον γενομένη ἡ πρόοδος τῆς ψυχῆς, πρὸς τὴν κατώτερον κατὰ τὸ εἶδος ὑποβήσεται. Ὑποβέβηκε δὲ τὴν ἀναίσθητον φύσιν τὸ ἄψυχον εἰς ὃ δι' ἀκολουθίας ἡ ἀρχὴ τοῦ δόγματος αὐτῶν τὴν ψυχὴν ἄγει. Ἄλλ' ἐπειδὴ τοῦτο οὐ βούλονται, ἡ τῷ ἀναισθητῶ τὴν ψυχὴν κατακλείουσιν, ἡ ἑπερ ἐντεῦθεν ἐπὶ τὴν ἀνθρώπων αὐτῶν ἐπανάγοιεν βίον, προτιμότερον, καθὼς ἔρηται, τὸν ξυλῶδη βίον τῆς πρώτης ἀποδείξεως καταστάσεως· εἴπερ ἐκείθεν μὲν ἡ πρὸς κακίαν κατὰπτωσις γέγονεν, ἐπιτεῦθεν δὲ ἡ πρὸς ἀρετὴν ἐπάνοδος γίνεται. Οὐκοῦν ἀκίεθαλδς τις, καὶ ἀτελής ὁ τοιοῦτος διελέγχεται λόγος, ὁ τὰς ψυχὰς ἐφ' ἑαυτῶν πρὸ τῆς ἐν σαρκὶ ζωῆς βιοτεύειν κατασκευάζων, καὶ διὰ κακίαν ἐνδοξοῦσθαι τοῖς σώμασι. » Προδύλου τοίνυν οὔσης τῆς τοῦ πατρὸς διδασκαλίας, καὶ ἀποκηρυττούσας τὸ λέγειν προὔπαρχειν τὰς ψυχὰς τῶν σωμάτων, ἀκόσσωμεν καὶ τοῦ ἐν ἁγίοις Θεοφίλου τοῦ ἐπισκόπου Ἀλεξανδρίας, ἀπὸ τοῦ λόγου τοῦ γραφέντος πρὸς τινας μοναχοὺς τὰ Ὁριγένους φρονούντας, λέγοντος τάδε : « Οὐκοῦν ἀναθεματίζοντες τὸν Ὁριγένην καὶ τοὺς ἄλλους αἰρετικῶς, ὡς περ ἡμεῖς, καὶ ὁ τῆς Ῥωμαίων ἁγίας ἐκκλησίας ἐπίσκοπος Ἀναστάσιος, ἐκ παλαιότερων ἀγωνισμάτων ἐνδοξὸς στρατηγὸς ἐπισήμου λαοῦ χειροτονηθὴς, ὃ καὶ πᾶσα τῶν μακαρίων κατὰ τὴν ὁσιν ἐπισκόπων ἔπεται σύνοδος, ἀποδεχομένη τῆς τῶν Ἀλεξανδρίων ἐκκλησίας τὴν κατὰ τοῦ ἀστέβους ψῆφον. »

Τοῦ αὐτοῦ ἐκ τῆς ἐπιστολῆς τῆς πρὸς τοὺς ἐν τῇ Σκίττει ἁγίους, διὰ τοὺς ἐγκαλοῦντας τὴν τῶν δογμάτων Ὁριγένους καθάρισιν· « Ἐτόλμασάν τινες εἰπεῖν διδασκαλον εἶναι τῆς ἐκκλησίας Ὁριγένην. Ἄρα πρέπον τῶν τοιούτων ἐνέχεσθαι ; εἰ διδάσκαλός ἐστι τῆς ἐκκλησίας Ὁριγένης, μεγαλοφρονοῦσιν Ἀρειανοὶ τε, καὶ Εὐνομιανοὶ, καὶ Ἕλληνας· οἱ μὲν εἰς τὸν υἱὸν καὶ εἰς τὸ πνεῦμα βλασφημοῦντες, οἱ δὲ μετὰ τοῦ δυσσεδεῖν ὁμοίως αὐτοῖς, καὶ τὴν ἀνάστασιν τῶν νεκρῶν χλευάζοντες. Σαρῆς τοίνυν ἐκ τῶν εἰρημένων γιγνέσθαι, ὅτι περὶ ὁ τοῖς ἁγίοις πατράσιν ἀκολουθῶν οὐκ ἀμφοβέλλει, ὡς οἱ τὰ Ὁριγένους φρονούντες τῇ Ἑλληνικῇ πλάνῃ, καὶ Ἀρειανικῇ ἀκολουθοῦσι μαρία. »

Λέγει δὲ καὶ ὁ ἐν ἁγίοις Κύριλλος ἐπίσκοπος Ἀλεξανδρίας ἐκ τῆς ἐπιστολῆς τῆς πρὸς τοὺς ἐν Φουᾷ μοναχοὺς, κατὰ τῶν λεγόντων μὴ εἶναι ἀνάστασιν τῶν σωμάτων, τάδε : « Φασὶ τοίνυν τῶν ἐν ὑμῖν τινας ἀρεῖσθαι τῶν ἀνθρώπων σωμάτων τὴν ἀνάστασιν, ὅπερ ἐστὶ μέρος τῆς ἑμολογίας ἡμῶν, ἧς ποιούμεθα προσιώντες τῷ σωτηρίῳ βαπτίσματι. Ὁμολογούντες γὰρ τὴν πίστιν, προσεπάγομεν ὅτι πιστεύομεν καὶ εἰς σαρκὸς ἀνάστασιν. Εἰ δ' ἀναρῶμεν τοῦτο, καὶ οὐ πιστεύομεν ὅτι ὁ Χριστὸς ἐκ νεκρῶν ἐγήγερται, ἵνα ἡμᾶς ἑαυτῷ συναναστήσῃ, χωλεῖουσιν ἔχομεν τὴν πίστιν, καὶ τὴν βασιλικὴν ἀφέντες ὁδὸν, βαδίζο-

omnimodam animæ corruptelam. Quæ enim semel a sublimi vita decidit, nullum modum statuit malitiæ suæ ; sed propter passionum consuetudinem atque habitum a rationabili ad irrationabile deveniet, indeque in stirpium insensibilitatem mutabitur ; insensibili autem inanimum est consequens, inanimoid quod non subsistit. Itaque penitus ex hac consequentia, anima ipsa ad non ens tandem concedet. Sic nullam facultatem habitura est ad meliora redeundi. Verum enim vero ad hominem e frutice animam reducant ; igitur præstantiorem demonstrant esse vitam in frutice, quam incorpoream vitam. Jam enim ostensum est, progressum animæ in deteriora, atque idcirco in inferiora esse ; subjacet autem insensibili nature inanimatum : quo per consequentiam principium eorum doctrinæ animam redigit. Sed quoniam hoc nolunt, aut Insensibili animam concludunt, aut, si inde ad humanam vitam eam reducant, eam vitam quæ in stirpe ducatur, ut dictum est, ostendunt antecellere primo animarum statui : siquidem inde ad malitiam fuit prolapsio, hinc vero ad virtutem est reditus. Quamobrem illa ratio convincitur esse sine capite, et sine fine, quæ vivere animas separatas ante corpoream vitam asseverat, ac propter flagitia corporibus esse devinctas. » Hæc Nyssenus. Cum igitur aperta sit Patris hujus doctrina, damnetur eos qui dicant, animas ante corpora fuisse : audiamus et sanctum Theophilum episcopum Alexandriæ, e sermone ad quosdam monachos scripto, qui Origeni assentirentur : sic enim dicit : « Quare anathematizantes Origenem, cæterosque hæreticos, exemplo nostro, et Anastasii sanctæ Romanæ Ecclesiæ episcopi, qui ex veteribus certaminibus clarus nobilissimum populi dux creatus est, quem et universa beatorum Occidentis episcoporum sequitur synodus, quæ accipit ac probavit Alexandrinorum Ecclesiæ sententiam in impiam latam. »

Ejusdem de epistola ad sanctos qui in Sceti erant, propter eos qui incusarent damnationem Origenis doctrinæ : « Dicere nonnulli ausi sunt, Origenem Ecclesiæ esse doctorem. An hi, obsecro, ferendi sunt ? Si Ecclesiæ doctor est Origenes, magnum sibi spiritus sumunt Ariani, et Eunomiani, et pagani : illi in Filium ac Spiritum blasphemantes ; hi similiter, atque illi, impii, nec non resurrectionem mortuorum deridentes. » Ex his perspicuum est, eum qui sanctos Patres sequitur, non dubitare quin ii qui cum Origenes sentiunt, paganorum errorem Arianorumque insaniam sequantur.

Hæc quoque sanctus Cyrillus dicit Alexandriæ episcopus, in epistola ad monachos qui in Phua, in eos qui affirmant corporum resurrectionem non esse : « Aiunt igitur, esse apud vos qui negent humanorum corporum resurrectionem : quæ pars confessionis nostræ est, quam fecimus salutare adeuntes baptismum. Fidem enim profiteantes, adjungimus credere nos et carnis resurrectionem. Si hoc tollimus, nec credimus Christum resurrexisse a mortuis, ut nos sibi conresuscitaret, claudicantem habemus fidem, ac a via re-

μεν τῶν διστραμμένων. Ἔστι δὲ ἡ τοιοῦτη κακοδοξία τῆς Ὀριγίνους φρενοβλαβείως ἐν καὶ οἱ πατέρες ἡμῶν ὡς διστρίβοντα τὴν ἀλήθειαν ἀπεκέρυξαν, καὶ ἀνεθεμάτισαν. Οὐ γὰρ ἐφρόνησεν ὡς Χριστὶ νόσ, ἀλλὰ ταῖς Ἑλλήνων ἀκολουθήσας φλοαίαις πεπλάνηται. Ἡ δὲ ἀρχὴ τοῦ καίματος ἐντίθεν αὐτῷ συμῖ εἶβαι· φησὶ γὰρ ὅτι προῖπαρχουσαν αἱ ψυχαὶ τῶν σωμάτων, καὶ ἀπὸ ἀγιασμοῦ κατηνίχθησαν εἰς ἐπιθυμίας πονηράς, καὶ ἀπίστησαν Θεῷ· καὶ ταύτης ἕνεκα τῆς αἰτίας κατεδικάσεν αὐτάς, καὶ ἐσωμάτωσεν, καὶ εἶσεν ὡς ἐν δεσμωτηρίῳ ἐν σαρκί. »

Τοῦ αὐτοῦ ἐκ τῆς ἐπιστολῆς τῆς πρὸς τοὺς ἐν Φουζουπολεῦς : « Ἡ δὲ ἐκκλησία ταῖς θεοπνεύτοις ἰοιούμενη γραφαῖς, οὐκ οἶδε τῶν σωμάτων προῖπαρχουσαν τὴν ψυχὴν, ἀλλ' οὐδὲ προαμαρτήσασεν πρὸ αἰτῶν πῶς γὰρ ἢ μὴ ὑπεστῶσα καὶ ἀμαρτεῖν ἠδύνατο; φαμὶν δὲ, ὅτι ἔπλασε μὲν ὁ τῶν ὄλων δημιουργὸς τὸ σῶμα ἐκ γῆς, ἐφύλαξε δὲ αὐτὴν ψυχῇ νεσρῆ. καὶ αὕτη ἐστὶν ἡ τοῦ ἀνθρώπου κατασκευὴ. » καὶ μεθ' ἑτέρα (« Ὅτι οὐκ ἐκ προγενεστέρων, ὡς φασιν, ἀμαρτημάτων καταδικάσεται ἡ τοῦ ἀνθρώπου ψυχὴ, καὶ εἰς τοῦτον κατεπέμφθη τὸν κόσμον, πιστώσεται γράφων ὁ πάνσοφος Παῦλος. — Τοῦ γὰρ πόντος ἡμᾶς δεῖ φανερωθῆναι ἔμπροσθεν τοῦ βήματος τοῦ Χριστοῦ, ἵνα καμίσπηται ἕκαστος τὰ διὰ τοῦ σώματος πρὸς ἃ ἔπραξεν, ἢ τε ἀγαθόν, ἢ τε φαῦλον. — διὰ τί γὰρ μόναι τὰ διὰ τοῦ σώματος φανερωθῆσθε. ἰ φησι, καὶ οὐχὶ δὴ μᾶλλον καὶ τὰ πρὸ τοῦ σώματος, εἴπερ ἴδει κροῦσαν, καὶ προαμαρτήσασαν τὴν ψυχὴν; Εἰ δὲ ἐπιμένους κρινόμεθα τοῖς διὰ τοῦ σώματος, οὐκ ἔχομεν δαλεπότε προγενεστέρων τοῦ σώματος ἀμαρτίας. Οὐ γὰρ ἠρίστηκεν ὄλων ἡ τοῦ ἀνθρώπου ψυχὴ πρὸ αὐτοῦ, πληροφωρὴ δὲ πρὸς τοῦτο ἡμᾶς καὶ ἡ τοῦ νομικοῦ γράμματος δύναμις. Εἰ γὰρ, ὡς φασιν ὁ πεπλακημένος Ὀριγίνος, ἐκ τῶν προγενεστέρων ἀμαρτημάτων, λόγω κολάσεως ἦτοι κωμρίας ἰδέχεται τὸ σῶμα ἡ ψυχὴ, διὰ ποίαν αἰτίαν ἠπλάσθη θάνατον τοῖς ἀμαρτάνουσι; ἴδει γὰρ μᾶλλον τοῖς δικαιοῦς ἀποθνήσκαι, ἵνα ἀπαλλάττονται τῶν δεσμών, καὶ τῆς τιμωρίας, ἔξην δὲ τοὺς ἄλιτάρους, ἵνα κολάζονται μὴ ἀπαλλάττονται τῶν δεσμών. »

Ἐκ τῆς ἐκτελείας ὑπὸ τῶν κατ' Αἴγυπτον, καὶ Ἀλεξάνδρειαν ἐπισκόπων συνοικίης ἐπιστολῆς κατὰ τῶν Ὀριγίνους δογματῶν : Ὁδοῦ τούτου ὁ προκείμενος Ὀριγίνος, καθάπερ τὸ τῆς ἐρημώσεως βδελύγμα ἐν μίσῳ τῆς ἀληθοῦς ἐκκλησίας γιγνόμενον. καὶ πρεσβύτερος χειροτονηθεὶς ὑπὸ τῆς κανονικῆς τε, καὶ μίως χειρὸς ἀληθοῦς, ἀχετὸ ἀέθλημα τοῦ πρεσβυτέρου ψάλλοντι καὶ μίνον, καθάπερ καὶ τὸ τῆς ἀποστολῆς εἶχεν ὁ κλέπτως, καὶ προδοτὰς Ἰουδας. Ἀρξάμενον γὰρ αὐτοῦ βλασφημῶς ὁμολίας ἡμεῶν, ὁ κατ' ἐκεῖνο μακαρίτης Ἡρακλῆς ὁ ἐπίσκοπος, ὡς ἀροτῆρ, καὶ ἀμπελονργὸς φιλαλήθης τοῦ τῆς ἐκκλησίας χωρὶς τυγχάνων, ἐκ μίσου τοῦ καλοῦ σίτου τοῦτον ἐξίτιλεν, ὡς τοῦ ποτηροῦ ζιζανίου ὄντα ἀληθῶς. » καὶ μετ' ἄλλα : Ἐπιστῶν οὗτος ἡπὶ τῶν γῆν οὐρανόθεν ὡς ἀστραπὴ, καθάπερ ὁ τοῦ πατρὸς ὁ διάβολος, θυμῷ πνέων πολλοῦ καὶ θεοῦ κατὰ τῆς ἀληθείας, ἐπὶ τὴν καλουμένην Παλαιστίνην χώραν ἔβλεψε· καὶ καθίσας ἐν τῇ Καισαρίᾳ μετροπόλει, κέκαθεν τὸ προσωπεῖον ἀποκαλύψας ὄντι ἐξ ὄλων τῶν καλύμματος, καθάπερ ὁ ἔχθρος ἡ σπῆτια παρὰ τισὶ καλουμένα, ἔπερ αὐτοῦ καθ' ἠδονὴν ἐτύγγανεν,

A gia deflectentes, pravum iter sequimur. Hujusmodi autem improba opinio ab Origenis dementia est : quem et patres nostri, ut veri depravatores, abdicaverunt et anathematizaverunt. Non enim sensit ut Christianus, sed paganorum secutus ineptias et nugas, in errorem incidit. Hinc autem ei contigit morbi principium. Asseverat animas ante corpora esse, et a sanctimonia abductas fuisse in cupiditates ac nequitiam, descivisseque a Deo, a quo hanc ob causam damnatae sunt, et corpori obstrictae, suntque in carne tanquam in carcere. »

Ejusdem ex epistola scripta ad eos qui in Phua erant, monachos : « Ecclesia vero, Scripturis obsequens a Deo inspiratis, nec animam novit ante corpora fuisse, nec ante ea peccasse. Quomodo enim quae non subsistebat peccare potuit? At nos affirmamus, universitatis opificem corpus e terra fluxisse, idque animasse intelligente anima, et haec est hominis structura. » Et post alia : « Animam hominis nec ob praeterita, ut aiunt, flagitia atque scelera esse damnatam, nec in hunc demissam mundum, sapientissimus Paulus fidem facit, ita scribens : Omnes enim nos manifestari oportet ante tribunal Christi, ut referat unusquisque ea quae per corpus, prout gessit, sive bonum, sive malum (II Cor. v). Cur ergo propter sola propria corporis manifestari nos oportere ait, nec potius propter ea etiam quae ante corpus, si animam ante fuisse norat, et ante peccasse? Si vero ob ea sola quae in corpore gessimus, adducimur in iudicium, non utique habemus antiquius corpore peccatum : nam omnino ante id non constitit hominis anima. Hoc porro planum facit et legalis litterae vis. Si enim, ut dicit errabundus Origenes, ob superiora commissa in supplicii ae poena loco anima corpus accepit, quamobrem flagitiosis ac sceleratis mortem comminata est? Magis enim oportuerat, bonos ac justos viros mortem oppetere, ut vinculis et supplicio liberarentur : vivere contra scelestos ac nefarios, ut poena afficerentur, nec ulla vinculorum esset liberatio. »

Ex expositione synodicae epistolae episcoporum Aegypti atque Alexandriae adversus Origenis doctrinam : « Hic ergo, de quo agitur, Origenes veluti abominationis desolatio in medio verae Ecclesiae exaltatus, ac presbyter ordinatus a canonica, ab una, a vera manu, dignitatem presbyteri nedam ac solam habuit, quemadmodum et apostolatus habuit honorem fur ac proditor Judas. Is enim cum cepisset blasphemias hominibus habere, Heraclius a beata memoriae tum episcopus, ut studiosus veritatis, arator ac vinitor ecclesiastici agri, eum e medio pulchræ ac kete segetis evulsit, quod revera e malo zizanio esset. » Ac paulo post : « Quare hic e caelo in terram decidens, tanquam fulgur, sicut et ejus pater diabolus, multae atrocisque iracundiae contra veritatem spirans, in Palaestinam regionem navigavit; moratusque in Caesarensium metropoli, cum personam quam sibi induerat deposuisset, seque aperuisset, veluti piscis qui sepia apud quosdam appellatur, significans quod sibi voluptati erat, ac tenebrososum atque atrum

• Demetrii episcopi Alexandrini successor.

σκοτεινόν τε και μελανα βίον τον εξήμεσας, εκίσει εγ-
 γραφως ανετυπώσατο, και καθάπερ 'Ιουδαϊκός κάπηλος
 προσχώματι αγιαθού πιχρώ γλυκν κατέμψε. Τί γάρ ο κα-
 κομήχανος, και μακιδόνης λέγει; Ήν, φησι, πρό σώματος
 ή ψυχή εν ουρανοίς προύσα· κήκισι, φησιν, άμαρτή-
 σασαν εν φυλακή κατήγγισα, τουτέστι εν τώ σώματι κατέ-
 επιμψεν, εις καθαρισμόν, φησι, και σωφρονισμόν των εν
 ουρανοίς αυτη γεγενημένων άμαρτημάτων· πρώτων ενθεν
 ευδής ο άσιβόστατος μυθολογεί, και μήχεσθαι τη άληθειά
 θλιει. » και μετ' όλίγα· «ΕΙ δε προήν ή ψυχή εν τοίς ουρα-
 νοίς, και προημαρτηκεν εκίσει, καθός 'Οριγίνος ο μακιδώ-
 νης και θεομάχος έφασεν, εδαι μη λέγειν τον άγιώτατον
 προφάνη, — και πλάσσω πνεύμα ανθρώπου εν αυτώ, —
 αλλά μάλλον, καταγγίλζω πνεύμα ανθρώπου εν
 αυτώ, ή τάχα καταπέμπων. Νυν δε μη τούτο λέγων,
 αλλά πλάσσω εν αυτώ, δείκνυσι τούτον λύκον όσα
 βαρύντασ, ενδεχόμενον έθωθεν προς άπάτην άπωλειλάς τά
 κώλια. 'Ος ουρανόθεν γάρ ο έπαυπτος, και τά ίκίσις
 διατετυπωμένα έπιστάμους προφατός, ω μόνον προού-
 σων, αλλά και προμαρτηταίκα την ψυχην λέγει. » 'Απο-
 δόδωκα τα τέκνον διά τε της θείας γραφής, και των άγιων
 πατέρων, ότι ουδέ τη των Χριστιανών αληθινή πίστις,
 ουδέ τη όρθή λέγω συμβαίνουσιν αι των άρετικων περι
 προ'κάρξως ψυχών φαντασία.

Και τούτο δι πρός τοίς άλλοίς τον 'Οριγίνους παρίστα-
 σιν άνοιαν, τό λέγειν τον ουρανον, και τήν ήλιον, και τήν
 σελήνην, και τούς άστέραι, και τά ύδατα τά επάνω των
 ουρανον έμψυχα, και λογικάς τιναι είναι δυνάμεις. Ταύτα
 δι σαφώς άπαγορεύει και ο εν άγιώσι Βασίλειος εν τή
 τρίτη λέγω του όνομαζόμετου της 'Εξαμέρου, λέγων κατά
 των 'Οριγίνους δογματων ούτως· «Ημίν δε και πρός τούς
 από της εκκλησίας έστί τις λόγος περι των διακροθέντων
 ύδάτων, οι προφάσει άναγωγής και κοιμητών διαθεν
 ύψηλοτέρων, εις αλληγορικάς κατέργον, δυνάμεις λεγοντες
 πνευματικός και άσωμάτους τροπικός εν των ύδάτων
 σωματικώσ και άνω μόν επι τοσ στερειώματος μεμνη-
 κήκα της κρείττους, κάτω δε εν τοίς στερειώσι, κ ι ύλε-
 κίς τόποις προσσημείναι τάς κωπηράς. Διά τούσ δε
 φησι, και τά επάνω των ουρανοσ ύδατα κτίσει τον κύριον,
 τουτέστι τάς αγαθός δυνάμεις, αξίαι εδωας διά καθαρή-
 τηκα του ψερουκαού τον πρόποντα αίνον άποδιδόναι τη
 κίσησιν· τά δε επάνω των ουρανοσ ύδατα πνευματικώ
 είναι της κοηρίας, από του κατά φύσιν ύθουσ εις τό της
 κωπησ βήθουσ καταπύσθητα· άπερ ως τεραχώδη όντα και
 στασιωστικά, και τοίς θερμόσ των παθών κυμαίνόμενα,
 θαλάσσια; όνομάζισθαι, διά τό ύμμετάβλητον, και άστα-
 τον, των κατά πρόαιρεσιν κωπηράτων. Τούσ δε τωούτουσ
 λόγουσ ως όνειράτων συγχύσισ και γραυίδεισ μύθουσ
 άποπεμφάμενοι, τό ύδωρ νόισωμεν ύδωρ, και τήν διά-
 κρίσει τήν υπό του στερειώματος κατά τήν άποδοθέντων
 αιτίαν δεξώμεθα, ήν εις δοξολογίαν ποτί του κοινού των
 όλων δεσπότουσ τά ύπεράνω των ουρανοσ παραλαμθέντα
 ύδατα, ου λογακήν αυτά ζύσει παρά τουτ στίβήμεθα. Ούτε
 γάρ οι οδρανοί έμψυχοί, έπειδή διηγούνται εδξαν Θεου,
 οδιδι τό στερειώμα ζώων πισθίτην, έπειδή άναγγέλλει
 πόησιν των χειρών αυτου. » Διά δε προσέχειν τούσ άρρα-
 τάς, ότι τώ ειπείν τον πατέρα, ε πρός τούσ από της εκ-
 κλησίας έστί τις ήμίν λόγος, » περι 'Οριγίνουσ διαλέγεται,
 της του Θεου χάριτος και της άγιαι του Θεου εκκλη-
 * Consonantius Græco legeret aquam esse cogitemus aquam. EDIT.

A vitæ venenum evomens, illic scriptis expressit, et
 sicuti caupo Judaicus, boni specie ac simulatione,
 dulci amarum miscuit. Quid enim iste prave moliens
 atque insaniciens dicit? Erat, inquit, anima ante cor-
 pus, et præexistebat in cælis: eamque, cum ibi pec-
 casset, in custodiam immersit Deus, id est in corpus
 demisit: ad purgationem, inquit, et castigationem
 admissorum in cælis criminum. Hinc primum impiis-
 simus protinus fabulatur, veritatemque oppugnare
 studet. » Ac paulo post: «Si ante fuit anima in cælis,
 ibique prius deliquit, ut malesanus Origenes Deoque
 repugnans dixit, non oportuit dicere sanctissimum
 prophetam: *Et fingens spiritum hominis in ipso*
 (Zach. xii): sed potius, Demergens, quasi in utero,
 spiritum hominis in ipso; vel fortasse, Demittens.
 B Jain vero cum hoc non dicat, sed *Fingens in ipso*,
 ostendit hunc lupum gravissimum esse, indutum ex-
 trinsecus ovis pelle ad deceptionem perditionis. Quasi
 enim de cælo veniens, ibique constituta aperte sciens,
 non solum vecors præexalifisse, sed prius etiam pec-
 casse animam dicit. » Quare demonstratum est tum
 e divina Scriptura, tum e sanctis Patribus, nec verè
 Christianorum fidei, nec recte rationi convenire hæ-
 reticorum de animarum præexistentia hæginationes.

Præterea hoc quoque Origenis demonstrat ament-
 tiam, quod affirmat cælum, et solem, et lunam, et
 stellas, et aquas quæ super cælos sunt, animala esse,
 et quasdam esse virtutes ratione utentes. Hæc vero
 aperte refellit sanctus Basiliius in tertio sermone
 commentariorum in Hexaemeron, sic contra Orige-
 nis doctrinam disputans (*Prope finem*): «Nobis porro
 de separatis aquis dicendum est et ad eos qui ab
 C Ecclesia exciderunt, qui sub obtentu sensus anag-
 gici et sublimiorum videlicet sententiarum, ad hæ-
 gorianam confugerunt, et asserant virtutes quasdam
 spirituales et incorporeas tropice ab aquis significari;
 ac sursum quidem in firmamento mansisse meliores,
 deorsum vero in terrestribus sivestribusque locis
 deteriores perstitisse; ac idcirco aiunt, aquas quæ
 supra cælos sunt, laudare Dominum, id est bonas
 virtutes; quæ dignæ sunt propter potioris partis pu-
 riatem, decentem laudem reddere Creatori; aquas
 vero, quæ subter cælos sunt, spiritualia esse nequi-
 tite, quæ e naturali sublimitate in malitie profundum
 deciderunt; eaque ut turbulenta et seditiosa, pasto-
 numque tamulibus fluctuantia, maria appellari, pro-
 pter facilem mutationem atque instabilitatem volu-
 D tiorum motuam. At nos hujusmodi rationes, tan-
 quam confusa somnia et aniles fabulas, repediemus,
 equam esse cogitemus, separationemque a firma-
 mento factam accipiamus secundum redditam ratio-
 nem. Ac si quando ad communis universorum Do-
 mini glorificationem aquæ quæ super cælos sunt
 (Psalm. cxlviii) assumuntur, non propterea eas iu-
 camus esse naturam ratione utentem. Nec enim cæli
 idcirco anhnati sunt, quod enarrant gloriam Dei
 (Psal. xviii); nec firmamentum animal est præditum
 sensu, quoniam opera manuum ejus annuntiat. » Hæc
 Basiliius. Attendendum porro est auditoribus, Patrem
 illo modo loquenti usum, «Sermo quidam nobis est

σίας ἀπελαθέντος, καὶ τῶν ὁμογρόνων ἐκείνων οὐ γὰρ εἶπε, « πρὸς τοὺς ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ, » ἀλλὰ « πρὸς τοὺς ἀπὸ τῆς ἐκκλησίας ἡμῶν ἐστὶ τις λόγος, » καὶ διὰ μὲν τοῦ εἰπεῖν « ἡμῶν, » τοὺς τῆς ἐκκλησίας ἐδήλωσε· διὰ δὲ τοῦ εἰπεῖν « τοὺς ἀπὸ τῆς ἐκκλησίας, » τοὺς ταύτας ἀπαπεύχοντας ἰσχυροῦν.

Ἐν δὲ καὶ μόνον τῷ δυσσεβεῖ Ὀριγίνῃ σπουδάσμα γίγνεσθαι, τὸ τὴν Ἑλληνικὴν πλάνην κρατῆναι, καὶ ταῖς τῶν σαθεστέραν ψυχαῖς ζῆξίκα ἔγκαταπειρεῖται. Διὸ κημίον τὸ γέλωτος μὲν ἄξιον, περ' αὐτοῦ δὲ ὅμως εἰρημίον, περὶ τῆς τῶν ἀνθρώπων ἐκ νεκρῶν ἀναστάσεως, προσθεῖναι συναιδομεν. Δέξει γὰρ, ὅτι ἐν τῇ ἀναστάσει σφαιροειδῆ ἐγείρονται τὰ σώματα τῶν ἀνθρώπων. Ἢ τῆς ἀνοίας, καὶ ἀμαθίας τοῦ φρενοβλαθοῦς τούτου, καὶ τῶν Ἑλληνικῶν δογματικῶν ἄρηγαστοῦ· ὅς τις τυφλότατος τῶν δεινοῦν, καὶ τῆ τῶν Χριστιανῶν πιαται μύθους ἐπιμιζαί σπουδάσας, αὐτῶν τὴν τῶν Χριστιανῶν ἐπίδοκα τε καὶ σωτηρίαν, τουτέστι τὴν ἐπαγγελμῆναι ἡμῖν ἀνάστασιν, ἐσπούδασεν ἐνυθρίσαι, μ. δὲ τὴν τοῦ κυρίου ἀνάστασιν ἐντροπέμενος. Ἐγρηθείς γὰρ ὁ κύριος ἐκ νεκρῶν, καὶ ἀπαρχὴ τῶν κσεκμημένων γενόμενος, τοῖς μαθηταῖς ἔφη, καὶ ἔδειξεν αὐτοῖς καὶ τὰς διατρίσεις τῶν χειρῶν, καὶ τῶν ποδῶν, καὶ τὴν πλευρὰν τῆς πλευρᾶς· καὶ ἔφατο μετὰ τῶν ἀνώστασιν, οὐκ ὡς τροφῆς διόμενος. ἀλλ' ἵνα τῷ τρόπῳ τούτῳ τὴν τοῦ ἀνοστήσαντος σώματος φύσιν πιστώσῃται. Ἄμειβε τοι, καὶ ἀπελαβόμενος τοῦ κυρίου, ὁ πῆγαλος πρὸς τοὺς μαθητὰς ἔλεγε· Ἐὐτοῦ· ὁ Ἰησοῦς ὁ ἀναληφθεὶς ἅρ' ὕμῶν εἰς τὸν οὐρανόν, οὗτος ἀνάσσει, ὃν τρόπον ἐδήλασθε αὐτὸν κορευόμενον εἰς τὸν οὐρανόν. Ἐἰ δὲ καθὼς Ὀριγίνης φαίνεται, σφαιροειδῆς ἦν τὸ σῶμα τοῦ κυρίου, τὰς εἶχε δεῖξαι τὰς τῶν χειρῶν καὶ ποδῶν διατρίσεις, ἢ τὴν πλευρὰν τῆς πλευρᾶς; ἢ πῶς φερεῖν ἠδύνετο, ἢ ὅπως ὑπὸ τῶν μαθητῶν γνωρισθῆναι; πῶς δὲ καὶ τὰ τῶν ἁγίων σώματα μετὰ τὴν τοῦ κυρίου ἀνάστασιν ἔγρηθέτω, καὶ ἐγθίντω ἐν τῇ ἁγίᾳ πόλει, δυνατὸν ἦν παρὰ τῶν ἄλλων γνωρισθῆναι, ἔπερ ἐν ἄλλῳ σχήματι ἦν, περ' ὅσαρ ἐτόγγασεν ἐν τῇ ζωῇ; ἐν τῇ πέτρα τοῖσιν τῆς πίστεως [ἰσχυρομένους οὐδαμῶς] οὐκ ἰσχυρομένους, ἀλλὰ τοιαῦτα καὶ τούτων πολλῶν χειρῶν βλασφημίας ὁ δυσσεβὴς Ὀριγίνης ἐδήλωσε, εἰκότως ἐν τῷ καιρῷ τοῦ μαρτυρίου τὸν μὲν Χριστὸν ἀπηρνήσατο, τῇ δὲ περ' αὐτοῦ εἰσαγομένη Ἑλληνικῇ πολυθεῖᾳ προσεκίνησε. καὶ τοῦτο δὲ κατὰ Θεοῦ γένηε πρόνοια, ἵνα μὴ ἀντι μάρτυρος ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ δεχθῆ, καὶ ἐντεῦθεν τῇ κοίμῳ τοῦ Χριστοῦ βλάβη προσγινηται. Εἰ γὰρ τινὲς εἰσι καὶ νῦν ὁμολογοῦντες μὲν τὸ ἐκείνου πῶμα, ἀντιποιούμενοι δὲ τῶν αὐτοῦ, πῶς οὐκ ἐμελλον τὰ αὐτοῦ ὡς μάρτυρος καὶ πατρὸς ἰδέσθαι, εἴπερ συνίδη αὐτὸν μὴ προσκυνήσαντα τοῖς εἰκότως τελεσθῆναι; οὐδεὶς γὰρ τῆς ἀληθείας ἀνταχόμενος ἐπίσταται τοῦ Θεοῦ, ἢ ἐγκαταλιμκάνεται ὑπ' αὐτοῦ, κατὰ τὸ εἰρημίον τῇ θεῖᾳ γραφῇ· « Ἐμὴλέθητε εἰς ἀρχαίας γραφάς, καὶ ἴδετε, τίς ἐπίστασσε τῷ κυρίῳ, καὶ ἐγκαταλίθη; ἢ τίς ἠπίσασεν εἰς αὐτὸν, καὶ ὑπερέιδεν αὐτόν; » Ἐγρηθείς δὲ ὁ δυσσεβὴς τὰς ἑαυτοῦ βλασφημίας οὐ μίχρος ἑαυτοῦ ἔστρεψεν, ἀλλὰ διὰ τῶν ἰδίων συγγραμμάτων καὶ εἰς πολλοὺς ἑτέρους τὴν οἰκίαν πλάνην κατέπεμψε. Ὅσπερ πάλιν ἐπ' αὐτῷ ἀρμυδιαν εἶπαι τὴν τοῦ ἁγίου ἀποστόλου Παύλου φωνὴν λέγουσαν, ὅτι τινῶν μὲν αἱ ἀμαρτίαι

A ad eos qui sunt ab Ecclesia, de Origene disserere, a Dei gratia et sancta Dei Ecclesia expulso, ejuoque sequacibus: non enim dixit, ad eos qui sunt in Ecclesia, sed, Sermo quidam nobis est ad eos qui sunt ab Ecclesia; et per illud quidem quod dicit, nolite, Ecclesie homines significavit; per illud autem, qui sunt ab Ecclesia, dejectos ab ipsa denotavit.

Unum autem ac solum impio Origeni studium fuit, paganorum errorem confirmare, et imbecilliorum animis zizania inserere. Quamobrem hoc quoque rixam sane dignum, ab eo tamen dictam, de hominum ex mortuis resurrectione, adjungere decrevimus. Affirmavit, in resurrectione corpora hominum orbiculata suscitari. O dementia atque inscitiam hominis insanii, et paganorum disciplinæ explicatoris! qui mente B caecutiens, studentisque Christianorum fidei miscere fabulas, ipsam Christianorum spem ac salutem, hoc est, promissam nobis resurrectionem, nixus est contumelia violare, ne resurrectionem quidem Domini reveritus. Resurgens enim Dominus ex mortuis, et primitiis dormientium factus (I Cor. xv), discipulis visus est, eisque ostendit foramina manuum ac pedum, et plagam lateris: et post resurrectionem comedit, non ut cibo indigena, sed ut eo modo resuscitati corporis naturam confirmaret. Et quidem cum Dominus ascenderet, angelus ad discipulos dixit: His Jesus qui assumptus est a vobis in caelum, sic veniet quem admodum vidistis eum euntem in caelum (Act. 1). Quod si, ut insanit Origenes, orbiculatum erat corpus Domini, quomodo potuit demonstrare manuum ac pedum C foramina, aut lateris plagam? aut quomodo comedere potuit, aut omnino a discipulis agnosci? Et quoniam modo sanctorum corpora quæ post Domini resurrectionem surrexerunt (Matth. xxvii), et in sanota civitate apparuerunt, potuere ab aliis agnosci, siquidem in alia erant figura atque fuerant in vita? In fidei ergo petra nullo modo stabilitus, sed huiusmodi, atque his multo atrociores blasphemias impius Origenes cum edidisset, alii mirum est, cum in ipso martyrii articulo Christum abnegasse, cultaneque a paganis deorum multitudinem, quem ipse inducit, adorasse. Atque id Dei providentia factum est, ne in Ecclesia pro martyre acciperetur, atque inde gregi Christi inferretur aliquid detrimenti. Nam si etiam nunc sunt qui de ejus quidem ruina comitantur, doctrinam vero asserant, an non eam tanquam martyris ac Patris erant defendere, si contigisset eum, nulla idolis exhibita adoratione, consummari? Nemo enim veritatis retinens excidit a Deo, ab eoque deseritur, juxta quod dicit divina Scriptura: Respicite, filii, nationes hominum, et ecietis quia nullus speravit in Domino. et confusus est. Quis enim permansit in mandatis ejus, et derelicus est? aut quis invocavit eum, et despectus illum (Ecc. ii)? Impius autem Origenes blasphemias suas non seipso levis statuit, sed propriis scriptis in multos alios suum errorem transmiat, ut in eum valde conveniat sancti apostoli Pauli vox, quæ dicit: Quorumdam hominum peccata manifesta sunt, procedentia ad iudicium; quosdam

* Certe legendum quoniam modo, ut constat sensus. Edit.

πρόθελοι εἰσι πράγουσαι εἰς χρίσιν, τισὶ δὲ καὶ ἕκακο-
 λουθεύσιν. » Ἡ γὰρ διαδοχὴ τῆς πλάνης αὐτοῦ ἐν ταῖς τῶν
 σαθροτέρων ἔκρουσα ψυχαῖς, διδῶσιν ἀκολουθεῖν αὐτῷ
 τὸς ἐξ ἑρχῆς ὑπ' αὐτοῦ γενομένης ἁμαρτίας. Ὡς γὰρ
 οἷα ἕξαρκῶς τοῖς τὰ Ὁριγένης δοξάζουσι τῆς περὶ
 προπάρξεως τῶν ψυχῶν ἀσεβείας, καὶ τῶν ἄλλων αὐτοῦ
 ματαυλογιῶν, καὶ τῶν περὶ τῆς ἁγίας τριάδος βλασφη-
 μιῶν, καὶ τοῦτο τῇ οἰκίᾳ προστέθεισι πλάνη ἐκ τῶν
 ἐκείνου διστραμμένον ὀδηγούμενοι λόγων, τὸ λέγειν, ὅτι
 πάντων ἀσεβῶν ἀνθρώπων, καὶ πρὸς γε δαίμωνων ἢ κό-
 λασσις πέρας ἔχει. Καὶ ἀποκατασταθῆσονται ἀσεβεῖς τε,
 καὶ δαίμονες εἰς τὴν προτίραν αὐτῶν τάξιν. Ταῦτα δὲ
 λέγοντες, βηθύμους μὲν ποιοῦσι τοὺς ἀνθρώπους περὶ τὸ
 πηλαροῦν τὰς ἐντολάς τοῦ Θεοῦ, τῆς στενῆς καὶ τεθλεμέ-
 νως ὁδοῦ αὐτοῦς ἀποτρέποντες, καὶ πρὸς τὴν πλατείαν
 καὶ εὐρύχωρον ἀποπλανῶντες· ἐναντιοῦνται δὲ καθάπεξ B
 καὶ τοῖς περὰ τοῦ μεγάλου Θεοῦ καὶ σωτήρος ἡμῶν
 Ἰησοῦ Χριστοῦ λεγομένοις. Αὐτὸς γὰρ ἐν τῷ ἁγίῳ εὐαγ-
 γελίῳ διδάσκει, ὡς οἱ μὲν ἀσεβεῖς ἀπελεύσονται εἰς κό-
 λασιν αἰώνιον, οἱ δὲ δίκαιοι εἰς ζωὴν αἰώνιον. Καὶ πάλιν
 λέγει τοῖς μὲν ἐκ δεξιῶν· Ἐστέ, οἱ εὐλογημένοι τοῦ πατρὸς
 μου, κληρονομήσατε τὴν ἰεραμασμένην ὑμῖν βασιλείαν ἀπὸ
 καταβολῆς κόσμου· τοῖς δὲ ἐξ ἐκωνίων· Ἐπορεύεσθε
 ἀπ' ἐμοῦ, οἱ καταραμένοι, εἰς τὸ πῦρ τὸ αἰώνιον, τὸ ἕτοι-
 μασμένον τῷ διαβόλῳ καὶ τοῖς ἀγγέλοις αὐτοῦ. Φανερῶς
 οὖν τοῦ κυρίου διὰ τοῦ ἁγίου εὐαγγελίου ἀτελείτητον τὴν
 τε κόλασιν τῆν τε βασιλείαν ἐπαγγελλομένου, πρόδηλος
 καθιστάσκειν οὗτοι τοὺς Ὁριγένης μύθους προτιμώντες
 τῶν τοῦ κυρίου ἀποφάσεις· ὅτι οὐκ ἀκαίριον ἢ
 ἄνοια διελίγχεται. Εἰ γὰρ τις πατὰ τοὺς ἐκείνου λόγους
 ὑπόποιτο πέρας ἔχειν τὴν κόλασιν, ἀνάγκη τὸν τοιοῦτον καὶ C
 τῇ ἐπαγγελίᾳ τοῖς δεκαίσις αἰώνιῳ ζωῇ τέλος ἐπιθεῖναι.
 Ἐξίστις γὰρ ἐπ' ἀμφοτέρων τὸ αἰώνιον κείται· καὶ ἑπερ
 πέρας ἔχει κόλασις τε καὶ ἀπόλαυσις, διὰ τὴν ἢ ἐνανθρώ-
 πησις τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ; διὰ τὴν ἢ
 σταύρωσις, καὶ ὁ θάνατος· καὶ ἢ ταφή, καὶ ἢ ἀνάστασις
 τοῦ κυρίου; ποῖον δὲ ὄφελος τοῖς τὸν καλὸν ἀγῶνα ἀγα-
 μασμένοις, καὶ ὑπὲρ Χριστοῦ μαρτυρήσασιν, εἰ μέλλοιεν
 θάμνοντες τε, καὶ ἀσεβεῖς τὴν αὐτὴν τοῖς ἁγίοις τάξιν διὰ
 τῆς ἀποκαταστάσεως λαμβάνειν; Ἄλλὰ καὶ ταῦτα μὲν
 ἐπὶ τὰς ἐπιπέων τραπέζῃ κεφαλὰς τῶν ταῦτα μυθολο-
 γούτων. Οἱ γὰρ τοῦ Χριστοῦ λόγοι διαμένουσιν ἀσέλευ-
 τα ἐν ταῖς τῶν πιστῶν ψυχαῖς, καὶ ἐν αὐτῇ τῇ τῶν πραγμάτων ἀληθείᾳ.

Οἱ δὲ τῶν Ὁριγένης ἐνδοκούντες κωδοξίαν, φεύγοντες
 τοὺς περὶ ταῦτων ἀρραγῆς ἐλίγχεος, καὶ συγκρούσκειν
 τὴν ἑαυτῶν πλάνην βουλίμενοι, τινὰς ῥήσεις ἐκ τῶν ἁγίων
 πατέρων κακῶς ἐλαμβάνοντες, καὶ πρὸς τὸν ἴδιον νοῦν
 παρερρηκνύοντες, τῇ οἰκίᾳ προσαρμόζουσι νόσῳ· ὅπερ
 ποιοῦσι καὶ ἐπὶ τῶν θείων γραφῶν. Ἡμεῖς δὲ ἐξ αὐτῶν
 τῶν ἁγίων πατέρων ἀποδείξομεν ματαίους εἶναι καὶ τοὺς
 τοιοῦτους αὐτῶν λόγους. Λέγει τοῖων ὁ ἐν ἁγίοις Γρηγό-
 ριος ὁ θεολόγος ἐν τῷ ἀπολογικῷ λόγῳ τὰδε· Ἐστὶν δὲ,
 εἰς τὸ κενδυνεύμενον ἔστι σωτηρία ψυχῆς τῆς μακαρίας
 τε καὶ ἀθανάτου, καὶ ἀθάνατα κολασθησομένης ἢ ἐπαι-
 νεθησομένης διὰ κατὰν ἢ ἀρετῶν, πόσον χρηθὸν εἶναι
 τὸν ἀγῶνα, καὶ ὅσης διὲ τῆς ἐπιστήμης; » καὶ μετ' ὄλγα·
 « Τίς ψευδὴς ἀπολογία; ποῖα πικρότης ἐντεχνος; τίς ἐπί-
 νοια κατὰ τῆς ἀληθείας παραλογίζεται τὸ δικαστήριον,
 καὶ κλέψει τὴν ὀρθὴν χρίσιν τοῖς πᾶσι πάντα ἐν ζυγῷ τι-
 εῖσαν, καὶ πράξιν, καὶ λόγον, καὶ διανόημα, καὶ ἀντίση-

A *autem et subsequuntur (I Tim. v). Nam ejus erroris successio in infirmiorum irrepens animas, facit ut eum sequantur quæ a principio commissa ab ipso peccata sunt.*

Quasi enim iis qui Origenis placita sequuntur, non satis sit de præexistentia animarum impietas, cæteraque ejus vaniloquentia, blasphemiarumque de sancta Trinitate : hoc quoque proprio errori adjungunt, ducem et auctorem habentes perversam ejus disciplinam, ut dicant, omnium impiorum hominum, ac præterea dæmonum pœnam finem habituram esse, restitutumque iri tum impios homines, tum dæmones in pristinum ordinem suum. Hæc cum dicunt, ignavos homines efficiunt in Dei præceptis exsequendis, eos avertentes ab angusta et arcta via, et in lateæ adspersiose errore inducentes. Omnino autem advertantur magni Dei et Salvatoris nostri Jesu Christi dictis ; ipse enim in sancto Evangelio docet, impios quidem ituros in æternum supplicium, justos vero in æternam vitam (Matth. xxv) ; rursusque dicit iis qui a dextris sunt : Venite, benedicti Patris mei, possidete paratum vobis regnum a constitutione mundi ; iis vero qui a sinistris : Ite a me, maledicti, in ignem æternum, qui paratus est diabolo et angelis ejus (Ibidem). Cum igitur aperte Dominus in sancto Evangelio indesignens et supplicium et regnum denuntiet, perspicuum est hoc Origenis doliramenta sententiis Domini anteferre. Ex hoc quoque illorum amentia redarguitur. Si quis enim juxta alique nugas ponat supplicium desitutum, necesse est hunc et promissæ justis vitæ æternæ statuere finem : æque enim in utroque æternum ponitur. Si autem et pœna et fructio gloriæ habent finem, cur incarnatio fuit Domini nostri Jesu Christi? cur crucifixio, et mors, et sepultura, et resurrectio Domini? quod commodum iis qui bonum certamen certaverunt, et pro Christo martyrium subierunt, si et dæmones et homines impii eundem quem sancti ordinem redintegratione habituri sunt? Verum hoc in eorum capita vertatur, qui hæc fabulantur. Nam Christi verba in fidelium mentibus inconcussa manent, atque in ipsa rerum veritate.

Qui porro Origenis improbam opinionem tuentur, firma hæc argumenta fugientes, suumque conantes D tegere errorem, quedam sanctorum Patrum dicta male excipientes, pravæque ex sententia sua interpretantes, proprio morbo accommodant : quod etiam in divinis faciunt Scripturis. Nos autem ex ipsis sanctis Patribus ostendemus inanes ac fuitiles eorum rationes esse. Hæc igitur scribit sanctus Gregorius Theologus in apologetica oratione : « Nobis vero, quibus periclitatur salus animæ beatæ atque immortalis, quæque sempiternam aditura est vel pœnam vel laudem, propter malitiam aut virtutem, quanti faciendum est hoc certamen, aut quanta scientia opus est? » Et post pauca : « Qua falsa defensione, qua persuasione artificiosa, quonam commentum veritatem oppugnante circumvenietur jus, ac fallatur rectum judicium, quod omnibus omnia in statera

πῶσων τοῖς ποτηροῖς τὰ βελτίονα, ἵνα τὸ ῥέπον νικήσῃ, καὶ μετὰ τοῦ πλείονος ἢ ψῆφος γίνεσθαι, μεθ' ἧν οὐκ ἔρρεσι, οὐ κρητὴς ὑψηλότερος, οὐκ ἀπολογία δι' ἔργων δευτέρων, οὐκ ἔλαιον παρὰ τῶν ερονίμων παρθένων, ἢ τῶν πωλοῦντων ἐκλειπούσας λαμπάσιν, οὐ μεταμίλει κλειψίον φλογὶ τηχομένου καὶ τοῖς οἰαιαῖς ἐπιζητούντος δειρῶσται, οὐ προθεσμία μεταποσίσεως ἄλλα καὶ μόνιμον, καὶ φοβερὸν, καὶ τελευταῖον τὸ κρητῆριον, καὶ δικαίων πλῆθον ἢ ὅσων ἐπιφύγον, μᾶλλον δὲ διὰ τοῦτο καὶ ἐσπερότερον, ὅτι δίκαιον ἦν ἵνα θρόνοι τίθενται, καὶ παλαιῶν ἡμερῶν προκαθεύεται, καὶ βίβλοι ἀνοίγονται, καὶ ποταμὸς πυρὸς ἔλκεται, καὶ τὸ φῶς ἐμπροσθεν, καὶ τὸ σκότος ἄτοιμασμένον καὶ πορεύονται οἱ τὰ ἀγαθὰ ποιήσαντες εἰς ἀνάστασιν ζωῆς τῆς ἐν Χριστῷ νῦν κρυπτομένης, καὶ ὑστερον αὐτῷ συμπερνούμενης· οἱ δὲ τὰ κατὰ πρόθεσιν ἐκείνην εἰς ἀνάστασιν κρίσεως, ἣν ἤδη παρὰ τοῦ κρίναντος αὐτοῦ λόγου οἱ μὴ πιστεύοντες κατεκρίθησαν. καὶ τοὺς μὲν τὸ ἄραστον φῶς διαδέχεται, καὶ ἡ τῆς ἀγίας καὶ βασιλικῆς τριάδος χάρις ἐλαμπύσης τραπέζιον τε καὶ καθαρώτερον, καὶ διης ὄλω νοὶ μεγνύμενος ἦν δὴ καὶ μόνον οὐρανῶν βασιλεῖον ἐγὼ τίθημι· τῶς δὲ μετὰ τῶν ἄλλων βάσανος, μᾶλλον δὲ πρὸ τῶν ἄλλων τὸ ἀπερρίφθαι Θεοῦ, καὶ ἢ ἐν τῷ συνειδοῦσι ἀσχύνη κίρας οὐκ ἔχουσα »

potius ante alia projectum esse a Deo, et conscientie

Βασιλείου ἐπισκόπου Καισαρείας Καππαδοκίας, ἐκ τοῦ κανονικοῦ αὐτοῦ βιβλίου. Ἐρώτησις Εἰ ὅπου μὲν λέγει, « δαράσεται πολλὰ, » ὅπου δὲ « ὄλιγα, » πῶς λέγουσι τῶς μετὰ τὸν τέλος τῆς κολάσεως τοῖς καταζομένους; Ἀπόκρισις· Τὰ ἁμαρτήρια, καὶ ἐπιτεκαλυμμένως εἰρησθαι δοκούντα ἐν τῇσι τοκοῖς τῆς θεοκινύστου γραφῆς, ὑπὸ τῶν ἄλλων ἐν ἄλλοις ὁμολογούμενον σαφηνίζεται. Τοῦ οὖν κυρίου ἀποκρίσεως, ὅτι ἀπελεύσονται οὗτοι εἰς κίλασιν αἰώνιον, εἰ δὲ δίκαιοι εἰς ζωὴν αἰώνιον· ποτὶ δὲ ἐκπέμποντος ἡμῶς εἰς τὸ πῦρ τὸ αἰώνιον τὸ ἄτοιμασμένον τῷ διαβόλῳ καὶ τοῖς ἀγγέλοις αὐτοῦ· καὶ ἄλλοτε ὀνομαζόμενος γίνεσθαι πυρὸς, καὶ ἐπιφύροντος, « ὅπου οὐ σκόληξ αὐτῶν οὐ τελευτῆ, καὶ τὸ πῦρ οὐ σβίννεται » καὶ ἔτι πάλαι διὰ τοῦ προφήτου περὶ τῶν προειρηκότος, « ὅτι οὐ σκόληξ αὐτῶν οὐ τελευτῆσει, καὶ τὸ πῦρ οὐ σβεσθήσεται » τούτων καὶ τοιοῦτων πολλὰς ἐκ τῆς θεοκινύστου γραφῆς λεγομένων, ἐν καὶ τοῦτο τῆς μεθοδεῖας τοῦ διαβόλου, τὸ τοὺς πολλοὺς τῶν ἀσθενῶν, ὡς περὶ ἐπιλαθόμενους τῶν τοιοῦτων καὶ τοιοῦτων τοῦ κυρίου ἀποράσεως, τέλος κατατολμῶν κολάσεων τῆς ἁμαρτίας εἰς τὸ μέλλον ἑαυτοῖς ὑπογράφειν. Εἰ γὰρ τῶς αἰώνιον κολάσεως ἔσται ποτὶ τέλος, ἔξει πάντως καὶ ἡ αἰώνιος ζωὴ τέλος· εἰ δὲ ἐπὶ τῆς ζωῆς οὐχ ὅσως νοῦσαι τὸ ῥήτον καταδεχόμεθα, ποῖον ἔχει λόγον τῆ κολάσει τῆ αἰωνίου τέλος διδόναι; ἢ ἄρ' τοῦ αἰώνιον προσθήκη ἐφ' ἑκατέρων ἐπίσης καίται· Ἐπελεύσονται γὰρ, φασίν, οἱ τῶς κολάσιν αἰώνιον, οἱ δὲ δίκαιοι εἰς ζωὴν αἰώνιον. — Τοῦ αὐτοῦ ἐκ τοῦ προτριπτικοῦ εἰς τὸ εὐαγγελισμῶν λόγου· Διὰ πρὸς καιρὸν ἁμαρτίας ἠδονῆν ἀθάνατα βασανίζομαι· διὰ ἠδονῆν σαρκὸς τῶ αἰώνιον πυρὶ παραδιδόμαι. — Τοῦ ἐν ἀγίῳ [ἀγίῳ] Ἰωάννου ἐπισκόπου Κωνσταντινουπόλεως ἐκ τῆς πρὸς Θεόδωρον τὸν μοναχὸν πρώτης ἐπιστολῆς· Ταῦτα ἰνῶνι διόλου, καὶ τὸν ποταμὸν τοῦ πυρὸς· Ὁ ποταμὸς γὰρ πυρὸς ἔλκε πρὸ προσώπου αὐτοῦ. Ὁ οὐκ ἔστιν ἕκτερον παραδοθέντα τῷ πυρὶ προσδοκῆσαι κο-

A ponit, facta, dicta, cogitationesque omnes, ac nequiter commissa melioribus repensat, ut vincat quod propendet, sententiaque secundum plura dicatur, quam nulla excipiat provocatio, non superior iudex, non defensio aliorum factorum, non oleum vel a prudentibus virginibus sumptum (Matth. xxv), vel ab iis qui deficientibus lampadibus vendant, non poenitentia divitis qui flamma crucietur (Luc. xvi) suorumque necessarium quaerat emendationem, non ad mutationem prohibita dies : sed certum ac stabile jus, et fornidosum, et ultimum, et æquius justiusque, quam quantus est terror, quinimo propter justitiam terribile cum throni ponuntur, et Antiquus dierum sedet, et libri aperiantur, et fluvius igneus trahitur, et lux ante ipsum, et tenebræ paratæ : et eunt qui bona fecerunt in resurrectionem vitæ (Joan. v), quæ nunc in Christo absconditur, postmodum vero cum eo apparet; qui vero male egerunt in resurrectionem iudicii; quod qui non credunt, jam ad iudicium damnatique sunt a Verbo, quod eos iudicavit; ac alios quidem lux ineffabilis excipit, et sanctæ regnantisque Trinitatis gratia, apertius puriusque effulgentis, ac totam se toti menti inserentis : quod utique solum regnum cælorum esse duco : alios vero una cum aliis malis tormentum, vel turpitudine ac verecundia nullum finem habens. »

Basilii episcopi Cesareæ Cappadociæ, ex ejus libro Regularum. Interrogatio : Si tum dicit, *Vapulabit nullis, tum paucis* (Luc. xii) : quo pacto quidam dicunt, nullum finem supplicii fore iis qui poena afficiuntur? Responsio : Quæ ambigua sunt, ac videntur obscure esse dicta in quibusdam scripturis divinitus inspiratæ Scripturæ, alibi ab aliis quæ confessa et aperta sunt, declarantur. Cum ergo Dominus pronuntiarit : *Ibunt hi in supplicium æternum, justi autem in vitam æternam* (Matth. xxv) ; et alicubi mittat nos in ignem æternum, qui paratus est diabolo et angelis ejus ; atque alias nominet gehennam ignis, et adjungat : *Ubi vermis eorum non moritur, et ignis non exstinguitur* (Marc. ix) : ac rursus per prophetam de quibusdam prædixerit : *Vermis eorum non morietur, et ignis non exstinguetur* (Isa. lxvi) : cum hæc atque hujusmodi sæpe a divinitus inspirata Scriptura proponantur, unum hoc quoque esset diaboli artis et astutæ, ut multi homines, veluti obliiti talium tantarumque Domini sententiarum, finem sibi audeant poenarum peccati in posterum adumbrare. Nam si æterni supplicii quandoque finis est futurus, omnino habebit et vita æterna finem ; si in vita non sic evangelici dicti sensum accipimus, quæ ratio est supplicio æterno finem statuere? Æterni enim adjunctio pariter in utroque ponitur. *Ibunt enim, inquit, hi in supplicium æternum, justi autem in vitam æternam* (Matth. xxv). Eiusdem e sermone adhortatorio ad sanctum baptisma : « Propter brevem ac temporariam peccati voluptatem sempiterna crucior poena : propter voluptatem carnis, æterno igni addicor. » Sancti Joannis episcopi Constantinopolensis e prima ad Theodorum monachum epistola : « Hæc in mente jugiter habeas, et fluvium ignis : *Fluvius enim igneus rapide egrediebatur a facie ejus* (Dan. vii). Non est

λάσους τέλος. Ἄλλ' αἱ μὲν ἄτοκοι τοῦ βίου ἴδουσι τῶν σκῶν καὶ ἐνεργῶν διαφέρουσι οὐδὲν· πρηνὴ γὰρ τελεσθῆναι τὰ τῆς ἁμαρτίας, σβέννυται τὰ τῆς ἰδούσης· αἱ δὲ ὑπὲρ τούτων κολάσεις πέρας οὐκ ἔχουσιν. — Τοῦ αὐτοῦ ἐκ τοῦ ὑπομνήματος τῆς πρὸς Κορινθίους πρώτης ἐπιστολῆς· Οὐ μικρὸν ἡμῖν τὸ προκαίμενον ζήτημα ἐνεῦ' ἐν, ἀλλὰ καὶ περὶ τῶν σφόδρα ἀναγκαίων· ἅπαντες ζητοῦσιν ἄνθρωποι, εἰ τέλος ἔχει τὸ τῆς γένητος πύρ· ὅτι μὲν γὰρ οὐκ ἔχει, ὁ Χριστὸς ἀπερ' αὐτοῦ εἰπὼν, «Τὸ πύρ αὐτῶν οὐ σβενθήσεται, καὶ ὁ σκόληξ αὐτῶν οὐ τελευτήσεται·» καὶ ὁ Παῦλος δὲ δικαίως αὐτὸν ἀνάτατον, φησὶν· «Οἱ ἁμαρτάνοντες δίκην τίσουσιν ὀλίθρον αἰώνιον.» — Τῆς τοίνυν θείας γραφῆς καὶ τῶν ἁγίων πατέρων σαφῶς ἡμᾶς ἐκδιδασκόντων μὴ εἶναι τέλος κολάσεως τῶν ἀσεβῶν, καὶ τῶν ὑπ' ἐπιπέμων θεραπευομένων δαιμόνων, ποίαν ἀποκατάστασιν οὐ τὰ Ὀριγίνους φρονούντες φαντάζονται, ἐν ᾧ πέρας αἱ τιμωρίαι οὐκ ἔχουσιν; Ἡ γὰρ ἅγια τοῦ Χριστοῦ ἐκκλησία ὅσπερ τοῦ θεοῦ δοκιμῆς ἀτελεύτητον κυρῶσσι τὴν αἰώνιον ζωὴν, οὕτω καὶ τοῖς ἀσεβέσιν ἀτελεύτητον τὴν κολάσιν παραδίδωσι. Καὶ ταῦτα μὲν ἐν τούτοις. Ἡμεῖς δὲ ὀλίγα μὲν ἐκ πολλῶν τῆ τε θείᾳ γραφῇ, τοῖς τε ἁγίοις πατέρας ἐπιρμῆων παραγωγῆν συνειδόμεν, πρὸς τὸ εὐλόγηαι τὴν τῶν Ὀριγενιστῶν δυσσεβείαν.

quod quisquam ei deditus igni, supplicii finem expectet. Verum improbae saeculi hujus voluptates ab umbris somniisque nihil differant; priusquam enim peccatum ad finem pervenerit, exstinguitur voluptas; suppliciorum vero, quæ pro flagitiis suscipiuntur, nullus est finis. » Eiusdem ex commentariis in primam ad Corinthios Epistolam : « Non levis nobis hinc proposita questio est, sed de rebus valde necessariis. Quærent omnes homines, ignis gehennæ sitne finem habiturus : non habiturum pronuntiavit Dominus, cum diceret : *Ignis eorum non exstinguetur, et vernis eorum non morietur* (Marc. ix). Paulus vero eum perreunem ostendens ait : *Peccatores pœnas dabunt in interitu æternas* (II Theas. i). » Quare cum divina nos Scriptura sanctique Patres edoceant, nullum finem esse impiorum supplicii, damnationumque qui ab illis coluntur : quam restitutionem imaginantur, qui cum Origene sentiant, ubi suppliciorum nullus est exitus? Sancta enim Christi Ecclesia, quemadmodum justis indesinentem prædicat vitam æternam, ita impiis perpetuo supplicia manere tradit. Atque hæcquidem in his. Nos porro paucos e multis divina Scripturæ sanctorumque Patrum auctoritatibus afferendas esse perspeximus, ad confutandam Origenistarum imple-

Βουλόμενοι δὲ πᾶν σκάνδαλον τῆς ἀγνωστῆς ἐκκλησίας ἀπελάσαι, πρὸς τὸ μηδὲνα ῥύπον ἐν αὐτῇ καταλειθῆναι, καὶ ἀκολουθοῦντες τὰς θείας γραφαῖς, τοῖς τε ἁγίοις πατέρας τοῖς τὸν α' τὸν Ὀριγῆνον καὶ τὰ τοιαῦτα μυσαρὰ καὶ ἀσεβῆ αὐτῶ δόγματ' ἐκβαλοῦσι τε, καὶ δικαίως ἀναθέματι ὑποβαλοῦσι, τὴν παρούσαν ἡμῶν ἐπιστολὴν πρὸς εἴην σὴν ποιούμεθα μακαριότητα, δι' ἧς προτρέπομεν αὐτὴν συναγαγεῖν ἅπαντας τοὺς ἐνδημοῦντας κατὰ ταύτην τὴν βασιλίδα πῶλιν ἰσχυράτους ἐπισκόπους, καὶ τοὺς θεοφιλεστάτους τῶν ἐνταῦθα ἐκείων μοναστηρίων ἡγουμένους· καὶ παρασκευάσαι πάντας ἐγγράφως τὸν εἰρημένον δυσσεβῆ τε, καὶ θεομάχον Ὀριγῆνον, τὸν καὶ Ἀδαμάντιον, προσεβύτηρον γενόμενον τῆς κατὰ Ἀλεξάνδρειαν ἀγνωστῆς ἐκκλησίας, καὶ τὰ αὐτοῦ μυσαρὰ καὶ ἀσεβῆ δόγματα, καὶ τὰ ὑποτεταγμένα πάντα κεφάλαια πᾶσι τριτοῖς ἀναθεματίσαι· ἐπιπέμψαι δὲ καὶ τὰ ἴσα τῶν παρὰ τῆς σῆς μακαριότητος ταύτης ἐνεκα τῆς αἰτίας κρατομένων, καὶ πρὸς τοὺς ἄλλους ἅπαντας ἀγνωστῆς ἐπισκόπους, καὶ τῶν ἐκείων μοναστηρίων ἡγουμένων· ἐφ' ᾧτε καὶ αὐτοὺς δι' οἰκίας ὑπογραφῆς ἀναθεματίσαι Ὀριγῆνον, καὶ τὰ μυσαρὰ αὐτοῦ δόγματα, μετὰ πάντων τῶν δαλωθησομένων αἰρετικῶν· τοῦ λοιποῦ δὲ μὴ ἄλλως ἐπισκόπους χειροτονεῖσθαι, ἢ μοναστηρίων ἡγουμένους, εἰ μήποτε πρότερον μετὰ τῶν ἄλλων ἀπέκτων αἰρετικῶν τῶν ἐξ ἔθους ἐν τοῖς γενομένοις λεβέλλοις ἀναθεματιζομένων, τουτίσσι Σεβαστίου, Ἀριίου, Ἀπολλωνίου, Νεστορίου, τουτίσσι Σεβαστίου, Τιμοθέου τοῦ Αἰλούρου, καὶ Πέτρου τοῦ Μογγου, καὶ Ἀνθίμου Τραπεζοῦντος, Θεοδοσίου τοῦ Ἀλεξανδρείας, Πέτρου τοῦ πρώτου Ἀντιοχείας, καὶ Πέτρου τοῦ Ἀπαμείας, καὶ Σεβήρου τοῦ ποτε Ἀντιοχείας, καὶ τῶν εἰρημένων Ὀριγῆνον τὸν τῆν Ἑλληνικὴν καὶ Ἀρμενικὴν μακίαν νοστήσαντα, μετὰ τῶν αὐτοῦ μυσαρῶν καὶ

Cum autem velimus omne scandalum a sanctissima Ecclesia propulsare, ut nulla in ea macula relinquantur; obsecrantes divinis Scripturis sanctisque Patribus qui ipsuni Origenem ac huiusmodi scelerata impianiæ ejus doctrinam profuggerant, ac jurè anathemati subjecerunt, hanc epistolam ad tuam beatitudinem dedimus, qua eam hortamur ut omnium qui in hac regia urbe nunc degunt, sanctissimorum episcoporum conventum habeat, ac Deo amabilissimorum præfectorum sanctis, quæ hic sunt, monasteriis, faciatque ut omnes in scriptis præfatum impium ac Deo repugnantem Origenem, qui et Adamantius, qui presbyter fuit sanctissimæ Ecclesiæ Alexandriæ, ac ejus nefaria impiæque dogmata, capitulaque omnia quæ inferius ponuntur, omnimodis anathematizent : exemplaque dimittas eorum quæ a beatitudine tua ob hanc causam gesta fuerint, ad alios omnes sanctissimos episcopos præfectoque venerabilium monasteriorum : ut et ipsi subscriptione propria anathematizent Origenem scelestaque ejus dogmata, cum omnibus qui declarabuntur, hæreticis. In posterum autem, ne aliter ordinentur episcopi, aut monasteriorum præfecti, nisi prius cum aliis omnibus hæreticis, qui de more in editis libellis anathematizantur, id est, Sabellio, Ario, Apollinario, Nestorio, Eutyche, Dioscoro, Timotheo Ἄλuro, et Petro Moggo, et Anthimo Trapezuntis, Theodosio Alexandriæ, Petro qui fuit Antiochiæ, et Petro qui Aramæx, et Severo olim Antiochiæ, prædictum etiam Origenem, qui paganorum Arianorumque insaniam laboravit, una cum execrabilibus impiisque ejus dogmatibus anathematizent. Omnibus enim prædicandum est, ne omnino quisquam audeat talem

• Ut legatur *perpetua* syntaxis et Græcus textus postulant. Edit.

ἀσεβῶν δογματῶν ἀναθεματίσωσι· διὰ γὰρ ἄπιστοι προαγορευθεὶς τοῦ μηδένα τοιμῶν παντελῶς ἀντιποιεῖσθαι τοῦ τοιούτου αἰρετικῶ, ἢ τῶν αὐτοῦ ἐκθίσεων, ἀλλὰ ταύτας ἕκαστον ἐκ πάσης ψυχῆς, καὶ πάσης διανοίας μισεῖν τε καὶ ἀποστρέφεισθαι, καὶ ἀναθεματίζειν, οἷα τῆς Χριστιανικῆς παραδόσεως ἄλλοτρίως καθιστώσας, καὶ ταῖς τῶν ἀπλουστέρων ψυχαῖς μεγάλῃ ἐργαζομένας λύμην.

Ταῦτα δὲ αὐτὰ γεγραφέαμεν οὐ μόνον πρὸς τὴν σὺν ἁγιοσύνην, ἀλλὰ καὶ πρὸς τὸν ἀγιώτατον, καὶ μακαριώτατον πάπαν τῆς πρεσβυτέρας Ῥώμης, καὶ πατριάρχην Βεργίου, καὶ τοὺς λοιποὺς ἅπαντας ἀγιωτάτους ἐπισκόπους καὶ πατριάρχας, τουτίστων Ἀλεξανδρίας, Θεοπόλεως, καὶ Ἱερουσαλήμων, ὥστε καὶ αὐτοὺς πρόνοιαν θίσεσθαι τῷ ἔργῳ, καὶ πείρατι ταῦτα παραδοθῆναι. Βουλόμενοι δὲ πάντας τοὺς Χριστιανούς γνῶναι, ὡς τὰ Ὁριγένης συγγεγραμμένα παντελῶς ἀλλότρια τῆς ἀληθοῦς τῶν Χριστιανῶν τυγχάνει πίστεως, συνειδόμεν ἐκ τῶν πολλῶν αὐτοῦ καὶ ἀμείρων βλασφημιῶν ὀλέγας ἐπ' αὐτῆς λέξεως παραθεῖναι. Ἐχουσι δὲ οὕτως.

Ἵτι ἦν τὸν υἱὸς τοῦ πατρὸς, καὶ τὸ πνεῦμα τοῦ υἱοῦ, ἐκ τοῦ πρώτου λόγου τοῦ περὶ ἀρχῶν βιβλίου.

Ἵτι οὐ μὲν θεὸς καὶ πατὴρ συνέχων τὰ πάντα φθάνει εἰς ἕκαστον τῶν ὄντων, μεταδιδοὺς ἕκαστῳ ἀπὸ τοῦ ἰδίου τὸ εἶναι. Ἵτι γὰρ ἴσθαι ἔλαττον ὡς δὲ παρὰ [ἴσθαι γὰρ ἴσθαι· ὁ δὲ πατὴρ] τὸν πατέρα ὁ υἱὸς φθάνει ἐπὶ μόνῃ τὰ λογικὰ, δεύτερος γὰρ ἴσθαι τοῦ πατρὸς· ἔτι δὲ ἦν τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον ἐπὶ μόνους τοὺς ἁγίους δικηγύμων. Ἵτι κατὰ τοῦτο μίξιον ἡ δύναμις τοῦ πατρὸς παρὰ τὸν υἱόν, καὶ τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον πλείων δὲ ἢ τοῦ υἱοῦ παρὰ τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον· καὶ πάντων διαφύσσουσα μᾶλλον τοῦ ἁγίου πνεύματος ἢ δύναμις παρὰ τὰ ἄλλα ἅγια.

Ἵτι πεπερασμένη ἴσθαι ἢ τοῦ Θεοῦ καὶ πατρὸς δύναμις, ἐκ τοῦ δευτέρου λόγου τοῦ αὐτοῦ βιβλίου.

Πεπερασμένη γὰρ εἶναι καὶ τὴν δύναμιν τοῦ Θεοῦ λεκτέον, καὶ οὐ προσάσει εὐφραμίας τὴν περιγραφὴν αὐτῆς περιαιρετικῶν. Καὶ μετ' ὀλίγα· Ἡπειροῦσι γὰρ τῶν αὐτῶν [ταῦτων] ὅσων ἰδύνατο περιβράσασθαι, καὶ ἔχειν ὑπὸ χεῖρα, καὶ συγκρατεῖν ὑπὸ τῆν ἑαυτοῦ πρῶτα· ἀσπερ καὶ κροκότων ὅλων κατακτείνασαν, ὅσων ἰδύνατο διασποράσσει.

Τοῦ αὐτοῦ ἐκ τοῦ τετάρτου λόγου τοῦ αὐτοῦ βιβλίου.

Μηδεὶς δὲ προσκοπτεῖται τῷ λόγῳ, εἰ μέτρα ἐκτιθέμεν καὶ τῆ τοῦ Θεοῦ δυνάμει. Ἵτι περὶ γὰρ περιλαβεῖν τῆ φύσει ἰδύνακτος τυγχάνει. Ἵτι δὲ πεπερασμένων ὄντων, ὡς περιδράττεται αὐτὸς ὁ Θεός, ἀνάγκη ἕρου εἶναι μέχρι πῶσον πεπερασμένων διαρκῆ.

Ἵτι κτίσμα, καὶ γινετός ὁ υἱός, ἐκ τοῦ αὐτοῦ δ' λόγου.

Οὗτος δὲ ὁ υἱὸς ἐκ θελήματος τοῦ πατρὸς γεννηθείς, ἢ ὅς ἴσθαι εἰκὼν τοῦ Θεοῦ τοῦ ἀοράτου, καὶ ἀπαύγασμα τῆς δόξης αὐτοῦ, χαρακτῆρ τε τῆς ὑποστάσεως αὐτοῦ, πρωτότοκος πάσης κτίσεως, κτίσμα, σοφία. Ἵτι γὰρ ἡ σοφία γαστῆρ ἢ ὁ Θεός· ἐκτίσθαι μὲ ἀρχὴν ὁδῶν αὐτοῦ εἰς ἔργα αὐτοῦ.

* Legendum est, omnibus ex lib. 1 Periarchon c. 3. Sic reliqua quæ ex Origene hic afferuntur, in Græco quoque, qui ex Latino expressus est, sunt corrigenda. HANBRIKUS. — Locus obscurus, et corruptus etiam in

A hereticum, aut ejus expositiones defendere, sed eas unusquisque ex toto animo et tota cogitatione oderit et aversetur, et anathematizet, ut a Christianis traditione alienas, et simpliciorum animabus gravem afferentes hrem ac pestem.

Hæc porro eadem scripsimus non solum ad sanctitatem tuam, sed etiam ad sanctissimum et beatissimum papam senioris Romæ et patriarcham Vigilium, et ad cæteros omnes sanctissimos episcopos et patriarchas, id est, Alexandriæ, Theopoleos, et Hierosolymorum, ut et hi huic rei prospiciant, et hæc finem adipiscantur. Cum vero cupiamus, omnes Christianos cognoscere scripta Origenis prorsus a vera Christianorum fide aliena esse, ex multis immensisque ejus blasphemis paucas ad verbum apponendas esse censuimus. Sic autem habent.

Quod minor sit Filius Patre, et Spiritus Filius, e primo libro Periarchon.

Quod Deus quidem et Pater omnia continens, ad unumquodque entium pervenit, esse unicuique impertiens de suo; esse enim est minus; quoad verum. Patrem Filius ad sola rationabilia pervenit; est enim secundus a Patre: adhuc etiam minor est Spiritus sanctus, ad solos sanctos perveniens. Ita ex hoc major est potestas Patris præ Filio et Spiritu sancto: ampliorque Filii præ Spiritu sancto, ac rursus præstantior sancti Spiritus potestas præ aliis entibus sanctis.

Quod finita est Dei et Patris potestas, e secundo libro ejusdem voluminis.

Finitam enim esse et potestatem Dei dicendum: nec, prætextu laudis, circumscriptio ejus tollenda est. Et paulo post: Tanta enim fecit, quanta sub manu comprehendere et habere poterat, et continere sub providentiâ suâ: quemadmodum et tantam construxit materiam, quantam administrare et exornare poterat.

Ejusdem ex quarto libro ejusdem voluminis.

Nemo autem sermone offendatur, si modum statuimus Dei etiam potestati. Infinita enim complecti, natura impossibile est, nam cum semel finita sint quæ Deus ipse comprehendit, necesse est terminum esse ad quot usque finita ipse suffieiat.

Quod creatura et factus Filius est, ex eodem libro.

Hic Filius de voluntate Patris generatus, qui est imago Dei invisibilis, et splendor gloriæ ejus, et figura substantiæ ejus, primogenitus omnis creaturæ, creatura, sapientia (Coloss. 1; Hebr. 1; 1 Cor. 1). Ipsa enim Sapientia dicit: Dominus creavit me initium viarum suarum in opera ipsius (Præf. viii.)

Græco; forte sic restituendus: Ipse enim est vni est; minor vero Patre Filius ad sola rationabilia perveniens.

Ἄ Ὅτι καὶ περιέχεται μετὰ τῶν ἄλλων κτισμάτων ὁ υἱὸς ὑπὸ τοῦ πατρὸς· καὶ κατὰ πάντα μείζων ἐστὶν ὁ πατήρ τοῦ υἱοῦ, καὶ ἀόρατος αὐτῷ τυγχάνει, ἐκ τοῦ αὐτοῦ περὶ ἀρχῶν δ' λόγου.

Εἰ δὲ ὁ πατήρ ἡμπεριέχει τὰ πάντα, τῶν δὲ πάντων γι' ἐστὶν ὁ υἱός, ὅθεν καὶ τὸν υἱόν. Ἄλλος δὲ τις ζητοῦσαι, εἰ ἀληθὲς τὸ ὁμοίως τὸν Θεὸν ὑφ' ἑαυτοῦ γενώσκεισθαι, τῇ γνώσκασθαι αὐτὸν ὑπὸ τοῦ μονογενοῦς· καὶ ἀποφανεῖται, ὅτι τὸ εἰρημίνον, «Ὁ πατήρ ὁ πέμψας με μείζων μου ἐστίν,» ἐν πᾶσιν ἀληθὲς. Ὡστε καὶ ἐν τῇ νοεῖν ὁ πατήρ, μείζωνος καὶ τραυτοτέρως καὶ τελειοτέρως νοεῖται ὑφ' ἑαυτοῦ, ἢ ὑπὸ τοῦ υἱοῦ.

Ἐκ τοῦ πρώτου λόγου τοῦ αὐτοῦ βιβλίου.

Γενόμενοι τοίνυν ἡμεῖς κατ' εἰκόνα, τὸν υἱὸν πρωτότυπον ὡς ἀλήθειαν ἔχομεν τῶν ἐν ἡμῖν καλῶν τύπων. Αὐτὸς δὲ ὁ υἱὸς ὅπερ ἡμεῖς ἴσμεν πρὸς αὐτὸν, τοιοῦτός ἐστι πρὸς τὸν πατέρα, ἀλήθειαν τυγχάνοντα.

Τοῦ αὐτοῦ ἐκ τοῦ αὐτοῦ λόγου.

Οὕτω τοίνυν ἠγούμαι καὶ ἐπὶ τοῦ σωτήρος καλῶς ἂν λαχθῆσθαι, ὅτι εἰκὼν ἀγαθότητος τοῦ Θεοῦ ἐστίν, ἀλλ' οὐκ αὐτὸ ἀγαθόν. Καὶ τάχα καὶ υἱὸς ἀγαθός, ἀλλ' οὐχ ὡς ἀπλῶς ἀγαθός. καὶ ὡς περ εἰκὼν ἐστὶ τοῦ Θεοῦ τοῦ ἀοράτου, καὶ κατὰ τοῦτο Θεός, ἀλλ' οὐ περὶ οὗ λέγει αὐτὸς ὁ Χριστὸς, «ἵνα γνώσκωσι σε τὸν μόνον ἀληθινὸν Θεόν.» οὕτως εἰκὼν ἀγαθότητος, ἀλλ' οὐχ ὡς ὁ πατήρ ἀπαρᾶλ- λᾶτως ἀγαθός.

Ἄ Ὅτι μετὰ τοῦ υἱοῦ καὶ τὸ ἅγιον πνεῦμα κτίσμα εἰπὼν, συνηριθμῶσαι τοῖς ἄλλοις κτίσμασι, διὸ καὶ λειτουργικὰ αὐτὰ ζῶα καλεῖται. Ἐκ τοῦ δ' λόγου τοῦ περὶ ἀρχῶν βιβλίου.

Ἄ Ὅτι μὲν οὖν πᾶν, ὃ τίποτε παρὰ τὴν πατέρα καὶ Θεὸν τῶν ἄλλων [ἄλων] γεννητὸν ἐστίν, ἐκ τῆς αὐτῆς ἀκολουθίας πειθόμεθα. Καὶ μετὰ τινὰ· Ἔλεγε δὲ ὁ Ἑβραῖος τὰ ἐν τῇ Ἑσαία δύο σεραφίμ ἐξαπτέρυγα, κειραγότα ἑτέρῃ πρὸς τὸ ἔτερον, καὶ λέγοντα, «Ἄγιος, ἅγιος, ἅγιος κύριος σαβαὼθ,» τὸν μονογενῆ εἰκόνα τοῦ Θεοῦ, καὶ τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον. Ἡμεῖς δὲ οἴομεθα ὅτι καὶ ἐν τῇ ψῆφ' Ἀμβροσίῳ, «Ἐν μίση δύο ζῶων γνωσθήσῃ,» περὶ Χριστοῦ καὶ ἁγίου πνεύματος.

Ἐκ τοῦ δευτέρου λόγου τοῦ περὶ ἀρχῶν βιβλίου, ὅτι ἄνθρωπον ψιλὸν λέγει τὸν κύριον.

Διὰ τοῦτο καὶ ἄνθρωπος γίγνεται Χριστὸς, ἐξ ἀνδραγαθῆματος τούτου τυχών, ὡς μαρτυρεῖ ὁ προφήτης λέγων, «Ἠγάπησας δικαιοσύνην καὶ ἐμίσησας ἰνομίαν, διὰ τοῦτο ἔχρισέ σε ὁ Θεός, ὁ Θεός σου ἔλεον ἀγαλλιάσιως παρὰ τοὺς μετόχους σου.» ἔπρεπε δὲ [τὸν μηδέποτε κηχαρισμένον] τοῦ μηδέποτε κηχαρισμένου τοῦ μονογενοῦς συγχεματῆσαι τῇ μονογενεῖ, καὶ συνδοξασθῆναι αὐτῷ.

Ἄ Ὅτι συναΐδια [τῷ θεῷ] τοῦ Θεοῦ τὰ κτίσματα, ἐκ τοῦ πρώτου λόγου τοῦ περὶ ἀρχῶν βιβλίου.

Ἡὼς δὲ οὐκ ἄτοπον τὸ μὴ ἔχοντά τι τῶν προπρίων αὐτῶν τῶν Θεῶν, εἰς τὸ ἔχειν ἐκλυθῆναι; ἐπεὶ δὲ οὐκ ἐστὶν ὅτι παντοκράτωρ οὐκ ἦν, αἰεὶ εἶναι δεῖ ταῦτα, δι' ἃ παντοκράτωρ ἐστὶ. Καὶ αἰεὶ ἦν ὑπ' αὐτοῦ κρατούμενα, ἄρ- χοντι αὐτῷ χρώμενα.

Legendum αὐτοῦς, id est Patrem et Filium, quod Latino ipsos consonabit. Edit.

Ἄ *Quod Filius cum reliquis creaturis a Patre continetur, et Pater per omnia sit Filio major, cui sit etiam invisibilis, ex eodem Peri archon libro quarto.*

Si vero Pater omnia continet, et Filius est ex omnium numero, liquet ipsum etiam contineri. Querat alius quispiam, num verum sit æque Deum a se ipso cognosci, atque ab Unigenito; asseretque verum esse in omnibus dictum illud: *Qui misit me Pater, major me est (Joan. xiv)*. Quare intelligendū emiam Pater, amplius, clarius, perfectiusque a seipso intelligitur quam a Filio.

Ex primo ejusdem libri volumine.

Itaque nos facti ad imaginem habemus Filium, ut pote veritatem, pulchrarum in nobis formationum exemplar. Quod porro nos sumus ad ipsum Filium, est ipse ad Patrem, qui veritas est.

Ejusdem ex eodem libro.

Ita igitur censeo de Salvatore etiā commode dici posse, quod sit Dei bonitatis imago, non autem ipsa bonitas, fortassis etiam Filius bonus, sed non simpliciter bonus. Et quemadmodum Dei invisibilis est imago, et propterea Deus, non tamen is, de quo Christus ipse ait: *Ut cognoscant te solum verum Deum (Joan. xvii)*: ita bonitatis imago, non tamen ut Pater incommutabiliter.

Quod Filium cum Spiritu sancto creaturam vocans, annumeraverit aliis creaturis; idcirco ministratoria vocaverit ipsos animalia, ex quarto Peri archon libro.

Quod igitur quæcumque alia res præter Patrem ac Deum universorum, creata est, eadem consequentia suademur. *Et post pauca*: Aiebat autem Hebræus, duo illa seraphim apud Isaiam sex alas habentia, clamantia alterum ad alterum, et dicentia: *Sanctus, sanctus, sanctus, Dominus Deus sabaoth (Isa. vi)*, esse Dei unigenitum, et Spiritum sanctum. Nos autem arbitramur, illud etiam quod habetur in cantico Habacuc: *In medio duorum animalium cognosceris (Habac. iii)*, referendum esse in Christum et Spiritum sanctum.

Ex secundo libro Peri archon: quod purum hominem dominum vocet.

Idcirco et homo factus est Christus, suo merito hoc sortitus, ut propheta testatur, iniquiens: *Dilexisti justitiam, et odisti iniquitatem; propterea unxit te Deus, Deus tuus oleo lætitiæ præ participibus tuis (Psal. xliiv)*. Decebat siquidem illum, qui nunquam ab Unigenito separatus est, coexistere Unigenito, et una cum ipso conglorificari.

Quod creaturæ cœternæ sint Deo, ex primo libro Peri archon.

Qui vero absurdum non sit, ut Deus ex non habente aliquid eorum quæ sibi conveniunt, fiat habens? Quoniam igitur nunquam non fuit omnipotens, æterna hæc esse decet, propter quæ omnipotens est. Erant igitur semper ipsius dominio subjecta, ipso utentia principe.

Ἐκ τοῦ αὐτοῦ λόγου.

A

Ex eodem libro.

Πάντα τὰ γένη καὶ τὰ εἶδη αἰεὶ ἦν· [ἀλλ' οὐ δὴ τις] ἀλλος δὲ τις ἔρει καὶ τὸ καθ' ἐν ἀριθμῷ· πλὴν ἑκατέρως [δηλοῦται] δηλοῦνται, ὅτι οὐκ ἤρξατο ὁ Θεὸς δημιουργεῖν ἀργήσας ποτὶ.

Genera omnia et species semper erant : non ita de singularibus differentibus numero dixerit quispiam. Verumtamen utrinque declarantur, Deum non fecisse creandi initium, cum aliquando fuerit in otio.

Περὶ τῆς προϋπάρξεως τῶν ψυχῶν, ἐκ τοῦ πρώτου λόγου περὶ ἀρχῶν βιβλίου

De animarum preexistentia, ex primo libro Peri archon.

Ἐξ ἰδίας αἰτίας τῶν μὴ προσεχίντων ἑαυτοῖς ἀγρύπτως γίνονται τάχιστα ἢ βρόδιον [μεταπτώσεις] μεταπτώσεως, καὶ ἐπὶ πλείον ἢ ἐπ' ἑλαττον· ὡς ἀπὸ ταύτης τῆς αἰτίας κρίσει θεῶν συμπαραμετρούση τοῖς ἐκείνου βελτίοσιν, ἢ χειροσὶ κινήμασι καὶ τὸ καθ' ἀξίαν· ὁ μὲν τις ἔξει ἐν τῇ ἰσομένῃ διακοσμήσει τάξιν ἀγγελικῆν, ἢ δύνανται ἀρχικῆν, ἢ ἐξουσίαν τὴν ἐπὶ τινων, ἢ θρόνον τῶν ἐπιδασιευομένων, ἢ κυρείαν τὴν κατὰ δούλων. Οἱ δὲ οὐ πάντι ἐκπεσόντες, τὴν ἐπὶ τοῖς εἰρημένους οικονομίαν τε καὶ βοήθειαν ἐξουσί. Καὶ οὕτως κατὰ μὲν τὸ πλείστον ἀπὸ τῶν ὑπὸ τὰς ἀρχάς, καὶ ἐξουσίας, καὶ τοῦ θρόνου, καὶ τὰς κυριότητας, τάχα δὲ ἐσθ' ὅτι καὶ ἀν' αὐτῶν συστήσεται τὸ τῶν ἀνθρώπων γένος ἐν τῷ καθ' ἕνα κόσμῳ.

Ex propria culpa minime sibi vigilanter attendentium sunt citius aut serius delapsiones, idque vel ad longiora tempora, vel ad breviora; quod iudicium divinum propter hanc causam bonis aut malis uniuscujusque motionibus dignam commensuret retributionem. Hic quidem in futura mundi dispositione habebit ordinem angelicum, aut virtutem principatus, aut potestatem in aliquos, aut thronum regno subditorum, aut dominationem in servos. Qui vero non multum exciderunt, habebunt, quam diximus, economiam, et adjumentum. Atque ita ut plurimum ex iis qui sunt sub principatibus, et potestatibus, et thronis et dominationibus, forte etiam aliquando loco ipsorum constituetur genus humanum uno in mundo.

Ἐκ τοῦ αὐτοῦ λόγου, ὅτι εἰ μεταβάλλοιεν ἐπὶ τὸ κρείττον οἱ δαίμονες, συμπληρώσοσι ποτε ἀθρωπότητα.

Ex eodem libro : Quod si dæmones mutantur in melius, naturam aliquando complebunt humanam.

Οἷμα δὲ δύνασθαι ἀπὸ τῶν ὑποτεταγμένων τοῖς χειροσιν, ἀρχαῖς καὶ ἐξουσίαις, καὶ κοσμοκράτοσι καθ' ἑκαστον κόσμον, ἢ [ἴσ. τινος κόσμου νόους] τινος κόσμου ἰήους τάχιστα εὐεργετούμενους, καὶ βουλευσομένους ἐξ αὐτῶν μεταβαλεῖν, συμπληρώσειν ποτὶ ἀνθρωπότητα.

Puto autem posse ex iis qui subditi sunt peioribus, principatibus et potestatibus, mundique rectoribus per singulos mundos, aut mentes alicujus mundi citius beneficium accipientes, volentesque in posterum ab ipsis mutari, complere aliquando genus humanum.

Περὶ τῆς τῶν ἀνοθῶν εἰς σῶμα καταγωγῆς.

De eo qui desuper factus est in corpus delapsu.

Ὅπως δὲ ποικιλιάτου κόσμου τυγχάνοντος, καὶ τοσαῦτα διάφορα λογικὰ περιέχοντος, τί ἄλλο χρὴ λέγειν αὐτῶν ἰσχυροῦναι τοῦ ὑποστῆναι αὐτῶν, ἢ τὸ ποικίλον τῆς ἀποπτώσεως τῶν οὐχ ὁμοίως τῆς ἐνάδος ἀπορρέοντων; καὶ τὸν ἐνυδρον ἐσθ' ὅτι αἰρεῖται βίον ἢ ψυχῆν.

Ita cum mundus ex summa constet varietate, tantamque ratione utentium contineat differentiam, quid aliud dicendum est fuisse causæ ut subsistat, quam varios delabendi modos eorum qui non similiter defluunt ab unitate? Et aquaticam nonnunquam anima eligit vitam.

Ἐκ τοῦ δευτέρου λόγου τοῦ περὶ ἀρχῶν βιβλίου.

Ex secundo Peri archon libro.

Ἡ ψυχὴ ἀπορρέουσα τοῦ καλοῦ, καὶ τῇ κακίᾳ προσκλιναμένη, καὶ ἐπὶ πλείον ἐν ταύτῃ γινομένη, εἰ μὴ ὑποστρέψει, ὑπὸ τῆς ἀνοίας ἀποκτανεῖται. καὶ ὑπὸ τῆς ποικιλίας ἀποθηρευοῦται. Καὶ μετ' ὀλίγα· Καὶ αἰρεῖται πρὸς τὸ ἀλογωδέσθαι, καὶ τὸν ἐνυδρον, ἴν' οὕτως εἴπω, βίον καὶ τάχα κατ' ἀξίαν τῆς ἐπὶ πλείον πτώσεως [ἐκπτώσεως] τῆς κακίας ἐνδύεται σώματα [σώμα] οὐ δεῖ [ἴσ. ὑδαρῆ] τοσοῦδε ζῶου ἀλόγου.

Anima defluens a bono, et vergens ad nequitiam, diutiusque ipsam amplectens, nisi se ab insipientia reducat, transit ad jumenta, atque ob pravitatem effertur. Et paulo post : Eligitque ut brutescat, vitam etiam, ut ita dicam, aquaticam. Et forte pro merito majoris ad vitiositatem prolapsionis induit corpora aquatica talis bruti animalis.

Ἐκ τοῦ αὐτοῦ λόγου, ὅτι ἔσται τελεία ἢ τῶν σωμάτων ἀπόθεσις.

Ex eodem libro : Quod erit perfecta corporum depositio.

Εἰ δὲ τὰ [ὑποκατέντα] ὑποτεταγμένα τῷ Χριστῷ ὑποτίθεται ἐπὶ τίλει καὶ τῷ Θεῷ, πάντες ἀποθήσονται τὰ σώματα· καὶ οἷμα ὅτι τότε εἰς τὸ μὴ ὄν ἔσται ἀνάλυσις, τῆς τῶν σωμάτων φύσεως ὑποστησόμενης δεύτερον, ἐὰν πάλιν λογικὰ ὑποκαταβῇ.

Quod si subjecta Christo tandem subjicientur et Deo, corpora deponentur ab omnibus (I Cor. xv) : arbitrorque futuram tunc in non ens resolutionem ; natura corporum rursus inceptura, si ratione utentia iterum descendant.

Ἐκ τοῦ τρίτου λόγου τοῦ αὐτοῦ βιβλίου, περὶ τοῦ αὐτοῦ.

Ex tertio ejusdem tractatus libro, de eodem.

Λεγόμενον τοῦ Θεοῦ πάντα γενέσθαι ἐν πᾶσιν, ὡσπερ

Cum Deus dicatur fieri omnia in omnibus (Ibidem);

Quasi aliquando fuerit otiosus Vide Pagan. Gaudentium cap. 25.

οὐ θυνάμεθα καλίαν καταλιπεῖν, ὅτι Θεὸς πάντα γίνεται ἐν πάσιν, οὐδέ ἀλογα ζῶα, ἵνα μὴ καὶ ἐν καρδίᾳ ὁ Θεὸς γένηται, καὶ ἐν ἀλόγοις ζώοις· ἀλλ' οὐδέ ἀψυχα, ἵνα μὴ καὶ ἐν ἀνθρώποις ὁ Θεὸς, ὅτι πάντα γίνεται· οὕτως οὐδέ σώματα, ἃ ταυα τῆ ἰδία φύσει ἀψυχὰ εἰσιω.

Ἐκ τοῦ δευτέρου λόγου τοῦ περὶ ἀρχῶν βιβλίου.

Παρὰ τῶν ἀπόπτωσιν καὶ τῶν ψύξει τὴν ἀπὸ τοῦ ζῆν τῷ πνεύματι, γέγονεν ἡ νῦν γινόμενη ψυχὴ, οὕσα καὶ δεκτικὴ τῆς ἐπακούου τῆς ἐφ' ὅπερ ἦν ἐν ἀρχῇ, ὅπερ νομίζω λέγεσθαι ὑπὸ τοῦ προφήτου ἐν τῷ, «Ἐπιστρέψου, ψυχὴ μου, εἰς τὴν ἀνάκτασίν σου, ὡστε δλον τοῦτο εἶναι νοῦς [ἴσ. νοῦς ἦν]· πῶς (εἰς) οὖν γέγονεν ψυχὴ, καὶ ψυχὴ κατορθωθείσα γίνονται νοῦς.

Ἐκ τοῦ αὐτοῦ λόγου περὶ τοῦ αὐτοῦ,

Ὅσπερ εἶσαι τὸ ἀπολωλὸς ἦλθεν ὁ σωτήρ, ὅτι μέντοι σώζεται τὸ ἀπολωλὸς, οὕτως ἐστὶν ἀπολωλὸς· οὕτως ἦν εἶσαι· ἴδτε ψυχὴν, ὡς σώσατο τὸ ἀπολωλὸς, οὕτως μένει ψυχὴ, ἡ σωθεῖσα ψυχὴ, ὅτι τὸ ἀπολωλὸς ἀπολωλὸς. Ἐτε βλασφημίον. Εἰ ὡσπερ τὸ ἀπολωλὸς ἦν ὅτι οὐκ ἀπολώλει, καὶ ἔσται ποτὶ ὅτι οὐκ ἔσται ἡ ἀπολωλὸς· οὕτως καὶ ἡ ψυχὴ ἦν ὅτι οὐκ ἦν ψυχὴ, καὶ ἔσται ὅτι οὐκ ἔσται ψυχὴ.

quæ perierit ; ita et anima non fuerit olim anima et

Ἐκ τοῦ τετάρτου λόγου.

Ἄνάγκη μὴ προηγουμένην τυγχάνειν τὴν τῶν σωμάτων φύσιν, ἀλλὰ ἐκ διαλειμμάτων ὑφίστασθαι διὰ τενα συμπτώματα γινόμενα περὶ τὰ λογικὰ, δέοντα σωμάτων· καὶ πάλιν τῆς ἐπανορθώσεως τελείως γινόμενης εἰς τὸ μὴ εἶναι ἀναλύεσθαι ταῦτα, ὥστε τοῦτο καὶ γίνεσθαι.

Ἐκ τοῦ πρώτου λόγου τοῦ αὐτοῦ βιβλίου, ὅτι ἔμφυχος ὁ ἥλιος, καὶ ἡ σελήνη, καὶ οἱ ἀστέρας.

Ὅτι δὲ πρεσβυτέρα ἡ ψυχὴ τοῦ ἥλιου τῆς ἐνδύσεως αὐτοῦ τῆς εἰς τὸ σῶμα, μετὰ τὸ συλλογισθῆαι ἐκ συγκρίσεως ἀνθρώπου τῆς πρὸς αὐτὸν, καὶ ἐνεῦθεν ἀπὸ τῶν γραφῶν οἴμαι ἀποδειξάι δύνασθαι.

Ἐκ τοῦ αὐτοῦ λόγου.

Κάλλιον ἀναλύσαι, καὶ σὺν Χριστῷ εἶναι, πολλῷ γὰρ μάλλον κρείσσον· νομίζω γὰρ ὅτι λέγοι ἂν ὁ ἥλιος, «κάλλιον ἀναλύσαι, καὶ σὺν Χριστῷ εἶναι· πολλῷ γὰρ μάλλον κρείσσον.» Καὶ ὁ μὲν Παῦλος, «Ἄλλὰ τὸ ἐπιμένειν τῇ σαρκὶ ἀνογκαιότερον δὲ ἡμᾶς·» ὁ δὲ ἥλιος, «τὸ ἐπιμένειν τῷ οὐρανίῳ τοῦτῳ σώματι ἀνογκαιότερον διὰ τὴν ἀποκάλυψιν τῶν τέκνων τοῦ Θεοῦ.» Τὰ δὲ αὐτὰ καὶ περὶ σελήνης, καὶ περὶ τῶν λοιπῶν ἀστέρων λεκτίον.

Ἐκ τοῦ τετάρτου λόγου τοῦ αὐτοῦ βιβλίου, ὅτι καὶ ὑπερδαιμόνων δεῖ τὸν Χριστὸν σταυρωθῆναι, καὶ πολλὰς τοῦτο εἰς τοὺς ἰσομήνους αἰώνας.

Ἄλλὰ καὶ μέχρι τοῦ πάθους τις ζητήσῃ, τολμηρὸν δοξεῖ προεῖν περὶ [τῶν οὐρανίων τόπων] τὸν οὐράνιον τόπον αὐτὸ ζητῶν. Ἄλλ' εἰ ἐστὶ πνευματικὰ τῆς παντοκράτειας ἐν τοῖς οὐρανόις, ἴρα εἰ ὡσπερ ἐνθάδε οὐκ αἰδοῦμεθα σταυρωμένον ὁμολογεῖν ἐπὶ καθαιρέσει ὧν καθίει διὰ τοῦ

A quemadmodum non possumus deserere nequitiam, ita neque Deus sit omnia in omnibus, neque quod sunt bruta, ne Deus fiat quod nequitia est, et quod bruta ; sed neque quod inanimata sunt, ne cum sit omnia Deus, fiat etiam quod ipsa ; ita neque quod corpora, quæ propria ipsorum natura inanima sunt.

Ex secundo Peri archon libro.

Ex eo quod fecidit et refrixit, passa scilicet Græce vocatam payxin a spiritali vita, facta est quæ nunc anima, Græce psyche : quæ reditum quoque in id quod ab initio fuit, admittit. Quod a propheta significari arbitror, dum ait : *Revertere, anima mea, in requiem tuam* (Psal. cxiv), ut totum hoc sit mess. Mens igitur facta est anima, anima vero recte factis B integrata sit mens.

Ex eodem libro, de eodem.

Quemadmodum ad salvandum quod perierat venit Salvator (Luc. xix) ; idque quod perierat, ubi saluum est, non dicitur amplius periisse : ita anima quam salvare venit, ut salvaret quod perierat, non est amplius anima jam salvata, neque dici potest periisse quod prius dici poterat. Expendendum adhuc. Si quemadmodum quod perit, fuit aliquando res quæ non perierit, et erit aliquando cum non erit res erit quando non erit anima.

C

Ex quarto libro.

Necesse est non præexistentem esse corporum naturam, sed per intervalla subsistere propter aliquos casus, ambientium res, quæ ratione utuntur, corporibus indigentes : facta vero emendatione perfecta, istorum hæc resolvi in nihilum, ita ut hoc fiat semper.

Ex primo ejusdem libri volumine : Quod sol et luna et stellæ animata sunt.

Quod porro solis anima antiquior sit alligatione ipsius ad corpus, conclusum jam est ex comparatione hominis ad ipsum : verum et a Scripturis arbitror posse hoc demonstrari.

Ex eodem libro.

Præstat dissolvi, et esse cum Christo (Phil. 1) : multo enim hoc melius. Sol quoque hoc ipsum, puto, dixerit : Præstat dissolvi, et esse cum Christo, multo enim hoc melius. Cæterum Paulus quidem, *Sed manere, inquit, in carne magis necessarium propter vos* (Ibidem) ; Sol vero dixerit : *Sed permanere in hoc celesti corpore magis necessarium est propter revelationem filiorum Dei. Hæc eadem de luna cæterisque stellis dicendum.*

Ex quarto ejusdem libri volumine : Quod pro dæmonibus etiam oportet Christum crucifigi, idque sæpe numero per sæcula futura.

Atqui si vel de passione ipsa questionem quis moveat, audacter profecto videbitur circa loca cælestia id querere. Verum si in cælestibus sunt spiritualia nequitiae, sicut certe hic non erubescimus fateri crucifixum ad demolienda quæ patiēdo demolitus

κ:ποθέτω, οὕτω κἀκεῖ τὸ παραπλήσιον διδόντες γί-
πασθαι καὶ τὰ ἐξῆ: ὡς ἰ τῆς συντελείας τοῦ παντός αἰῶ-
νος, οὐ φοβηθήσόμεθα.

Ἐκ τοῦ αὐτοῦ λόγου.

Τίς νοῦν ἔχων ὀρίσεται πρώτην καὶ δευτέραν καὶ τρίτην
ἡμέραν, ἰσπίραν τε καὶ προίαν χωρὶς ἡλίου γεγενῆσθαι,
καὶ σελήνης, καὶ ἀστέρων;

Τούτων τοίνυν οὕτως ἰχόντων, καὶ πᾶσι δῆλον γε-
μένων τῶν παρὰ Ὀριγίνους ἐπισημίον βλασφημιῶν, προσά-
κει τὸν ἐπ' αὐτῶ ἀναθεματισμὸν οὕτως γίνεσθαι.

Ἐἴ τις λέγει ἢ ἔχει, προϋπάρχειν τὰς τῶν ἀνθρώπων
ψυχὰς, οὐκ πρότερον νόσας οὐσας καὶ ἁγίας δυνάμεις, κόρον
δὲ λαλούσας τῆς θείας θεωρίας, καὶ πρὸς τὸ χεῖρον τρα-
πίσας, καὶ διὰ τοῦτο ἀποφυγίστας μὲν τῆς τοῦ Θεοῦ
ἀγάπης, ἐντεῦθεν δὲ ψυχὰς ὀνομασθείσας, καὶ τιμωρίας
χάρον εἰς σώματα κατακειμῆσθαι, ἀνάθεμα.

Ἐἴ τις λέγει ἢ ἔχει τὴν τοῦ κυρίου ψυχὴν προϋπάρ-
χειν, καὶ ἠνωμένην γεννηθεῖσθαι τῷ Θεῷ λόγῳ πρὸ τῆς ἐκ
παρθένου σαρκαίως τε, καὶ γενήσας, ἀνάθεμα ἔστω.

Ἐἴ τις λέγει ἢ ἔχει, πρῶτον πεπλασθῆναι τὸ σῶμα τοῦ
κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ ἐν τῇ μήτρῃ τῆς ἁγίας παρ-
θέου, καὶ μετὰ ταῦτα ἐνωθῆναι αὐτῷ τὸν Θεὸν λόγον, καὶ
τὴν ψυχὴν εἰς προϋπάρξασαν, ἀνάθεμα ἔστω.

Ἐἴ τις λέγει ἢ ἔχει, πᾶσι τοῖς ἰπουρανόις τάγμασιν
ἑπορευθῆναι τὸν τοῦ Θεοῦ λόγον, γινόμενον τοῖς Χερουβίμ
Χερουβίμ, καὶ τοῖς Σεραφίμ Σεραφίμ, καὶ πᾶσαι
ἄλλως τὰς αἰῶ δυνάμεισιν ἰμοιωθῆναι, ἀνάθεμα ἔστω.

Ἐἴ τις λέγει ἢ ἔχει, ἐν τῇ ἀναστάσει σφαιροειδῆ τὰ
τῶν ἀνθρώπων ἐγείρασθαι σώματα, καὶ οὐχ ὀμοιογεῖ ὀρ-
θίως ἡμᾶς ἐγείρεσθαι, ἀνάθεμα ἔστω.

Ἐἴ τις λέγει σφαιρὸν καὶ ἡλιον καὶ σελήνην, καὶ ἀστέρας
καὶ ὕδατα τὰ ὑπὲρ τῶν οὐρανῶν ἐμφύχους καὶ [λο-
γικάς, ut bene observavit Paganinus Gaudentius]
ἄλλως εἶναι τινὰς δυνάμεις, ἀνάθεμα ἔστω.

Ἐἴ τις λέγει ἢ ἔχει, ὅτι ὁ δεσπότης Χριστὸς ἐν τῷ
μύλλοντι αἰῶνι σταυρωθήσεται ὑπὲρ δαιμόνων, καθὰ καὶ
ὑπὲρ ἀνθρώπων, ἀνάθεμα ἔστω.

Ἐἴ τις λέγει ἢ ἔχει, ἢ πεπερασμένην εἶναι τὴν τοῦ
Θεοῦ δύναμιν, καὶ [leg. ἢ] τοσαῦτα αὐτὸν δημιουργῆσαι,
ὅσον περιδράξασθαι, ἀνάθεμα ἔστω.

Ἐἴ τις λέγει ἢ ἔχει, πρόσκαιρον εἶναι τὴν τῶν δαιμό-
νων καὶ ἀσεβῶν ἀνθρώπων κόλασιν, καὶ τέλος κατὰ τινὰ
χρόνον αὐτῶν εἶεν. ἢ γινέσθαι ἀποκατάστασιν γενέσθαι δαι-
μόνων, ἢ ἀσεβῶν ἀνθρώπων, ἀνάθεμα ἔστω.

Ἀνάθεμα καὶ Ὀριγίνῃ τῷ καὶ Ἀδαμαντίῳ τῷ ταῦτα
ἐπισημίον μετὰ τῶν μυστηρίων αὐτοῦ καὶ ἐπικαταράτων
ἠαγῶν τῶν δόγματων, καὶ παντὶ προσώπῳ φρονούντι ταῦτα,
ἢ ἐπιδοκῶντι. ἢ [κατὰ τινὰ τρόπον] κατὰ τι παντελῶς ἐν
αἰεθῶποτε χρόνῳ τούτων ἀντικεισθῆναι ταλμῶντι.

Γράμμα τοῦ βασιλέως Ἰουστινιανοῦ πρὸς τὴν ἁγίαν σύν-
οδον περὶ Ὀριγίνους, καὶ τῶν ὀμοφρόνων αὐτοῦ.

Ἰσχυρὸν γέγονεν ἡμῖν καὶ ἔστιν, ἀάραχον τὴν ἁγίαν
τοῦ Θεοῦ καὶ ἀποστολικὴν ἐκκλησίαν διαφυλάττεσθαι, ὡς

A est; ita ibi quoque simile fieri concedentes, et reliqua
usque ad totius sæculi consummationem nihil formi-
dabimus.

Ex eodem libro.

Quis sana mente statuat primum, et secundam, et
tertium diem, vespereque et mane fuisse sine solē,
luna, et stellis?

His igitur ita se habentibus, factisque omnibus
palam Origenis blasphemis, anathematismum in
ipsam sic fieri convenit.

I. Si quis dicit aut sentit præexistere hominum
animas, ut pote quæ antea mentes fuerint et sanctæ
virtutes, satietatemque cepisse divinæ contemplatio-
nis, et in deterius conversas esse, atque ideo re-
frxisse a Dei charitate, et inde ψυχὰς Græce, id est
animas esse nuncupatas, demissasque esse in corpora
supplicii causa : anathema sit.

II. Si quis dicit aut sentit Domini animam prius
existisse, atque unitam fuisse Deo Verbo ante incar-
nationem et generationem ex Virgine : anathema sit.

III. Si quis dicit aut sentit primum conformatum
esse corpus Domini nostri Jesu Christi in utero beate
Virginis, ac postea unitum ei esse Deum Verbum,
et animam, ut pote quæ ante fuisset : anathema sit.

IV. Si quis dicit aut sentit omnibus cælestibus ordi-
nibus assimilatum esse Deum Verbum, cherubim-
que factum esse ipsis cherubim, et seraphim ipsis
seraphim, ac omnibus plane supernis virtutibus simi-
lem esse factum : anathema sit.

V. Si quis dicit aut sentit, in resurrectione corpora
hominum orbiculata suscitari, nec constitutur nos
suscitari rectos : anathema sit.

VI. Si quis dicit cælum, et solem, et lunam, et
stellas, et aquas quæ super cælos sunt, animatas et
materiales [ratione præditas] esse quas iam virtutes :
anathema sit.

VII. Si quis dicit aut sentit Dominum Christum in
futuro sæculo crucifixum iri pro dæmonibus, sicuti et
pro hominibus : anathema sit.

VIII. Si quis dicit aut sentit, vel finitam esse Dei
potestatem, vel eum tanta fecisse, quanta compre-
hendere potuit : anathema sit.

IX. Si quis dicit aut sentit, ad tempus esse dæmo-
num et impiorum hominum supplicium, ejusque finem
aliquando futurum, sive restitutionem et redintegratio-
nem fore dæmonum aut impiorum hominum : ana-
thema sit.

Anathema et Origeni, qui et Adamantius, qui hæc
exposuit una eum nefaria atque execrabili scelestata-
que ejus doctrina, et oivis qui ea sentiat, aut de-
fendat, aut ullo modo prorsus quocumque tempore
tueri præsumat.

* Litteræ Justiniani imperatoris ad sanctam synodum
C. P. de Origenis et sectatoribus ejus.

Studium nostrum fuit et est, sanctam Dei et apo-
stolicam Ecclesiam a turbis securam custodire, prout

* Sunt qui hic legi velint, ἐπὶ τῆς συντελείας : sed
nihil mutandum. HARDUINUS.

* Pertinent hæc litteræ ad synodum a Menna cele-
bratam cir. an. Ch. 543.

δικαιον, και τα ὁπωσοῦν ἀναφυόμενα τῇ ὀρθοδόξῳ πίστει ἅπαντα κατακρίνεσθαι.

Ἐπεὶ τοίνυν δεῖγνῶσται ἡμεῖς, ὡς τινες ἐν Ἱεροσολύμοις εἰσι μοναχοὶ δῆκωνθιν, Πυθαγόρα, καὶ Πλάτωνι, καὶ Ἐλεγκίῳ τῷ Ἀδαμαντίῳ, καὶ τῇ τούτων δυσσεβείῃ· καὶ πλῆθος κατακολουθούντες, καὶ διδάσκοντες· δεῖν ὡθησμεν φροντίδα καὶ ζήτησιν πεισασθαι περὶ τούτων, ἵνα μὴ τίλων διὰ τῆς Ἑλληνικῆς καὶ Μανιχαϊκῆς ἀπάτης αὐτῶν πολλοὺς ἀπολέσωσι. Λέγουσι γάρ, ἵνα ἐκ τῶν πολλῶν ὀλίγα μνημονεύσωμεν, ὅτι νόες ἦσαν δέχρα παντὸς ἀριθμοῦ τε καὶ ἑνόματος, ὡς ἐνάδα πάντων εἶναι τῶν λογικῶν τῇ ταυτότητι τῆς οὐσίας καὶ ἐνεργείας, καὶ τῇ δυνάμει τῇ πρὸς τὸν Θεὸν λόγον ἐνώσει τε καὶ γνώσει. καὶ ὡς κόρον αὐτῶν λαμβανόντων τῆς θείας ἀγάπης καὶ θεωρίας κατὰ ἀναλογίαν, ἐπὶ τὸ χεῖρον τῆς ἐκάστου τροπῆς λιπτομερίστερα, ἢ καὶ παχύτερα σώματα ἀμφέσασθαι, καὶ ἐνόματα κληρώσασθαι, κἀκεῖθεν τὰς οὐρανίους καὶ λειτουργικὰς ὑποστῆναι δυνάμεις. Ἀλλὰ μὲν καὶ ἤλιον, καὶ σελήνην, καὶ τοὺς ἀστέρους, καὶ ἀπὸ τῆς αὐτῆς τῶν λογικῶν ἐνάδος ὄντα, ἐκ τῆς ἐπὶ τὰ χεῖρα τροπῆς τοῦτο γερνοῦναι, ὅπερ εἰσὶ. Τὰ δὲ ἐπὶ πλείον τῆς θείας ἀγάπης ἀποφυγόντα λογικὰ, ψυχὰς ὀνομασθῆναι, καὶ σώμασι παχυτέροις τοῖς καθ' ἡμᾶς ἐμελεθῆναι. Τὰ δὲ ἐπὶ τὸ ἄκρον τῆς κακίας ἐλη' ἀπότα, ψυχοῖς καὶ ζοφεροῖς ἐνδεδῆναι σώμασι, καὶ δαίμονας ὀνομασθῆναι γεγόμενα. καὶ ὅτι ἐξ ἀγγελικῆς μὲν καταστάσεως ψυχικῆ γίνεται κατάστασις, ἐκ δὲ τῆς ψυχικῆς δαιμονίουδης τε καὶ ἀνθρωπίνης. Ἐνα δὲ μόνον οὖν ἐκ πάσης τῆς ἐνάδος τῶν λογικῶν ἀκλόνητον μείναι καὶ ἀκίνητον τῆς θείας ἀγάπης καὶ θεωρίας, ὃς καὶ Χριστὸς βραδύς Θεὸς καὶ ἄνθρωπος, γερνοῦναι. καὶ ὅτι παντελὴς ἔστι τῶν σωμάτων ἀναιρέσις, αὐτοῦ τοῦ κυρίου πρώτου ἀποτιθεμένου τὸ ἴδιον σῶμα, καὶ τῶν λοιπῶν ἀπάντων· καὶ ὅτι ἀνακορίζονται πάλιν ἄπαντες εἰς τὴν αὐτὴν ἐνάδα, καὶ γίνονται νόες, καθὰ καὶ ἐν ἡ προῦπάρξει ἐτύγχανον· ἀποκαλισταμένου δηλονότι καὶ αὐτοῦ τοῦ διαβόλου καὶ τῶν λοιπῶν δαιμόνων εἰς τὴν αὐτὴν ἐνάδα, καὶ τῶν ἀσεβῶν καὶ ἀλίων ἀνθρώπων μετὰ τῶν θείων καὶ θεοφ' ὤρων ἀνδρῶν, καὶ τῶν οὐρανίων δυνάμεων, καὶ τὴν αὐτὴν ἐξόντων ἐνωσιν πρὸς τὸν Θεόν, ὅποιον ἔχει καὶ ὁ Χριστὸς, καθὼς καὶ προ' ἤρχον. ὡς μηδεμίαν εἶναι διαφορὰν τῷ Χριστῷ πρὸς τὰ λοιπὰ λογικὰ παντελῶς, ὅτε τῇ οὐσίᾳ, οὔτε τῇ γνώσει, οὔτε τῇ δυνάμει, οὔτε τῇ ἐνεργείᾳ. Ὁ γὰρ τοι Πυθαγόρας ἀρχὴν τῶν πάντων ἐφησεν εἶναι τὴν μονάδα. καὶ πάλιν Πυθαγόρας καὶ Πλάτων δῆμον τινὰ ψυχῶν ἀσωμάτων εἰπόντες, καὶ τὰς ἀμαρτὰς τειν περιπεσοῦσας, τιμωρίας χάριν εἰς σώματα καταπίμπασθαι λέγουσιν. Ὅθεν ὁ Πλάτων δέμας τὸ σῶμα, καὶ σῆμα ἐκάλεσεν, ὡς οἰοεὶ τῆς ψυχῆς ἐν τούτῳ δεδεμένης καὶ τεθαμμένης. εἶτα περὶ τῆς ἐσομένης κρίσεως καὶ ἀνταποδόσεως τῶν ψυχῶν αὐδὲς φησὶν· « Ἡ μὲν παιδεραστήσαντος, καὶ [ἀδύλω]ς] κακῶς βιώσαντος μετὰ φιλοσοφίας ψυχὴ τρίτῃ περιόδῳ τῇ χλιετῇ εἴεται κολασθῆναι, καὶ οὕτω περὶ τῶν τρισεχλίστων ἔτει ἐκβάλλεται καὶ ἀπέρχεται. αἱ δὲ ἄλλαι ὁπόταν τόνδε τὸν βίον τελίσωσιν, αἱ μὲν εἰς τὰ ὑπὸ γῆς δικλιωτήρια ἐλθούσαι δίκην ἅμα καὶ λόγον τίσουσιν, αἱ δὲ εἰς οὐρανὸν τινα τόπον κουφισθῆσαι ὑπὸ τῆς δίκης διαξουσιν ἄξιως, καθὼς εἰδύσωσαν. » Οὐ τὴν ἀποτίαν τοῦ λόγου καταμαθεῖν

A par est et ea quæ quocunque modo contra orthodoxam fidem enascuntur, condemnare.

Cum ergo compertum habeamus, esse Hierosolymis quosdam nimirum monachos qui Pythagoræ, Platonis Origenisque Adamantii impios errores sectentur ac doceant; existimavimus curam et inquisitionem de iis adhibendam, ne ii tandem paganis et Manichæicis suis imposturis multos periant. Dicunt enim (ut de multis pauca commemoremus): mentes fuisse prorsus et numeri et nominis expertes; omniaque rationalia unum esse identitate substantiæ et operationis, et virtute apud Deum Verbum per unionem et cognitionem. Has vero mentes, ubi susceperint juxta uniuscujusque captum satietatem divinæ dilectionis et contemplationis, per mutationem ipsarum in deterius, vel crassiora, vel tenuiora corpora induere et nomina sortiri, ac inde cælestes et administras substituisse virtutes. Imo et solem, et lunam, et stellas, ut pote quæ et ipsa in rationalium unitate sint, ex mutatione in deterias facta, hoc esse cœpiisse quod sunt. Ea vero rationabilia, in quibus magis Dei amor refrixerit, ψυχὰς, hoc est animas nuncupari, et crassioribus, qualia nostra sunt corpora, immitti. Quæ autem ad extremum perversitatis venerint, ea frigidis ac caliginosis inseri corporibus, et dæmones fieri et nuncupari; ac proinde ex angelico quidem statu fieri animale, ex animali vero dæmoniaco et humanum. Unam autem duntaxat mentem, ex tota unitate rationalium, imperturbatam perstitisse, et immotam a dilectione divina et contemplatione, camque fuisse Christum regem, Deum et hominem. Affirmant etiam, corpora penitus interire: ipso Domino primum, deinde reliquis omnibus suum corpus abjicientibus: et quod rursus omnes redeunt ad ipsam veritatem, mentes sunt juxta illud esse quod prius habebant: ac videlicet ipsum etiam diabolum restituendum esse, et reliquos dæmones in ipsam unitatem, atque impios et nefarios homines una cum divinis ac Deo plenis viris, cœlestibusque virtutibus, eodemque modo, quo et Christus, cum Deo esso uniuendos, sicuti et prius uniti erant, atque adeo Christum plane nihil a reliquis ratione præditis differre, neque substantia, neque cognitione, neque virtute, neque operatione. Pythagoras etenim principium omnium rerum unitatem esse dixit, et rursus Pythagoras et Plato multitudinem quamdam animarum incorporearum esse dicentes, dicunt etiam, quod si in peccatum aliquod inciderint, in pœnam demittuntur in corpora. Quocirca Plato corpus appellavit δέμας (hoc est vinculum), et σῆμα (hoc est sepulcrum), eo quod anima in ipso corpore quasi vincta et sepulta sit; deinde de futuro judicio et retributione animarum rursus inquit: « Anima illius qui una cum sapientiæ studio puerorum amore et flagitiosa vita se polluit, per tres millenarias circuitiones pœnas luet: et sic recuperatis alis post annorum millia educitur et abit: reliquæ vero cum ex hac vita discesserint, alix quidem sub terra in judicii locum delatæ

* Plato in Phædro, post tria annorum millia

μάδων. Τίς γάρ αὐτὸν ἰδίδαξε τὰς τῶν ἐτῶν περιόδους καὶ χιλιάδας; καὶ ὅτι χιλίων διαηλυθῶτων ἐτῶν, τότε τῶν ψυχῶν ἑκάστη εἰς τὴν ἴδιον τάπον ἀπέρχεται; τὰ δὲ μεταξὺ τούτων οὐδὲ τοῖς ἄγαν ἀσιγησιτάτοις ἤρμωτε λέγειν, μὴ τοιγε φιλοσόφῳ τεούτῳ. Τοῖς γάρ τὴν ἀρκαίφῃ πολιτείᾳ καταρθωκόσι, τοὺς ἀκολούτους καὶ παιδεραστάς συνείζυξε, καὶ τούτους κχαίνους τῶν αὐτῶν ἔφρασαν ἀποκαύσεισθαι. Πυθαγόρας τοῖνον, καὶ Πλάτων, καὶ Πλωτῖνος, καὶ οἱ τὰς ἐκείνων συμμορίας, ἀθανάτους εἶναι τὰς ψυχὰς συ-ομολογισάντες, προειάρχεν ταύτας ἔφρασαν τῶν σωμάτων, καὶ δῆμον εἶναι ψυχῶν, καὶ τὰς κλαμμελούσας εἰς σώματα καταπίπτειν, ὡς ἔφην. Καὶ τοὺς μὲν περὺ εἰς ποτηροὺς [σ. ὀκηροὺς, εἰς ὄνου], τοὺς δὲ ἀρπακτικοὺς εἰς λύκους, τοὺς δὲ δολεροὺς εἰς ἀλώπεκας, τοὺς δὲ θαλ-μυνοῖς εἰς ἵππους. Ἡ δὲ ἐκκλησίαι τοῖς θείοις ἰπομένη λόγους, γάσκει τῶν ψυχῶν συνδου-μωμυγῆθῆναι τῷ σώματι, καὶ ὅ τὸ μὲν πρότερον, τὸ δὲ ἕστερον κατὰ τὴν Ὁριγένοῦς φρενοβλάσειαν. Διὰ ταῦτα γοῦν τὰ ποτηρὰ καὶ ὀλῆθρια δόγματα, μάλλον δὲ λαρί-ματα, προτρέπεται τὸν δαιωτάτου ἡμᾶς, εἰς ἐν συνη-μένους, ἐκμυλῶς ἐντυχεῖν τῇ ὑποεταγμένη ἐκθέσει, καὶ ἕκαστον τῶν κ. τοῦ κεφαλαίου κατακρυφαί τε, καὶ ἀκαθι-μυλισται μετὰ τοῦ δυσσεβοῦς Ὁριγένοῦς καὶ πάντων τῶν τὰ ταυτά φρονοῦντων, ἢ φρονησάντων εἰς τέλος.

A poenas simul et rationem dabunt : alix in coelestem quemdam locum per judicium elatae, felicitate fruentur pro vitæ meritis. Est autem in promptu hujus sententiae absurditatem perspicere. Quis enim eum docuit millenarias istas annorum conversiones, et quod post millium annorum decursum ^a unaquæque anima ad suum perveniat locum? Quæ vero his interserit, ne a procacibus ipsis, quamvis libidinoso, congruum esset dici, nedum a tali ac tanto philosopho : quippe eos qui vitam puritate plenam ad extremum usque duxerunt, cum intemperantibus et puerorum amatoribus conjunxit, eisdem bonis utrosque frui dixit. Pythagoras ergo, et Plato, et Plotinus, aliique hõrum sectatores, qui unico consensu animas immortales esse fatentur, eas corporibus priores affirmant, et esse quandam animarum multitudinem, et quæ delinquant, in corpora demitti, ut dixi, et pigrorum quidem animas abire in asinos, rapacium vero in lupos, dolosorum in vulpes, mulierum amore fruentium in equos. Sed Ecclesia divinis astipulans Scripturis, animam una cum corpore creatam affirmat, non alterum altero prius, ut vecordi Origeni visum est. Propter has igitur nefarias et perniciosas opinioniones, imo potius nugas, vos hortamur, o sanctissimi Patres,

et in unum collecti, subjectam expositionem diligenter perlegatis, et singula ejus capita damnatis, et anathematizatis una cum Origene omnes qui idem sentiunt, aut sentient ad finem.

^a Plato, post trium millium annorum decursum.

^a CONFESSIO RECTÆ FIDEI

JUSTINIANI IMPERATORIS
ADVERSUS TRIA CAPITULA.

Ἐν ἐν ματι Θεοῦ καὶ πατρός, καὶ τοῦ μονογενοῦς αὐτοῦ υἱοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ τοῦ κυρίου ἡμῶν, καὶ τοῦ ἁγίου πνεύματος. Ἀποκατάτωρ Καῖσαρ Φιλόχριστος Ἰουστινιανός, Ἀλαμανικός, Γοθικός, Φραγκικός, Γερμανικός, Ἄπτοκος, Ἀλανικός, Οὐανδαλικός, Ἀφρικανός, εὐσεβής, εὐτυχής, ἔδοξος, μεγατῆς, τροπαιούχος, ἀεισάβαστος, Ἀγνοστος, ἅπαντι τῷ πληρώματι τῆς καθολικῆς καὶ ἀποστολικῆς ἐκκλησίας.

C ^b In nomine Dei Patris, et unigeniti ipsius Filii Jesu Christi Domini nostri, et sancti Spiritus. Imperator Cæsar Christi amans, Justinianus, Alamanicus, Gothicus, Francicus, Germanicus, Anticus, Alanicus, Vandalicus, Africanus, pius, felix, inclytus, victor, triumphator, semper venerabilis, Augustus, universo cœtui catholicæ et apostolicæ Ecclesiæ.

Εἰδότες ὡς οὐδὲν ὁτω θεραπεύει τὸν φιλόνηρωπον Θεόν, ὡς τὸ ἐν καὶ τὸ αὐτὸ φρονεῖν πάντας τοὺς Χριστιανούς περὶ τῶν ὀρθῶν καὶ ἀμώμητων κίσεων, καὶ μὴ εἶναι σχίσματα ἐν τῇ ἁγίᾳ τοῦ Θεοῦ ἐκκλησίᾳ. ἀναγκαῖον ἡγασάμεθα πάσαι πρόρασει ἀναρροῦντες τοῖς σκανδαλιζομένοις. Ἡ σκανδαλιζοῦσι τὴν τῆς ἁγῆς κίσεως ὁμολογίαν, τῆς ἐν τῇ ἁγίᾳ τοῦ Θεοῦ ἐκκλησίᾳ κηρυττομένην, φανερόν διὰ τοῦ παρό-τος ἡδίκτου ποιήσασθαι, πρὸς τὸ καὶ τοὺς τῶν ὀρθῶν κίσεων ὁμολογοῦντας ἐν βεβαίῳ ταύτην φυλάττειν, καὶ τοὺς πρὸς ταύτην φιλονεικούντας, μανθάνοντας τῶν ὀλῆθριων, ε.ουδασαι ἐνωθῆναι τῇ ἁγίᾳ τοῦ Θεοῦ ἐκκλησίᾳ.

Scientes quod-nihil aliud sic potest misericordem Deum placare, quam ut omnes Christiani unum idemque sapiant in recta et immaculata fide, nec sint dissensionem in sancta Dei Ecclesia : necessarium putavimus, omnem occasionem interimentes eis qui scandalizantur vel qui scandalizant, rectæ fidei confessionem, quæ in sancta Dei Ecclesia prædicatur, præsentī edicto facere manifestam : ut et illi qui rectam fidem confitentur, firmiter eam custodiant; et illi qui adversus illam contendunt, discentes veritatem, festineut semetipsos unire sanctæ Dei Ecclesiæ.

Ὁμολογοῦμεν τοῖνον πιστεύειν εἰς πατέρα, καὶ υἱόν, καὶ ἅγιον πνεῦμα, τριάδα ὁμοούσιον, μίαν θεότητα, ἕτοι

Confitemur igitur credere in Patrem, et Filium, et Spiritum sanctum, Trinitatem consubstantialem,

^a In cod. Bohierii : Edictum piissimi imperatoris Justiniani rectæ fidei confessionem continens et resutationem hæresium quæ adversantur catholicæ Dei Ecclesiæ. At pag. 794 Chronici Alexandrini, ut vocant, a Raderò nostro editi : Πρόγραμμα ἕτοι διδασκαλία καὶ ἔνδοξος ἀριθεῖς περὶ τῆς κίσεως καὶ ὀρθοδόξου κίσεως

ἡμῶν τῶν χριστιανῶν : ubi et alia versio a sequente distincta. ^b Est hæc versio veteris interpretis, quam ex ms. cod. Colbertino emendatiorem edidit vir clarus Ducangius. Græce primus edidit Leuclavius ex Chronico Alexandrino, tunc nondum edito. Παρρησια.

ψῆσον καὶ ὠσίαν καὶ δύναμιν κ. ἢ ἐξουσίαν ἐν τρισὶν ὑπο-
 στικτεσιν, ἧτοι προσώποις δοξάζοντες, εἰς ἃ βεβαπτί-
 σμιθα, εἰς ἃ πεπιστευόμεθα, καὶ οἷς συντετόγημα, τὰς
 μὲν ἰδιότητας χωρίζοντες, ἐνοῦντες δὲ τὴν θεότητα. Με-
 νάδα γὰρ ἐν τριάδι, καὶ τριάδα ἐν μονάδι προσκυνώμεν,
 παράδοξον ἔχουσαν τὴν διαίρεσιν καὶ τὴν ἕσων μονάδα
 μὴν κατὰ τὸν τῆς οὐσίας ἤγουν θεότητος λόγον· τριάδα δὲ
 κατὰ τὰς ἰδιότητας ἤγουν ὑποστάσεις, ἵτοι πρόσωπα·
 διαίρεται γὰρ ἀδιαιρέτως, ἔσ' οὕτως εἰπωμεν, καὶ συν-
 ἀπτεται ἀπρημένως, ἐν γὰρ ἐν τρισὶν ἡ θεότης, καὶ τὰ
 τρία ἐν, ἐν οἷς ἡ θεότης· ἡ τῆς ἀκριβέστερον εἰπεῖν, ἃ ἡ
 θεότης, ἑατὸν ἕκαστον, ἂν θεωρῆται μόνον τοῦ τοῦ χωρι-
 ζοντος τὰ ἀχώριστα. Θεὸν τὰ τρία μετ' ἀλλήλων νοο-
 ῦμενα τῷ ταυτῷ τῆς [ἴσ. δυνάμεως] κινήσεως καὶ τῆς φύσεως·
 ἐπειδὴ χρὴ καὶ τὸν ἕνα Θεὸν ὁμολογεῖν, καὶ τὰς τρεῖς
 ὑποστάσεις καρῦτεται, ἤγουν τρία πρόσωπα, καὶ ἕκασταν
 μετὰ τῆς ἰδιότητος. Καὶ οὔτε τὸν ἕνα [ἴσ. ὁμολογοῦντες]
 σύγχυον ἐργαζόμεθα κατὰ Σεβέλλιον, ἐν πρόσωπον τρι-
 ῶπων λέγοντα τὴν τριάδα, τὸν αὐτὸν πατέρα, καὶ υἱὸν,
 καὶ ἅγιον πνεῦμα, οὔτε διαρροῦντες [ἴσ. τὰς ἰδιότητας]
 ἀλλοτριούμεν τῆς τοῦ Θεοῦ πατρὸς οὐσίας τὸν υἱὸν, καὶ
 τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον, κατὰ τὴν Ἀρειὸν μαριαν, εἰς τρεῖς
 διαφόρους οὐσίας κατατέμεντες τὴν θεότητα. Εἰς τοῖνον
 Θεὸς ὁ πατὴρ, ἔξ οὗ τὰ πάντα· καὶ εἰς υἱὸς μονογενῆς,
 δεῖ οὗ τὰ πάντα· καὶ ἐν πνεῦμα ἁγίον, ἐν ᾧ τὰ πάντα.

secundum Arii furorem, in tres diversas naturas incidentes deitatem. Unus igitur Deus Pater, ex quo omnia : et unus unigenitus Filius, per quem omnia : et unus Spiritus sanctus, in quo omnia.

Ὁμολογοῦμεν δὲ αὐτὸν τὸν μονογενῆ υἱὸν τοῦ Θεοῦ,
 Θεὸν λόγον, τὸν πρὸ αἰώνων καὶ ἀχρόνως ἐκ τοῦ πατρὸς
 γεννηθέντα, οὐ ποιηθέντα, ἐπ' ἐσχάτων τῶν ἡμερῶν δι'
 ἡμᾶς, καὶ διὰ τὴν ἡμετέραν σωτηρίαν κατελθόντα ἐκ τῶν
 οὐρανῶν, καὶ σαρκωθέντα ἐκ πνεύματος ἁγίου, καὶ τῆς
 ἁγίας ἑνδοξου θεοτόκου, καὶ ἀειπαρθένου Μαρίας, καὶ
 γεννηθέντα ἐξ αὐτῆς, ὃς ἐστὶ κύριος Ἰησοῦς Χριστὸς εἰς
 τὰς ἁγίας τριάδας, ὁμοούσιος τῷ θεῷ καὶ πατρὶ κατὰ τὴν
 θεότητα, καὶ ἰσοούσιος ἡμῶν ὁ αὐτὸς κατὰ τὸν ἀνθρωπίν-
 οτητα. παθὸς σαρκὸς, ἀπαθῆς· ὁ αὐτὸς θεός, τι. Οὔτε γὰρ
 ἑτερός τις ἐστὶ παρὰ τὸν Θεὸν λόγον ὁ τὸ πάθος καὶ τὸν
 θάνατον ἀναδεχόμενος· ἀλλ' αὐτὸς ὁ ἀπαθὴς καὶ αἰδιος
 τοῦ Θεοῦ λόγος γεννηθεὶς σαρκὸς ἀνθρωπίνως ἐνασχόμε-
 νος, τὰ πάντα πεπλήρωκε. διὸ οὐκ ἄλλον τὸν Θεὸν λόγον
 τὸν θαυματουργήσαντα, καὶ ἄλλον τὸν Χριστὸν τὸν κα-
 θόντα ἐπιστάμεθα· ἀλλ' ἕνα καὶ τὸν αὐτὸν κύριον ἡμῶν
 Ἰησοῦν Χριστὸν τὸν τοῦ Θεοῦ λόγον σαρκωθέντα, καὶ
 ἐνανθρωπήσαντα, καὶ τοῦ αὐτοῦ τὰ τε θαύματα, καὶ τὰ
 πάθη, ἀπερ ἐκουσίως ὑπέμεινε σαρκί, ὁμολογοῦμεν· οὔτε
 γὰρ ἀνθρωπὸς τις ὑπὲρ ἡμῶν ἐαυτὸν δίδωκεν, ἀλλ' αὐτὸς
 ὁ Θεὸς λόγος τὸ ἴδιον σῶμα δίδωκεν ὑπὲρ ἡμῶν, ἕνα μὲν
 εἰς ἀνθρώπον ἡ πίστις καὶ ἡ ἐλπίς ἡμῶν ἦ, ἀλλ' εἰς αὐτὸν
 τὸν Θεὸν λόγον τὴν ἡμετέραν πίστιν ἔχωμεν. καὶ Θεὸν
 τοῖνον αὐτὸν ὁμολογοῦντες οὐκ ἀθετοῦμεν τὸ εἶναι αὐτὸν
 καὶ ἀνθρώπον· καὶ ἀνθρώπον λέγοντες αὐτὸν, οὐκ ἀρνού-
 μεθα τὸ εἶναι αὐτὸν καὶ Θεόν. Εἰ γὰρ Θεὸς μόνον ἦν, πῶς
 ἔπασχε; πῶς ἐσπερούτο καὶ ἀπέθνηκεν; ἀλλότρια
 γὰρ ταῦτα Θεοῦ. Εἰ δὲ ἀνθρώπος μόνον, πῶς διὰ τοῦ πά-
 θους ἐνίκη; πῶς ἐσῴζε; πῶς ἐξωποιοεῖ; ταῦτα γὰρ ὑπὲρ
 ἀνθρώπου ἦν. Ἐἴν δὲ ὁ αὐτὸς πάσχει, καὶ σώζει, καὶ διὰ
 τοῦ πάθους νικά, ὁ αὐτὸς Θεός. ὁ αὐτὸς ἀνθρώπος τὸ συν-

A unam deitatem, sive naturam et substantiam et vir-
 tutem et potestatem in tribus subsistentiis sive per-
 sonis adorantes, in quibus baptizati sumus, in quas
 credimus, in quibus confessionem dedimus, proprie-
 tates quidem separantes, deitatem autem unientes.
 Unitatem enim in Trinitate, et Trinitatem in unitate
 adoramus, mirabilem habentem et divisionem et unio-
 nem; unitatem quidem, secundum rationem sub-
 stantie seu deitatis; Trinitatem autem, secundum
 proprietates, vel subsistentias, sive personas. Divi-
 ditur enim sine divisione (ut sic dicamus) et conjun-
 gitur divise. Unum enim est deitas in tribus, et tria
 unum, in quibus deitas est: aut (ut subtilius dica-
 mus) ipsa tria est deitas, quæ tria Deus Pater, Dens
 Filius, Deus Spiritus sanctus, cum unaquaque per-
 sona solum intelligitur, mente separante inseparabilia,
 et tria unus Deus, cum simul intelliguntur propter
 eandem virtutem eandemque naturam: quoniam
 oportet et unum Deum confiteri, et tres subsisten-
 tias predicare, seu tres personas, et unamquamque
 cum sua proprietate. Et unitatem confitentes, con-
 fusionem non facimus secundum Sabellianum, dicen-
 tem, Trinitatem unam esse personam trinomium
 [trinonymum] eundem Patrem, et Filium, et Spi-
 ritum sanctum: nec dividentes proprietates, alienamus
 a Dei Patris substantia Filium et Spiritum sanctum,

C Constitentur autem ipsum unigenitum Filium Dei,
 Deum Verbum, autæ sæcula et sine tempore ex Patre
 natum, non factum, in ultimis diebus propter nos et
 propter nostram salutem descendisse de cælis, et in-
 carnatum esse ex Spiritu sancto, et sancta gloriosa
 Dei Genitrice semper virgine Maria, et natum ex ipsa,
 qui est Dominus Jesus Christus, unus de sancta Tri-
 nitate, consubstantialis Deo Patri secundum deita-
 tem, et consubstantialis nobis idem ipse secundum
 humanitatem, passibilis carne, impassibilis idem ipse
 deitate. Non enim alius quidam esse præter Deum
 Verbum, qui passionem et mortem suscepit: sed
 ipse impassibilis et sempiternus Deus Verbum gene-
 rationem carnis humanæ sustinere dignatus, implevit
 omnia. Ideo non alium Deum Verbum esse qui mira-
 cula operatus est, et alium Christum qui passus est,
 cognoscimus: sed unum eundemque Dominum nos-
 trum Jesum Christum, Dei Verbum incarnatum, et
 hominem factum, et ejusdem ipsius miracula et pas-
 siones, quas carne voluntarie sustinuit, confitemur.
 Non enim homo aliquis pro nobis semetipsum dedit,
 sed ipse Deus Verbum suum corpus pro nobis dedit,
 ne in hominem fides et spes nostra sit, sed in ipsum
 Deum Verbum nostram fidem habeamus. Et Deum
 igitur eum confitentes, non abnegamus ipsum esse
 et hominem: et hominem dicentes eum, non abne-
 gamus ipsum esse et Deum. Si enim Deus tantum-
 modo esset, quomodo patiebatur? quomodo crucifige-
 batur et moriebatur? Aliena enim ista sunt Deo. Sin
 autem homo solum, quomodo per passionem vincebat?
 quomodo salvos faciebat? Quomodo vivificabat.

αμφότερον, οὕτως ἐν ἑκάτερον, ὡς μόνον. Ὅθεν ἐξ ἑκα-
 τείρας φύσεως, τουτίστιν ἐκ θεότητος καὶ ἀνθρωπότητος,
 ἕνα Χριστὸν συνθετοὺν λέγοντες, σύγχυσεν τῇ ἐνώσει οὐκ
 ἐκπετάσσομεν. Καὶ ἐν ἑκατέρῳ δὲ φύσει, τουτίστιν ἐν θεό-
 τῃ καὶ ἀνθρωπότητι, τὴν ἕνα κύριον ἡμῶν Ἰησοῦν
 Χριστὸν τὸν τοῦ Θεοῦ λόγον σαρκωθέντα, καὶ ἐνανθρωπή-
 σακτα γνώσκοντες, διαίρεσιν μὲν τὴν [ἴσ. ἀνά μέρος]
 ἀμερῆς, ἢ τομῆν οὐκ ἐπιφέρειμεν τῇ μιᾷ αὐτοῦ ὑπόστασι·
 τὴν δὲ διαφορὰν τῶν φύσεων, ἐξ ὧν καὶ συνετέθη, σημαί-
 νομεν, οὐκ ἀνηρημένον διὰ τὴν ἔνωσιν, ἐπειδὴ ἑκατέρῳ
 φύσει ἐστὶν ἐν αὐτῷ. Συνθέσεως γὰρ ὁμολογουμένης, καὶ
 τὰ μέρη ἐν τῷ ὅλῳ ὑπάρχει, καὶ τὸ ὅλον ἐν τοῖς μέρεσι
 γινώσκεται. Οὔτε γὰρ ἡ θεία φύσις εἰς τὴν ἀνθρωπίνην
 μετεβλήθη, οὔτε δὲ ἡ ἀνθρωπίνη φύσις εἰς τὴν θεϊκὴν
 ἐτρέπε· νοουμένης δὲ μᾶλλον, καὶ ὑπαρχούσης ἑκατέρας
 ἐν τῷ τῆς ἰδίας φύσεως ὄρῳ τε καὶ λόγῳ πεπεραχθῆναι
 φραμὴν τὴν ἔνωσιν καθ' ὑπόστασιν. Ἡ δὲ καθ' ὑπόστασιν
 ἔνωσις· δηλοῖ, ὅτι ὁ Θεὸς λόγος, τουτίστιν ἡ μία ὑπόστα-
 σις ἐκ τῶν τριῶν τῆς θεότητος ὑποστάσεων, οὐ προϋ-
 ποστάντι ἀνθρώπῳ ἠνῆθη, ἀλλ' ἐν τῇ γαστρὶ τῆς ἁγίας
 παρθένου ἐδημιούργησεν ἑαυτῷ ἐξ αὐτῆς ἐν τῇ ἰδίᾳ ὑπο-
 στάσει σάρκα ἐψυχωμένην ψυχῇ λογικῇ καὶ νοεῖᾳ, ὅπερ
 ἐστὶ φύσις ἀνθρωπίνη· ταύτην δὲ τὴν καθ' ὑπόστασιν
 τοῦ Θεοῦ λόγου πρὸς τὴν σάρκα ἔνωσιν διδάσκον ἡμεῖς
 καὶ ὁ Θεὸς ἀπόστολος, λέγει, Ἐὺς ἐν μορφῇ Θεοῦ ὑπάρχων
 ὡχ ἄρπαγμαὸν ἤγαγον τὸ εἶναι ἕνα Θεῷ, ἀλλ' ἑαυτὸν
 ἐκένωσεν, μορφῆν δούλου λαβών. Διὰ γὰρ τοῦ εἰπεῖν, ὅς
 ἐν μορφῇ Θεοῦ ὑπάρχων, τὴν τοῦ λόγου ὑπόστασιν
 ἐπέχρησεν ἔδειξεν ἐν οὐσίᾳ Θεοῦ. Δὲ ἐκ τοῦ εἰπεῖν, μορ-
 φῆν δούλου ἐλαβὼν, οὐσίᾳ ἀνθρώπου, καὶ οὐχ ὑπόστα-
 σιν, ὅτι προσώπῳ ἐνωθῆται τὸν Θεὸν λόγον ἐσημάκων. Οὔτε
 γὰρ εἶπε, τὸν ἐν μορφῇ δούλου ὑπάρχοντα ἐλαβὼν,
 ἕνα μὲν προϋποστάντι ἀνθρώπῳ ἐνωθῆναι δεῖξεν τὸν λόγον,
 καθὼς Θεόδωρος καὶ Νιστόριος ἀσεβοῦντες ἐβλασφήμη-
 σον, σχετικῶν τὴν ἔνωσιν λέγοντες. Ἡμεῖς δὲ τῇ θεῖᾳ
 γραφῇ, καὶ τοῖς ἁγίοις πατέρας ἐπόμενοι ὁμολογούμεν,
 ὅτι ὁ Θεὸς λόγος σὰρξ ἐγένετο, ὅπερ ἐστὶ καθ' ὑπόστασιν
 ἑαυτῷ ἐνωσῆν φύσιν ἀνθρωπίνην. Διὸ καὶ εἰς ὑπάρχει ὁ
 κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστός, ἐν ἑαυτῷ ἔχων τὸ τέλειον
 τῆς θεϊκῆς φύσεως, καὶ τὸ τέλειον τῆς ἀνθρωπίνης φύσεως·
 καὶ ἐστὶ μονογενὴς μὲν καὶ λόγος ὡς ἐκ Θεοῦ πατρὸς γεν-
 νηθεὶς, καὶ πρωτότοκος δὲ ἐν πολλοῖς ἀδελφοῖς ὁ αὐτός,
 ὅτι γέννηται ἀνθρώπος· ὁ γὰρ υἱὸς τοῦ Θεοῦ ὡς ἀνθρώ-
 που γέγονε. Καὶ μείνας ὅπερ ἦν, οὐ μετέβαλεν ὅπερ γέ-
 γωνεν. Ὅθεν καὶ δύο γεννήσεις τοῦ αὐτοῦ μονογενοῦς Θεοῦ
 λόγου ἐπαλογοῦμεν· τὴν μὲν πρὸ αἰώνων ἐκ τοῦ πατρὸς
 ἀσωμάτως, τὴν δὲ ἐκ' ἐσχάτων τῶν ἡμερῶν τοῦ αὐτοῦ
 ἐκ τῆς ἁγίας ἐνδόξου θεοτόκου, καὶ ἀειπαρθένου Μαρίας
 σαρκαθέντος, καὶ ἐνανθρωπήσαντος. Ὁ γὰρ ἐκ πατρὸς
 ἐκλήμφας ὑπὲρ ἔνωσιν, ἐκ μητρὸς ἐκείθεν ὑπὲρ λόγον.
 Καὶ ὧν Θεὸς ἀληθὴς ἀνθρώπος γέγονεν ἀλοθῶς. Διὰ τοῦτο
 κυρίως καὶ κατὰ ἀλήθειαν θεοτόκον τὴν ἁγίαν, ἐνδοξον,
 καὶ ἀειπαρθένον Μαρίαν ὁμολογοῦμεν. Οὐχ ὡς τοῦ Θεοῦ
 λόγου τὴν ἀρχὴν ἐξ αὐτῆς λαβόντος, ἀλλ' ὅτι ἐκ' ἐσχάτων
 τῶν ἡμερῶν ὁ πρὸ τῶν αἰώνων μονογενὴς Θεὸς λόγος
 σαρκαθεὶς ἐξ αὐτῆς ἀρεπτικῶς ἐνηθρώπησεν· καὶ ἀόρατος
 ὡς ἐν ταῖς ἑαυτοῦ, ὁρατὸς γέγονεν ἐν τοῖς παρ' ἡμῶν·
 καὶ ἐκπαθῶς ὡς Θεὸς οὐκ ἀποξίωσε παθῶτος εἶναι ἀνθρω-

Hæc enim supra hominis naturam erant. Nunc autem
 idem ipse patitur, et salvos facit, et per passionem
 vincit, idem ipse Deus, ipse homo, utrumque tan-
 quam unum, utrumque tanquam solum. Unde ex
 utraque natura, id est ea deitate et humanitate, unum
 Christum compositum dicentes, confusionem unitioni
 non introducimus. Et in utraque autem natura, id est
 in divinitate et humanitate, unum Dominum nostrum
 Jesum Christum Dei Verbum incarnatum, et hominem
 factum cognoscentes, divisionem quidem per partes,
 vel inclusionem non inferimus uni ejus subsistentiæ :
 differentiam autem naturarum, ex quibus compositus
 est, significamus, non interemptam propter unitatem
 [unitionem], quoniam utraque natura in ipso est.
 Cum enim compositionem dicamus, necesse est con-
 fiteri et partes in toto esse, et totum in partibus co-
 gnosci. Nec enim divina natura in humanam trans-
 mutata est, nec humana natura in divinam conversa
 est. Magis autem intelligitur, quod utraque in proprie-
 tate et ratione eæ naturæ manente, facta est unitas
 [unitio], quoniam utraque natura in ipso est.
 Cum enim compositionem dicamus, necesse est con-
 fiteri et partes in toto esse, et totum in partibus co-
 gnosci. Nec enim divina natura in humanam trans-
 mutata est, nec humana natura in divinam conversa
 est. Magis autem intelligitur, quod utraque in proprie-
 tate et ratione eæ naturæ manente, facta est unitas
 [unitio] secundum subsistentiam. Unitas autem secun-
 dum subsistentiam significat, quod Deus Verbum, id
 est una subsistentia ex tribus deitatis subsistentiis, non
 ante plasmato homini unicus est, sed in utero sanctæ
 Virginis creavit sibi ex ipsa in sua subsistentia car-
 nem animatam anima rationali et intellectuali, quod
 est natura humana. Hanc autem secundum subsisten-
 tiam unitatem [unitionem] Dei Verbi ad carnem do-
 cens nos et divinus Apostolus dicit : *Qui cum in forma
 Dei esset, non rapinam arbitratus est æqualem esse
 esse Deo, sed semetipsum exinanivit, formam servi ac-
 cipiens* (Philipp. II). Per hoc enim quod dixit, *Qui
 cum in forma Dei esset*, Verbi subsistentiam in natura
 Dei esse ostendit : per hoc autem quod dixit, *For-
 mam servi accepit*, naturæ hominis, et non subsisten-
 tiæ sive personæ, unitum esse Deum Verbum signi-
 ficavit. Nec enim dixit, quod enim qui in forma servi
 erat, accepit, ne ante plasmato homini unitum esse
 Deum Verbum ostenderet, sicut Theodorus et Nesto-
 rius impii blasphemaverunt, affectualem dicentes
 unitatem. Nos autem sequentes divinas Scripturas et
 sanctos Patres, confitemur quod Deus Verbum caro
 factus est, quod est secundum subsistentiam sibi unum
 naturam humanam : idem et unus est Dominus noster
 Jesus Christus, habens in semetipso perfectionem
 divinx naturæ, et perfectionem naturæ humanæ. Et
 est unigenitus quædam Verbum, ut pote ex Deo Patre
 natus, et priusgenitus autem in multis fratribus :
 idem ipse cum factus est homo (Filius enim Dei, filius
 hominis factus est), et manens quod erat, non trans-
 mutavit quod factus est. Unde et duas nativitates
 ejusdem ipsius unigeniti Dei Verbi confitemur : ante
 sæcula quidem ex Patre incorporaliter nati, in ulti-
 mis autem diebus ejusdem ipsius incarnati et nati
 [humanam Græc.] de sancta gloriosa Dei Genitrice et
 semper Virgine Maria. Qui enim de Patre splenduit
 supra intellectum, ex matre ortus est supra rationem
 [orationem]. Et cum Deus verus esset, factus est vero

* Simul utrumque, ita unum utrumque ut unicus.

τας, καὶ ὁ ἀθάνατος, νόμοις ὑποκείμεθα θανάτου. Τούτων τὸν ἐν Βηθλε' μ γεννηθέντα ἐκ σπέρματος Δαυιδ κατὰ σάρκα, ὁμοιωθέντα ἀθρώποις, καὶ σταυρωθέντα ὑπὲρ ἡμῶν τῶν ἀθρώπων ἐπὶ Ποντίου Πιλάτου, ἐκίρυξαν οἱ ἄγιοι ἀπόστολοι αὐτὸν εἶναι Θεόν, αὐτὸν ἄνθρωπον, αὐτὸν υἱὸν ἀνθρώπου, αὐτὸν ἐξ οὐρανοῦ, αὐτὸν ἀπὸ γῆς, αὐτὸν ἀπαθῆ, αὐτὸν παθόντων. Ὁ γὰρ γεννηθείς ἄνωθεν ἐκ τοῦ πατρὸς λόγος ἀρρήτως, ἀπράστως, ἀκυταλήτως, ἀδίως αὐτὸς ἐν χρόνῳ γινώσκει κατὰθεον ἐκ παρθένου Μαρίας, ἵνα οἱ κατὰθεον πρότερον γεννηθέντες, ἄνωθεν ἐκ δευτέρου γινώσκωσι, τουτίστιν ἐκ Θεοῦ. Αὐτὸς οὖν μητέρα μόνον ἔχει ἐπὶ τῆς γῆς, καὶ ἡμεῖς πατέρα μόνον ἔχομεν ἐν οὐρανῷ. Λαθῶν γὰρ τὸν θνητὸν πατέρα τῶν ἀθρώπων τὸν Ἄδამ, εἶδον τοὺς ἀθρώποις τὸν ἑαυτοῦ πατέρα ἀθάνατον κατὰ τὸ λεγόμενον, « Δίδωκεν αὐτοῖς ἐξουσίαν τέκνα Θεοῦ γενέσθαι. » Ὅθεν καὶ θανάτου κατὰ σάρκα γίνεται ὁ υἱὸς τοῦ Θεοῦ διὰ τὸν σαρκικὸν αὐτοῦ πατέρα, ἵνα οἱ υἱοὶ τοῦ ἀνθρώπου τῆς ζωῆς αὐτοῦ μεταλάβωσι διὰ τὸν κατὰ πνεῦμα αὐτῶν πατέρα τὸν Θεόν. Αὐτὸς οὖν κατὰ φύσιν υἱὸς ἵστι τοῦ Θεοῦ, ἡμεῖς κατὰ χάριν. Καὶ πάλιν αὐτὸς κατ' οἰκονομίαν καὶ δι' ἡμᾶς υἱὸς γέγονε τοῦ Ἄδμ, ἡμεῖς δὲ κατὰ φύσιν ἴσμεν υἱοὶ τοῦ Ἄδμ. Πατὴρ γὰρ αὐτοῦ ἴστιν ὁ Θεὸς κατὰ φύσιν, ἡμῶν δὲ κατὰ χάριν, καὶ Θεὸς αὐτοῦ γέγονε κατ' οἰκονομίαν, διότι ἄνθρωπος, ἡμῶν δὲ κατὰ φύσιν δισπότας ἴστι καὶ Θεός. Καὶ διὰ τοῦτο ὁ λόγος, ὃς ἴστιν υἱὸς τοῦ Θεοῦ πατρὸς, ἐνωθεὶς σαρκὶ γέγονε σὰρξ, ἵνα οἱ ἀνθρώποι ἐνωθέντες τῷ πνεύματι, γίνωνται ἐν πνεύματι. Αὐτὸς οὖν ὁ ἀληθινὸς υἱὸς τοῦ Θεοῦ τοὺς πάντας ἡμᾶς φορεῖ, ἵνα οἱ πάντες ἵνα φορέσωμεν Θεόν· καὶ ἴστι καὶ μετὰ τὴν ἐνανθρώπησιν εἰς τῆς ἁγίας τριάδος ὁ μονογενὴς υἱὸς τοῦ Θεοῦ ὁ κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστὸς, σύνθετος ἐξ ἑκατέρας φύσεως. Σύνθετος δὲ τὸν Χριστὸν ὁμολογοῦμεν τῇ τῶν ἁγίων πατέρων ἀκολουθούντες διδασκαλίᾳ. Ἐπὶ γὰρ τοῦ κατὰ Χριστὸν μυστηρίου ἢ κατὰ σύνοχαις ἐνωσις τὴν σύγχυσιν καὶ διαίρεσιν ἀποβάλλεται· καὶ φυλάττει μὴ τὴν ἑκατέρας φύσεως ἰδιότητα, μίαν δὲ ὑπόστασιν, ἣτοι πρόσωπον τοῦ Θεοῦ λόγου καὶ μετὰ τῆς σαρκὸς δύνουσι, καὶ ἴστιν εἰς καὶ ὁ αὐτὸς τέλειος ἐν θεότητι, καὶ τέλειος ἐν ἀνθρωπότητι, οὐχ ἄρδυσιν ὑποστάσεται ἦτοι προσώποις, ἀλλ' ἐν θεῷ φύσει καὶ ἀνθρωπίνῃ γνωριζόμενος· ἵνα εἰς ἢ καθ' ἑκάτερα, τέλειος Θεός, καὶ τέλειος ἄνθρωπος, ὁ αὐτὸς ὁ κύριος· ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστὸς, ὁ εἰς τῆς ἁγίας τριάδος συνδοξαζόμενος τῷ πατρὶ καὶ τῷ ἁγίῳ πνεύματι. Οὕτε γὰρ τετάρτου προσώπου προσθήκην ἐπέδεδεξαν ἢ ἁγία τριάς καὶ σαρκωθέντος τοῦ ἐν τῆς ἁγίας τριάδος Θεοῦ λόγου. Ταύτων τὴν καλὴν παρακαταθήκην, ἣν παρὰ τῶν ἁγίων πατέρων εὐλόγησαν, φυλάττομεν, ἐν ἧ ζωῶν καὶ πολιτευόμεθα, καὶ ἡμῶν συνέκδημον λάβομεν, εἰς πατέρα, καὶ Χριστὸν τὸν υἱὸν τοῦ Θεοῦ τοῦ ζώντος, καὶ ἁγίον πνεῦμα ὁμολογίαν.

in duabus subsistentiis sive personis, sed in divina natura et humana cognoscendus, ut unus sit in utraque, perfectus Deus et perfectus homo; idem ipse Dominus Jesus Christus, unus de sancta Trinitate conglorificandus Patri et sancto Spiritui. Nec enim quartæ personæ adjectionem suscepit sancta Trinitas et incarnato uno de sancta Trinitate Deo Verbo. Istam igitur bonam traditionem, quam a sanctis Patribus accepimus, custodimus, in qua vivimus et conversamur, et quam, ab hac vita proficiscentes, oramus nobiscum habere, quæ est: in Patrem et Christum Filium Dei vivi, et sanctum Spiritum confessio.

Ταῦτα οὕτως ὁμολογούντες πρὸς ταῖς ἄλλαις τοῦ ἐν ἱερίῳ κυρίλλου περὶ τῆς ὀρθῆς πίστεως διδασκαλίας, καὶ

A homo. Ideo proprie et vere Dei Genitricem sanctam gloriosam et semper virginem Mariam confitemur: non quia Deus Verbum initium ex ipsa accepit, sed quod in ultimis diebus unigenitus Deus Verbum, qui ante sæcula erat, incarnatus ex ipsa, immutabiliter homo factus est: et cum invisibilis in suis esset, visibilis factus est in nostris: et cum impassibilis Deus esset, non dedignatus est passibilis esse homo; et immortalis, mortis legibus subjacere. Istum, qui in Bethlehem de semine David natus est secundum carnem, et similis factus hominibus, et crucifixus est pro hominibus sub Pontio Pilato, predicaverunt sancti apostoli ipsum esse Deum, ipsum hominem; ipsum Filium Dei, ipsum filium hominis; ipsum de caelo, ipsum de terra; ipsam impassibilem, ipsum passibilem. Deus enim Verbum, qui natus est desursum ex Patre ineffabiliter, inenarrabiliter, incomprehensibiliter, sempiternæ, ipse in tempore nascitur deorsum de Virgine Maria, ut illi qui deorsum prius nati sunt, desursum secundum nascerentur, id est ex Deo. Ipse igitur matrem tantummodo habet super terram, et nos tantummodo patrem habemus in caelo. Cum enim accepisset mortalem patrem hominum Adam, dedit hominibus suum Patrem immortalem, secundum hoc quod dicitur: *Dedit eis potestatem filios Dei fieri* (Joan. 1). Unde et mortem secundum carnem gustat Filius Dei, propter carnalem suum patrem, ut filii hominis vitæ ejus participes fierent, propter suum secundum spiritum Patrem Deum. Ipse igitur secundum naturam Filius est Dei, nos autem secundum gratiam; et iterum ipse secundum dispensationem et propter nos filius fuit Adam, nos autem secundam naturam sumus filii Adam. Pater enim est ejus Deus secundum naturam, noster autem secundum gratiam. Et Deus ei fuit secundum dispensationem, eo quod homo factus est; noster autem secundum naturam Dominus est et Deus. Et ideo Deus Verbum, qui est Filius Dei Patris, unius carni, factus est caro, ut homines uniti spiritui, fierent unus spiritus. Ipse igitur verus Filius Dei omnes nos indutus est, ut omnes induamur unum Deum. Et est etiam post incarnationem unus de sancta Trinitate, unigenitus Filius Dei Dominus noster Jesus Christus, compositus ex utraque natura. Compositum autem Christum confitemur, sanctorum Patrum doctrinam sequentes. In mysterio enim Christi unitas secundum compositionem, confusionem et divisionem rejicit, et servat quidem utriusque naturæ proprietatem; unam autem subsistentiam seu personam Dei Verbi et cum carne ostendit, et est unus idemque perfectus in deitate, et perfectus in humanitate, non tanquam

Hæc ita constantes super alias sancti Cyrilli de fide recta doctrinas, et hoc quod dictum est ab ipso,

τῆ εἰρημίνῃ παρ' αὐτοῦ, μίαν φύσιν τοῦ Θεοῦ λόγου A
 σαρκαρμένῃ, δεχόμενοι ὁμολογοῦμεν, ὅτι ἐκ τῆς θείας
 φύσεως, καὶ τῆς ἀνθρωπίνης εἰς Χριστῆς ἀπετέλεισθη,
 καὶ σὺ μία φύσις, καθὼς τινες κακῶς τὴν λέξιν ἐκλαμβά-
 νοντες λέγῃ ἐπιχειροῦσιν. Ἄμφότεροι καὶ αὐτὸς ὁ πατήρ,
 ὁσάκις μίαν φύσιν εἶπε τοῦ λόγου σαρκαρμένῃ, ἐπὶ
 τούτου τῷ τῆς φύσεως ὀνόματι ἀντὶ ὑποστάσεως ἐχρή-
 σατο. Καὶ ἐν οἷς λόγοις εἶπε ταύτην τὴν λέξιν, ἐν τοῖς
 ἑφεξῆς ὡς ἐπὶ τὸ πρῶτον ἐπάγαγε, ποτὶ μὲν οὖν ποτὶ
 δὲ λόγον ἢ μονογενῆ· ἅπερ οὐ φύσεως, ἀλλ' ὑποστάσεως
 ἦτοι προσώπου ἐστὶ δηλωτικά. Ἡ τοίνυν ὑπόστασις τοῦ
 λόγου σαρκαρθεῖσα οὐ μίαν φύσιν, ἀλλ' ἓνα Χριστὸν σύνθε-
 τον ἐπέδειξε τὸν αὐτὸν Θεὸν τε καὶ ἄνθρωπον· Θεὸν δὲ
 καὶ ἄνθρωπον τὸν Χριστὸν ὁμολογοῦντας, μίαν φύσιν ἤ-τοι
 οὐσίαν ἐπ' αὐτῷ λέγειν ἀσεβεί· ἀδύνατον γὰρ τὸν κίριον
 ἡμῶν Ἰησοῦν Χριστὸν κατὰ μίαν καὶ τὴν αὐτὴν φύσιν ἦτοι
 εὐσίαν, καὶ πρὸ αἰῶνων εἶναι καὶ ἐν χρόνῳ, ἢ ἀπαλῆ καὶ
 παλιτῆν, ὅπερ ἐπὶ τῆς μίας αὐτοῦ ὑποστάσεως ἦτοι προσ-
 ῶπου ὀρθῶς ὁμολογοῦμεν. Ἐξ αὐτῶν δὲ τῶν εἰρημίνων
 τοῦ αὐτοῦ ἐν ἁγίοις κυρίλλου ἀποδείξομεν τὴν περὶ τῆς
 εἰρημίνης λέξεως σαφιστάτην αὐτοῦ διδασκαλίαν· ἐν γὰρ
 τῇ πρώτῃ πρὸς Σούενσον ἐπιστολῇ εἰπὼν μία φύσιν τοῦ
 λόγου σαρκαρμένῃ, εὐθὺς ἐπάγαγεν· « Οὐκοῦν ὅταν μὲν
 ἦκεν εἰς ἐννοίαν, εἷς γε μόνον τὸ ὄραν τοῖς τῆς ψυχῆς
 ὀμμασι, τίνα τρόπον ἐνηθρώπηκεν ὁ μονογενῆς, δύο τὰς
 φύσεις εἶναι φημι τὰς ἐνωθείσας, ἓνα δὲ οὖν καὶ Χριστῶν
 καὶ κύριον τὸν τοῦ Θεοῦ πατρὸς λόγον ἐνανθρωπήσαντα,
 καὶ σαρκαρμένον. » Διὰ τούτων δὲ ὁ πατήρ τὸν τρόπον
 τῆς ἐνανθρωπήσεως παραστήσει βουλόμενος, καὶ τὸν ἀρεθμὸν
 τῶν συνελθουσῶν φύσεων ἔδειξε, καὶ ἐνα Χριστὸν ἐπὶ
 οὐκ ἑνὴν, ἀλλ' οὐχὶ μίαν φύσιν θεότητος καὶ σαρκός. Καὶ ἐν
 τῇ δευτέρῃ πρὸς τὸν αὐτὸν Σούενσον ἐπιστολῇ τὰ παρα-
 κλήσια διδάσκων [λέγει] γράφει οὕτως· « Εἰ μὲν γὰρ μίαν
 εἰπόντες τὴν τοῦ λόγου φύσιν σαρκαρμένον, οὐκ ἐπειρη-
 κόντες τὸ, σαρκαρμένον, ἀλλ' οἷον ἔξω θίντες τὴν οἰκο-
 νομίαν, ἦν αὐτοῖς τάχα που καὶ οὐκ ἀπίστανος ὁ λόγος
 προσκοιμημένοις ἑρωτᾷ, ποῦ τὸ τέλειον ἐν ἀνθρωπότητι.
 ἢ τὸ, πῶς ὑφίσταται ἢ κατ' ἡμᾶς οὐσίαι; Ἐπειδὴ δὲ καὶ ἡ
 ἐν ἀνθρωπότητι τελειότης, καὶ τῆς καθ' ἡμᾶς οὐσίαις ἢ
 ἡλώσις εἰσπεκόμεται διὰ τοῦ λέγειν, σαρκαρμένον,
 περὶ αὐτοῦ καλαμίνην ῥάβδον ἱαντοῖς ὑποστήσαντες.
 Τοῦ γὰρ ἐκβάλλοντος τὴν ὀκνομίαν, καὶ ἀρνούμενου τὴν
 σάρκασιν ἦν τὸ ἐγκλιθεῖσαι δικαίως ἀφαιρουμένου τιν
 οὖν τῆς τελείας ἀνθρωπότητος. Εἰ δὲ, ὡς ἔφη, ἐν τῷ
 σαρκαρθεῖσθαι λέγειν αὐτὸν, σαφῆς ἔστι καὶ ἀναμφίβητος
 ὁμολογία τοῦ, ὅτι γέγονεν ἄνθρωπος, οὐδὲν ἔτι καλῶς
 καὶν, ὡς εἰς ὑπάρχων καὶ μόνος υἱὸς ὁ Χριστὸς, ὁ αὐτὸς
 Θεὸς ἐστὶ καὶ ἄνθρωπος, ὡς περ ἐν θεότητι τέλειος, οὕτω
 καὶ ἐν ἀνθρωπότητι τέλειος· ὁρθότατα δὲ καὶ πάνυ συνετῶς
 ἢ σὴ τελειότης τὸν περὶ τοῦ σωτηρίου πάθους ἐπέθηκε
 λόγον, οὐκ αὐτὸν τὸν μονογενῆ υἱὸν τοῦ Θεοῦ, καθὼς νοεῖται
 καὶ ἐστὶ Θεὸς, παθεῖν εἰς ἰδίαν φύσιν τὰ σώματος, ἰσχυ-
 ριζόμενα, παθεῖν δὲ μάλλον τῇ χοιρῇ φύσει. Δεῖ γὰρ ἀναγ-
 κτικῶς ἀμφότερα σώζεσθαι τῷ ἐνὶ καὶ κατὰ ἀλήθειαν ὑφ',
 τὸ καὶ μὴ πάσχειν θεϊκῶς, καὶ τὸ λέγεσθαι παθεῖν ἀνθρω-
 πικῶς. Ἡ αὐτοῦ γὰρ πέποιθε σάρξ. » Καὶ ἐν τῷ τρισκακ-
 δεκάτῳ δὲ κεφαλαίῳ τῶν σχολίων ὁ αὐτὸς ἐν ἁγίοις Κύ-

unam naturam Dei Verbi incarnatam, suscipientes,
 confitemur quod ex divina natura et humana unus
 Christus effectus est, et non in una natura, prout
 quidam male intelligentes dictionem, conantur dico-
 re. Unde et ipse Pater, quoties unam naturam di-
 xit Verbi incarnatam, in hoc naturæ nomine præ
 subsistentia usus est. Et in quibus libris dixit hanc
 dictionem, in sequentibus sæpius intulit, et quando
 Filium, et quando Verbum, aut Unigenitum, quæ
 non naturam, sed subsistentiam seu personam signifi-
 cant. Subsistentia igitur Verbi incarnata non unam
 naturam, sed unum Christum compositum effecit,
 eundem ipsum Deum et hominem. Eos autem qui
 Christum Deum et hominem confitentur, unam natu-
 ram sive substantiam ipsis dicere, impium est.
 B. Impossible enim est Dominum nostrum Jesum Chri-
 stum secundum unam eandemque naturam seu sub-
 stantiam et ante sæcula esse, et in tempore, aut im-
 passibilem et passibilem : quod in una subsistentia
 sive persona ejus recte confitemur. Ex ipsis autem
 dictis ejusdem sancti Cyrilli ostendemus de memo-
 rata dictione manifestam ipsius doctrinam. In prima
 enim ad Successum epistola, cum dixisset, unam
 naturam Dei Verbi incarnatam, statim intulit : « Er-
 go quantum quidem ad intellectum pertinet, et ad
 videndum tantummodo oculis animæ, quemadmodum
 incarnatus est Unigenitus, duas naturas unitas esse
 dicimus, unum autem Filium, et Christum, et Domi-
 num, Dei Patris Verbum incarnatum, et hominem
 factum. » Per ista autem Pater modum incarnationis
 volens manifestare, et indivisam et inconfusam cu-
 stodiens unitonem, et numerum naturarum quæ
 convenerunt demonstravit, et unum Christum præ-
 dicavit, at non unam naturam deitatis et carnis. Et
 in secunda ad eundem Successum epistola similia
 docens, ita scribit : « Nam siquidem unam dicentes
 Verbi naturam tacuissemus, non inferentes, Incar-
 natam, sed quasi extra ponentes dispensationem ;
 erat illis forsitan et verisimilis ratio confligentibus
 interrogare, ubi perfectio in humanitate, vel quo-
 modo subsistit [substitutit] humana nostra substantia ?
 Quoniam autem et perfectio in humanitate, et no-
 stræ substantiæ demonstratio introducta est, dicendo,
 Incarnatam ; cessent arundineam virgam sibi sup-
 ponentes. Ejicientem enim dispensationem, et ab-
 negantem incarnationem, oportebat juste accusari,
 auferentem a Filio perfectam humanitatem. Sin au-
 tem (ut dixi) incarnatum esse dicendo ipsum, mani-
 festa est et indubitabilis confessio, quod factus est
 homo ; nihil jam prohibet intelligere, quia cum unus
 sit et solus filius Christus, idem ipse Deus est et
 homo, sicut in deitate perfectus, ita et in humanita-
 te perfectus. Rectissime autem et nimis prudenter
 tua perfectio de salutari passione rationem exponit,
 non ipsum unigenitum Filium Dei, secundum quod
 intelligitur et est Deus, passum esse in sua natura
 quæ sunt corporis affirmans, magis autem passum
 esse terrena natura. Oportet enim necessario utra-

¹ Aliquando quidem Filium, aliquando vero Verbum, est quando Filium, est quando Verbum.

ῥηλλοὺς ὁμοίως ἀποβαλλόμενος τούτους τε δύο υἱοὺς εἰσάγοντας, τούτους τε μίαν φύσιν λέγοντας θεότητος καὶ τῆς σαρκὸς τοῦ Χριστοῦ, γράφει οὕτως· « Οὐ διοριστέον οὖν ἄρα τὸν ἕνα κύριον Ἰησοῦν Χριστὸν εἰς ἀνθρώπων ἰδικῶς, καὶ εἰς Θεὸν ἰδικῶς, ἀλλ' ἕνα καὶ τὸν αὐτὸν Ἰησοῦν Χριστὸν κύριον φάμεν, τὴν τῶν φύσεων εἰδότες διαφορὰν, καὶ ἀσυγχύτως ἀλλήλαις τηροῦντες αὐτάς. » Εἰ τοίνυν, καθὼς διδάσκει ὁ ἐν ἀγίοις Κ' ῥηλλος, εἰς ἔσται ὁ κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστὸς, τέλειος ἐν θεότητι, καὶ τέλειος ὁ αὐτὸς ἐν ἀνθρωπότητι, καὶ οὐκ ἔπαθε τῇ θείᾳ φύσει, ἀλλὰ τῇ χοιρῇ φύσει, οἷδε δὲ καὶ τὴν τῶν φύσεων διαφορὰν, καὶ τὸ ἀσυγχύτους αὐτάς ἀλλήλαις ἐν μιᾷ ὑποστάσει φυλάττεσθαι, δῆλον ὅτι τὸν αὐτὸν ἐν τῇ θείᾳ φύσει καὶ τῇ ἀνθρωπίνῃ λέγει ὁ πατὴρ γνωρίζεσθαι, καὶ ἑκατέραν φύσιν ἐν αὐτῷ εἶναι, ἐξ ὧν καὶ συνετέθη. Καὶ οὐκ ἂν τις οὕτω μακρίῃ, ὡς ὀρθῶς νομίζεται φρονεῖν τοὺς λέγοντας μίαν εἶναι φύσιν, ἥτοι οὐσίαν σαρκὸς καὶ θεότητος τοῦ Χριστοῦ, τὴν αὐτὴν θείαν καὶ χοιρῆν, καθήτων καὶ ἀπαθῆ.

ipso esse, ex quibus et compositus est. Et non aliquis dicunt unam esse naturam sive substantiam carnis et deitatis Christi, eandem et divinam et terre-

Ἐπειδὴ δὲ καὶ ἐτέρωθεν κατασκευάζειν ἐπιχειροῦσι τινες τὸ μίαν εἶναι φύσιν τῆς θεότητος καὶ τῆς ἀνθρωπότητος τοῦ Χριστοῦ, τὸ τοῦ ἀνθρώπου παράδειγμα προβαλλόμενοι, καὶ λέγοντες, ὡσπερ ἐξ ἑτεροῦν ψυχῆς καὶ σώματος συνεστῶς ὁ ἄνθρωπος μία φύσις λέγεται, οὕτω καὶ ἐκ δύο φύσεων, θεότητος καὶ ἀνθρωπότητος, τὸν Χριστὸν λέγοντες, ὀφείλομεν μίαν φύσιν ἐπ' αὐτῷ λέγειν· ἐκεῖνο πρὸς αὐτοὺς ἐρ ἔμεν, ὅτι ὁ μὲν ἄνθρωπος καὶ ἐκ διαφόρων συνίσταται. τοῦτοίσι ψυχῆς καὶ σώματος, ὅμως διὰ τοῦτο μία φύσις λέγεται, ἐπειδὴ κοινῶς κατὰ πασῶν τῶν ὑποστάσεων, ἦσαν προσώπων τῶν ὑπὸ τὸ αὐτὸ εἶδος ἀναγομένων κατηγορεῖται. Εἰ καὶ τὰ μέγιστα γὰρ ἐνάστη ὑπόστασις, ἥτοι πρόσωπον. οἶον Πέτρος, καὶ Παῦλος, τοῖς ἰδιώμασιν ἀπ' ἀλλήλων διαχωρίζονται, ἀλλ' ὅμως οὐ τῇ φύσει διαίρουται· ἀμφοτέροι γὰρ ἄνθρωποι· καὶ πάλιν οὔτε ψυχὴ χωρὶς σώματος, οὔτε σῶμα χωρὶς ψυχῆς [ἀνθρωπὸς ἔστιν] ἀνθρωπότητος, ἀλλ' ἐκ τοῦ μὴ ὄντος εἰς τὸ εἶναι ἐκ ψυχῆς καὶ σώματος ἐδημιουργήθη. Πάν δὲ κτίσμα, εἰ καὶ ἐκ διαφόρων συνίσταται, ἀλλ' οὖν μίαν ἐκείνη ἔχειν λέγεται φύσιν, καθ' ἣν παρὰ τοῦ Θεοῦ ἐδημιουργήθη. Ὁ δὲ Χριστὸς οὐχ οὕτως· οὔτε γὰρ μίαν φύσιν· ἦρουν οὐσίαν διὰ τοῦ κοινῶς κατὰ πολλῶν ὑποστάσεων, ἥτοι προσώπων κατηγορουμένην, ὡσπερ ὁ ἄνθρωπος· εἰ γὰρ τοῦτο ἦν, πολλοὶ Χριστοὶ εὐρεθίσονται, καθ' ὧν τὸ κοινὸν τῆς φύσεως κατηγορεῖται, ὅπερ καὶ λέγειν ἔστιν ἄσεβός· ἀλλ' οὔτε ἀπ' ἀρχῆς ἐκ θεότητος καὶ ἀνθρωπότητος, ὡσπερ ὁ ἄνθρωπος ἐκ ψυχῆς καὶ σώματος, ὁ Χριστὸς ἐδημιουργήθη, ἵνα τοῦτο ἡ φύσις Χριστοῦ· ἀλλὰ Θεὸς ὡν πρὸ αἰώνων ὁ λόγος, καὶ τῆς αὐτῆς φύσεως, ἥτοι οὐσίας ὑπάρχων τῷ πατρὶ, καὶ δημιουργὸς πάντων, ἐπ' ἰσχύτων τῶν ἡμερῶν ἀνθρώπου φύσιν καθ' ὑπόστασιν ἐνώσας ἑαυτῷ, γέγονεν ἄνθρωπος, μὴ ἐκστάς τοῦ εἶναι Θεός.

Ἔστω οὖν ὁ Χριστὸς μία ὑπόστασις, ἥτοι πρόσωπον, καὶ ἔχει τὸ τέλειον ἐν αὐτῷ τις τε θείας καὶ ἀκτίστου φύσεως, καὶ τὸ τέλειον τῆς ἀνθρωπίνης καὶ κτιστῆς φύσεως. Πῶς οὖν, ἐν ᾗ δύο φύσεις γνωρίζονται, ἀκτίστος καὶ κτιστὴ, ἐπὶ τούτου μίαν φύσιν ἥτοι οὐσίαν λέγεσθαι δυ-

A que servari uni et vero Filio, et non pati secundum deitatem, et dici passum esse eundem ipsum secundum humanitatem : ipsius enim passa est caro. » Et in tertiodecimo capite scholiorum idem S. Cyrillus similiter rejiciens eos qui duos filios introducunt, et eos qui unam dicunt naturam deitatis et carnis Christi, ita scribit : « Non discernendum unum Dominum Jesum Christum in hominem separatim, et in Deum separatim : sed unum eundemque Dominum Jesum Christum dicimus, naturarum scientes differentiam, et inconclusas eas sibi invicem conservantes. » Si igitur (prout docet nos sanctus Cyrillus) unus est Dominus noster Jesus Christus, perfectus in deitate, et perfectus idem ipse in humanitate, et non est passus divina natura, sed terrena, scit autem et naturarum differentiam, et quod inconfusæ sibi invicem in una subsistentia conservantur : certum est, quod eundem ipsum in divina natura et in humana dicit Pater cognosci, et utramque naturam in sic insaniam, ut arbitretur eos recte sapere qui et deitatis Christi, eandem et divinam et terre-

Quoniam autem et alio modo quidam ostendere conantur, unam esse naturam deitatis et humanitatis Christi, exemplum hominis proponentes, et dicentes, quod sicut ex diversis naturis, anima et corpore consistens homo, una natura dicitur, sic et ex duabus naturis deitatis et humanitatis Christum dicentes, debemus unam ipsius dicere naturam : illud ad eos dicemus, quod homo quidem licet ex diversis constet, id est, anima et corpore, tamen ideo una natura dicitur, quoniam de omnibus subsistentiis sive personis, quæ sub eadem specie referuntur, communiter prædicatur. Licet enim unaquæque subsistentia sive persona, sicut Petrus et Paulus, proprietatibus a se invicem separentur, sed tamen non natura dividuntur : ambo enim homines ; et iterum, nec anima sine corpore, nec corpus sine anima homo est, sed ex eo quod non erat, ad hoc quod est, ex anima et corpore creatus est. Unaquæque autem creatura licet ex diversis constet, sed tamen unam illam habere dicitur naturam, secundum quam a Deo creata est. Christus autem non sic : nec enim unam naturam sive substantiam significat, quæ communiter de plurimis subsistentiis sive personis prædicatur, sicut homo. Si enim hoc esset, multi christi invenirentur in [de] quibus communitas unius naturæ prædicabitur ; quod et dicere impium est. Sed neque ab initio ex deitate et humanitate sicut homo ex anima et corpore, Christus creatus est, ut hoc sit natura Christi : sed cum Deus esset ante sæcula Verbum, et esset ejusdem naturæ sive substantiæ cum Patre, et creator omnium, in ultimis diebus hominis naturam secundum subsistentiam sibi uniam, factus est homo manens Deus.

Est igitur Christus una subsistentia, sive persona, et habet in semetipso perfectionem divinæ et increabilis naturæ, et perfectionem humanæ et creabilis naturæ. Quomodo igitur, in quo duæ naturæ cognoscuntur, increabilis, et creabilis, in eo unam natu-

νοτήν; Εἰ γὰρ καὶ μία ὑπόστασις ἦτοι πρόσωπον ὁ Χριστός, ἀλλ' ὁμοούσιος τῷ πατρὶ Θεῷ, καὶ ὁμοούσιος ἡμῖν ὁ αὐτός, οὐ μὴν κατὰ μίαν καὶ τὴν αὐτὴν φύσιν, ἦτοι οὐσίαν· εἰ δὲ μία φύσις ἦτοι οὐσία ἦν Χριστός, ἡ ἄσαρκος ἀν μόνῃ τῷ Θεῷ καὶ [πατρὶ L. sic leg. in chronico Alex.] πνεύματι ἴστιν ὁμοούσιος, ἐπειδὴ μία τῆς θεότητος οὐσία, ἦτοι φύσις· ἡ ψιλὸς ὢν ἄνθρωπος, μόνος ἡμῖν ἴστιν ὁμοούσιος, ἐπειδὴ μία φύσις τῆς ἀνθρωπότητος· ἡ τραπίαια ἑκατέρα φύσις ἑτεροφυῆς ἴστιν. Ἀπετίθεισεν παρὰ τὰς συνελθούσας, καὶ κατ' αὐτοὺς οὕτως θεὸς ἔμενεν, οὕτως ἄνθρωπος; γέγονεν ὁ Χριστός· καὶ δεῖα τοῦτο οὕτως πατρὶ, οὕτως ἡμῖν ἴστιν ὁ αὐτός ὁμοούσιος. Τὸ δὲ οὕτως φρονεῖν πάσης πεπληρωταὶ ἀσεβείας. Καὶ ταῦτα λέγομεν οὐκ ἀγνοοῦντες, ὅτι καὶ τινες τῶν ἁγίων πατέρων τῷ τοῦ ἀνθρώπου ὑποδείγματι ἐπὶ τοῦ κατὰ Χριστὸν μυστηρίου ἐχρόσαντο· ἀλλ' ἐκεῖνοι μὲν, ἵνα δείξωσιν, ὅτι καθάπερ ὁ ἄνθρωπος ἐκ ψυχῆς καὶ σώματος εἰς ἀποτελεῖται, καὶ οὐχὶ δύο ἄνθρωποι, οὕτως καὶ ὁ Χριστὸς ἐκ θεότητος καὶ ἀνθρωπότητος συνθεθείς εἰς ἴστι, καὶ οὐκ εἰς δύο Χριστούς, ἡ δύο υἱοὺς μερίζεται. Οὕτοι δὲ τῷ τοῦ ἀνθρώπου ὑποδείγματι κίχρηνται, ἵνα μίαν φύσιν ἦτοι οὐσίαν θεότητος καὶ ἀνθρωπότητος τοῦ Χριστοῦ εἰσαγάγῃ, ὅπερ ἀπεδείξαμεν ἀλλότοιον εἶναι τῆς εὐσεβείας. Ἀλλὰ διὰ τοῦτο ἐλογχόμενοι, ὡς παρὰ τὴν ἐρῆνὴν τῶν πατέρων διδασκαλίαν ἀναπλάττουσιν ἐν ἐκείνοις μίαν φύσιν, ἦτοι οὐσίαν θεότητος καὶ σαρκός, ἐφ' ἑτέρα μεταβαίνουσι λέγοντες, μὴ δεῖν ἄριθμὸν φύσεων ἐπὶ Χριστοῦ λέγειν, ὡς τοῦ ἀριθμοῦ διαίρεισιν εἰσαγοντός. Ἰστώσαν τοίνυν ὅτι ὁ ἀριθμὸς ὅταν μὲν ἐπὶ διαφορῶν προσώπων, ἢ ὑποστάσεων λέγεται, τῶν πραγμάτων αὐτῶν τὴν ἀνὰ μέρος ἔχει διαίρεισιν, οἷον ὡς ἐπὶ δύο ἢ πλεονῶν ἀνθρώπων· ὅταν δὲ ἐπὶ ἑνωμένων πραγμάτων, τακτικῶτα μόνῃ λόγῳ καὶ θεωρίᾳ, οὐ μὴν αὐτῶν τῶν πραγμάτων ἔχει τὴν διαίρεισιν, οἷον ἐπὶ μιᾷ ὑποστάσει; ἀνθρώπου ἐκ ψυχῆς καὶ σώματος συνιστάσης· δύο γὰρ καὶ ἐνταῦθα φύσεις θεωροῦνται, ἑτέρα μὲν τῆς ψυχῆς, καὶ ἑτέρα τοῦ σώματος· καὶ ὅμως οὐ διὰ τοῦτο εἰς δύο ἄνθρωπους διαίρειται, ἀλλ' ἵνα ἴσμεν τὸν ἄνθρωπον, καὶ μίαν αὐτοῦ τὴν ὑπόστασιν. Καὶ ἐπὶ τοῦ κατὰ Χριστὸν τοίνυν μυστηρίου τῆς ἐνώσεως γενομένης, εἰ καὶ διάφορα θεωρεῖται τὰ ἐνωθέντα, ἀλλ' οὐκ ὡς πραγματικῶς, καὶ ἀνὰ μέρος ἀλλήλων διέστανται τὰ εἶς ὧν ὁ κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστὸς συντεθῆ· τὴν μὲν τοι διαφορῶν κατανοοῦντες, καὶ ταύτην σημαίνει βουλόμενοι. τὴν ἀριθμὸν παραλαμβάνομεν, καὶ δύο· ἄς ἐν Χριστῷ φύσεις εἶναι φαμεν, καὶ οὐ διὰ τοῦτο ὁ εἰς Χριστὸς εἰς δύο Χριστούς, ἡ δύο υἱοὺς διαίρειται· καὶ μαρτυρεῖ τοῖς παρ' ἡμῶν εἰρημίνης ὁ ἐν ἁγίοις Γρηγόριος ὁ Θεολόγος ἐν τῷ πρὸς Κληδόνην πρώτῳ λόγῳ γραφῶν οὕτως· «εἴ τις εἰσ-γει δύο υἱοὺς, ἕνα μὲν τὸν ἐκ τοῦ Θεοῦ καὶ πατρός, δεύτερον δὲ ἐκ τῆς μητρός, ἀλλ' οὐχὶ ἕνα καὶ τὸν αὐτὸν, τῆς υἰοθεσίας; ἐπέσει τῆς ἐκπηγμένης τοῖς ὀρθῶς πιστεύουσι. φύσεις μὲν γὰρ δύο, Θεὸς καὶ ἄνθρωπος, ἐπεὶ καὶ ψυχὴ καὶ σῶμα· υἱοὶ δὲ οὐ δύο, οὐδε θεοὶ. Οὐδὲ γὰρ ἐνταῦθα δύο ἄνθρωποι· εἰ καὶ οὕτως ὁ Παῦλος τὸ ἐντός τοῦ ἀνθρώπου, καὶ τὸ ἐκ τῆς προσσηρόμευσε· καὶ εἰ δεῖ συντόμως εἰπεῖν, ἄλλο μὲν καὶ ἄλλο τὰ εἶς ὧν ὁ σωτὴρ, εἴπερ μὴ ταυτὸν τὸ ἀόρα-

ram sive substantiam dici possibile est? Licet enim una subsistentia sive persona Christus sit, sed consubstantialis Deo Patri, et consubstantialis nobis idem ipse est, non tamen secundum unam eandemque naturam, seu substantiam. Sin autem una natura sive substantia esset Christus, aut sine carne est, et soli Deo Patri [et Spiritui Græc.] consubstantialis, quoniam una deitatis substantia sive natura est: aut purus homo existens, nobis est solum consubstantialis, quoniam una natura humanitatis est: aut immutata utraque natura alteram effecit naturam, præter eas quæ convenerunt, et secundum illos neque Deus mansit, neque homo factus est Christus, et ideo neque Patri, neque nobis idem ipse consubstantialis est. Sic autem sapere omni plenum est in pietate. Et ista dicimus, non ignorantes quod et quidam sanctorum Patrum hominis exemplo in mysterio Christi usi sunt: sed illi quidem ut ostenderent, quod sicut homo ex anima et corpore unus efficitur, et non duo homines, sic et Christus ex deitate et humanitate compositus, unus est, non in duos christos vel in duos filios dividendus. Isti autem hominis exemplo utuntur, ut usam naturam sive substantiam deitatis et humanitatis Christi introducant: quod demonstravimus alienum esse pietatis. Sed cum per hæc covincuntur, quod præter rectam Patrum doctrinam sibi conflagunt unam naturam seu substantiam deitatis et carnis, ad alia transeunt, dicentes non oportere numerum naturarum in Christo dicere, et pote numero divisionem introducere. C Sciunt igitur, quod numerus quando in diversis personis, sive subsistentiis dicitur, rerum ipsarum per partes habet divisionem, sicut in duobus vel etiam pluribus hominibus: quando autem in rebus unitis, tunc verbo solo [ratione sola] et intellectu, non tamen ipsarum rerum habet divisionem, sicut in una subsistentia hominis ex anima et corpore constituta. Duæ enim et hic naturæ intelliguntur, altera animæ, et altera corporis: et tamen non propter hoc in duos homines dividitur, sed unum scimus hominem esse, et unam subsistentiam ejus. Et in mysterio igitur Christi facta unione, licet diversa intelligantur quæ unita sunt, sed non ipsa re et per partes a se invicem separantur ea, ex quibus dominus noster Jesus Christus compositus est, differentiam tamen considerantes et hanc significare volentes, numerum assumimus, et duas in Christo naturas esse dicimus: nec ideo unus Christus in duos christos, vel in duos filios dividitur. Et testimonium præstat nostris dictis sanctus Gregorius Theologus, scribens in primo libro ad Cledonium sic: « Si quis introducit duos filios, unum quidem ex Deo et Patre, secundum autem ex matre, sed non unum eundemque, ex adoptione cadat, quæ promissa est credentibus recte. Naturæ enim duæ, Deus et homo, quomodo et anima et corpus; non autem duo filii, nec dii duo. Nec enim hic duo homines, licet Paulus sic appellaverit (I Cor. iv

¹ S. Athanasius in symbolo quod ejus nomine inscribitur.

τον τῷ ὁρατῷ· καὶ τὸ ἀχρονον τῷ ὑπὸ χρόνον· οὐκ ἄλλος ἢ καὶ ἄλλος, μὴ γένοιτο. »

visibile, et hoc quod sine tempore est, et hoc quod sub tempore : non autem alius et alius : absit. »

Ἰδοὺ διὰ τούτων σαφῶς διδάσκει ὁ ἐν ἁγίοις Γρηγόριος, ὅτι ἐπὶ τοῦ κατὰ Χριστὸν μυστηρίου ὁ μὲν ἐπὶ προσώπων τὸν ἀριθμὸν λέγων, ὡς ἀσεβῆς καταχρονείται· ὁ δὲ ἐπὶ τῶν φύσεων ἐξ ὧν ὁ εἷς συνετέθη Χριστὸς, τούτων παραλαμβάνων ὀρθῶς ὁμολογεῖ· ὡς τὴν μὲν διαφορὰν τῶν συνελθουσῶν φύσεων διὰ τούτου σημαίνων, διαίρεισιν δὲ τὴν ἀνὰ μέρος κατ' οὐδένα τρόπον ποιούμενος. Ὅσπερ γὰρ ἑτέρα φύσις τῆς ψυχῆς, καὶ ἑτέρα σώματος, καὶ ὁμῶς εἷς κατὰ σύνθεσιν ἄνθρωπος ἀποτελεῖται, καὶ οὐ δύο· οὕτω καὶ ἐν Χριστῷ εἰ καὶ δύο φύσεις θεωροῦνται, ἑτέρα μὲν τῆς θεότητος, ἑτέρα δὲ τῆς ἀνθρωπότητος, ἀλλ' οὐ διὰ ταῦτο δύο Χριστοί, ἢ δύο υἱοὶ εἰσάγονται. Ὅστε τὸν ἀριθμὸν τῶν ἐν Χριστῷ φύσεων κατὰ τὸν εἰρημίνον τρόπον παρατιθέμενοι λέγειν, δηλοῖ εἰσι τὴν διαφορὰν τούτων ἀνοούμενοι, καὶ σύγχυσιν ἐπεισάγοντες τῆ οἰκονομίᾳ. Εἰ δὲ τὴν διαφορὰν ὁμολογῶσιν, ἀνάγκη πάντως ἐπὶ ταύτῃ καὶ τὸν ἀριθμὸν τῶν ἀσυνχύτως συνελθουσῶν φύσεων εἷς μίαν ὑπόστασιν λέγειν αὐτούς. Ὅπου γὰρ διαφορὰ φυλάττεται, ταύτῃ πάντως καὶ ἀριθμὸς ἐπισταί. Εἰς σύστασιν δὲ τῶν παρ' ἡμῶν εἰρημίνων τῇ τῶν ἁγίων πατέρων μαρτυρίᾳ χρώμενοι, διέξομεν αὐτοὺς λέγειν, ὅτι ἐπὶ τοῦ κατὰ Χριστὸν μυστηρίου οἱ μὲν λόγοι διαιροῦνται κατὰ τὴν διαφορὰν τῶν φύσεων, θεότητος καὶ ἀνθρωπότητος, ἐξ ὧν καὶ συνετέθη, καὶ τὴν ἀριθμὸν ἐπὶ τούτου παραλαμβάνουσιν, οὐ μὴν πραγματικῶς ἀνὰ μέρος τῆν τῶν φύσεων ποιοῦνται διαίρεισιν εἰς δύο ὑποστάσεις, ἤτοι δύο πρόσωπα.

ipsa re et per partes naturarum faciunt divisionem in duas subsistentias sive personas

Λέγει γὰρ ὁ ἐν ἁγίοις Κύριλλος ἐν τῇ ἐρμηνείᾳ τοῦ Δευτερικῷ οὐτως· « Ὀλον δὴ πάλιν ἐν τούτοις περιάθρει σαφῶς τοῦ σωτήρος ἡμῶν τὸ μυστήριον, καὶ τὸν διὰ τοῦ ἁγίου βαπτίσματος καθαρισμόν. Δύο μὲν γὰρ ὀρθίθια ληφθῆναι κελύει ζῶντα καὶ καθαρὰ, ἵνα νοήσης διὰ τῶν πετεινῶν τὸν οὐράνιον ἄνθρωπον τε ὁμοῦ καὶ Θεὸν εἰς δύο φύσεις, ὅσῃ ἦεν εἰς τὸν ἐκάστην κρείοντα λόγον, διαιρούμενον· λόγος γὰρ ἦν ὁ ἐκ Θεοῦ πατρός ἀναλάμψας ἐν σαρκὶ τῇ ἐκ γυναικὸς, πλὴν οὐ μεριζόμενος· εἷς γὰρ ἐξ ἀμφοῖν ὁ Χριστός. » καὶ πάλιν ὁ αὐτὸς ἐν ἁγίοις Κύριλλος ἐν τῇ πρὸς Σούκηνσον δευτέρᾳ ἐπιστολῇ γράφει οὕτως· « Ἀλλ' ἠγόησαν, ὅτι ὅσα κατὰ μόνην τῶν θεωρίαν διαίρεισθαι φιλῆ, ταῦτα οὐ πάντως καὶ εἰς ἑτερότητα τὴν ἀνὰ μέρος ὀλοτρόπως καὶ ἰδικῶς ἀποροπήσειεν ἐν ἀπ' ἀλλήλων. » καὶ ὁ ἐν ἁγίοις Βασίλειος ἐν τῷ τετάρτῳ κατ' Εὐνομίου λόγῳ ἐρμηνεύων τὸ—Κύριος ἔκτισέ με, καὶ πρὸ πάντων βροτῶν γεννᾶ με—γράφει οὕτως· « Ληπτέον οὖν τὸ μὲν ἐγέννησεν, ἐπὶ τοῦ Θεοῦ υἱοῦ· τὸ δὲ ἐκτίσεν, ἐπὶ τοῦ τῆν μορφῆν τοῦ δούλου λαβόντος. Ἐν πᾶσι δὲ τούτοις οὐ δύο λέγομεν, Θεὸν ἰδίᾳ, καὶ ἄνθρωπον ἰδίᾳ· εἷς γὰρ ἦν ἀλλὰ κατ' ἐπινοίαν τὴν ἐκάστου φύσιν λογιζόμενοι. » καὶ ὁ ἐν ἁγίοις δὲ Γρηγόριος ὁ θεολόγος ἐν τῷ περὶ υἱοῦ δευτέρῳ λόγῳ διδάσκων ἡμᾶς, ὅπως δεῖ τὰς ἐν τῷ κυρίῳ ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστῷ φύσεις κατ' ἐπινοίαν διακρίνειν, γράφει οὕτως· « Ἡνίκα αἱ φύσεις δίστανται ταῖς ἐπινοίαις, συνδιαιρεῖται καὶ τὰ θένματα. Παύλου λέγοντος ἀκουσον·—Ἰνα ὁ Θεὸς τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ ὁ πατὴρ τῆς

A quod est intus hominis, et quod est extrinsecus : et ut compendiose dicamus, aliud quidem et aliud ea ex quibus Salvator est, cum non idem sit invisibile et

sub tempore : non autem alius et alius : absit. »
Ecce per hæc evidenter docet sanctus Gregorius, quod in mysterio Christi ille quidem qui in personis numerum dicit, ut impius condemnat : ille autem qui in naturis, ex quibus unus Christus compositus est, numerum accipit, recte confitetur, ut pote differentiam quidem naturarum quæ convenerunt, per hoc significans : divisionem autem, quæ per partem est, nullo modo faciens. Sicut enim altera natura est animæ, et altera corporis, et tamen unus secundum compositionem homo efficitur, et non duo homines ; sic et in Christo licet duæ intelligantur

B naturæ, altera quidem deitatis, altera vero humanitatis, sed non propter hoc duo christi, aut duo filii introducuntur. Ergo qui numerum naturarum quæ in Christo sunt, secundum prædictum modum dicere recusant, manifesti sunt differentiam naturarum abnegantes, et confusionem introducentes dispensationi. Si vero differentiam confitentur, necesse est omnimodo ad eam significandam, et numerum dicere naturarum quæ sine confusione in unam subsistentiam convenerunt. Ubi enim differentia servatur, ibi omni modo et numerus sequitur. Ad confirmanda autem ea quæ diximus, sanctorum patrum testimonio utentes, ostendemus eos dicere, quod in [mysterio Christi, Græc.] uno Domino nostro Jesu Christo rationes quidem dividuntur secundum differentiam

C naturarum deitatis et humanitatis ex quibus et compositus est, et numerum in hoc assumunt, non tamen

Dicit enim sanctus Cyrillus in Levitici interpretatione (Levit. xiv) sic : « Totum in his iterum circumspecte aperte Salvatoris nostri mysterium, et emundationem quæ per sanctum baptisma fit. Duas enim aviculas sumi jubet vivas et mundas, ut intelligas per volatilia cœlestem hominem simul et Deum, in duas naturas, quantum pertinet ad rationem unicuique convenientem, dividendum. Deus enim Verbum, quia ex Deo Patre est, splenduit in carne quæ ex muliere est, verumtamen non partendum ; unus enim ex utrisque Christus. » Et iterum idem sanctus Cyrillus in secunda ad Successum epistola ita dicit : « Sed ignoraverunt quod quæ per solum intellectum dividi solent, non hæc necessario etiam in alteritate, quæ est per partes, omnimodo et specialiter a se invicem separabuntur. » Sed et sanctus Basilius in

quarto libro contra Eunomium, interpretans hoc quod est : Dominus creavit me, et ante omnes colles genuit me (Prov. viii) ita scribit : « Intelligendum hoc quidem quod dicit, creavit, de eo qui formam servi accepit. In his autem omnibus non duo dicimus, Deum separatim, et hominem separatim, unus enim erat : sed secundum intellectum, utriusque naturam existimantes. » Sed et sanctus Gregorius Theologus in libro secundo de Filio, docens nos quomodo in Domino nostro Jesu Christo oportet naturas quæ in eo sunt, secundum intellectum discernere, ita scribit : « Cum

δόξας Χριστοῦ μὲν Θεός, τῆς δὲ δόξης πατήρ. Εἰ γὰρ καὶ ἂν τὸ συναμφότερον ἔν. ἀλλ' οὐ τῆ φύσι·, τῆ δὲ συνόδῳ. » Καὶ ὁ ἐν ἁγίοις δὲ Γρηγόριος ὁ Νύσσης ἐπίσκοπος ἐν τῷ κατ' Εὐνομίου τετάρτῳ λόγῳ τὰ αὐτὰ ἡμᾶς διδάσκων, γράζει ὅτως· « Καὶ ὡς ἔν μή τις τῆ ἀκηράτῳ φύσει τὸ κατὰ τὸν σταυρὸν πάθος προστρέξῃτο, δι' ἑτέρων τραυότερον τὴν τοιαύτην ἑπανορθοῦται πλάνην, μεσίτην αὐτὸν Θεοῦ καὶ ἀ- ἰθρόπου, Θεὸν καὶ ἄνθρωπον αὐτὸν ἰνομάζων, ἵνα ἐκ τοῦ τὰ δύο περὶ τὸ ἐν λέγεσθαι τὸ πρόσφορον νοοῖτο περὶ ἑκάτερον, περὶ μὲν τὸ θεῖον ἢ ἀπάθειν, περὶ δὲ τὸ ἀνθρώπι- πικον ἢ κατὰ τὸ πάθος αἰκονομία. Τῆς οὖν ἐπινοίας δια- κρισῆς τὸ κατὰ φιλανθρωπίαν μὲν ἠνωμένον, τῆ δὲ λόγῳ διακρινόμενον, ὅταν μὲν τὸ ὑπερκείμενον, καὶ ὑπερέχον πάντα νοῦν κηρ' ὄση, τοῖς ὑψηλοτέροις κέχρηται τῶν ἰνομάτων, ἐπὶ πάντων Θεόν, καὶ μέγαν Θεόν, καὶ δύναμιν Θεοῦ, καὶ σοφίαν, καὶ τὰ τοιαῦτα καλῶν. Ὅταν δὲ τὴν ἀναγκαίως διὰ τὸ ἡμέτερον ἀσθενεῖς συμπαραληφθεῖσαν τῶν καθημάτων περὶ αὐτὸν περιγράφῃ τῆ λόγῳ, ἐκ τοῦ ἡμέ- τερου κατονομάζει τὸ συναμφότερον, ἄνθρωπον αὐτὸν προσαγορεύων, οὐ κοινοποιῶν πρὸς τὴν λοιπὴν φύσιν διὰ τῆς φωνῆς τὸν δηλοῦμενον, ἀλλ' ὥστε περὶ ἑκάτερον τὸ εὐσεβῆς φυλαχθῆναι. »

Τούτων ὅτως ἀποδεικνύμενον διὰ τῆς τῶν πατέρων δασκαλίας, παυσάσθωσαν οἱ τὸν ἀριθμὸν τῶν ἐν Χρι- στοῦ φύσειν πράξασιν τῆς αἰκίας πλάνης ποιούμενοι, καὶ τῶ δια τούτου τῆς διαφορᾶν ἀρνεῖσθαι, σύγχυσιν εἰσάγειν ἐπιχειροῦντες. Πῶς γὰρ οὐκ ἀναγκαῖος ὁ ἀριθ- μός, ἢ ἐπὶ σημασίᾳ τῆς διαφορᾶς τῶν ἰνωθεῖων εἰς μί- ν ὑπόστασιν φύσειν, καὶ οὐκ ἐπὶ τῆ ἀνὰ μέρος διαιρίσει αὐτῶν, οἱ πατέρες ἐχρήσαντο; Ἀποδεικνύμενον τοίνυν πενταχθίδιν, ὡς ἀσθεῖς ἴσται τὸ λῆγειν μίαν φύσιν, ἥτοι οὐσίαν θεότητος καὶ τῆς σαρκῆς τοῦ Χριστοῦ, κάκεινο ἐροῦμεν, ὡς οὐδὲ καθὸ μίαν ὑπόστασιν λέγομεν τῆς θεό- τητος, καὶ τῆς ἀνθρωπότητος τοῦ Χριστοῦ, οὕτω δυνα- τὸν καὶ μίαν φύσιν λέγειν Χριστοῦ. Ἐπειδὴ μὴ ταυτὸν φύσει τε καὶ ὑπόστασις. Πάντες γὰρ οἱ ἅγιοι πατέρες συμφώνως ἡμᾶς διδάσκουσιν, ἄλλο εἶναι φύσιν ἥτοι οὐ-σίαν, καὶ μορφήν, καὶ ἄλλο ὑπόστασιν ἥτοι πρόσωπον· καὶ τὴν μὲν φύσιν, ἥτοι οὐσίαν καὶ μορφήν τὸ κοινὸν ση- αίνειται, τὴν δὲ ὑπόστασιν ἥτοι πρόσωπον, τὸ ἰδικόν· εἰ δὲ φάσωσί τινες, ὅτι ὡσπερ μία ὑπόστασις σύνθετος ἐρ- ρηται ἐπὶ Χριστοῦ, οὕτω δεῖ καὶ μίαν φύσιν σύνθετον λέ- γειν, ἀποδειξομεν καὶ τοῦτο ἄλλοτριον εἶναι τῆς εὐσεβείας. Νικη γὰρ φύσιν θεότητος, ἔχει οὐσίαν λέγοντες, τρεῖς ἐπ' αὐτῆς δοξάζομεν ὑποστάσεις ἐν ἑκάστη ὑποστάσει τὴν αὐτὴν φύσιν, ἥτοι οὐσίαν γνωρίζοντες· καὶ εὐσεβῶς ἐκ τῶν τριῶν ὑποστάσεων μίαν ὑπόστασιν τὴν τοῦ λόγου πρὸς τὴν σάρκα συντιθεσθαί φαμεν. Οὐδεὶς γὰρ ποτε ἐτάλασεν ἐν τῇ καθολικῇ ἐκκλησίᾳ εἰπεῖν, ὅτι ὡσπερ τρεῖς ὑποστάσεις, οὕτω καὶ τρεῖς φύσεις εἰσι τῆς ἁγίας τριάδος, ὥστε καὶ δύνασθαι λέγειν μίαν φύσιν ἐκ τῶν τριῶν φύσεων συντιθεσθαί πρὸς σάρκα· τρεῖς γὰρ φύ- σεις ἐπὶ τῆς ἁγίας τριάδος μόνος Ἄρειος τομήσας εἶ- πειν ὡς βλάσφημος κατεκρίθη. Διὰ τοῦτο τοίνυν κατὰ τὴν ἁγίαν λόγον δύο φύσεων ἕνωσιν λέγομεν, καὶ μίαν ὑπόστα- σιν. Ἐπειδὴ ὁ τοῦ Θεοῦ υἱὸς κατὰ τὴν ὑπόστασιν ἕτερος

naturæ intellectu distant, simul dividuntur etiam no- mina. Paulum dicentem audi : *Ut Deus Domini nostri Jesu Christi, Pater gloriæ (Ephes. 1)* : Christi quidem Deus, gloriæ autem Pater. Nam etsi utrumque unum est, tamen non natura, sed conventu. » Et sanctus autem Gregorius Nyssenus [Episcopus Nysse] in quarto libro contra Eunomium, eadem nos docens, ita scribit : « Et ne aliquis incorruptibili naturæ crucis pas- sionem applicaret, per alia manifestius talem emen- dat errorem, mediatorem ipsum Dei et hominum (I Tim. 11), et hominem et Deum ipsum nominans : ut cum duo de uno dicantur, congruum intelligatur circa utrumque, circa deitatem quidem impassibilitas, circa humanitatem autem dispensatio passionis. In- tellectu igitur dividente hoc quod per misericordiam B quidem unitum est, ratione autem discernitur, cum hoc quidem, quod superpositum est et supereminens omnem sensum, prædicat, altioribus utiliter nomini- bus, super omnia Deum, et magnum Deum, et virtu- tem Dei, et sapientiam (Rom. x ; Tit. 11 ; I Cor. 1), et talia vocans : cum autem passionum experimen- tum necessario propter nostram infirmitatem accep- tum verbis significat, ex nostro nominans utrumque hominem ipsum appellat, non communicans per vo- cem ad cæteram naturam eum qui significatur, sed ut circa utrumque pietas conservetur. »

His ita demonstratis per sanctorum Patrum doctri- nam, cessant qui numerum naturarum quæ in Christo sunt, occasionem sui erroris faciunt, et earum diffe- rentiam [ob id differentiam negando, Græc.] numeri recusatione negando, confusionem introducere eo- nantur. Quomodo enim non est necessarius numerus, quo, ad significandam differentiam naturarum quæ in unam subsistentiam unite sunt, et non ad divisionem per partes earum, usi sunt Patres? Demonstrato igitur undique, quod impium est dicere unam natu- ram sive substantiam deitatis et carnis Christi, et illud dicimus, quia nec secundum quod unam sub- sistentiam dicimus deitatis et humanitatis Christi, sic possibile est et unam naturam Christi dicere : quoniam non idem est natura et subsistentia. Omnes enim sancti Patres consonanter nos docent aliud esse naturam sive substantiam et formam, et aliud sub- sistentiam sive personam; et naturam quidem vel substantiam et formam, hoc quod est commune, significare; subsistentiam autem sive personam, hoc quod est speciale. Sin vero dixerint quidam, quod sicut una subsistentia composita dicitur Christi, sic oportet et unam naturam compositam dicere : osten- demus et hoc alienum esse a pietate. Unam enim natu- ram sive substantiam deitatis dicentes, tres ipsius confitemur [glorificamus, Græc.] subsistentias, in unaquaque subsistentia eandem naturam sive sub- stantiam cognoscentes. Et recte ex tribus subsisten- tiis unam subsistentiam Verbi ad carnem compositam esse dicimus. Nemo enim unquam ausus est in ca- tholica Ecclesia dicere, quod sicut tres subsistentiæ, sic et tres naturæ sunt sanctæ Trinitatis : ut possi- bile sit dicere, unam naturam ex tribus naturis compo- sitam esse ad carnem. Tres enim naturas in sancta

ὡν παρὰ τὸν πατέρα, τῆς αὐτῆς δὲ φύσεως ὡν τῷ πατρὶ, ἐν τῇ ἰδίᾳ ὑποστάσει ἐδημιούργησεν ἑαυτῷ σάρκα ἐψυχωμένην ψυχῇ λογικῇ καὶ νοερᾷ, ὅπερ ὅλοι ἀνθρωπίνῃ φύσει ἐνωθῆναι τὸν τοῦ Θεοῦ λόγον, καὶ οὐχ ὑποστάσει ἧτοι προσώπῳ τοῦδὲ τινος· ἔστι τοίνυν ὁ τοῦ Θεοῦ λόγος καὶ σαρκωθείς μία ὑπόστασις ἐν ἑκατέρᾳ φύσει γνωριζόμενος, ἐν δὲ τῇ θείᾳ, ἐν ἣ ὑπῆρχε κατὰ τὸ. — Ὁς ἐν μορφῇ Θεοῦ ὑπόρχων. — καὶ ἐν τῇ ἀνθρώπινῃ κατὰ τὸ, — Ἐν ὁμοιωματι ἀνθρώπων γενόμενος. — Καὶ διὰ τοῦτο εὐσεβῶς εἴποι τις ἂν μίαν ὑπόστασιν τοῦ Θεοῦ λόγου σύνθετον, ἤπερ μίαν φύσιν σύνθετον· ἐπειδὴ ὅτι καθ' ἑαυτὴν ἀπλῶς φύσις λέγεται, μὴ προσκειμένου ταύτῃ ἰδικοῦ τινος προσώπου, ἀόριστόν τι, καὶ ἀνυπόστατον ὄλοϊ· τὸ δὲ ἀόριστον πρὸς οὐδὲν συντεθῆναι δύναται. Εἰ δὲ τις καὶ μετὰ τοῦ τοιούτους λόγους πρὸς φιλονεικίαν μόνην ὄρων, ἀντιθεῖναι ἐπιχειρήσει λέγων, ὅτι κατὰ τὸν ἀποδοθέντα τῆς φύσεως λόγον χρῆ καὶ τὴν ἀνθρωπίνην φύσιν τοῦ Χριστοῦ ἰδίαν ὑπόστασιν, ἵ.τοι προσώπων ἰδίαν ἔχειν, πρὸ ὁλοῦ ἔστιν ὁ τοιοῦτος, ὅτι προϋποστάσει ἀνθρώπῳ ἐνωθῆναι λέγει τὸν λόγον, καὶ σχετικῶν γεγενησθαι τὴν ἔνωσιν. Δύο γὰρ ὑποστάσεων, ἧτοι προσώπων καθ' ὑπόστασιν γενίσσασθαι ἔνωσιν ἐδύναντο. Ὡστε ὁ ταῦτα λέγων, τὸ δυνατόν τοῦ Θεοῦ λόγους ἀνθρωπίνης σοφίας κενῶσαι σπουδάζων, ἀγνοεῖ τὸ μέγα τῆς εὐσεβείας μυστήριον, ὅπερ καρδίᾳ μὲν πιστεύεται εἰς δικαιοσύνην, στόματι δὲ ὁμολογεῖται εἰς σωτηρίαν· οὔτε γὰρ ἡ ἀνθρωπίνῃ φύσει τοῦ Χριστοῦ ἀπλῶς ποτε λέγεται, ἀλλ' οὔτε ἰδίαν ὑπόστασιν, ἥτοι προσώπων ἔσχεν, ἀλλ' ἐν τῇ ὑποστάσει τοῦ λόγου τὴν ἀρχὴν τῆς ὑπάρξεως ἔλαβεν. Ὅθεν αὐτὸν τὸν Θεὸν λόγον ἀτρέπτως ἀνθρώπων γεγενησθαι ὁμολογοῦμεν, καὶ οὐκ εἰς ἀνθρώπων τινος αὐτὸν ἐληλυθέναι· καὶ τοῦ αὐτοῦ Θεοῦ λόγου σαρκωθέντος τὴν ἐκ παρθένου γέννησιν εἶναι, καὶ διὰ τοῦτο θεοτόκον εἶναι τὴν ἁγίαν ἑνδοξὸν ἀειπαρθένον Μαρίαν. Διὰ τοῦτο καὶ πρὸ τῆς σρκώσεως τοῦ Θεοῦ λόγου, καὶ μετὰ τὴν αὐτοῦ σάρκωσιν τρεῖς ὑποστάσεις λέγομεν τοῦ πατρὸς καὶ τοῦ υἱοῦ καὶ τοῦ ἁγίου πνεύματος, τῆς ἁγίας τριάδος τετάρτης ὑποστάσεως, ἧτοι προσώπου προσθήκην μὴ ἐπιθετικῆς. Ἐκ τούτων τοίνυν πάντων διελέγχονται οἱ λέγοντες πρὸ τῆς ἔνωσεως δύο φύσεις, ὡς προϋποστάτα λέγουσιν ἀνθρώπων, καὶ οὕτως ἐνωθῆναι τῷ Θεῷ λόγῳ, κατὰ τὴν μαριαν Θεοδόρου, καὶ Νεστορίου τῶν ἁεθῶν· οἱ δὲ λέγοντες μὴ χρῆναι λέγειν μετὰ τὴν ἔνωσιν δύο φύσεις ἐπὶ Χριστοῦ, ἀλλ' ἁ μίαν φύσιν, σύγχυσιν, καὶ φακτασίαν εἰσάγουσι [εἰσάγουσι] κατὰ Ἀπολιναρίου, καὶ Εὐτυχία τοὺς ἁσεβεῖς. Ἀλλ' οὗτοι μὲν ταῦτα. Οἱ δὲ ἅγιοι πατέρες μετὰ τὴν τοῦ λόγου ἐνανθρώπησιν θεωρήσαντες τὰ ἐξ ὧν ὁ Χριστὸς, καὶ ὅτι ἀσύγχυτοι μεμενήκασιν αἱ φύσεις, ὀρθότατα τὰς δύο φύσεις τὴν τε θείαν, καὶ ἀνθρωπίνην ἐν τῷ Χριστῷ εἶναι εἰρήκασιν. Οὔτε γὰρ πρὸ τῆς ἐνανθρωπήσεως δύο φύσεις ἦσαν τοῦ κυρίου, οὐδὲ μετὰ τὴν ἐνανθρώπησιν αἱ δύο· μία γεγέννησεν, εἰ καὶ ἐν μιᾷ ὑποστάσει γνωρίζονται.

ex quibus Christus est, et quod inconfuse manserunt naturæ, rectissime duas naturas, divinam et humanam, in Christo esse dixerunt. Nec enim ante incarnationem duæ naturæ erant Domini, nec post incarnationem duæ naturæ una factæ sunt, licet in una subsistentia cognoscantur.

Ταῦτα δὲ καὶ ἐκ τῶν θείων γραφῶν, καὶ ἐκ τῆς τῶν πατέρων διδασκαλίας διδασχθέντες πρὸς ἀνθρώπων τῶν

Trinitate solus Arius ausus dicere, tanquam blasphemus condemnatus est. Ideo igitur secundum rectam rationem, duarum naturarum dicimus unionem, et unam subsistentiam : quoniam Dei Filius, cum esset secundum subsistentiam alter præter Patrem, eandem autem naturam habens Patris, in sua subsistentia plasavit sibi carnem animatam anima rationali et intellectuali : quod significat, humanæ naturæ unitum esse Deum Verbum, et non subsistentiæ seu personæ cujusdam. Est igitur Deus Verbum et incarnatus, una subsistentia in utraque natura cognoscendus : in divina, in qua erat, prout dictum est, *Qui cum in forma Dei esset* (Philip. 1) ; et in humana secundum hoc quod est in *similitudinem hominum factus* (Ibidem). Et ideo [pie, Græc.] rectius dicat aliquis unam subsistentiam Dei Verbi compositam, quam unam naturam compositam : quoniam cum per se absolute natura dicitur, non adjecta ei speciali cujusdam persona, infinitum, et non subsistens aliquid significat : infinitum autem ad nihil potest componi. Sin autem aliquis et post tales rationes ad contentionem solam respiciens, opponere conatur, dicens quod secundum redditam naturæ rationem oportet et humanam naturam Christi suam subsistentiam seu personam propriam habere : manifestus est talis, quod ante subsistenti homini unitum esse dicit Deum Verbum, et affectualem factam esse unitatem. Duæ enim subsistentiæ seu personæ secundum subsistentiam uniri non possunt. Qui igitur hæc dicit, Dei potentiam verbis humanæ sapientiæ evacuat festinans, ignorat magnum pietatis mysterium, quod corde quidem creditur ad justitiam, ore autem confessio fit ad salutem. Neque enim humana Christi natura per se absolute unquam dicitur, sed nec suam subsistentiam seu personam habuit : sed in subsistentia Dei Verbi, natura humana initium [initium existentie accepit, Græc.] ut esset, habuit : unde ipsum Deum Verbum immutabiliter hominem factum esse confitemur, et non in hominem quemdam venisse ; et ejusdem Dei Verbi incarnati esse nativitatem ex virgine, et propter hoc Dei Genitricem sanctam gloriosam semper virginem Mariam esse. Ideo et ante incarnationem Dei Verbi, et post ejus incarnationem, tres subsistentias dicimus Patris, et Filii, et Spiritus sancti. Non enim sancta Trinitas quartæ subsistentiæ vel personæ adjectionem suscepit. Ex his igitur omnibus convincuntur qui dicunt, ante unionem duas naturas esse, quod ante plasatum [subsistentem] dicunt hominem, et sic unitum esse Deo Verbo, secundum insaniam Theodori et Nestorii impiorum. Qui autem dicunt, quod non oportet post unitatem duas naturas in Christo, sed unam dicere, confusionem et phantasiam introducunt secundum Apollinarium et Eutychen impios. Sed isti quidem hæc. Sancti vero Patres, post Dei Verbi incarnationem considerantes ea

Hæc autem et ex divinis Scripturis et Patrum doctrina edocti, ad refutandos eos qui confundunt et

συγγείσων, και τεμνόντων τὸ τῆς θείας οἰκονομίας Ἀ
μυστήριον, εἰκότως ἐγγράψαμεν, και οὐ τῷ σαφηνίζειν τὰ
ἐξ ὧν ἴσται, και ἐν οἷς γνωρίζεται ὁ Χριστός, σύγχυσιν ἢ
διαιρέσιν τῆ θεία οἰκονομία εἰσαγγμεν. Ἀμέλις δοξολογίαν
και τὸν τῆς ἐνώσεως λόγον προσέροντες, ἕνα Χριστὸν και
υἷον και κύριον τὸν τοῦ Θεοῦ λόγον σσαρκακωμένον, και
ἐσαθρωπήσαντα ὁμολογοῦμέν τε, και προσκυνούμεν σὺν
τῷ πατρὶ και τῷ ἁγίῳ πνεύματι. Τούτων οὕτως ὑπὸ τῆς
τοῦ Θεοῦ καθολικῆς ἐκκλησίας ὁμολογουμένων, γενώσκειν
βουλόμεθα πάντας τοὺς Χριστιανούς, ὅτι ὡσπερ ἕνα Θεὸν
και κύριον ἔχομεν, οὕτω και μίαν πίστιν. Εἰς γὰρ ἔστιν
ἕρος πίστεως, τὸ ὁμολογεῖν και ἑρῶς δοξάζειν πατέρα,
και Χριστὸν τὸν υἷον τοῦ Θεοῦ, και ἅγιον πνεῦμα. Ταύτην
τὴν ὁμολογίαν φυλάττομεν, εἰς ἣν και ἐβαπτίσθημεν, ὁρ-
ρηθεῖσαν μὲν κατὰ τοῦ μεγάλου Θεοῦ και σωτήρος ἡμῶν
Ἰησοῦ Χριστοῦ τοῖς ἁγίοις αὐτοῦ μαθηταῖς και ἀποστό- B
λοις, κατ' αὐτῶν δὲ κηρυχθεῖσαν ἐν ὅλῳ τῷ κόσμῳ. Οἱ δὲ
τριακόσιοι δέκα και ὀκτὼ πατέρες ἄγιοι οἱ συνεχθέντες
ἐν Νικαίᾳ κατὰ Ἀρείου, και τούτων μετὰ τῆς αὐτοῦ ἀσε-
θείας καταδικάσαντες, τὴν αὐτὴν ὁμολογίαν, ἢ σύμβολον
και [ἅγιον I.] μάθημα τῆς πίστεως παραδεδώκασι τῇ
ἐκκλησίᾳ τοῦ Θεοῦ ἐκκλησίᾳ· και μετ' ἐκείνους· οἱ ἑκατὸν πεν-
τήκοντα ἄγιοι πατέρες οἱ συναχθέντες ἐν Κωνσταντινου-
πόλει κατὰ Μακεδονίῳ τοῦ πνευματομάχου, και Μάρκου
τοῦ Ἀπολιναριστοῦ, και τούτους καταδικάσαντες μετὰ
τῆς αὐτῶν ἀσεθείας, ἀκολουθοῦντίς τε κατὰ πάντα τῷ
αὐτῷ ἁγίῳ συμβόλῳ τῷ παρὰ τῶν τριακοσίων δεκαοκτὼ
ἁγίων πατέρων παραδοθέντι, ἐτρένωσαν τὰ περὶ τῆς θεό-
τητος τοῦ ἁγίου πνεύματος. Ἐτι δὲ και οἱ ἐν Ἐφέσῳ
συναχθέντες τὸ πρότερον ἅγιοι πατέρες κατὰ Νεστορίου
τοῦ δυσσεβοῦς, και οἱ ἐν Χαλκηδόνι ἅγιοι πατέρες κατὰ C
Εὐτυχοῦς τοῦ δυσσεβοῦς, ἀκολουθήσαντες κατὰ πάντα
τῷ εἰρημένῳ ἁγίῳ συμβόλῳ, ἥτοι μαθήματι τῆς πίστεως,
κατεδικάσαν τοὺς προειρημένους εἰρετικούς μετὰ τῆς
αὐτῶν ἀσεθείας, και τῶν ὁμοια αὐτοῖς φρονησάντων, ἢ
καὶ φρονούτων. Καὶ πρὸς τούτοις ἀνεθιμάτισαν τοὺς
ἔτιρον ὄρον πίστεως ἥτοι σύμβολον και μάθημα παραδι-
δόντας τοῖς προσιοῦσι τῷ ἁγίῳ βαπτισματι, ἢ ἐξ οἰσθη-
ποτε αἰρέσεως ἐπιστρέψουσι παρὰ τὸν παραδοθέντα, ὡς
εἴρηται, ὑπὸ τῶν τριακοσίων δέκα και ὀκτὼ ἁγίων πα-
τέρων, και τρανωθέντα ὑπὸ τῶν ἑκατὸν πενήκοντα ἁγίων
πατέρων. Τούτων οὕτως ἔχόντων συνειδομεν και κεφάλαια
ὑποτάξαι τὴν τε τῆς πίστεως ὀρθάν ὁμολογίαν ἐν
συστόμῳ, τὴν τε τῶν αἰρετικῶν κατάκριτον περιέχοντα.

Εἰ τις οὐχ ὁμολογεῖ πατέρα, και υἷον, και ἅγιον
πνεῦμα, τρι-δα ὁμοούσιον, μίαν θεότητα, ἥγουν φύσιν D
καὶ οὐσίαν, μίαν τε δύναμιν και ἐξουσίαν ἐν τρισὶν ὑπο-
στάσεσιν, ἥγουν προσώποις προσκυνουμένων, ὁ τοιοῦτος
ἀπίστωμα ἔστω.

Εἰ τις οὐχ ὁμολογεῖ τὴν πρὸ αἰώνων, και ἀχρόνως ἐκ
τοῦ πατρὸς γενωθέντα Θεὸν λόγον ἐπ' ἐσχάτων τῶν ἡμέ-
ρων [κατελήθοντα ἐκ τῶν οὐρανῶν και I.] σαρκακωθέντα ἐκ
τῆς ἁγίας [ἰνδοῦου I.] θεοτόκου και ἀειπαρθένου Μαρίας,
και ἄσθρωπον γενόμενον γεννηθέντα ἐξ αὐτῆς, και διὰ
τοῦτο τοῦ αὐτοῦ Θεοῦ λόγου εἶνα τὰς δύο γεννήσεις, τὴν
τε πρὸ αἰώνων ἀσωμάτως, και τὴν ἐπ' ἐσχάτων τῶν
ἡμερῶν κατὰ σάρκα, ὁ τοιοῦτος ἀνάθεμα ἔστω.

Ἢ τις λέγει ἄλλον εἶνα τὸν Θεὸν λόγον τὸν θαυματουργ-

dividunt divinæ dispensationis mysterium, merito
scripsimus, et non eo quod declaramus ea ex quibus
est, et in quibus cognoscitur Christus, confusionem
vel divisionem divinæ dispensationi facimus. Itaque
glorificationem et unitionis rationem proferentes,
unum Christum et Filium et Dominum, Verbum Dei
incarnatum et hominem factum confitemur et ado-
ramus cum Patre et Spiritu sancto. Hæc ita cum
universali Dei Ecclesia confitentes¹, scire volumus
omnes Christianos, quod sicut unum Deum et Domi-
num habemus, ita et unam fidem. Una enim defini-
tio fidei est, confiteri et recte glorificare Patrem, et
Christum Filium Dei, et Spiritum sanctum. Istam
confessionem conservamus, in qua et baptizati sumus,
donatam quidem a magno Deo et Salvatore nec-
stro Jesu Christo sanctis suis discipulis et apostolis, B
ab eis autem prædicatam in toto mundo. Trecenti
autem decem et octo sancti Patres collecti in Nicæa
adversus Arium, illo cum sua impietate condemnato,
eamdem confessionem, id est, sanctum mathema et
symbolum fidei tradiderunt sanctæ Dei Ecclesiæ; et
post illos, centum,quinquaginta sancti Patres Con-
stantinopoli collecti adversus Macedonium sancto
Spiritu repugnantem, et Magnum Apollinaristam,
illis condemnatis cum sua perfidia, secuti per omnia
idem sanctum symbolum traditum a trecentis decem
et octo sanctis Patribus, explanaverunt quæ sunt de
deitate sancti Spiritus (Act. 5). Insuper autem et
qui in Epheso prius collecti sunt sancti Patres ad-
versus Nestorium impium, et qui in Chalcedone
convenerunt sancti Patres adversus Eutychem im-
pium, secuti per omnia predictum sanctum symbo-
lum sive mathema fidei, condemnaverunt prædictos
hæreticos una cum eorum impietate, et hos qui si-
millis illis sapuerunt, vel sapiunt. Et super hæc ana-
thematizaverunt eos qui aliam definitionem fidei,
sive symbolum, sive mathema tradunt accedentibus
ad sanctum baptisma, vel ex quacunque hæresi con-
versis, præter traditum (sicut dictum est) a trecentis
decem et octo sanctis Patribus, et explanatum a
centum quinquaginta sanctis Patribus. His ita se ha-
bentibus, perspeximus et capitula supponere, quibus
tam recte fidei compendiosa confessio, quam hæreti-
corum condemnatio continetur.

I. Si quis non confitetur Patrem, et Filium, et
D Spiritum sanctum, et Trinitatem consubstantialiam,
unam deitatem, seu naturam, et substantiam, et
unam virtutem et potestatem in tribus subsistentiis
seu personis adorandam, talis anathema sit.

II. Si quis non confitetur eum, qui ante sæcula et
sine tempore ex Patre natus est, Deum Verbum in
ultimis diebus descendisse de cælis, et incarnatum
esse de sancta gloriosa Dei Genitrice et semper vir-
gine Maria, et hominem factum, natum esse ex ipsa,
et propter hoc ejusdem Dei Verbi duas esse nativita-
tes, [Suppl. æternam scilicet et] eam quæ est in ulti-
mis diebus secundum carnem, talis anathema sit.

III. Si quis dicit alium esse Deum Verbum qui mi-

¹ Universalis D. e. confiteatur. Græc. Atque ita ms. codex Bohierii.

γῆσαντα, καὶ ἄλλον τὸν Χριστὸν τὸν παθόντα· ἢ τὸν Θεὸν ἅ-
 λόγον συνεῖναι τῷ Χριστῷ λέγει γενομένου ἐκ γυναικός, ἢ
 ἐν αὐτῷ εἶναι ὡς ἄλλον ἐν ἄλλῳ, ἀλλ' οὐχὶ ἓνα καὶ τὸν αὐ-
 τὸν κύριον ἡμῶν Ἰησοῦν Χριστὸν τὸν τοῦ Θεοῦ λόγον σαρκω-
 κθέντα, καὶ ἐνανθρωπήσαντα, καὶ τοῦ σῦτος τὰ θαύ-
 ματα καὶ τὰ πάθη, ἅπερ ἔκουσίως ὑπέμεινε σαρκί, ὁ
 τοιοῦτος ἀνάθεμα ἔστω.

Εἴ τις λέγει κατὰ χάριν, ἢ κατ' ἐνέργειαν, ἢ κατ'
 ἔξιν, ἢ κατ' ἰσοτιμίαν, ἢ κατ' αὐθεντίαν, ἢ ἀναφοράν, ἢ
 σχέσιν, ἢ δύναμιν, τὴν ἔνωσιν τοῦ Θεοῦ λόγου πρὸς ἄν-
 θρωπον γεγενῆσθαι, ἢ κατ' ὁμωνυμίαν, καθ' ἣν οἱ Νεστο-
 ριανοὶ καὶ τὸν Θεὸν λόγον Χριστὸν καλοῦντες, καὶ τὸν ἄν-
 θρωπον κειχωρισμένως Χριστὸν ὀνομάζοντες κατὰ μόνην
 τὴν προσηγορίαν ἓνα Χριστὸν λέγουσιν· ἢ εἴ τις λέγει κατ'
 οὐδοκίαν τὴν ἔνωσιν γεγενῆσθαι, καθὼς Θεόδωρος ὁ αἰρε-
 τικός αὐταῖς λέξει λέγει, ὡς ἀρεσθέντος τοῦ Θεοῦ λόγου
 τῷ ἀνθρώπῳ ἀπὸ τοῦ εὐ καὶ κατὰ δόξαν αὐτῷ περὶ αὐτοῦ,
 οὐχὶ καθ' ὑπόστασιν τοῦ Θεοῦ λόγου πρὸς τὴν σάρκα
 ἐψυχωμένην ψυχῇ λογικῇ καὶ νοερᾷ τὴν ἔνωσιν ὁμολογεῖ,
 καὶ διὰ τοῦτο μίαν αὐτοῦ τὴν ὑπόστασιν σύμβιτον, ὁ
 τοιοῦτος ἀνάθεμα ἔστω.

Εἴ τις κατὰ ἀναφοράν, ἢ καταχρηστικῶς θεοτόκον λέγει
 τὴν ἁγίαν ἔνδοξον ἀειπάρθενον Μαρίαν, ἢ ἀνθρωποτόκον,
 ἢ Χριστοτόκον, ὡς τοῦ Χριστοῦ μή ὄντος Θεοῦ, ἀλλὰ μὴ
 κυρίως καὶ κατ' ἀλήθειαν θεοτόκον αὐτὴν ὁμολογεῖ, διὰ
 τοῦ τὸν πρὸ αἰώνων ἐκ τοῦ πατρὸς γεννηθέντα Θεὸν λόγον
 ἐπ' ἔσχάτων τῶν ἡμερῶν ἐξ αὐτῆς σαρκωθῆναι καὶ γεν-
 νηθῆναι, ὁ τοιοῦτος ἀνάθεμα ἔστω.

Εἴ τις οὐχ ὁμολογεῖ τὸν ἐσταυρωμένον σαρκὶ κύριον
 ἡμῶν Ἰησοῦν Χριστὸν Θεὸν εἶναι ἀληθινόν, καὶ κύριον τῆς
 δόξης, καὶ ἓνα τῆς ἁγίας τριάδος, ὁ τοιοῦτος ἀνάθεμα
 ἔστω.

Εἴ τις ἐν δυοῖ φύσει λέγων μὴ ὡς ἐν θεότητι καὶ ἐν
 ἀνθρώποτατι τὸν ἓνα κύριον ἡμῶν Ἰησοῦν Χριστὸν τὸν
 τοῦ Θεοῦ λόγον σαρκωθέντα ὁμολογεῖ, μηδὲ ἐπὶ τῷ σημά-
 νει τὴν διαφορὰν τῶν φύσεων, ἐξ ὧν καὶ συνετέθη, ἀλλ'
 ἐπὶ διαιρέσει τῇ ἑκά μέρους τὴν τοιαύτην λαμβάνει φωνὴν
 ἐπὶ τοῦ κατὰ Χριστὸν μυστηρίου· ὡς κειχωρισμένας καὶ
 ἰδιουποστάτους εἶναι τὰς φύσεις, καθὼς Θεόδωρος καὶ
 Νεστόριος βλασφημοῦσιν, ὁ τοιοῦτος ἀνάθεμα ἔστω.

Εἴ τις ἐπὶ τοῦ ἑνὸς κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, τουτ-
 ἔστι τοῦ σαρκωθέντος Θεοῦ λόγου τὸν ἀριθμὸν τῶν φύ-
 σεων ὁμολογῶν μὴ τῇ θεωρίᾳ τὴν διαφορὰν τούτων, ἐξ ὧν
 καὶ συνετέθη, λαμβάνει, ὡς ταύτης οὐκ ἀνηρημένης διὰ
 τὴν ἔνωσιν, ἀλλ' ἐπὶ διαιρέσει τῇ ἑκά μέρους τῷ ἀριθμῷ
 κέχρηται, ὁ τοιοῦτος ἀνάθεμα ἔστω.

Εἴ τις λέγων, μίαν φύσιν τοῦ Θεοῦ λόγου σεσαρκωμέ-
 νην, οὐχ οὕτως αὐτὸ ἐλαμβάνει, ὡς ὅτι ἐκ τῆς θείας
 φύσεως, καὶ τῆς ἀνθρωπίνης εἰς Χριστὸς ἀπετελέσθη
 ἐμοῦστος τῷ πατρὶ κατὰ τὴν θεότητα, καὶ ὁμοούσιος
 καὶ ὁ αὐτὸς κατὰ τὴν ἀνθρωπότητα, ἀλλ' ὅτι τῆς θεότη-
 τος, καὶ τῆς σαρκὸς τοῦ Χριστοῦ μία φύσις, ἥτοι οὐσία
 ἀπετελέσθη, κατὰ τὴν Ἀπολιναρίου καὶ Εὐτυχοῦς κακο-
 λιστικῆν, ὁ τοιοῦτος ἀνάθεμα ἔστω.

A racula operatus est, et alium Christum qui passus
 est, aut dicit Deum Verbum cum Christo esse na-
 scente ex muliere, vel in ipso esse tanquam alterum
 in altero, sed non unum eundemque Dominum no-
 strum Jesum Christum, Deum Verbum incarnatum
 et hominem factum, et ejusdem ipsius miracula et
 passiones, quas carne sponte sustinuit, talis anathe-
 ma sit.

IV. Si quis dicit, secundum gratiam, vel secun-
 dum operationem, vel secundum dignitatem, vel
 secundum æqualitatem honoris, vel secundum aucto-
 ritatem, vel relationem, vel affectum, vel virtutem,
 unionem Dei Verbi ad hominem factam esse, vel
 secundum homonymiam, per quam Nestoriani et
 Deum Verbum vocantes Christum, et hominem sepa-
 ratim Christum nominantes, solo vocabulo unum
 Christum dicunt: aut si quis per bonam voluntatem
 dicit unionem factam esse, sicut Theodorus hære-
 ticus ipsis verbis dicit, quasi placuerit Deo Verbo
 homo, eo quod bene visum est ei de ipso, sed non
 secundum subsistentiam Dei Verbi ad carnem ani-
 matam anima rationali et intellectuali unionem
 confitetur, et ideo unam ejus subsistentiam com-
 positam esse, talis anathema sit.

V. Si quis per relationem, aut abusive, Dei ge-
 nitricem dicit sanctam gloriosam semper virginem
 Mariam, aut hominis genitricem, aut Christotocum,
 tanquam Christo Deo non existente, sed non proprie
 et vere Dei genitricem ipsam confitetur, eo quod
 ipse qui ante sæcula ex Patre natus est Deus Ver-
 bum, in ultimis diebus ex ipsa incarnatus et natus
 est, talis anathema sit.

VI. Si quis non confitetur Dominum nostrum
 Jesum Christum qui carne crucifixus est, Deum esse
 verum, et Dominum gloriæ, et unum de sancta Tri-
 nitate, talis anathema sit.

VII. Si quis in duabus naturis dicens non tanquam
 in deitate et humanitate unum Dominum nostrum
 Jesum Christum, Deum Verbum incarnatum confite-
 tur, nec ad significandam differentiam naturarum,
 ex quibus compositus est, sed pro divisione per
 partem, talem excipit vocem in mysterio Christi,
 quasi separatim unaquaque natura suam habente
 subsistentiam, sicut Theodorus et Nestorius blasphem-
 auerunt, talis anathema sit.

D VIII. Si quis in uno Domino Jesu Christo, hoc est
 Deo Verbo incarnato, numerum confitens naturarum,
 non intellectu differentiam earum, ex quibus et com-
 positus est, excipit, ut pote non interemptam pro-
 pter unitatem, sed pro divisione per partem numero
 utitur, talis anathema sit.

IX. Si quis dicens unam naturam Dei Verbi incar-
 natam, non sic hoc intelligit, quod ex divina natura
 et humana unus Christus effectus est, consubstantia-
 lis Patri secundum deitatem, et consubstantialis no-
 bis idem ipse secundum humanitatem, sed quod dei-
 tatis et carnis Christi una natura sive substantia
 effecta est secundum Apollinarii et Eutychetis per-
 fidiam, talis anathema sit.

Ἐπίσης γὰρ καὶ τοὺς ἀνὰ μέρος διακρούοντας, ἤτοι Ἀ τίμοντας, καὶ τοὺς συγχίοντας τὸ τῆς θείας οἰκονομίας ρυστάριον τοῦ Χριστοῦ ἀποστρέφεται, καὶ ἀναθεματίζει ἢ καθὰ κῆ ἐκκλησία.

Ἐἴ τις μὴ ἀναθεματίζει Ἄριον, Εὐνόμιον, Μακεδόνην, Ἀπολλινάριον, Νεστόρειον, Εὐτυχεῖα, καὶ τοὺς τὰ ὁμοία τούτους φρονούντας, ἢ φρονήσαντας, ἀνάθεμα ἴστω.

Ἐἴ τις ἀντιποιεῖται Θεοδώρου τοῦ Μοψουεστῆος τοῦ εἰπόντος· ἄλλοι εἶναι τὸν Θεὸν λόγον, καὶ ἄλλοι τὸν Χριστὸν, ὑπὸ παθῶν ψυχῆς καὶ τῶν τῆς σαρκὸς ἐπιθυμιῶν ἐνοχλούμενοι, καὶ ἐκ προκοπῆς ἔργων βελτιωθέντα, καὶ βαπτισθέντα εἰς ὄνομα πατρὸς καὶ υἱοῦ καὶ ἁγίου πνεύματος, καὶ διὰ τοῦ βαπτίσματος τὴν χάριν τοῦ ἁγίου πνεύματος λαβεῖν, καὶ υἰθεσίας ἀξιοῦσθαι, καὶ κατ' ἰσότητά βασιλικῆς εἰκότος εἰς πρόσωπον τοῦ Θεοῦ λόγου προσκυνούμενοι, καὶ μετὰ τὴν ἀνάστασιν ἀτραπτὸν ταῖς ἐνοείαις, καὶ ἀναμαρτήτων παντελῶς γενόμενοι· καὶ πάλιν εἰρακτοὺς τὴν ἔνωσιν τοῦ Θεοῦ λόγου πρὸς τὸν Χριστὸν τοιαύτην γενεῆσθαι, ὡς εἶπεν ὁ ἀπίστολος ἐπὶ ἀνδρὸς καὶ γυναικὸς· « Ἔσονται οἱ δύο εἰς σάρκα μίαν. » Καὶ πρὸς ταῖς ἄλλαις ἀκαθαρτήτοις αὐτοῦ βλασφημίαις τοῖς ἁγίοις εἰπεῖν, ὅτι μετὰ τὴν ἀνάστασιν ἐμφυσήσας ὁ κύριος τοῖς μαθηταῖς, καὶ εἰπὼν, « Δάθετε πνεῦμα ἅγιον, » οὐ δίδωκεν αὐτοῖς πνεῦμα ἅγιον, ἀλλὰ σχήματι μόνον ἐνεφύσησεν. Οὗτος δὲ καὶ τῆς ὁμολογίας Θωμᾶ, τὴν ἐπὶ τῇ ψηλαγήσει τῶν χειρῶν καὶ τῆς πλευρᾶς τοῦ κυρίου μετὰ τὴν ἀνάστασιν, λέγων τὸ, « Ὁ κύριός μου καὶ Θεός μου, » εἶπε μὴ εἰρησθαι περὶ τοῦ Χριστοῦ παρὰ τοῦ Θωμᾶ, οὐδὲ γὰρ ἴσως λέγει τὸν κύριον Θεόν, ἀλλ' ἐπὶ τῷ παραδόξῳ τῆς ἀναστάσεως ἐκπλαγέστατον τὸν Θωμᾶν ὑμῶσαι τὸν Θεὸν τὸν ἐγειράντα τὸν Χριστόν. Τὸ δὲ χεῖρον, ὅτι καὶ ἐν τῇ τῶν πράξεων τῶν ἀποστόλων γενομένη κατ' αὐτοῦ δῆθεν ἑρμηνείᾳ συγκρίνεται ὁ αὐτὸς Θεὸς τὸν Χριστὸν Πλάτωνι, καὶ Μανιχαίῳ, καὶ Ἐπικουρῳ, καὶ Μαρκιωνί, λέγει, ὅτι ὡς περὶ ἐκείνων ἕκαστος εὐραμένως οἰκτεῖν δόγμα τοὺς αὐτῷ μαθητεύσαντας πεποιθὲς καλεῖσθαι Ἡλιωνικούς, καὶ Πανιχιόνους, καὶ Ἐπικουρείους, καὶ Μαρκιωνιστάς, τὸν ἔνωσιν τρόπον καὶ τοῦ Χριστοῦ εὐραμένον τὸ δόγμα, ἐξ αὐτοῦ τοὺς Χριστιανούς καλεῖσθαι. Ἐἴ τις τοίνυν ἀντιποιεῖται Θεοδώρου τοῦ τὰ τοιαῦτα βλασφημῆσαντος, ἀλλὰ μὴ ἀναθεματίζει αὐτὸν, καὶ τὰ αὐτοῦ συγγράμματα, καὶ τοὺς τὰ ὁμοία αὐτῷ φρονούντας, ἢ φρονήσαντας, ἀνάθεμα ἴστω.

Ἐἴ τις ἀντιποιεῖται τῶν συγγραμμάτων Θεοδορίτου, ἑπερ ἔξῃστο ὑπὲρ Νεστορίου τοῦ αἰρετικοῦ, καὶ κατὰ τῆς ἁγίας πίστεως, καὶ τῆς ἐν Ἐφέσῳ πρώτης ἁγίας συνόδου, καὶ τοῦ ἐν ἁγίῳ Κυριλλοῦ, καὶ τῶν ἐξ' αὐτοῦ κεφαλαίων, ἐν οἷς ἀσεβεῖσι συγγράμμασι σχετικῶν λέγει τὴν ἔνωσιν τοῦ Θεοῦ λόγου πρὸς τὸν τῶν ἀνθρώπων περὶ οὗ βλασφημῶν λέγει, ὅτι ἐψηλάφησε Θωμᾶς τὸν ἀναστάντα, καὶ προσεκύνησε τὸν ἐγειράντα, καὶ διὰ τοῦτο ἀσεβεῖς καλεῖ τὸς τῆς ἐκκλησίας διδασκάλους, τοὺς καθ' ὑπόστασιν τὴν ἔνωσιν τοῦ Θεοῦ λόγου πρὸς τὴν σάρκα ὁμολογούντας· καὶ πρὸς τούτους ἡσυχάζεται τὴν ἁγίαν ἔνδοξον ἀειπαρθένην Μαρίαν. Ἐἴ τις τοίνυν τὰ εἰρημμένα συγγράμματα Θεοδορίτου ἐπιανεί, ἀλλὰ μὴ ἀναθεματίζει αὐτὰ, ἀνάθεμα ἴστω· διὰ ταύτας γὰρ τὰς βλασφημίας τῆς ἐπισκοπῆς ἐξῆλθε, καὶ μετὰ ταῦτα ἐν τῇ ἁγίᾳ συν-

X. Equaliter enim et eos qui per partem incidunt vel dividunt, et eos qui confundunt divinæ dispensationis mysterium Christi, rejicit et condemnat universalis Dei Ecclesia.

Si quis non anathematizat Arium, Eunomium, Macedonium, Apollinarium, Nestorium, Eutychem, et eos qui similia eis sapnerunt vel sapiunt, talis anathema sit.

XI. Si quis defendit Theodorum Mopsuestenum, qui dixit alium esse Deum Verbum, et alium Christum a passionibus animæ et desideris carnis molestias patientem, et ex profectu operum melioratum, et baptizatum in nomine Patris, et Filii, et Spiritus sancti, et per baptismum gratiam sancti Spiritus accepisse, et affiliationem meruisse, et ad similitudinem imperialis imaginis in personam Dei Verbi adorari [adoratum], et post resurrectionem immutabilem cogitationibus, et impeccabilem omnino factum fuisse; et iterum dixit talem factam esse unionem Dei Verbi ad Christum, qualem dixit Apostolus de viro et muliere: *Erunt duo in carne una* (Eph. v): et super alias suas innumerabiles blasphemias ausus est dicere, quod post resurrectionem cum insufflasset Dominus discipulis suis, et dixisset: *Accipite Spiritum sanctum* (Joan. xx): non dedit eis Spiritum sanctum, sed figuratim tantummodo insufflavit: sed et [Hic autem etiam, Gr.] confessionem, quam fecit Thomas cum palpasset manus et latus Domini post resurrectionem, dicens, *Dominus meus et Deus meus* (Ibidem), inquit non esse dictam a Thoma de Christo (nec enim dixit Theodorus Deum esse Christum), sed ad miraculum resurrectionis stupefactum Thomam glorificasse Deum, qui Christum resuscitavit: et quod pejus est, etiam in interpretatione quam in Actus apostolorum scripsit Theodorus, similem fecit Christum Platoni, et Manichæo, et Epicuro, et Marcioni, dicens quod sicut illorum unusquisque ex dogmate quod invenit, suos discipulos fecit vocari Platonicos, et Manichæos, et Epicureos, et Marcionistas, simili modo et cum Christum dogma invenisset, ex ipso Christianos vocari. Si quis igitur defendit eundem Theodorum, qui talia blasphemavit, et non anathematizat eum, et ejus conscripta, et eos qui similia illi sapuerunt, vel sapiunt, talis anathema sit.

XII. Si quis defendit conscripta Theodoretici quæ exposuit pro Nestorio hæretico adversus rectam fidem, et Ephesinam primam sanctam synodum, et S. Cyrillum, et duodecim ejus capitula, in quibus sceleratis conscriptis idem Theodoretus affectualem dicit unitatem Dei Verbi ad hominem quemdam, de quo blasphemans dixit, quod palpavit Thomas eum qui resurrexit, et adoravit eum qui resuscitavit; et propter hoc impios vocat doctores Ecclesiæ qui unitatem secundum subsistentiam Dei Verbi ad carnem confitentur; et super hæc Dei Genitricem abnegat sanctam et gloriosam semper virginem Mariam. Si quis igitur memorata conscripta Theodoretici defendit, et non anathematizat ea, talis anathema sit. Propter tales enim blasphemias ab episcopatu

ὁδῶν τῇ ἐν Καλκηδόνι συνωθήθη πάντα τὰ ἐναντία τοῖς μνημονευθεῖσιν αὐτοῦ συγγράμμασι ποιῆσαι, καὶ τὴν ὀρθὴν πίστιν ὁμολογῆσαι.

Εἰ τις ἀντιποιεῖται τῆς ἀσεβοῦς ἐπιστολῆς τῆς λεγομένης παρὰ Ἰβας γεγραμμένης πρὸς Μάριν τὴν Πέρσαν τὸν αἰρετικόν, τῆς ἀρνούμενης τὸν Θεὸν λόγον ἄνθρωπον γεγενῆσθαι, καὶ λεγουσῆς μὴ τὸν Θεὸν λόγον ἐκ τῆς παρθένου σαρκωθέντα γεννηθῆναι, ἀλλὰ ψιλὸν ἄνθρωπον ἐξ αὐτῆς γεννηθῆναι, ὃν καὶ ἀποκαλεῖ, ὡς ἄλλον εἶναι τὸν Θεὸν λόγον, καὶ ἄλλον τὸν ἄνθρωπον· πρὸς τοῦτοις δὲ ἐνυβριζούσης τὴν ἐν Ἐφέσῳ πρώτην σύνοδον, ὡς χωρὶς ζητήσεως καὶ κρίσεως Νεστορίου καταδικασάσης, καὶ τὸν ἐν ἁγίοις Κύριλλον αἰρετικὸν ἀποκαλοῦσας, καὶ ἀσεβῆ τὰ εἰς αὐτοῦ κεφάλαια· Νεστορίου δὲ καὶ Θεοδοῦρον μετὰ τὸν αὐτοῦ ἀσεβῶν συγγραμμάτων ἔπαινούσας, καὶ ἐκδικούσας. Εἰ τις τοίνυν τὴν εἰρημένην ἁσεβῆ ἐπιστολὴν ἐκδικεῖ, ἢ ὀρθῶς αὐτὴν εἶναι λέγει, ἢ μέρος αὐτῆς, ἀλλὰ μὴ ἀναθεματίζει αὐτὴν, ἀνάθεμα ἔστω.

Τῆς τοιαύτης τοίνυν ἐπιστολῆς δικαίως ἀναθεματισθείσης διὰ τὰς περιχομένας ἐν αὐτῇ βλασφημίας, οἱ τὰ Νεστορίου, ἢ Θεοδοῦρου ἀσεβῶς φρονῶντες ἐπιχειροῦσι λέγειν, ταύτην δεδιχθαι παρὰ τῆς ἁγίας ἐν Καλκηδόνι συνόδου, τοῖσι δὲ λέγουσι τὴν μὲν ἁγίαν σύνοδον συκοφαντοῦντες, τῷ δὲ ταύτης προσχρήματι σπουδαίοντες τῆς ὀφειλομένης κατακρίσεως ἐλευθερῶσαι Θεόδωρον καὶ Νεστορίον, καὶ τὴν ἀσεβῆ ἐπιστολὴν, περὶ ἧς Ἰβας πολλάκις κατηγοροῦντες οὐκ ἐτόλμησεν οἰκειώσασθαι διὰ τὰς περιχομένας ἐν αὐτῇ βλασφημίας. Καὶ ταῦτα ἀποδείξομεν ἐκ τῶν διαφορῶν περὶ τούτου κεινημένων. Ἐν γὰρ τοῖς παρὰ Φωτίου, καὶ Εὐσταθίου πεπραγμένοις ἐν Τύρῳ κατηγορουμένοις ἐπὶ προλεχθεῖς Ἰβας περὶ τῶν ὕβρεων τοῦ ἐν ἁγίοις Κυρίλλου φανερώς κατέθετο, μετὰ τὴν ἔνωσιν τῶν ἀνατολικῶν πρὸς τὸν ἐν ἁγίοις Κύριλλον μηδὲν ὕβρεως ἔχοντα εἰρηκέναι περὶ αὐτοῦ· ἢ δὲ ἐπιστολὴ ἢ πεπληρωμένη τῶν εἰρημένων βλασφημιῶν, ἐπ' αἷς κατηγορεῖται Ἰβας, πολλὰς κατὰ τοῦ ἐν ἁγίοις Κυρίλλου περιέχουσα περιστάσεις, ὅτι μετὰ τὴν ἔνωσιν τὴν πρὸς τοὺς ἀνατολικοὺς γέγονεν, ἐξ οὗ δεικνυται Ἰβας ἀπαρησάμενος ταύτην. Ὅθεν οἱ μνημονευθέντες Φώτιος, καὶ Εὐστάθιος διὰ τῶν τῶν ἐγγαλοῦντων πληροφορίαν ἐγγράφως διετύπωσαν, τὸν εἰρημένον Ἰβαν πάντα τὰ ἐναντία τῇ ἐπιστολῇ πράξει, καθὼς ἢ περὶ τούτου δοθείσα παρ' αὐτῶν ἐπικρισις δείκνυσιν. Ἀλλὰ μὴ πληρώσας Ἰβας τὰ παρ' ἐκείνων ἐπικριθέντα ἐξεβλήθη τῆς ἐπισκοπῆς διὰ τὰς βλασφημίας τῆς εἰρημένης ἐπιστολῆς, καὶ Νόννος ἀντ' αὐτοῦ ἐχειροτονήθη, ὃς καὶ συνεκαθίσθη τῇ ἁγίᾳ ἐν Καλκηδόνι συνόδῳ. Περὶ τῶν αὐτῶν τοίνυν καὶ ἐν Καλκηδόνι κατηγορηθεὶς ὁ μνημονευθεὶς Ἰβας μετὰ τὴν ἀνάγκωσιν τῆς ἀσεβοῦς ἐπιστολῆς οὐκ ἐτόλμησε ταύτην οἰκειώσασθαι, ἀλλ' εὐθύς αὐταῖς λέξασιν ἐπίγαγεν, ὅτι ἀλλότριός ἐιμι τῶν ἐπαγομένων μοι. Ὅθεν ἢ ἁγία σύνοδος, μὴ ἀρνούσασα τῇ ἀρνήσει Ἰβας τῇ ἐπὶ τῇ ἀσεβῆ ἐπιστολῇ συνώθησεν αὐτὸν τάναντι αὐτῆς πράξει, τουτέστι τὴν ἐν αὐτῇ ἀθετουμένην πίστιν ὀρθῶς ὁμολογῆσαι, καὶ τὴν ἁγίαν ἐν Ἐφέσῳ πρώτην σύνοδον διέξασθαι, καὶ τὸν ἐν ἁγίοις Κύριλλον πατέρα καὶ διδάσκαλον ἐπιγράψασθαι, εἰ ἐν τῇ ἀσεβῆ ἐπιστολῇ ὑβρίζομενα· καὶ Νεστορίον καὶ τὸν ἀσεβῆ αὐτοῦ δόγμα ἀναθεματίζει. Ἄπερ ἢ ἀσεβῆς ἐπιστολὴ ἔπαινεῖ καὶ ἐκδικεῖ. Εἰ τοίνυν καὶ αὐτὸς Ἰβας διαφόρως κατηγορηθεὶς περὶ τῆς ἀσεβοῦς ἐπιστολῆς, οὐκ ἐτόλμησεν αὐτὴν οἰκειώσασθαι, ἀλλὰ καὶ

A dejectus est, et postea in sancto Chalcedonensi concilio compulsus est omnia contraria memoratis suis conscriptis facere, et rectam fidem confiteri.

XIII. Si quis defendit impiam epistolam quam ad Marim Persam hæreticum Ibas scripsisse dicitur, quæ abnegat Deum Verbum hominem factum esse, et dicit non Deum Verbum ex virgine incarnatum, natum esse, sed purum hominem ex ipsa esse natum, quem templum vocat, ut alius sit Deus Verbum, et alius homo; et super hæc injuriat Ephesinam primam synodum, quasi sine inquisitione et examinatione ab ipsa Nestorio condemnato, et sanctum Cyrillum vocat hæreticum, et duodecim ejus capitula impia dicit, Nestorium autem et Theodorum cum impiis eorum conscriptis collaudat et defendit. Si quis igitur, sicut dictum est, eandem ipsam epistolam vindicat, vel rectam esse dicit ipsam vel partem ipsius, sed non anathematizat eam, anathema sit.

Tali ergo impia epistola juste anathematizata propter insertas ei blasphemias, Theodori et Nestorii impiorum sequaces conantur dicere, susceptam esse eam a sancto Chalcedonensi concilio. Hoc autem dicunt, sanctam quidem Chalcedonensem synodum calumniantes, nomine autem ejus festinantes debita condemnatione liberare Theodorum, et Nestorium, et impiam epistolam, pro qua Ibas sæpius accusatus, non est ausus eam suam dicere propter insertas ei blasphemias. Et hæc demonstrabimus ex his quæ diverse de ista causa mota sunt. In his enim quæ apud Photium et Eustathium [a Photio et Eustathio] Tyri acta sunt, cum accusaretur prædictus Ibas de injuriis S. Cyrilli, manifeste confessus est, post unitatem Orientalium, quæ ad sanctæ memoriæ Cyrillum facta est, nihil injuriosum de eo dixisse. Epistola autem plena prædictis blasphemis, pro quibus accusabatur Ibas, multas contra S. Cyrillum injurias continens, facta esse ostendit post unitatem ad Orientales factam, ex quo demonstratur Ibas eam abnegasse. Unde prædicti Photius et Eustathius satisficientes accusatoribus in scriptis definierunt, prædictum Ibam omnia contraria epistolæ peragere, sicut judicium ab eis de hoc datum significat. Sed cum Ibas non adimpletset ea quæ illi judicaverunt, ejectus est ab episcopatu propter blasphemias prædictæ epistolæ, et Nonnus pro illo ordinatus est, qui et consedit in sancto Chalcedonensi concilio. De eisdem igitur etiam Chalcedone accusatus memoratus Ibas, post lectionem impie epistolæ non est ausus eam suam esse confiteri, sed statim ipsis verbis intulit, alienum se esse eorum quæ ei inferebantur. Unde sancta synodus, cum ei non sufficeret abnegatio Ibas, quæ facta est de impia epistola, compulit eum contraria ei peragere, id est reprobata in ea rectam fidem confiteri, et Ephesinam primam sanctam synodum suscipere, et sanctum Cyrillum Patrem et doctorem ascribere quæ, in eadem impia epistola injuriantur, et Nestorium impiumque ejus dogma anathematizare, quæ et impia epistola defendit et collaudat. Si igitur et ipse Ibas propter impianam epistolam sæpius accusatus, non est ausus eam suam

ἡ ἅγια ἐν Χαλκηδὼνι σύνοδος πάντα τὰ ἐναντία ταύτης περὶ ἀποδείξεως αὐτῆς ἐκείνης, πῶς εἶχεν ἡ αὐτὴ ἅγια σύνοδος τὴν εἰρημίνην ἐπιστολῆν διέξασθαι, καὶ τῷ κρίματι τῆς περιχομένης αὐτῆ ἀσθεῖας ὑποπειθεῖν, ἐκ' ἧς ἴσαν ἐλευθερώσαι ἰσπούδασιν; ἐπειδὴ δὲ πάσας ὑπερβαίνοντες τὰς περιεχομένας τῆ ἐπιστολῆ βλασφημίας οἱ αἰρετικοὶ, τοιοῦτον μὲν ἐξ αὐτῆς προφέρουσι τὸ πρὸς ἀπάτην τῶν ἀπλουστέρων παρὰ τοῦ τὴν ἐπιστολῆν γράψαντος εἰρημίνου, τουτέστι δύο φύσεις, μίαν δύνανται, ἐν πρόσωπον, ἀποδείξομεν αὐτῶν, καὶ ἐν τούτῳ τὴν ἰδίαν ἀσθεῖαν καταραμνύοντα. Τίνος γὰρ ἂν λόγος δύο φύσεις, καὶ ἐν πρόσωπον ὁ ἀπαρνούμενος τὸν Θεὸν λόγον σαρκωθῆναι ἐκ τῆς ἁγίας ἐκείνου θεοῦ καὶ ἀειπαρθένου Μαρίας, καὶ τεχθῆναι ἐξ αὐτῆς; ἀλλὰ πρόδηλον ὡς ἐκάστη φύσει ἴδιον πρόσωπον ἀπονομῆται, καθὼς Θεόδωρος καὶ Νεστορίος ἐν τοῖς ἰδίῳ λόγοις βλασφημοῦντες ἐξέθεντο, οὓς καὶ ἐκείναι ὁ γράψας τὴν ἐπιστολὴν μετὰ τῆς αὐτῶν ἀσθεῖας. Ἐκείναι γὰρ φανερῶς λέγουσι δύο πρόσωπα τοῦ Θεοῦ λόγου, καὶ τοῦ Χριστοῦ, ἐν ψιλῶν ἀνθρώπων ἀποκαλοῦσι. Κατὰ σχετικῆν δὲ συνάφειαν, καὶ τὴν αὐτὴν ἁξίαν τε καὶ τιμὴν ἐν πρόσωπον ἀναφαίνονται λέγουσι. Ἀλλὰ καὶ τῶν δύο φύσεων μίαν δύνανται, ἥτοι δυναστείαν λέγων ὁ γράψας τὴν ἐπιστολὴν φανερῶς ἴσθαι, ὡς καὶ ἐν τούτῳ ἀκολουθεῖ τοῖς εἰρημίνου αἰρετικοῖς, Θεόδωρος μὲν λέγοντι ἐν τοῖς περὶ ἐνανθρωπήσεως αὐτοῦ διαφοροῖς λόγοις ἀσθεῖως ἐκτιθεῖσιν, Νεστορίῳ δὲ ἐν πολλοῖς συγγράμμασι, μάλιστα δὲ ἐν τῇ ἐπιστολῇ τῇ γραφείᾳ πρὸς Ἀλέξανδρον τὸν αἰρετικὸν Ἱεραπολίταν, ὅτι τῶν δύο φύσεων μία ἴσθαι αὐθεντία, καὶ μία δύναμις, ἥτοι δυναστεία, καὶ ἐν πρόσωπον κατὰ μίαν ἁξίαν, καὶ τὴν αὐτὴν τιμὴν. Ἀφ' ὧν ἀποδείκνυται ὁ τὴν ἐπιστολὴν γράψας κατὰ τὴν ἐκείνων κακοδοξίαν ἀντιπροσώπων τῆ τῶν φύσεων προσηγορίᾳ χριστάμενος. Μία γὰρ αὐθεντία, καὶ μία δύναμις ἥτοι δυναστεία, καὶ μία ἁξία, καὶ ἡ αὐτὴ τιμὴ οὐκ ἐπὶ διαφορῶν φύσεων, ἀλλ' ἐπὶ διαφορῶν προσώπων καὶ τῆς αὐτῆς οὐσίας λέγεται, ὅπερ ἐπὶ τῆς ἁγίας τριάδος ὁμολογοῦμεν. Ὅθεν καὶ οἱ ἅγιοι πατέρες ἀντιθέμενοι τοὺς κατ' αὐθεντίαν, ἢ δύνανται, ἥτοι δυναστείας, ἢ ἁξίαν, ἢ ἰσοτιμίαν λέγοντας τὸν Θεοῦ λόγον τῷ Χριστῷ πῶσαι, ἐν ψιλῶν ἀνθρώπων οἱ ἀπὸ Θεοδώρου καὶ Νεστορίου καλοῦσιν, ἀλλ' οὐχὶ καθ' ὑπόστασιν τὴν τοῦ λόγου πρὸς τὴν σάρκα ἐψυχωμένην ψυχῇ λογικῇ καὶ νοεῖᾳ τῶν ἐνοσίων γεγενῆσθαι ὁμολογούντας.

anima rationali et intellectuali, unitatem factam esse

καὶ ἦρκεν μὲν ταῦτα πρὸς τὴν διελόγησιν τὴν ἀσθεῖαν τῶν ἐπιδοκούντων τὴν μυσταρὰν ἐκείνων ἐπιστολῆν. Πλὴν ὅμως καὶ πρὸς τῷ τέλει τῆς αὐτῆς ἐπιστολῆς ὁ ταύτην γράψας τὴν ἰδίαν δεικνύσει κακοδοξίαν λέγων, ὅτι δεῖ πιστεῦσαι εἰς τὸν ναὸν καὶ εἰς τὸν ἐνοικοῦντα ἐν τῷ ναῷ, ἐν ὧς φανερῶς δύο εἰσάγει πρόσωπα. Ἀλλὰ καὶ ταύτην τὴν ἀσθεῖαν ὁ γράψας τὴν ἐπιστολὴν παρὰ Θεοδώρου, καὶ Νεστορίου ἐδίδαχθη. Ἡ μόντοι καθολικὴ ἐκκλησία τὴν τοιαύτην κακοδοξίαν κατακρίνουσα οὐχὶ εἰς τὸν ναὸν καὶ εἰς τὸν ἐνοικοῦντα ἐν τῷ ναῷ, ἀλλ' εἰς ἓνα κύριον Ἰησοῦν Χριστὸν τὴν τοῦ Θεοῦ λόγον σαρκωθέντα, καὶ ἐνανθρωπήσαντα ὁμολογεῖ, καὶ πιστεύουσι παραδίδωσιν. Οὐδὲν δὲ θαυμαστόν, εἰ τῆ τῶν φύσεων νομισματικῆ ἐχρήσαστο ὁ τὴν ἀσθεῖαν ἐκείνων ἐπιστολῆν γράψας; ἔθος γὰρ τοῖς αἰρετικοῖς πρὸς ἀπάτην τῶν ἀπλουστέρων ταῖς παρὰ τῶν ὀρθόδοξων ἐκείνων λεγόμεναις φωναῖς κερρῆσθαι, καὶ τὴν ἐν

A dicere, sed etiam Chalcedonense sanctum concilium omnia ei contraria compulit eum peragere : quomodo eadem sancta synodus memoratam epistolam susciperet, et condemnationi impietatis quæ in ea continetur, sese subiceret, a qua Ibam liberare festinavit? Quoniam autem omnes blasphemias epistolæ prætermittentes hæretici, hoc solum ex ipsa proferunt, quod ad decipiendos simpliciores scriptor epistolæ dixit, hoc est, duas naturas, unam virtutem, unam personam; demonstrabimus quod ipse etiam in hoc suam commiscuit impietatem. Cujus enim diceret duas naturas et unam personam, qui abnegat Deum Verbum incarnatum de sancta et gloriosa Dei Genitrice et semper virgine Maria, et natum esse ex ipsa? Sed certum est, quod unicuique naturæ suam personam attribuit, sicut Theodorus et Nestorius in suis libris blasphemantes exposuerunt, quos defendit scriptor epistolæ cum eorum impietate. Illi enim aperte dicentes duas personas Dei Verbi et Christi, quem purum hominem vocant, per affectualem conjunctionem, et per eandem dignitatem et honorem unam personam apparere dicunt; sed et duarum naturarum unam virtutem sive potentiam dicens scriptor epistolæ, manifestus est quod et in hoc memoratos hæreticos sequitur, Theodorum quidem dicentem in diversis libris de incarnatione impie expositis, Nestorium autem in multis quidem scriptis, et maxime in epistola scripta ad Alexandrum Hierapolitanum hæreticum, quod duarum naturarum una est auctoritas, et una virtus, sive potentia, et una persona [secundum unam] per dignitatem eundemque honorem : ex quo ostenditur, qui scripsit epistolam, secundum illorum perfidiam pro personis usus vocabulo naturarum. Una enim auctoritas, et una virtus sive potentia, et una dignitas et idem honor, non in diversis naturis, sed in diversis personis ejusdem substantiæ dicitur, quod in sancta Trinitate confitemur. Unde et sancti Patres anathematizaverunt eos qui per auctoritatem, aut virtutem, sive potentiam, aut dignitatem, aut æqualitatem honoris, dicunt Deum Verbum unitum esse Christo; quem purum hominem vocant Theodori et Nestorii sequaces, sed non secundum substantiam Dei Verbi ad carnem animatam confitentur.

Et hæc quidem sufficiebant ad convincendam impietatem eorum qui sceleratam epistolam vindicant: tamen et in fine scriptor ejusdem epistolæ ostendit suam perfidiam, dicendo quod oportet credere in templum, et in eum qui habitat in templo : per quæ aperte duas introducit personas. Sed et istam impietatem a Theodoro et Nestorio scriptor epistolæ edoctus est. Catholica autem Ecclesia talem condemnans perfidiam, non in templum, et in eum qui habitat in templo, sed in unum Dominum nostrum Jesum Christum, Dei Verbum incarnatum et hominem factum confiteri et credere tradit. Nihil autem mirandum est, si vocabulo naturarum usus est scriptor illius impiæ epistolæ. Solent enim hæretici, ut simpliciores decipiant, vocibus quidem uti quæ ab orthodoxis pie dicuntur, rectum autem earum intellectum

σεβῆ τούτων ἐνοιᾶν τε καὶ ἐξηγήσιν πρὸς τὴν οἰκίαν μεταπέριεν ἀσέβειαν· ἐπειδὴ ἔστιν ὅτι αἱ αὐταὶ φωναὶ καλῶς μὲν ἐξηγούμεναι, καὶ νοούμεναι, μετὰ τῆς εὐσεβείας εἰσι, κακῶς δὲ παρὰ τῶν αἰρετικῶν ἐρμηνευόμεναι, καὶ προφερόμεναι τὸ ἀσέβει εἶχουσι· ἡμεῖς Νεστόριον εἰπόντα μὲν δύο φύσεις καὶ ἐν πρόσωπον, μὴ ὁμολογούντα δὲ τούτων τὴν καθ' ὑπόστασιν ἕνωσιν, ἣ ἐν Ἐφέσῃ πρώτη ἁγία σύνοδος, ἧς ἐξῆρχον Κελεστίνος καὶ Κύριλλος οἱ ἐν ὄσια τῇ μνήμῃ, εὐ προσεδέξατο, ἀλλὰ καὶ καταδικασιν. ἡμεῖς δὲ τῇ τῶν ἁγίων πατέρων διδασκαλίᾳ διὰ πάντων ἀκοῦσθούντες, καὶ τὴν τῶν δύο φύσεων ἕνωσιν, ἐξ ὧν ὁ κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστὸς ὁ εἰς τῆς ἁγίας τριάδος, ὁ Θεὸς λόγος σαρκωθείς συνετέθη, καὶ τὴν τούτων διαφορὰν οὐκ ἀνηρημένην διὰ τὴν ἕνωσιν ἀνωτέρω σαφέστερον ἀπεδείξαμεν. Καὶ ἤρκει μὲν τὰ παρ' ἡμῶν εἰρημῆνα πληροφορῆσαι τοὺς μὴ βουλομένους φιλονεικεῖν. Ἄλλ' ἐπειδὴ πρὸς ἀσέβειαν ἀπαξ ἐκκλινάντες καὶ ἑτέροις πιχειροῦσιν, ἀναγκάσι· ἡμεῖς καὶ τὰς τοιαύτας αὐτῶν προφάσεις ματαίας ἀποδοίχομεν. Φασὶ γὰρ μὴ δεῖν ὑπὸ μίμψιν γενέσθαι τὴν ἀσεβῆ ἐπιστολὴν διὰ τὸ φέρισθαι ἐν τισι βιβλίοις. Ἄλλ' εἰ τοῦτο τις κατὰ τὴν αὐτῶν ἄνοιαν προσδέξῃται, δεῖ καὶ ἔντυχά καὶ Νεστόριον δέχεσθαι, ἐπειδὴ πολλὰ καὶ περὶ τούτων ταῖς ἐν τῇ συνόδῳ πεπραγμένους ἐμφέριται. Ἄλλ' οὐδεὶς τῶν εὐφρονούντων τοῖς παρ' αὐτῶν λεγομένοις προσέξει τὸν νοῦν. Τὰ γὰρ περὶ τῶν αἰρετικῶν ἐν ταῖς συνόδοις προφερόμενα, καὶ μέρος τῶν ὑπομνημάτων γινόμενα οὐκ ἐπὶ τῷ ἐλευθερωθῆναι, ἀλλ' εἰς ἔλεγχον αὐτῶν, καὶ ἐπὶ μείζονα κατακρίσει αὐτῶν τε, καὶ τὰ ὅμοια αὐτοῖς φρονούτων παραλαμβάνεται. Εἰ καὶ ὅτι τὰ τῆς ἀσθεῖς ἐπιστολῆς φερόμενα ὑπομνήματα ἐν τισι μὲν βιβλίοις, ὡς εἴρηται, ἐντίτακται, ἐν δὲ τοῖς ἀυθεντικοῖς, ἐν οἷς ὑπέγραψαν οἱ ὁσιώτατοι ἐπίσκοποι, οὐδαμῶς ὑῤῃρται. Πλὴν κακείνων δεῖ προσέχειν τοὺς τὴν ἀλήθειαν ἐρευνώντας· ὅτι πολλοὶς τινὰ ἐν ταῖς συνόδοις παρὰ τινῶν ἐν αὐταῖς εὐρισκομένων λέγεται ἢ κατὰ προσπίθειαν, ἢ κατ' ἐναντιώσιν, ἢ κατ' ἄγνωσιν, οὐδεὶς δὲ προσέχει ταῖς κατὰ μέρος παρὰ τινῶν λεγομένοις, ἀλλὰ μόνους τοῖς κατὰ κοινὴν συναίεσιν παρὰ πάντων ὀριζομένοις. Εἰ γὰρ κατ' ἐκείνους βουληθῆι τις προσέχειν ταῖς τοιαύτας ἐναντιώσιν, ἐκαστὴ σύνοδος εὐρίσκειται ἑαυτὴν ἀνατρέπουσα. Διὰ ταῦτα τοῖνον εἶδι αὐτοῦς, εἴπερ ὀρθῶς ἐδέχοντο τὴν ἁγίαν σύνοδον, μὴ τοιαύτας αὐτῇ μίμψεις περιάπτειν, ἀλλὰ ἀκολουθεῖν τοῖς διδασκάλοις τῆς καθολικῆς ἐκκλησίας. καὶ μάλιστα τῶ ἐν ἁγίοις Ἀθανασίῳ τῷ γενομένῳ τῆς Ἀλεξανδρείας ἐπισκόπῳ, καὶ πολλοῦ καὶ μεγάλου ἀγῶνις ἀναδείξαντ' ὑπὲρ τῆς τῶν Χριστιανῶν πίστεως ὀρθῆς κατὰ πάσης αἰρίσεως, καὶ μάλιστα τῶν ἀσεβιστάτων Ἀρειανῶν· τῶν γὰρ αὐτῶν Ἀρειανῶν πρὸς ἀπάτην τῶν λαῶν εἰς τὴν ἑαυτῶν μερίδα ἐπισπωμένων Διονύσιον, πρὸ πολλῶν ἐτῶν τοῦ ἐν ἁγίοις Ἀθανασίου τῆς Ἀλεξανδρείας γενόμενον ἐπίσκοπον, καὶ λεγόντων, ὡς καὶ αὐτὸς ὁ Διονύσιος τὰ ὅμοια αὐτοῖς ἐφρόνησιν, Ἀθανάσιος ὁ μέγας τῆς ἐκκλησίας διδάσκαλος πολλοῖς τρόποις ἐγγράφως ἀπέδειξε, τὴν ὀρθὴν πίστιν Διονύσιον εἶ ἀρχῆς κηρύττειν, καὶ μηδαμῶς ἐπικοινωνῆσαι τῇ τῶν Ἀρειανῶν ἀσέβει. Οὐ·οὶ δὲ τὰ τῶν αἰρετικῶν φρονούντων τὴν οἰκίαν ἀσέβειαν ταύτη περιάπτειν σπουδάζουσιν. Ὁ·π·ἰον δὲ ἐστὶ κατὰ κράμα, καὶ ποία ἐπίκειται

A et expositionem ad suam impietatem transferre: siquidem [interdum] eadem voces, quando bene exponuntur et intelliguntur, cum pietate sunt; quando autem male ab hæreticis intelliguntur et proferuntur, impietatem habent. Itaque Nestorium duas quidem naturas et unam personam dicentem, non conflentem autem earum unitatem secundum subsistentiam, Ephesina prima synodus, cujus auctores erant Cœlestinus et Cyrillus sanctæ memoræ, non suscepit, sed condemnavit. Nos autem sanctorum Patrum doctrinam per omnia sequentes, et unitatem duarum naturarum, ex quibus Dominus noster Jesus Christus unus sanctæ Trinitatis, Deus Verbum incarnatus, compositus est, et quod earum differentia non interempta est propter unitatem, in superioribus B apertius demonstravimus. Et sufficiebant quidem quæ prædiximus, satisfacere eis qui nolunt contendere. Sed quoniam illi qui semel ad impietatem declinaverunt, et alia proponere conantur, necessario nos et tales eorum occasiones vanas ostendemus. Dicunt enim non oportere vituperare impiam epistolam, eo quod in aliquantis fertur codicibus. Sed si hoc aliquis secundum eorum dementia sufficiat [F. suscipiat], oportet et Nestorium et Eutychem suscipi, quoniam plurima et de his in gestis continentur quæ apud synodum acta sunt. Sed nemo sapiens dictis eorum animum intendet. Quæ enim de hæreticis proferuntur in synodis et pars gestorum fiunt, non ad liberationem inseruntur, sed ad majorem condemnationem C eorum, et qui eis similia sapiunt. Quamvis autem exemplaria impiæ epistolæ quæ circumferuntur, in aliquibus codicibus, ut dictum est, inserta sint, tamen in authenticis in quibus sanctissimi episcopi subscripserunt, nullatenus inveniuntur. Oportet autem etiam illud attendere eos qui veritatem perscrutantur, quod forsitan in conciliis quædam a certis ibi convenientibus dicuntur, aut per favorem, aut per contrarietatem, aut per ignorantiam. Nemo autem attendit ea quæ per partem a quibusdam dicuntur: sed sola illa quæ ab omnibus communi consensu deliniuntur. Si enim aliquis secundum illos voluerit attendere ejusmodi contrarietates, unaquæque synodus inveniatur semetipsam destruens. Propter hæc igitur oportebat D eos, si sanctum concilium recte susciperent, non tales blasphemias ei applicare, sed sequi doctores catholicæ Ecclesiæ, et maxime sanctum Athanasium, qui fuit Alexandriae episcopus, et plurimos et magnos labores suscepit pro recta Christianorum fide adversus omnem hæresin, et maxime contra impiissimos Arianos. Ipsi enim Ariani ad decipiendos populos suo errori conjungentibus Dionysium, qui ante multos annos Conjugentibus Dionysium ante Athanasium) fuit Alexandriae episcopus, et dicentibus quod et ipse Dionysius similia eis sapuit, Athanasius magnus Ecclesiæ doctor multis modis ostendit in scriptis, rectam fidem Dionysium ab initio prædicasse, nulloque modo participem Arianae impietatis fuisse. Isti autem hæretica sapientes, suam impietatem eidem synodo ap-

¹ Hæc absunt a ms. Bohieriano, et apud Leunclavium.

ἀρὰ τοῖς εἰς πατέρας ἀμαρτάνουσι, διδασκε ἡμᾶς καὶ ἡ
 οἰα γραφή. Εἰ γὰρ Χάμ ὁ υἱὸς τοῦ Νῶε θεασάμενος γυ-
 μνὸν τὸν ἴδιον πατέρα, καὶ μὴ καλύψας τὴν τοῦ πατρὸς
 σωματικὴν γύμνωσιν, ἐξελθὼν ἐπίγγειε ταύτην τοῖς
 ἀδελφοῖς, καὶ ἐκεῖνοι ἱματίω ταύτῃ περισκεπίασαν. αὐ-
 τὸς δὲ Χάμ καὶ οἱ ἐξ αὐτοῦ γεννηθέντες ὑπὸ κατάραν γε-
 γόνασιν, οἱ δὲ σκιπασάντες εὐλογίας μεγάλης ἠξιώθησαν
 πολλῶ μᾶλλον οὗτοι μείζονος καὶ ἔτι πλείονος κατακρίσεως
 εἶσιν ἄξιοι. οἱ τὴν μηδαιῶς προσοῦσαν ἀτιμίαν τῇ συν-
 ὄνῃ σπουδάζοντες διὰ τῆς ἀσεθείας τῆς ἐπιστολῆς καὶ
 Θεόδωρον περιίπτειν αὐτῇ. Ἄλλ' οὐ διὰ τοῦτο ἡ ἀσεθεὶς
 ἐπιστολὴ, ἢ οἱ ταύτης ἀντιποιούμενοι ἐκρεύζονται τὴν ἐπι-
 τῇ αὐτῶν ἀσεθεῖα κατακρίσιν. Ἄλλ' οὐδὲ Θεόδωρος ὁ Ἑλ-
 ληκὸς τε καὶ Ἰουδαίους καὶ πάντας αἰρετικούς τῇ ἀσε-
 θεῖα ὑπερβλλόμενος. Οὗτος γὰρ πρὸς ταῖς ἄλλαις αὐτοῦ
 βλασφημίαις οὐα ἠξίωσεν τῷ πρὸς τὴν ἰδίαν πλάνην παρ-
 ἤρηταισσαι τὸ σύμβολον τῶν τριακσίων δέκα καὶ ὀκτώ
 ἐπίω πατέρων, ἀλλὰ καὶ περιερρονήσας τούτου ἕτερον
 σύμβολον ἐξήθετο πάσης ἀσεθείας πεπληρωμένον, ἐν ᾧ
 ἐκαθεματίσαι τοὺς ἑτέρως φρονούοντας, ἢ παραδιδόντας
 ἐτόλμησεν ὥστε ὅσον κατὰ τὴν ἐκείνων μανίαν πάντας
 τοὺς ἁγίους ἀποστόλους, καὶ πατέρας κατακρίσθαι·
 τούτο δὲ τὸ ἀσεθεὶς Θεόδωρου σύμβολον καὶ ἐν τῇ κατ'
 Ἐφεσον πρώτῃ συνόδῳ προκομισθῆν, καὶ ἐν Χαλκηδόνι
 ἐκπερωσθῆν ὑφ' ἐκατίας συνόδου μετὰ τοῦ ἐκρημένου καὶ
 τῶν διεκρίμων αὐτὸν κατεκρίθη.

Ἐπειδὴ δὲ τινες τὸν ὑπὲρ Θεόδωρου λόγον ποιοῦμενο·
 πρῆρομένων τῶν ἀσεθῶν αὐτοῦ συγγραμμάτων διὰ τὴν
 ἐπίσαν αὐτοῖς βλασφημίαν προσποιούναι μὲν λέγειν, C
 ὅτι ἀσεθεῖ ταῦτα τυγάνει, αὐτὸν δὲ τὸν τοιαύτην ἀσε-
 θεῖαν ἐξεμίσαντα παρατοῦναι ἀναθεματίζειν, θανμάσο-
 μεν τὴν τοῦτῃ ἀνοικν, ὅτι τῇ θεῖα τολμῶσιν ἐναντιούσο-
 θαι γραφῇ φανερῶς λεγούσῃ, ὅτι ἐ ἐν ἴσῳ μιστὰ Θεῷ καὶ
 ὁ ἀσεθῶν καὶ ἡ ἀσεθεῖα αὐτοῦ ἢ καὶ γὰρ τὸ πραχθῆν σὺν
 τῷ δράσαντι κολασθῆ σιται. Εἰ δὲ ὁμοίως τῇ αὐτοῦ ἀσε-
 θεῖα μιστὸς Θεῷ καὶ ὁ ἀσεθῶν, πρόσθλον ὡς ὁ τοιοῦτος
 πχωρσται τοῦ Θεοῦ, καὶ τῇ ἀναθέματι δικαίως ὑποβάλ-
 λεται. Τὸ γὰρ ἀνάθεμα οὐδὲν ἕτερον σημαίνει, ἢ τὸν ἀπὸ
 τοῦ Θεοῦ χωρισμὸν, ὡς ἐν τῇ παλαιᾷ καὶ καινῇ διαθήκῃ
 τὸ περὶ τοῦ ἀναθέματος κρίμα δηλοῖ. Ὅτι δὲ ὁ κύριος
 τοὺς μὴ ὄντας ἐν τῇ τῆς ἀληθείας αὐτοῦ λέγῳ, κχωρισ-
 μέτους εἶναι λέγει τῆς ἐκκλησίας, ἐν τῷ κατὰ Ἰωάννην
 εὐαγγελίῳ πρὸς τοὺς Ἰουδαίους διαλεγόμενος οὕτω φησὶ·
 « Πᾶς ὁ ποιῶν τὴν ἁμαρτίαν δούλος ἐστι τῆς ἁμαρτίας. Ὁ D
 δὲ δούλος οὐ μένει ἐν τῇ οἰκίᾳ εἰς τὸν αἰῶνα, ὁ δὲ υἱὸς μέ-
 νει εἰς τὸν αἰῶνα. » Ὅτι δὲ τὴν παρὰ τοῦ κυρίου ἄνοματ-
 μένων οἰκίαν ἡ θεία γραφὴ ἐκκλησίαν Θεοῦ ζῶ.το· καλεῖ,
 ὁ ἀπόστολος μαρτυρεῖ ἐ τῇ πρὸς Τιμόθεον πρώτῃ ἐπι-
 στολῇ.

Εἰ δὲ λέγουσι τινες μὴ δεῖν Θεόδωρον μετὰ θάνατον
 ἀναθεματίζεσθαι, ἴστωσιν οἱ τὸν τοιοῦτον αἰρετικὸν ἐκ-
 δεσφύοντες, ὡς πᾶς αἰρετικὸς μέχρι τέλους τῇ οἰκίᾳ
 κλην ἑμμεῖνας δικαιοτέρων δινεκεῖ ἀναθεματισμῷ καὶ
 μετὰ θάνατον ὑποβάλλεται. Καὶ τοῦτο ἐπὶ πολλοῖς γέγο-
 νεν αἰρετικοῖς ἀρχαιοτέροις τε καὶ τοῖς ἑγγυτέρω· τουτ-
 ἴστι Βαλεντινῷ, Βασιλεῖδῃ, Μαρτίωνι, Κηρίθῳ, Μανι-
 χεῖω, Εὐνομίῳ, καὶ Βονόσῳ· τοῦτο δὲ αὐτὸ καὶ ἐπὶ Θεο-
 δῶρω γέγονε καὶ ἐν ζῶῃ κατηγορηθέντι, καὶ μετὰ θάνατον

plicare festinant. Qualls autem est condemnatio, et
 qualis imminet maledictio eis qui in Patres peccant,
 docet nos et divina Scriptura. Si enim Cham filius
 Noe (Genes. ix) cum vidisset nudum suum patrem,
 quoniam non cooperuit patris corporalem nuditatem,
 sed egressus nuntiavit eam fratribus, et illi vesti-
 mento eam cooperuerunt, ipse quidem Cham, et illi qui
 ex ipso nati sunt, sub maledictione facti sunt; qui
 autem cooperuerunt, magnam benedictionem merue-
 runt: multo magis isti majore et ampliore conde-
 matione digni sunt, qui ad synodum minime pertinen-
 tem infamiam, festinant per impietatem epistole,
 et Theolori, eidem sanctæ synodo applicare. Sed
 non ideo impia epistola, vel defendentes eam, con-
 demnationem suæ impietatis effugient: sed neque
 Theodorus, qui paganos et Judæos, et omnes hære-
 ticos impietate superat. Impio enim Theodoro non
 sufficit super alias ejus blasphemias ad suum erro-
 rem male interpretari symbolum trecentorum decem
 et octo sanctorum Patrum, sed etiam contempto eo,
 aliud symbolum exposuit omni impietate plenum, in
 quo anathematizare ausus est eos qui aliter sapiunt
 vel tradunt, ut, quantum ad illius insaniam pertinet,
 omnes sancti apostoli et Patres condemnarentur. Hæc
 autem Theodori impium symbolum et in Ephesina
 prima synodo prolatum, et in Chalcedonensi recita-
 tum, ab utraque synodo cum ejus expositore, et eis
 qui illud suscipiunt, condemnatum est.

Quoniam autem quidam, verba pro Theodoro fa-
 cientes, cum proferuntur impia ejus conscripta, pro-
 pter insertam eis blasphemiam confingunt quidem
 dicere quod impia sunt, ipsum autem qui talem impi-
 etatem evomuit, recusant anathematizare: mira-
 miorum eorum dementia, quod divinæ Scripturæ con-
 traria agunt, evidenter dicenti, quia æqualiter horri-
 bilia sunt apud Deum impius et impietas ejus (Sap.
 xiv). Actio enim cum auctore [actore] punietur: si
 autem similiter impietati horribilis est Deo et ille qui
 impie agit, certe separatus est talis a Deo, et anathe-
 mati juste subjicitur. Anathema enim nihil aliud sig-
 nificat, nisi a Deo separationem, sicut in Veteri et
 Novo Testamento judicium de anathemate significat.
 Quod autem et Dominus eos qui non permanent in
 verbo veritatis ipsius, separatos esse ab Ecclesia
 dicit, in Evangelio secundum Joannem Judæos allo-
 quens, sic ait: *Omnis qui facit peccatum, servus est
 peccati. Servus autem non manet in domo in æternum;*
filius autem permanet in æternum (Joan. viii). Quod
 autem, quam Dominus nominat domum, divina Scri-
 ptura Ecclesiam Dei vivi vocat, Apostolus testatur
 in Epistola prima ad Timotheum (Cap. iii).

Si vero quidam dicunt, non oportere Theodorum
 post mortem anathematizari, sciant qui talem hære-
 ticum defendunt, quod omnis hæreticus usque ad
 finem vitæ in suo errore permanens, juste perpetuo
 anathemati et post mortem subjicitur. Et hoc in
 multis hæreticis et antiquioribus et propioribus fac-
 tum est, id est Valentino, Basilide, Marcione, Ce-
 rintho, Manichæo, Eunomio, et Bonoso. Hoc autem
 idem et in Theodoro factum est, et in vita accusato,

ἀναθεματισθέντι ὑπὸ τῶν ἁγίων πατέρων. Οὗς εἰ μὴ βού-
 λονται πείθεσθαι ὡς αἱρετικοὶ οἱ τούτου ἀντιποιοῦμενοι,
 τῇ γοῦν παρ' αὐτῶν ἐδικουμένη ἀσεβείᾳ ἐπιστολῇ πι-
 στευσάτωσαν, ἥτις εἰ καὶ τὰ μάλιστα Θεόδωρον ἐδικαίει,
 ὁμως φανερῶς λέγει, ὅτι καὶ ἐπὶ ἐκκλησίας κερ' ἁγίων
 πατέρων ἀνεθεματίσθη, καὶ ἐξ ἐκείνου πολλῇ ζήτησις γέ-
 γονε περὶ τῶν αὐτοῦ συγγραμμάτων, ὡς ἀσεβείας δηλον-
 ὄτι πεπληρωμένων· τούτο δὲ ἐπαίον τῆνικαῦτα οἱ τῆς
 καθολικῆς ἐκκλησίας, ἐφ' ἧ μὴ τῆς ἀπλουστέρας ἐντυγ-
 χάνοντας τοῖς ἐκείνου ἀσεβείαι συγγραμμάσι τῆς ὀρθῆς
 παρατρέσθαι πίστεως. Ὅτι δὲ οἱ ἀσεβεῖς εἰ καὶ μὴ
 κατὰ πρόσωπον μὲν ἐν ζωῇ διέκωνται ἀναθεματισμὸν,
 ὁμως καὶ μετὰ θάνατον ἀναθεματίζονται ὑπὸ τῆς καθολι-
 κῆς ἐκκλησίας, δείκνυται ἐκ τῶν ἁγίων συνόδων. Ἡ μὲν
 γὰρ ἐν Νικαίᾳ τοὺς τὸ ἀσεβῆς Ἀρείου φρόνημα προ-
 σβύοντας ἀνωμόως ἀνεθεμάτισεν. Ἡ δὲ ἐν Κωνσταντι-
 νουπόλει τὴν Μακεδονίου ἀσεβείαν ἀρεῖσεν ὁμοίως
 ἀνεθεμάτισεν· ἀλλ' ὁμως ἡ ἁγία τοῦ Θεοῦ ἐκκλησία καὶ
 μετὰ θάνατον Ἀρείου, καὶ Μακεδόνιον ὀνομαστικῶς ἀναθεμα-
 τίζει. Ἐκ πολλῶν δὲ τῶν ἀποδείξεων ἐλεγχόμενοι, ὡς
 ἀσεθεῦσι διακεῖν οἱ Θεόδωρον καὶ τῆς ἀσεβείας αὐτοῦ
 ἀντιποιοῦμενοι, ἐφ' ἑτέραν ματαίαν πρόφασιν καταφεύ-
 γουσι λίγοντες, μὴ δεῖν αὐτὸν ἀναθεματισθῆναι διὰ τὸ ἐν
 τῇ κοινῇ τῶν ἐκκλησιῶν τετελευτηκῆναι. Ἔδει δὲ αὐ-
 τοὺς εἶδῆναι. ὡς ἐκείνοι τελευτῶσιν ἐν τῇ κοινῇ τῶν
 ἐκκλησιῶν, οἱ τὸ κοινὸν τῆς εὐσεβείας δόγμα τὸ ἐπὶ τῆς
 καθολικῆς ἐκκλησίας κηρυττόμενον μέχρι τέλους φυλα-
 ξάμενοι. Οὗτος δὲ τῇ οἰκίᾳ ἐντελευτήσας ἀσεβείᾳ ἀπὸ
 πάσης ἐκκλησίας ἐξέβηθη. Ἀμίλει τοι καὶ πᾶν τὸ πλή-
 ρωμα τῆς ἐν Μοί·ουστῆ ἐκκλησίας, ἐν ἧ λέγεται ἐπίσκο-
 πος γεννηθῆσαι, διὰ τὰς βλασφημίας, δι' ἃσπερ Ἑλλασί-
 τε, καὶ Ἰουδαίους, καὶ Σοδομίτας παρὰ τῶν ἁγίων πα-
 τέρων συναριθμήθη, ἀπῆλειψεν ἐξ ἐκείνου τῶν ἱερῶν τῆς
 ἐκκλησίας διπτύχων τὴν τούτου προσηγορίαν, ὡς τὰ
 περὶ τούτου συστάνα κατὰ τὴν αὐτὴν πόλιν παρὰ τῇ
 συνόδῳ τῆς ἐπαρχίας ὑπομνήματα δείκνυσι. Θαυμάζομεν
 τοῖνυν τοὺς ἐδικουντας Θεόδωρον, οἰκειομένους αὐτὸν
 τε καὶ τὴν αὐτοῦ ἀσεβείαν, ὅπου γε ἡ ἐκκλησία, ἐν ἧ γέ-
 γων ἐπίσκοπος, ὡς αἱρετικὸν ἐκ πολλῶν τῶν χρόνων
 αὐτὸν ἀπεβάλετο. Ὅτι δὲ ἐπὶ κατακρίσει οἰκίᾳ τῶν τοιαύ-
 των προβάλλονται πρόφασιν οἱ Θεόδωρον ἐδικουντες,
 εἴς τε γυναικῶν καὶ ἐξ αὐτοῦ τοῦ ἐπὶ Ἰουδα γενομένου φο-
 βερ ἢ κριματος. Ἐκεῖνος γὰρ νομίσας λαθάνειν τὴν τὰ
 κρυπτὰ τῶν ἀνθρώπων γινώσκοντα, ἐκοινώνησε τῶν μυσ-
 τερῶν τοῖς ἀποστόλοις, ἀλλ' ὁμως οὐδὲν αὐτὸν ἄνησε,
 καὶ ἡ μετὰ ὑποκρίσεως κοινῆ. Ἀλλὰ οὐδὲ καὶ τὸ μετὰ
 θάνατον αὐτοῦ δώδεκα ὀνομασθῆναι τοὺς μαθητῶν, ὡς
 φησὶ Ἰωάννης ὁ εὐαγγελιστῆς λέγων, «Θωμᾶς δὲ ὁ λεγόμε-
 νος Δίδυμος, εἰς τῶν δώδεκα, οὐκ ἦν μετ' αὐτῶν, ὅτε
 ἦλθεν ὁ Ἰησοῦς, ἢ ἡ ἐξαίρει τὸν Ἰουδαν τῆς κατακρίσεως,
 ἢ συναριθμηθῆσαι ποιῆι τοῖς ἀποστόλοις. Ἀμίλει τοι μετὰ
 τὴν τοῦ κυρίου ἀνάληψιν οἱ ἀπόστολοι δι' οἰκείας ψήφου
 τὸν αὐτὸν Ἰουδαν καὶ μετὰ θάνατον καταδίκασαν, καὶ
 ἑτέρον ἀντισηγάγον. Ὅτι δὲ ματαίαν πρόφασιν προβά-
 λονται λέγοντες, μὴ δεῖν τοὺς τελευτῶντας αἱρετικούς
 ἀναθεματίζεσθαι, καὶ ἐξ αὐτῶν τῶν τοῦ κυρίου βημάτων
 ἀποδειξάντων. Τοὺς γὰρ ἀσεβεῖς καὶ ἐπὶ ζῶντας νεκροὺς
 ὀνομάζει λέγων· «Ἄφες τοὺς νεκροὺς βῆσαι τοὺς αἰτῶν νε-
 κροῦς· ὡσπερ οὖν καὶ τοὺς δικαίους τελευτήσαντας ζῶν-

et post mortem anathematizato a sanctis Patribus,
 quibus si credere noluerint ut hæretici ejus defenso-
 res, vel impiæ epistolæ, quam ipsi defendunt, cre-
 dant. Quæ licet Theodorum collaudet, manifeste
 tamen dicit, quod in Ecclesia a sanctis Patribus ana-
 thematizatus est, et ex illo plurima inquisitio facta
 est de ejus conscriptis, ut pote plenis impietate. Hoc
 autem tunc faciebant catholicæ Ecclesiæ doctores,
 ne simpliciores legentes illius impia conscripta, a
 recta fide declinarent. Quod autem impii, licet non
 in vita in suam personam suscepissent, tamen
 et post mortem anathematizentur a catholica
 Ecclesia, ostenditur a sanctis synodis. Nicæna enim
 synodus eos qui impii [impium] Arii sectam colunt,
 sine nomine anathematizavit. Quæ autem Constanti-
 nopoli congregata est, impiam Macedonii hæresim
 similiter condemnavit; sed tamen sancta Dei Ecclesia
 et post mortem Arium et Macedonium nominatim
 anathematizat. Cum autem ex multis probationibus
 convincuntur, quod supervacue et impie agunt qui
 Theodorum et impietatem ejus defendunt, ad aliam
 vanam occasionem confugiunt, dicentes non oportere
 eum anathematizari eo quod in communicatione
 Ecclesiarum mortuus est. Oportebat autem scire eos
 quod illi moriuntur in communicatione Ecclesia-
 rum, qui commune pietatis dogma, quod in univer-
 sali Ecclesia prædicatur, usque ad finem servaverunt.
 Iste autem usque ad mortem in sua permanens
 impietate, ab omni Ecclesia ejectus est. Itaque et
 omnis plenitudo Mopsuestenæ Ecclesiæ, in qua
 episcopus dicitur fuisse [propter blasphemias, ob
 quas paganus] cum invenisset quod paganus et Ju-
 dæis et Sodomitanis a sanctis Patribus connume-
 ratus est, deleverunt ipsi ex illo a sacris Eccle-
 siæ diptychis ejus nomen, sicut gesta de hoc in ead-
 em civitate apud concilium episcoporum illius pro-
 vinciæ confecta ostendunt. Miramur igitur Theodori
 sequaces, qui eum et impietatem ejus tanquam suam
 defendunt, cum Ecclesia, in qua fuit episcopus, ut
 pote hæreticum ex multis temporibus cum ejecerit.
 Quod autem ad condemnationem suam talem occasio-
 nem [prætextum] proponunt defensores Theodori,
 scire licet et ex ipso adversus Judam facto tremendo
 judicio. Ille enim cum putasset latere eum qui oc-
 culta hominum cognoscit, sacramentis communicavit
 cum apostolis: sed tamen nihil ei profuit quod cum
 dolo communicavit. Sed licet post mortem ejus duo-
 decim nominati sint discipuli, sicut Joannes evange-
 lista dicit: *Thomas autem, qui Didymus dicebatur, unus ex duodecim, non erat cum ipsis quando venit Jesus (Joan. xx)*: tamen hoc non liberat Judam a
 condemnatione, aut connumerari facit apostolis. Unde
 post ascensionem Domini, apostoli per suam sententiam
 eundem Judam etiam post mortem condemnaverunt,
 et alium pro illo introduxerunt (Act. i). Quod
 autem vanam occasionem proponunt, dicentes non
 oportere hæreticos mortuos anathematizari, et ex
 ipsis Domini verbis ostendimus. Impios enim et ad-
 huc vivos, mortuos nominat, dicens: *Dimittite mortuos sepelire mortuos suos (Matth. viii)*: sicut justos et jam

τας ἀποκαλεῖ. Δίγει γὰρ περὶ Ἀβραάμ καὶ Ἰσαὰκ καὶ Ἰακώβ, ὅτι ὁ Θεὸς οὐκ ἔστι νεκρῶν, ἀλλὰ ζώντων. Εἰ τούτων κατὰ τοὺς ἐκείνων λόγους οὐ χρὴ τοὺς αἰρετικοὺς τελευτώντας ἀναθεματίζεσθαι, οὐδὲ ζώντες αἰρετικοὶ ἀναθεματισθήσονται, οὓς νεκροὺς ὁ κύριος ἀποκαλεῖ, διὰ τὸ ἀποχωρισμένους εἶναι. αὐτοῦ εἰπόντος, Ἐγὼ εἰμι ἡ ζωὴ· καὶ κατ' αὐτούς λοιπὸν οὕτε ζῶντες, οὕτε τελευτώντες αἰρετικοὶ ἀναθεματισθήσονται· καὶ μάτην κατ' ἐκείνους ἡ ἀποστολικὴ διδασκαλία παραδίδωκεν ἀναθεματίζεσθαι τοὺς παραδιδόντας παρ' ὃ παραλάβομεν· μάτην αἱ ἅγιοι σύνοδοι τοὺς αἰρετικοὺς κατέκριναν· μάτην καὶ οἱ ἅλλι ἅγιοι πατέρες καὶ διδάσκαλοι τῆς ἐκκλησίας τοὺς αἰρετικοὺς ἀνεθεμάτισαν. Μίσηται δὲ καὶ Ἰερριμὴ τῷ προφήτῃ λέγοντι, Ἐπικατάρτος ὁ ποιῶν τὰ ἔργα τοῦ κυρίου ἀμελῶς· καὶ Δαυὶδ τῷ προφήτῃ εἰπόντι, Ἐπικατάρτοι οἱ ἐκκλινόντες ἀπὸ τῶν ἐντολῶν σου· καὶ συντόμας εἰπεῖν, πόση τῇ θεῷ γραφῇ πολλοῦ τὰς τοιαύτας κατακρίσεις ἐπαγούσης τοῖς ἄσεβῆσιν. Εἰ δὲ οἱ ἀμελῶς ποιῶντες τὰ ἔργα κυρίου, καὶ ἀμαρτάνοντες περὶ τὰς οὐτοῦ ἐντολῆς, τοιαύταις κατακρίσεσιν ὑποβάλλονται, πόσῃ μᾶλλον Θεόδωρος ὁ ἀσεβῆς, ὁ τοιαῦτα κατ' αὐτοῦ τοῦ μεγάλου Θεοῦ καὶ σωτῆρος ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ βλασφημίας, δικαιοτέρον κατακρίεται, καὶ ἀναθεματίζεται;

Καὶ ἦρκε μὲν ταῦτα πρὸς ταῖς παραθεθείσας ἀνωτέρω τε, καὶ ἐν ἑτέροις ἡμῶν λόγοις ἀποδείξει, περὶ τοῦ θεῖου καὶ μετὰ τελευτῆν τοὺς αἰρετικοὺς κατακρίσεσθαι, κατισχύειν τοὺς Θεόδωρον μεταποιουμένους, καὶ παύειν τῆς τοιαύτης ἀσεβείας. Διὰ δὲ τὸ ἐμφυλονεῖκος τοὺς αὐτοὺς ἐπιμένειν, καὶ τὸ πλέον ἐροῦμεν, ὅτι τινὲς τῶν συναχθέντων ἐν τῇ κατὰ Νίκαιαν ἁγίᾳ συνόδῳ, καὶ ὑπογράφαντες τῷ ἐκτεθέντι παρ' αὐτῆς ὄρω, ἦτοι συμβόλῳ τῆς πίστεως, ἐπειδὴ μετὰ ταῦτα ἐναντία φρονήσαντες ἐφάνησαν, οἱ μὲν ζῶντες, οἱ δὲ μετὰ θάνατον ἀναθεματίσθησαν παρὰ Δαμάσου τοῦ τῆς ὁσίας μνήμης πάπα τῆς πρεσβυτέρας Ῥώμης, καὶ τῆς ἐν Σαρδικῇ συνόδου, καθὰ μαρτυρεῖ καὶ ὁ ἐν ἁγίοις Ἀθανάσιος. Ἀλλὰ καὶ ἡ ἐν Χαλκεδόνι ἁγία σύνοδος ὁμνῶν τὸν Ἀντιοχείας γενόμενον ἐπίσκοπον μετὰ θάνατον κατεδίκασε, τοληήσαντα μόνον γράψαι, θεῖν πρᾶσιωπηθῆναι τὰ δώδεκα κεφάλαια τοῦ ἐν ἁγίοις Κυρίλλου.

Ἐπειδὴ δὲ οἱ Θεόδωρον ἀντιποιούμενοι αἰρετικοὶ πάσης προτάσεως καὶ ἐγχειρήσεως ἐκπεπρωκίτες ἐπεχείρισαν λέγειν πρὸς ἀπάτην τῶν ἀγνοούντων, ὡς ὁ τῆς ὁσίας μνήμης κύριλλος ἐν τῷ μέρει ἐπιστολῆς τοῦτον ἐπήνεσεν· ἐκ πολλῶν ἀποδείκνυται, ὅτι οὐ συμβαίνει τὸ αὐτῶν ἐγχείρημα τοῖς εἰρημονίσι παρὰ τοῦ ἐν ἁγίοις Κυρίλλου ἐν διαφόροις αὐτοῦ λόγοις κατὰ τοῦ δυσσεβοῦς Θεόδωρου, ἐν οἷς ἀσεβ. στερων αὐτὸν πάντων τῶν ἄλλων αἰρετικῶν ἀποδείξεις εἶναι, οὐκ ἐνεγκῶν τὸ πλῆθος τε, καὶ τὸ μέγεθος τῶν αὐτοῦ βλασφημιῶν τῶν εἰρημονίῶν κατὰ τοῦ μεγάλου Θεοῦ καὶ σωτῆρος ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ ἀπεφθίγματο οὕτως εἰπῶν· Ἐξίστη ὁ οὐρανὸς ἐπὶ τούτῳ, καὶ ἔφρξεν ἐπὶ πλείω σφοδρὰ, λέγει κύριος. Ὡ τῆς ἀπορήτου σκαιότητος, ὡ γλώσσης λαλούσης ἀδικίαν κατὰ τοῦ Θεοῦ, καὶ τὸ κέρας αἰρούσης. Καὶ πάλιν Ἐπιθεῖς, ἄνθρωπε, τῆσαντοῦ γλώττη θύραν καὶ μοχλόν. Παῦσαι τὸ κέρας εἰς ἕψος ἐπαίρων, καὶ λαλῶν ἀδικίαν κατὰ τοῦ Θεοῦ. Μίχρη τίνος ἐκπεπρωκίς ἀνεξικακῶντι Χριστῷ; εἰς νοῦν ἔχει τὸ γεγραμ-

defunctos, vivos nominat. Dicit enim de Abraham et Isaac et Jacob, quod Deus non est Deus mortuorum, sed viventium (*Matth. xxii*). Si ergo secundum verba illorum non oportet hæreticos mortuos anathematizari, nec vivi hæretici anathematizabuntur, quos Dominus mortuos vocat, quia separati sunt ab ipso qui dixit: *Ego sum vita* (*Joan. xi et xiv*), et secundum eos jam nec vivi, nec mortui hæretici anathematizabuntur; et sine causa, secundum illos, apostolica doctrina (*Galat. 1*) tradit anathematizari eos qui tradunt præter quod accepimus: sine causa sanctæ synodi hæreticos condemnauerunt, sine causa et alii sancti Patres et doctores Ecclesiæ hæreticos anathematizaverunt. Inculpent autem et Jeremiam prophetam dicentem: *Exsecrandus qui opera Domini facit negligenter* (*Jer. XLVIII*); et David prophetam dicentem: *Exsecrandi qui declinant a mandatis tuis* (*Psal. cxviii*); et ut quondam dicebam, omnem divinam Scripturam in diversis locis tales condemnationes impiis inserentem. Sin autem illi qui negligenter opera Dei faciunt, et peccant in mandatis ejus, talibus condemnationibus subficiuntur: quanto magis impius Theodorus, qui talia adversus ipsum magnum Deum et Salvatorem nostrum Jesum Christum blasphemavit, juste condemnatus est et anathematizatus!

Et hæc quidem sufficiebant, super [superius] memoratas et aliis nostris libris insertas probationes, quas protulimus, ostendentes, quod oportet etiam post mortem hæreticos condemnari, confundere eos qui Theodorum defendunt, et comescere a tali impietate. Quoniam autem contentiose in iisdem permanent, etiam quod est amplius dicimus, quia quidam ex ipsis qui in Nicæna sancta synodo convenerunt, et expositæ ab ea fidei definitioni vel symbolo subscripsunt, quoniam postea contraria sapientes apparuerunt, alii quidem vivi, alii autem post mortem anathematizati sunt a Damaso sanctæ memorie papa antiquioris Romæ, et ab universali Sardicensi synodo, proct testatur sanctus Athanasius. Sed et Chalcedonensis sancta synodus Domnum Antiochiæ factum episcopum post mortem condemnavit, quod solum ausus est scribere, oportere taceri duodecim capitula sancti Cyrilli.

Quoniam autem Theodori defensores hæretici, omni propositione et conatu excidentibus, præsumunt dicere ad deceptionem ignorantium, quod sanctæ memorie Cyrillus in aliqua parte epistolæ illum collaudavit; ex multis ostenditur, quod non convenit eorum conamen dictis a S. Cyrillo in diversis ejus libris contra impium Theodorum, in quibus magis impium omnibus aliis hæreticis eum ostendens, deinde non susinens plurimas et maximas ejus blasphemias contra magnum Deum et Salvatorem nostrum Jesum Christum dictas, exclamavit, ita dicens: *Expavit coram super hoc, et horrui amplius vehementer, dicit Dominus. O intolerabilem malignitatem, o linguam loquentem iniquitatem contra Deum, et in altitudinem cornu extollentem!* (Et iterum: *Impone, homo, turæ linguæ ostium et seram, cessa cornu in altitudinem extollens, et loquens iniquitatem adversus Deum. Quousque insultas patienti Christo? In mente habo*

μίον παρὰ τοῦ θεσπισίου Πούλου· — Οὕτω δὲ ἀμαρτάνοντες εἰς τοὺς ἀδελφούς, καὶ πλήττοντες αὐτῶν ἀσθενοῦσαν τὴν συνείδησιν εἰς Χριστὸν ἀμαρτάνετε. — καὶ ἵνα τι καὶ ἐκ προφητικῶν φθέξωμαι βίβλιον, — Ἐδικαιώθη Σόδομα ἐκ σοῦ. — Νενικηκας τὰς τῶν Ἑλλήνων ἀθυροστομίας, ὅς ἐποίησαντο κατὰ Χριστοῦ, μυσρίας ἠγούμενοι τὸν σταυρὸν. Οὐδὲν ὄντα διέδειξας τὰ τῆς Ἰουδαίας ἀπονοίας ἐγκλήματα. Ἡ τούτων τὴν οὐδ' ἔτις ἐπὶ κατακρίσει τοῦ ἀσεβοῦς Θεοδώρου ὑπὸ τοῦ ἐν ἁγίοις Κυρίλλου εἰρημένων, εἰ καὶ δοίη τις κατὰ τοὺς ἑκείνων λόγους τιν ἐν ἁγίοις κύριλλον εἰρηναίαι τι ὑπὲρ Θεοδώρου, οὐδὲ τοῦτο ἐξαιρεῖται αὐτὸν τῆς κατακρίσεως. Εὐρίσκομεν γάρ, ὡς πολλοὶ τῶν ἁγίων πατέρων τινὰς τῶν αἰρετικῶν ἀπεδέξαντο, ὡσπερ καὶ ὁ ἐν ἁγίοις Δάμσος, καὶ Ἀθανάσιος, καὶ Βασίλειος Ἀπολλινάριον, καὶ Λέων δὲ ὁ τῆς ἁγίας μνήμης Εὐτυχία. καὶ ὁμως ἐπειδὴ φανερά γέγονεν ἡ τοῦτων ἀσέβεια, οὐκ ἐξέφυγον διὰ τὴν τοιαύτην ἀποδοχὴν αἰρετικοὶ τὴν μετὰ ταῦτα εἰς οἰκίαν πρόσωπον καὶ τὴν αὐτῶν ἀσέβειαν γενομένην κατακρίσιν τε καὶ ἀναθεματισμόν. Τσαυτὴ δὲ ἐστὶν ἡ μαγία τῶν Θεοδώρων ἐκδοκίμων, ὅτι τολμῶσι καταψύδεσθαι καὶ Γρηγόριον τοῦ θεολόγου, καὶ Ἰωάννου τοῦ Κωνσταντινουπόλεως, ὡς ἐπιστολάς πρὸς αὐτὸν Θεοδώρον ἀσπειλάτων πεπληρωμένας ἐπαίνου ὑπερψεύδους ἐστὶ μεστὴν. Γρηγόριος μὲν γάρ, ὅτι ὑπὲρ τῆς ἀληθείας ἐν Κωνσταντινουπόλει ἀγωνισάμενος, καὶ τοὺς λαοὺς ἀπὸ τῆς τῶν Ἀρειανῶν πλάνης εἰς τὴν ὀρθόδοξον πίστιν ἐπιστρέψας εἰς τὴν οἰκίαν ἐπαύλη πατρίδα, τὰς παρὰ τῶν αἰρετικῶν κακοῦργως προφερομένας ἐπιστολάς οὐ πρὸς Θεοδώρον τὸν Μοψουεστίας ἔγραψεν, ἀλλὰ πρὸς Θεόδωρον ἐπίσκοπον Τυάνων, ἧς ἐστὶ τῆς δευτέρας Καππαδοκίας μητρόπολις. Τῆς δὲ αὐτῆς χώρας ἐστὶν ἡ Ναξιαζός, ἧς γέγονεν ἐπίσκοπος ὁ αὐτὸς ἐν ἁγίοις Γρηγόριος, καὶ Ἀριανζὸς τὸ χωρίον ὅθεν ὠρμάτο. Τοῦτο γὰρ καὶ αὐτὰ σαφῶς δηλοῦσιν αἱ ἐπιστολαὶ, μνημονεύει ἐθνῶν, καὶ συνόδων, καὶ τοῦ αὐτοῦ χωρίου Ἀριανζοῦ, καὶ ἐτέρων χωρίων τῆς αὐτῆς ἐπαρχίας, καὶ μνησὶ τῆ ἐπιχωρίῳ διαλέκτῳ Καππαδοκίας ὀνομασμένων, καὶ Βοσπορίου ἐπισκόπου ὑπ' αὐτὸν τελούντος Κολωνίας τῆς πόλεως, καὶ ἐτέρων ἐπισκόπων, καὶ χωρεπισκόπων, καὶ μοναστηρίων ὑπὸ τὸν αὐτὸν τελούτων Θεοδώρον μνημονεύουσαι, ὧν καὶ μέχρι νῦν σώζεται τὰ ὀνόματα. Ποία δὲ μετουσία Καππαδοκίας πρὸς τοὺς τῆς δευτέρας Κιλικίας ἢ τότε ἢ νῦν ὑπάρχει. διαμεμερισμένης τῆς τῶν ἐπαρχιῶν τούτων διοικήσεως; ἢ ποίους ἐπισκόπους ὑπ' αὐτὸν ἔχειν ἠδύνατο ὁ Μοψουεστίας ἐπίσκοπος, αὐτὸς ὑπὸ τὸν τῆς αὐτῆς δευτέρας Κιλικίας μητροπολίτην τελῶν; Ἰωάννης δὲ ὁ Κωνσταντινουπόλεως ἔγραψεν ἐπιστολὴν πρὸς Θεόδωρον τὸν Μοψουεστίας, οὐκ ἐπαίνων δὲ, ἀλλὰ μίμψων καὶ ἐπιτιμήσεων οὖσαν μεστὴν, ὡς ἐκπεσόντος αὐτοῦ τῆς θεοσεβείας. Συνασκάσας γὰρ αὐτῶ τὸν μονήρη φίλον ἐν εἰ καὶ τῶ αὐτῶ μοναστηρίῳ, τῆς ἐκεῖσε συνδιαγωγῆς ἀναμνηστικῶς αὐτῶν. καὶ ταῦτα μαρτυρεῖ Σωζόμενος, καὶ Ἠσύχιος. καὶ Σωκράτης, καὶ Θεοδώριτος ὁ πολλοὺς ὑπὲρ Θεοδώρου λόγους τε καὶ ἐπαίνους ἔκτεινας. Εἰ δὲ προφέρουσι μαρτυρίας Ἰωάννου τοῦ Ἀντιοχείας καὶ τῆς ὑπ' αὐτὸν ἀνατολικῆς συνόδου, ὑπὲρ Θεοδώρου καὶ τῆς αὐτοῦ ἀσεβείας γενομένης, ἀνάγκη αὐτοὺς καλεῖν διεξασθαι, ὡσπερ ὅσον τό γε ἐπ' αὐτοῖς εἰς κατακρίσιν τοῦ ἐν ἁγίοις Κυρίλλου, καὶ ἀβέτησιν τῆς ὀρθῆς πίστεως οἱ περὶ Ἰωάννην ἐτίμησαν· καὶ ἄπερ ἔγραψαν, Κιστήριον

scriptum a divino Paulo : Sic autem peccantes in fratres, et percutientes eorum infirmam conscientiam, in Christum peccatis (I Cor. viii). Et ut aliquid etiam ex propheticis loquar codicibus : Justificata est Sodoma ex te (Ezech. xvi), superasti paganorum verbositates, quas contra Christum fecerunt, stultitiam existimantes crucem (I Cor. viii), nihil esse ostendisti Judaicæ superbix crimina. His igitur ad condemnationem Theodori sic a sancto Cyrillo dictis, licet aliquis concedat, secundum illorum verba sanctum Cyrillum aliquid pro Theodoro dixisse, neque hoc liberat illum a condemnatione. Invenimus enim, quod multi sanctorum Patrum quosdam hæreticos collaudaverunt, sicut et sancti Damasus et Athanasius et Basilius Apollinarium, et sanctus [sanctæ memoriæ] Leo Eutychen : et tamen cognita eorum impietate, non propter hoc evaserunt hæretici condemnationem et anathema, quod postea contra eorum personam et impietatem factum est. Tantus autem est furor defendentium Theodorum, quia præsumunt adversus Gregorium theologum, et Joannem Constantinopolitanum mentiri, dicentes epistolas ad eundem Theodorum plenas laudis eos direxisse : quod falsum est. Gregorius enim, cum in Constantinopoli pro veritate laborans, conversis per eum ab Ariana insania ad catholicam fidem populis, ad suam patriam reversus est, epistolas quas hæretici dolose proferunt, non ad Theodorum Mopsuestenum scripsit, sed ad Theodorum episcopum Tyanensem, quæ est secundæ Cappadociæ metropolis. Ejusdem autem provinciæ sunt et Nazianzus civitas, cujus fuerat episcopus idem sanctæ memoriæ Gregorius, et Arianzus prædium, unde ortus fuerat. Hoc enim et ipsæ epistolæ aperte significant, memoriam facientes consuetudinum et collectionum, et ejusdem prædii Arianzi, et aliorum prædiorum ejusdem provinciæ, et mensis vernacula lingua Cappadocum nominati, et Bosphorii [Bospori] episcopi sub eodem Theodoro constituti, qui tunc temporis Colonix civitatis ejusdem provinciæ episcopus erat, et aliorum episcoporum, et chorepiscoporum, et monasteriorum, quæ sub Theodori jurisdictione erant, quorum usque nunc eadem nomina servantur. Qualis porro communio Cappadocibus ad secundam Ciliciam, vel tunc, vel modo divisa earum provincialium gubernatione ? Et quos episcopos sub se habere poterat Mopsuestenus episcopus, cum ipse sub metropolitano secundæ Ciliciæ constitutus esset ? Joannes autem Constantinopolitanus scripsit quidem epistolam ad Theodorum Mopsuestenum, non tamen laudibus, sed querimoniis et increpationibus plenam, ut pote illo a bona conversatione [pietate] lapsus. Quoniam enim cum eo monasticam vitam in uno eodemque monasterio exercuit, conversationis ibi factæ eum admonuit : et pro his testimonium præbent Sozomenus, et Hesychius, et Socrates, et Theodoretus, qui multas pro Theodoro orationes et laudes fecit. Si autem testimonia proferunt Joannis Antiocheni, et Orientalis concilii sub eo constituti, facta pro Theodoro, et ejus impietate, necesse est eos et illa suscipere, quæ (quantum ad illos pertinet) ad

καὶ τὴν αὐτοῦ καταδοξίαν ἐπὶ πλείστον χρόνον ἐπιδιούσαν. Καὶ τοῦτο δείκνυται ἐκ διαφόρων αὐτῶν λόγων τε καὶ πιστολῶν πρὸς Θεοδοσίον τὸν τῆς ἐσθιουθῆς λήξεως, καὶ ἑτέρους διαφόρους γραμματεῶν.

condemnationem sancti Cyrilli, et reprobationem rectæ fidei fecerunt Joannes et qui cum illo erant, nec non etiam quæ scripserunt. Nestorium et ejus perfidiam diutius defendentes. Et hoc ostenditur ex diversis eorum libris et epistolis, quas ad Theodo-

rium piæ recordationis, et ad alios diversos scripserunt.

Καὶ ταῦτα μὲν οὕτως· ἵνα δὲ μηδὲν τῆς ἀκριθείας καταλείψωμεν, ἀναγκαῖον ἐνομίσαμεν μνησθῆναι καὶ τῶν γραφόντων παρὰ Λύγουστινου τοῦ τῆς ὁσίας μνήμης ἐπισκόπου ἐν Ἀφρικῇ γενομένου. Ζητήσῃς γὰρ τινος περὶ Καικελικῶν μετὰ θάνατον αὐτοῦ κηνήσεις, ὡς τῆς ἐκκλησιαστικῆς παρατραπέντος παραδόσεως, καὶ τινῶν τούτου χάριν χωρισάτων ἑαυτοὺς ἀπὸ τῆς καθολικῆς ἐκκλησίας, γράφει πρὸς Βονιφάτιον ὁ αὐτὸς τῆς ὁσίας ἀπέμπε Λύγουστινός, ὡς οὐκ ἔδει τινὰς διὰ τοῦτο χωρῖσαι ἑαυτοὺς τῆς καθολικῆς ἐκκλησίας. Εἰ γὰρ ἀληθῆς ἦν ἡ ἀπαρχὴ τὰ ἐπαγγόμενα Καικελικῶν, καὶ ἐφανερῶς ἐναντία φρονήσας τῆς καθολικῆς καταστάσεως, καὶ μετὰ θάνατον ἐν τοῦτον ἀναθήματι ὑπέβαλον. Ἄλλὰ καὶ κανὼν τῆς ἁγίας ἐν Ἀφρικῇ συνόδου διαγορεύει τοὺς ἐπισκόπους, τοὺς τὴν οἰκίαν ἢ ἐν διεθήκῃ, ἢ ἐξ ἀδιαθέτου αἰρετικῶν παραπέμποντας χρῆμα καὶ μετὰ θάνατον ἀναθεματίζεσθαι. Πρὸς τοῦτους δὲ ἄπαντι, τίς ἀγνοεῖ τὰ ἐν τοῖς ἡμετέροις χρόνοις ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ τῆς πρισθυτέρας ῥώμης γενομένα κατὰ Διόσκορου; ὅς οὐδὲν ἐπὶ πίστειν ἡμαρτηκῶς, διὰ μόνην ἐκκλησιαστικὴν κατάστασιν μετὰ θάνατον παρ' αὐτῆς τῆς κατὰ ῥώμην ἁγιωτάτης ἐκκλησίας ἀναθεματίσθη. Εἰ τοίνυν οἱ μηδὲν εἰς πίστειν πταίσαντες ἐπίσκοποι διὰ κατὰστασιν ἐκκλησιαστικῆν, καὶ διὰ χρηματικὴν αἰτίαν ἀναθήματι καὶ μετὰ θάνατον ὑποβλήσονται, πόσω μᾶλλον Θεόδωρος ὁ εἰς αὐτὸν τὸν Θεὸν ἀσεβήσας; ὅσον δὲ πρὸς τὴν ἄνοιαν τῶν λεγόντων, μὴ δεῖν ἀναθεματίζεσθαι μετὰ θάνατον τοὺς ἐν τῇ οἰκίᾳ ἀσεβείᾳ τελευτήσαντας, οὐ δεῖ μὴδὲ τοὺς ἀδίκως κατακρεβήτατας πατέρας μετὰ θάνατον ἀνακαλεῖσθαι, ὅπερ συμβέβηκε καὶ ἐπὶ Ἰωάννῃ τῷ ἐν ὁσίᾳ τῇ μνήμῃ ἐπισκόπῳ γενομένῳ Κωνσταντινουπόλεως ὑπὸ τῆς καθολικῆς ἐκκλησίας μετὰ θάνατον ἀνακληθῆναι· καὶ ἐπὶ Φλαυιανῷ τῷ τῆς ὁσίας μνήμης καὶ αὐτῷ Κωνσταντινουπόλεως γενομένῳ ἐπισκόπῳ, ἀδίκως μὲν ἐν ζωῇ κατακρεβήναι, δικαίως δὲ μετὰ θάνατον ἀνακληθῆναι ὑπὸ τοῦ τῆς ὁσίας μνήμης Παπᾶ Λέοντος, καὶ τῆς ἐν Χαλκιδόνι ἁγίας συνόδου. Ἐπιτέθειν δὲ συμβαίνει κατὰ τοὺς ἐκ τῶν λόγων, τοὺς μὲν αἰρετικούς τοῖς ἁγίοις πατέρας συναριθμῆσθαι, οἳ ἐλευθέρως ἀφεμένους τῆς ὑπερλομίας αὐτοῖς κατακρίσεως· τοὺς δὲ ἁγίους πατέρας ἀδίκως καταδικασθῆναι τοῖς αἰρετικοῖς συνάπτεσθαι, οἳ μὴ λυμίνης τῆς ἐκ' αὐτοῖς ἀδικίαν κατακρίσεως. Ἀξιοπιστότερος δὲ πάντων ἐστὶ διδάσκαλος ὁ κύριος καὶ Θεὸς ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστὸς περὶ ἑαυτοῦ λέγων· «Οὕτω γὰρ ἀγάπησιν ὁ Θεὸς τὸν κόσμον, ὥστε τὸν υἱὸν αὐτοῦ τὸν μονογενῆ ἔδωκεν, ἵνα πᾶς ὁ πιστεύων εἰς αὐτὸν μὴ ἀπόληται, ἀλλ' ἔχῃ ζωὴν αἰώνιον. Οὐ γὰρ ἀπέστειλεν ὁ Θεὸς τὸν υἱὸν αὐτοῦ εἰς τὸν κόσμον, ἵνα κρίνῃ τὸν κόσμον, ἀλλ' ἵνα σωθῇ ὁ κόσμος δι' αὐτοῦ. Ὁ πιστεύων εἰς αὐτὸν οὐ κρίνεται· ὁ δὲ μὴ πιστεύων εἰς αὐτὸν ἔδη κέρταται, ὅτι μὴ πεπίστευκεν εἰς τὸ ὄνομα τοῦ μονογενοῦς υἱοῦ τοῦ Θεοῦ.» Καὶ τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον διὰ τοῦ προφήτου Δαυὶδ λέγει, τοὺς ἀσεβεῖς μὴ ἀναστήσεσθαι ἐν κρίσει. Τῆς οὖν τοιαύτης τοῦ κυρίου ἀποφάσεως ἐξερχομένης κατὰ παντὸς ἀσθεῖος, καὶ μηδὲν διακατελλούσης

et reprobationem rectæ fidei fecerunt Joannes et qui cum illo erant, nec non etiam quæ scripserunt. Nestorium et ejus perfidiam diutius defendentes. Et hoc ostenditur ex diversis eorum libris et epistolis, quas ad Theodo-

Et hæc quidem sic se habent. Ut autem nihil subtilitatis prætermittamus, necessarium putavimus memorare etiam illa quæ ab Augustino sanctæ memoriæ Africano episcopo scripta sunt. Quæstione enim aliqua post mortem Cæciliani de eo mota, quod ab ecclesiastica traditione declinasse dicebatur, et propter hoc quibusdam a catholica Ecclesia separatis, scribit ad Bonifacium idem sanctus Augustinus, quod non oportebat aliquos ideo separare sese a catholica Ecclesia. Si enim vera essent ea quæ Cæciliano inferrentur, et manifestatus esset contrarium aliquid ecclesiastico statui sapuisse, etiam post mortem eum anathemati subjicerem. Sed et regula sanctæ synodi Africanæ statuit, episcopos qui suas facultates in testamento, vel ex intestato hereditario relinquunt, oportere et post mortem anathematizari. Super hæc autem omnia, quis ignorat ea quæ nostris temporibus in Ecclesia antiquioris Romæ contra Dioscorum acta sunt? Qui cum nihil in fidem peccasset, tamen propter solum ecclesiasticum ordinem post mortem ab eadem sancta Ecclesia Romana anathematizatus est. Si igitur nihil in fidem peccantes episcopi, propter solum ecclesiasticum ordinem, et propter causam pecuniariam anathemati et post mortem subjiciuntur, quanto magis Theodorus, qui in ipsum Deum peccavit? Quantum autem ad insipientiam dicentium non oportere anathematizari post mortem eos qui in sua impietate mortui sunt: oportebat nec eos qui injuste condemnati sunt Patres post mortem revocari, quale contigit in Joanne sanctæ recordationis episcopo Constantinopolitanæ civitatis, ab universali Ecclesia post mortem revocato, et in Flaviano sanctæ memoriæ et ipso episcopo Constantinopolitanæ civitatis, injuste quidem in vita condemnato, juste autem post mortem revocato, tam a sanctæ memoriæ papa Leone quam a sancta Chalcedonensi synodo. Ex hoc autem contingit secundum illorum verba, hæreticos quidem sanctis Patribus connumerari, ut pote liberato debita eis condemnatione, sanctos autem Patres injuste condemnatos, hæreticis conjungi, ut pote non soluta contra eos facta iniqua damnatione. Omnibus autem magis credendus [fide dignus] est Doctor Dominus et Deus noster Jesus Christus, de se dicens: Sic enim dilexit Deus mundum, ut Filium suum unigenitum daret, ut omnis qui credit in eum, non pereat, sed habeat vitam æternam. Non enim misit Deus Filium suum in mundum ut judicet mundum, sed ut salvetur mundus per ipsum. Qui credit in eum, non justificatur: qui autem non credit, jam judicatus est, quia non credit in nomine unigeniti Filii Dei (Joan. III). Et Spiritus autem sanctus per prophetam David dicit (Psal. I), impios non resurrecturos in judicio. Tali igitur Domini sententia prolata adversus omnem impium, et nihil discernente inter vivos et mortuos im-

μεταξύ ζώντων και νεκρῶν αἰρετικῶν, πῶς τομῶσιν ἀντικείμεν τῇ τοιαύτῃ ἀποφάσει, και τοὺς ἀπᾶς ἀσθεύσαντας, και διὰ τοῦτο ἤδη ὑπὸ τοῦ κυρίου κατακακρημένους, λέγειν, μὴ θεῖν μετὰ θανάτου κατακρινέσθαι; και ὁ θεὸς δὲ ἀπόστολος τὸν Χριστὸν ἔχων ἐν ἑαυτῷ λαλοῦντα, οὐ μόνον κατὰ ἀνθρώπων, ἀλλὰ και κατ' ἀγγέλων τὸν τοιαύτων ἐπέταξεν ἀπόφασιν, εἰπὼν ἐν τῇ ἐπιστολῇ τῇ πρὸς Γαλάτας· « Ἀλλὰ και ἐὰν ἡμεῖς, ὁ ἄγγελος ἐξ οὐρανοῦ εὐαγγελίσθαι ὑμᾶς παρ' ὁ εὐαγγελισάμεθα ὑμῖν, ἀνάθεμα ἔστω. Ὡς προειρήκαμεν, και ἄρτι πάλιν λέγω· εἴ τις ὑμᾶς εὐαγγελίζεται παρ' ὁ παρελάβετε, ἀνάθεμα ἔστω. » και τίς οὕτως ἀσεβῆς, ὡς τομῆσαι εἰπεῖν, ὡς τὰ παρὰ Θεοδώρου ἀσεβῶς συγγραφήντα, ἡ μέρος αὐτῶν παρεδόθη ποτὲ τῇ ἀγίᾳ τοῦ Θεοῦ ἐκκλησίᾳ, ἀλλ' οὐκ εὐθὺς ὁ τομῆσας τι τοιοῦτον παραφρόνῃσθαι ἀνάθεματι καθυπεύχθη παρὰ τῶν ἁγίων πατέρων;

Ἐἴ τις τοῖνυν μετὰ τὴν τοιαύτην ὀρθὴν ὁμολογίαν και κατακρινεῖ τὸν αἰρετικῶν. τῆς εὐσεβοῦς ἐννοίας σωζομένης, περι ὀνομάτων, ἡ συλλαβῶν, ἡ λέξεων ζυγομαχῶν, χωρίζει ἑαυτὸν τῆς ἐκκλησίας τοῦ Θεοῦ ἐκκλησίας, ὡς περ ἐν ὀνόμασι μόνους και λέξεσι κειμένης ἡμεῖς τῆς εὐσεβείας, ἀλλ' οὐκ ἐν πράγμασιν, ὁ τοιοῦτος ὡς τοῖς σχίσμασι χαίρων λόγον ὑφῆξει ὑπὲρ ἑαυτοῦ, και τῶν ὑπ' αὐτοῦ ἀπατωμένων, ἡ ἀπαταθησομένων τῷ μεγάλῳ Θεῷ και σωτῆρι ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστῷ ἐν ἡμέρᾳ κρίσεως. Ἀμήν.

Τύπος τοῦ βασιλείως Ἰουστινιανοῦ πρὸς τὴν ἁγίαν σύνοδον περὶ Θεοδώρου τοῦ Μοψουεστίας και τῶν λοιπῶν.

Ἐπινοῆ μὲν γέγονεν αἰεὶ τοῖς ὀρθοδόξοις, και εὐσεβῶς προβασιλευκόσι τοῖς ἡμετέροις πατράσι, τὰς κατὰ καιρὸν ἀναφυμένους αἰρέσεις δὲ συνόδων ὀσιωτάτων ἱερῶν ἐκκίπτειν, και τῆς ὀρθῆς πίστεως καθαρῶς κηρυττομένης ἐν εἰρήνῃ τὴν ἐκκλησίαν τοῦ Θεοῦ ἐκκλησίαν διαφυλάττειν· διόπερ και Κωνσταντῖνος ὁ μέγας, Ἀρείου βλασφημοῦντος και λέγοντος, μὴ εἶναι τὸν υἱὸν ὁμοούσιον τῷ Θεῷ και πατρὶ, ἀλλὰ κτίσμα και ἐξ οὐκ ὄντων γεγενῆσθαι, συναγαγὼν ἐν Νικαίᾳ τοὺς τριακοσίους θεῖα και ὀκτώ πατέρας, και' αὐτὸς ἐκεῖ παρεγένετο, και τοῦ Ἀρείου καταδικασθέντος και ἀναθεματισθέντος, ἐσπούδασε τὴν ὀρθόδοξον κρατῆσαι πίστιν. δι' ἧς ὁμολογήσαντες οἱ θεῖοι πατέρες ὁμοούσιον εἶναι τὸν υἱὸν τῷ Θεῷ και πατρὶ, ἀλλὰ μὴ κτίσμα και ἐξ οὐκ ὄντων γεγενῆσθαι, μέχρι νῦν ἕδεται [ἴσ. ἄδονται]. και Θεοδοσίος δὲ ὁ πρεσβύτερος, Μακεδονίου ἀρνούμενον τὴν θεότητα τοῦ ἁγίου πνεύματος, και Ἀπολλιναρίου τοῦ ραθητοῦ αὐτοῦ βλασφημοῦντος εἰς τὴν οἰκονομίαν τοῦ Θεοῦ λόγου, και ἐσκαπτος, τοὺς ἀνθρώπων μὴ εἰληφῆναι τὸν τοῦ Θεοῦ λόγον, ἀλλὰ σαρκὶ ἐνωθῆναι ψυχῶν ἀλογῶν ἐχούσῃ, συναγαγὼν ἐν Κωνσταντινουπόλει τοὺς ρ' πατέρας και μετασχῶν και αὐτὸς τῆς συνόδου, και τῶν εἰρημένων καθαιρεθέντων, και ἀναθεματισθέντων αἰρετικῶν; μετὰ και τῶν ἀσεβῶν αὐτῶν δογμάτων και ὁμοφρόνων, παρεσκύεσε τὴν ὀρθόδοξον πίστιν κηρύττεισθαι. και Θεοδοσίος δὲ ὁ νέος, τὸ ἀσεβῶς Νεστορίου λέγοντος, ἄλλος εἶναι τὸν Θεῖον λόγον, και ἄλλον τὸν Χριστὸν, και τὸν μὲν φύσει υἱὸν τοῦ Θεοῦ και πατρός, τὸν δὲ χάριτι υἱὸν ἀσεβῶς εἰσάγοντος, και τὴν ἁγίαν Μαρίαν εἶναι θεοτόκου ἀρνούμενου, συναγαγὼν τὴν προτίραν ἐν Ἐφέσῳ τῶν ἑκατοσίων ἁγίων πατέρων σύνοδον, και ἀποστείλας ἀρχοντας ὑφίπλους παρῆναι τῇ συνόδῳ, προσέταξε και τὸν Νεστόριον παραγενέσθαι, και κρίσιν ἐπ' αὐτῷ γενέ-

reticos, quomodo audent resistere tali sententiæ, et eos qui semel impie egerunt, et propter hoc jam a Domino condemnati sunt, dicere, non oportere post mortem condemnari? Et divinus autem [etiam] Apostolus, qui Christum in semetipso habet loquentem, non solum adversus homines, sed etiam adversus angelos talem protulit sententiam, dicens in epistola ad Galatas (Cap. 1) : Sed licet nos aut angelus de caelo evangelizaverit præterquam quod evangelizavimus vobis, anathema sit. Sicut prædiximus, et nunc iterum dico : Si quis vobis evangelizaverit præter id quod accepistis, anathema sit. Et quis ita impius est, ut præsumat dicere, quod Theodori impia scripta, vel pars eorum, tradita est aliquando sanctæ Dei Ecclesiæ, et non statim, qui ausus est aliquid tale loqui anathemati subjectum est a sanctis Patribus?

Si quis igitur post ejusmodi rectam confessionem, et hæreticorum condemnationem, salvo manente pio intellectu, de nominibus vel syllabis vel dictionibus contendens, separat se a sancta Dei Ecclesia, tanquam non in rebus, sed in nominibus solis et dictionibus posita nobis pietate : talis ut pote dissensionibus gaudens, rationem pro semetipso, et pro deceptis et decipiendis ab eo, reddet magno Deo et Salvatore nostro Jesu Christo in die judicii. Amen.

Justiniani imperatoris ad sanctam synodum epistola de Theodosio Mopsuesteno et reliquis.

Semper quidem studium fuit orthodoxis et piis imperatoribus patribus nostris, pro tempore exortas hæreses per congregationem religiosissimorum sacerdotum amputare, et recta fide sincere prædicata, in pace sanctam Dei Ecclesiam custodire. Quapropter et Constantinus Magnus, Ario blasphemante et dicente Filium non esse consubstantialem Deo et Patri, sed creaturam, et ex non exstantibus factum esse, congregavit Nicææ trecentos decem et octo Patres, et cum ipse concilio interfuisset, damnato et anathematizato Ario rectam fidem confirmare studuit : per quam divini illi Patres confitentis Filium consubstantialem esse Deo et Patri, non vero creaturam et ex non exstantibus factum, usque ad hodiernum diem canitur. Theodosius autem senior, Macedonio negante deitatem sancti Spiritus, et Apollinario ejus discipulo blasphemante incarnati Dei Verbi dispensationem, et dicente Dei Verbum non assumpsisse mentem humanam, sed carni animam rationalem habenti fuisse unitum, congregatis in Constantinopolitana urbe centum quinquaginta Patribus, ac ipse participis concilii effectus, damnatis et anathemate percussis prædictis hæreticis una cum impiis eorum dogmatibus ac sectatoribus, curam adhibuit ut recta fides prædicaretur. Theodosius vero Junior, in pio Nestorio dicente alium esse Deum Verbum, et alium Christum, ac Verbum quidem natura esse Filium Dei et Patris, Christum vero tantum ex gratia Filium impio introducente, et sanctam Mariam Dei genitricem esse negante ; congregavit priorem Ephesinam synodum ducentorum sanctorum Patrum, et directis principibus qui deberent concilio interesse, jussit et

σθαι. Καὶ δὴ γενομένης ἀκριβοῦς ἐξετάσεως κατέδικασαν Ἀ
 Νεστόριον, ἀναθεματίσαντες σὺν τοῖς ὁμοφροσιν αὐτοῦ.
 Τούτων δὲ οὕτως προελθόντων, ἐπαναστάτης Κυρίλλῳ τῷ
 πανοσιωτάτῳ οἱ τῆς ἐξαγίου Νεστορίου μερίδος, ἐσπου-
 δασαν, τὸ γέ ἐπ' αὐτοῖς, ἀνατρέψαι τὴν κατὰ Νεστορίου
 γεγενημένην κρίσιν. Ἄλλ' οὖν γε Θεοδόσιος ὁ βασιλεὺς
 ἀντιστασιασόμενος τῶν οὕτως ὀρθῶς κατὰ Νεστορίου καὶ
 τῶν ποταρῶν αὐτοῦ δογματικῶν κριθέντων, παρεσκύασε
 κρατεῖν γενναίως [Latinus interpres legit οὕτως] τὴν
 ἐπ' αὐτῷ γεγενημένην κρίσιν. καὶ γὰρ πρὸς τού-
 τοις καὶ ἄλλα τιὰ κατὰ τοῦ θείου Κυρίλλου κατα-
 φλυαρησάντων, γράφει πρὸς τὸν βασιλέα Κύριλλος
 τοιαῦτα· Ἐπειδήπερ ἐπιθόμην, ὡ εὐσεβίστατε βασιλεῦ,
 τῶν φιλολογεῖν εἰωθότων τινᾶς ἀγρίων σπηκιῶν δίχην πε-
 ριβομβεῖν, καὶ μοχθηροῦς ἐριγύεσθαι κατ' ἐμοῦ λόγους,
 ὡς ἐξ οὐρανοῦ κατακομσθέν, καὶ οὐκ ἐκ τῆς ἁγίας παρ-
 θένου λέγοντος τὸ θεῖον σῶμα Χριστοῦ, καὶ μὲν τοι καὶ
 εἶς νόσις κατὰ Νεστόριον ὁμολογεῖν ἡμᾶς κατεφλυάρησαν,
 δεῖν ὡθέσθην ὀλέγα περὶ τούτου πρὸς αὐτοὺς εἰπεῖν οὕτως·
 Ὁ ἀνόητος καὶ μόνος ἔδοτες συκοφαντεῖν, πῶς εἰς τούτο
 πρὸς χθῆτε γνώμης, καὶ τοσαύτην νενοσηκατε μανίαν·
 ἴδε σαφῶς ἔνωσιν, ὅτι σχεδὸν ἅπας ἡμῖν ὁ ὑπὲρ τῆς
 πίστεως ἀγῶν συνεκκρότητο διαβεβαίουμένοις, ὅτι θεο-
 τόκος ἐστὶν ἡ ἅγια Μαρία. Ἄλλ' ἐπειπερ ἐξ οὐρανοῦ, καὶ
 οὐκ ἐξ αὐτῆς γεγενῆσθαι τὸ θεῖον σῶμα τοῦ Χριστοῦ λέ-
 γομεν, ὡς φασί, πῶς ἂν νοοῖτο θεοτόκος; τίνα γὰρ ὄλω-
 τίσκεν, εἰ μὴ ἐστὶν ἀληθὲς ὅτι γεγέννηκε κατὰ σάρκα τὸν
 Ἐμμανουὴλ; γελᾶσθωσαν τοίνυν οἱ ταῦτα καὶ τὰ τοιαῦτα
 κατ' ἐμοῦ πεφλυαρηκότες. Οὐ γὰρ ψεύδεται λέγων ὁ
 πατὴρ ὁ Ἰσαίας· — Ἴδοὺ ἡ παρθένος ἐν γαστρὶ ἔξει, καὶ
 τέξεται υἱόν, καὶ καλέσουσιν τὸ ὄνομα αὐτοῦ Ἐμμανουὴλ,
 ὃ ἐστὶ, μετ' ἡμῶν ὁ Θεός. — Ἀληθεύει δὲ πάντως καὶ ὁ ἀρ-
 χᾶγγελος Γαβριὴλ πρὸς τὴν παρθένον εἰπών· — Μὴ φοβοῦ,
 Μαριεμ, εὐρες γὰρ χάριν παρὰ τῷ Θεῷ· καὶ ἰδοὺ συλ-
 λήψῃ ἐν γαστρὶ, καὶ τέξεις υἱόν, καὶ καλέσεις τὸ ἄνωμα
 αὐτοῦ Ἰησοῦν. Αὐτὸς γὰρ σώσει τὸν λαόν αὐτοῦ ἀπὸ τῶν
 ἀμαρτιῶν αὐτῶν. — Ὅταν δὲ λέγομεν, ἄνωθεν ἐξ οὐρανοῦ τὸν
 κύριον ἡμῶν Ἰησοῦν Χριστόν, οὐχ ὡς ἄνωθεν ἐξ οὐρανοῦ
 κενεχυθείσης τῆς ἁγίας αὐτοῦ σαρκὸς ταῦτα φαμεν, ἀλλ'
 ὡς ἐπόμενοι τῷ ἐκ τῆς Παύλου φάσκοντι, — Ὁ πρῶτος ἀνθρω-
 πος ἐκ γῆς χοῦκος, ὁ δεῦτερος ὁ κύριος ἐξ οὐρανοῦ. —
 Μεμνημένα δὲ καὶ αὐτοῦ τοῦ κυρίου λέγοντος, — Οὐδεὶς
 ἀναβέβηκεν εἰς τὸν οὐρανόν, εἰ μὴ ὁ ἐκ τοῦ οὐρανοῦ κα-
 ταβάς, ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου. — Καίτοι γεγίννηται κατὰ
 σάρκα, ὡς εἴρηται, ἐκ τῆς ἁγίας παρθένου, ἐπειδὴ δὲ ὁ
 ἄνωθεν ἐξ οὐρανοῦ καταφοιτήσεως Θεὸς λόγος κενύωνκεν
 αὐτόν, μορφῆν δούλου λαβών, καὶ κειχρημάτιον ἀνθρώ-
 που υἱὸς· μετὰ τοῦ μῦθαι ὁ ἦν, τουτέστι Θεός· ἄρρητος
 γὰρ καὶ ἀναλλοίωτος κατὰ φύσιν ἐστίν· ὡς εἰς ἤδη νοοί-
 μενος μετὰ τῆς ἰδίας σαρκὸς, ἐξ οὐρανοῦ λέγεται κατελ-
 θεῖα ὀνομασθῆναι δὲ καὶ ἀνθρώπος ἐξ οὐρανοῦ, τέλειος ὡς
 ἐν θεότητι, καὶ τέλειος ὁ αὐτὸς ἐν ἀνθρωπότητι, καὶ ὡς
 ἐν ἐνὶ προσώπῳ νοούμενος. Εἰς γὰρ κύριος Ἰησοῦς
 Χριστός, κἂν ἢ τῶν φύσεων διαφορά μὴ ἀγνοῖται, ἐξ
 ὧ τῶν ἀπόρρητων ἰσῶσιν φαμεν πεπράχθαι. Τοιχοῦτον
 ἐμολογούμεν τὸν μονογενῆ υἱὸν τοῦ Θεοῦ λόγον, Θεὸν
 τέλειον, καὶ ἀνθρώπον τέλειον, ἐκ ψυχῆς λογικῆς καὶ
 σώματος, πρὸ αἰῶνων μὲν ἐκ τοῦ πατρὸς γεννηθέντα κατὰ
 τὴν θεότητα, ἐπ' ἐσχάτων δὲ τῶν ἡμερῶν τὸν αὐτὸν δι'
 ἀμῶς καὶ διὰ τὴν ἡμετέραν σωτηρίαν ἐκ Μαρίας τῆς παρ-

ipsum Nestorium adesse, et iudicium de eo fieri :
 diligentique examinatione facta, damnarunt et ana-
 thematizarunt Nestorium una cum sectatoribus ejus.
 His autem ita subsecutis, cum insurrexissent contra
 sanctissimum Cyrillum sectatores impii Nestorii,
 conati sunt (quantum in ipsis fuit) rescindere sententiam
 contra Nestorium latam. Sed Theodosius imperator,
 defendens ea quae ita recte contra Nestorium
 et impia ejus dogmata fuerant iudicata, damnationis
 sententiam in eum factam ratam haberi curavit. In-
 super autem cum et quaedam alia crimina divino Cy-
 rillo apud imperatorem nugaciter impingerent, ad
 imperatorem Cyrillus in hanc sententiam scripsit :
 « Postquam mihi, piissime imperator, renuntiatum
 est, quosdam garrulos instar vesparum ferarum sus-
 surris suis aures tuas personare, et maledicta in me
 eructare, nugantes me asserere Christi divinum cor-
 pus caelo delatum, et non de sancta Virgine assump-
 tum; itemque duos filios de sententia Nestorii confi-
 teri : existimavi debere me adversus ipsos pauca in
 hanc sententiam dicere : O fatui, et nullius rei nisi
 calumniandi gnari, quomodo in hanc devenistis
 sententiam, tantumque insaniae concepistis? Omnino
 enim oportebat hoc vos perspicue sentire, totam fere
 nostram de fide disputationem inde ortam, quod non
 sanctam Mariam Deiparam esse contendimus. Atqui
 si, ut illi dicunt, nos corpus Christi divinum caelitus
 venisse, non ex ipsa natum dicimus, quomodo Dei-
 para dici poterit? Quem enim peperit, si hoc verum
 non est, quod secundum carnem pepererit Emmanuelem?
 Rideantur ergo qui haec et talia de me blaterant.
 Non enim mentitur sanctus Isaias cum ita vaticinatur :
 Ecce virgo in utero habebit, et pariet filium,
 et vocabunt eum Emmanuel, quod est, nobiscum Deus
 (Isa. vii). Et haud dubie verum dixit Gabriel ar-
 changelus ita Mariam alloquens : Ne timeas, Maria,
 invenisti enim gratiam apud Deum. Ecce concipies in
 utero, et paries filium, et vocabis nomen ejus Jesum :
 ipse enim salvum faciet populum suum a peccatis eorum
 (Luc. 1; Matth. 1). Cum autem Dominum nos-
 trum Jesum Christum dicimus desuper de caelo ve-
 nisse, non eo sensu dicimus, quasi putemus eum
 sanctam suam carnem de caelo detulisse; sed sequimur
 sanctum Paulum, qui ita ait : Primus homo de
 terra terrenus; secundus, Dominus e caelo (I Cor. xv).
 Imitamur etiam et ipsum Dominum dicentem : Nemo
 ascendit in caelum, nisi qui descendit de caelo, Filius
 hominis (Joan. iii). At vero quod ad carnem attinet,
 natus est, sicut diximus, ex beata Virgine. Sed quoniam
 Verbum Dei de caelo descendens, seipsum exinanivit,
 formam servi assumendo, filiusque hominis
 exstitit, cum tamen idem permaneret qui antea fue-
 rat, scilicet Deus (est enim immutabilis, et nulli al-
 terationi obnoxiae naturae), cum jam unus intelliga-
 tur esse cum propria carne, dicitur de caelo venisse.
 Et nominatur etiam homo de caelo, cum sit perfectus
 in deitate, idemque perfectus in humanitate : intelli-
 giturque una esse persona. Unus enim est Dominus
 Jesus Christus, tametsi naturarum discrimen non
 ignoretur, ex quibus ineffabilem illam dicimus factam

ἄνθρωπον κατὰ τὴν ἀνθρωπότητα· ἰσοῦσιον τῷ πατρὶ τὸν ἄ-
 ἄνθρωπον κατὰ τὴν θεότητα, καὶ ἰσοῦσιον ἡμῖν κατὰ τὴν
 ἀνθρωπότητα. Δύο γὰρ φύσεων ἕνωσις γέγονεν· ὅθεν ἕνα
 Χριστόν, ἕνα υἱόν, ἕνα κύριον ὁμολογοῦμεν. Καὶ τὴν ἁγίαν
 παρθένον ἀληθῶς θεοτόκον, διὰ τὸ τὸν Θεὸν λόγον σαρκω-
 κῶθῆναι, καὶ ἐνωθῆναι, καὶ ἐξ αὐτῆς συλλήψεως
 ἐνώσει αὐτῷ τὸν ἐξ αὐτῆς ληφθέντα υἱόν. Καὶ, εἰ
 δοκεῖ, δεξώμεθα εἰς παράδειγμα τὴν καθ' ἡμᾶς αὐ-
 τούς σύνθεσιν, καθ' ἣν ἴσμεν ἄνθρωποι. Συντεθειμένα
 γὰρ ἐκ ψυχῆς καὶ σώματος, καὶ ὄρωμεν φύσεις
 δύο, ἐτέραν μὲν τοῦ σώματος, ἐτέραν δὲ τῆς ψυχῆς.
 Ἄλλ' εἰς ἐξ ἀφοῦν καθ' ἕνωσιν ὄνθρωπος, καὶ οὐχὶ
 τὸ ἐκ δύο φύσεων συντεθεῖσθαι, δύο ἀνθρώπους τὸν
 ἕνα νοεῖσθαι παρασκευάζει. Ἄλλ' ἕνα τὸν ἄνθρωπον κατὰ
 σύνθεσιν, ὡς ἔφην, τὸν ἐκ ψυχῆς καὶ σώματος. Ἐάν γὰρ
 ἀνέλωμεν τὸ, ὅτι ἐκ δύο καὶ διαζώρων φύσεων ὁ εἰς καὶ
 μόνος ἐστὶ Χριστός, ἀδιάσπαστος ὢν μετὰ τὴν ἕνωσιν,
 ἐροῦσιν οἱ δὲ ἑναντίας· — Εἰ μία φύσις τὸ ὄλον, πῶς ἐνη-
 θρώπησεν, ἢ ποῖον ἰδίαν ἐποίησατο σάρκα; — Τοὺς δὲ
 λίγοντας, ὅτι κρᾶσις, ἢ σύγχυσις, ἢ φυρμός ἐγένετο τοῦ
 Θεοῦ λόγου πρὸς τὴν σάρκα, καταξιοῦσάτω σου ἡ θεοσέ-
 βεια ἠροδῶδως ἐπιστοιμίξεν. Μετὰ δὲ ταῦτα Κυρίλλου
 τελευτήσαντος, ἐπιφύεται μοναχὸς τις καὶ ἀρχιμανδρίτης
 Εὐτυχῆς ὀνομαζόμενος, καὶ ἀποσπᾶ κατόπιεν αὐτοῦ μέρος
 οὐκ ὀλίγον τοῦ λαοῦ, κυρῶν τὰ Νεστορίου καὶ τὸ αὐτοῦ
 πονηρὸν δόγμα, φάσκων μὴ εἶναι τὴν σάρκα τοῦ κυρίου
 ἡμῖν ἰσοῦσιον. Καὶ δὴ πάλιν μετ' ὀλίγον διαβολικῆς ἰσ-
 χυάσεως χειρὸς, ἐτέρα σύνοδος ἐν Ἐφέσῳ ληστρικῆ
 καὶ οὐκ ὀρθία γίνεται, παραπεισθέντος ἐκείσε καὶ Φλαυ-
 ανοῦ Κωνσταντινουπόλεως, τὴν πᾶσαν ἐξουσίαν Διοσκόρου
 Ἀλεξανδρείας ἔχοντος. Καὶ φονεύεται μὲν Φλαυανὸς ὁ
 θεῖος ὑπερμαχῶν τῆς ὀρθοδόξου πίστεως, ἀνατρέπεται
 δὲ ἡ ἐν Ἐφέσῳ πρώτη σύνοδος, ὑπογράφαντων φονικῶ
 βία τινῶν ἐπισκόπων, ἐξ ὧν ἡ πῆρξος Βασιλείος ὁ Σελευ-
 κείας. Κάντεθεν τῶν τοῦ Νεστορίου καὶ Διοσκόρου καὶ
 Εὐτυχοῦς δημοσιουομένων πονηρῶν δογμάτων, καὶ πολ-
 λῆς ταραχῆς γενομένης, μάλιστα ἐν τῇ ἀνατολῇ, φονεύ-
 εται Προτέριος ὁ μέγας ἱερεὺς, καὶ ἕτεροι πλείστοι. Τού-
 τῶν οὖν οὕτως ἐχόντων, ἀνίσταται θεῖον Μαρκιανὸς ὁ
 Βασιλεύς, καὶ συναγαγὼν ἐν Χαλκηδόνι τὴν τῶν χλ' πα-
 τέρων σύνοδον, παρόντων Διοσκόρου καὶ Εὐτυχοῦς, καὶ
 αὐτὸς ἐπορεύθη. Καὶ καταδικάζονται μὲν Διοσκόρος καὶ
 Εὐτυχῆς, καὶ Νεστόριος πάλιν ἀναθεματίζεται. Θεοδώρι-
 τον δὲ, καὶ Ἰβάν, καὶ Βασίλειον Σελευκείας ἐδέξαντο καθ-
 υπογράφαντες, καὶ τῆς ληστρικῆς συνόδου ἀνατραπει-
 σης καὶ ἀναθεματισθείσης, εἰς μίαν συμφωνίαν ἤγαγον
 πάντας οἱ θεῖοι πατέρες. Τούτων δὲ τῶν τεσσάρων συνό-
 δων οὕτω γενομένων καὶ ἐπιβεβαιωθεισῶν, καὶ κρατου-
 σῶν ἐν τῇ τοῦ Θεοῦ ἐκκλησίᾳ, οἱ τὰ Νεστορίου φρονούντες
 ἐσπύθησαν αὐθις τὴν αἵρεσιν αὐτῶν κρατῦναι διὰ τῆς
 Θεοδώρου τοῦ ἡγουσετίας ἀφορμῆς. πολλῶ χειρῶνα τοῦ
 μαθητοῦ αὐτοῦ Νεστορίου ἐκαστημῆσαντος. Ὅθεν τοῖνυν
 καὶ ἡμεῖς ἀκολουθοῦντες τοῖς ἡμετέροις πατέρεσι, καὶ
 βουλομένοι τὴν ὀρθὴν πίστιν ἀλώθῃτον διαφυλάττεσθαι,
 προτρίπομεν καὶ τούτου τὰς βλασφημίας διεξέτασαντας,
 κατ' αὐτοῦ καὶ τῶν ὁμοφρόνων αὐτοῦ ἀποφῆνασθαι. Πρὸς
 γὰρ ταῖς ἄλλαις ἀναρρητόις αὐτοῦ δυσφημίας εἰς
 Χριστόν τὴν Θεὸν ἡμῶν γενομέναις, ἄλλον εἶναι τὸν
 Θεὸν λόγον καὶ ἄλλον τὸν Χριστόν ἀπὸ τῶν τῆς ψυχῆς
 παθῶν, καὶ τῶν τῆς σαρκὸς ἐπιθυμιῶν ἐνοχλοῦμενον, καὶ

unitiōnem. Fatenur itaque Verbum, unigenitum
 Dei Filium, Deum esse perfectum, et perfectum ho-
 minem corpore et anima ratione prædita constantem;
 quod ad deitatem attinet, ex Patre natum ante sæ-
 cula, eumdem autem ultimis temporibus propter nos
 et propter nostram salutem ex Maria Virgine secun-
 dum humanitatem : consubstantialē Patri secun-
 dum divinitatem, et consubstantialē nobis secundum
 humanitatem. Duarum enim naturarum facta est
 unio. Inde est, quod unum Christum, unum Filium,
 unum Dominum confitemur, atque etiam sanctam
 Virginem vere fuisse Deiparam, ideo quod Deus Ver-
 bum carnem induit et homo factus est, atque in ipsa
 conceptione sibi univit templum, quod ex ipsa assu-
 mebat. Si placet, exempli loco accipiamus nostrum
 ipsorum compositionem, quatenus homines sumus.
 Constamus nimirum anima et corpore. Ac videmus
 duas naturas, aliam corporis, aliam animæ; hominem
 vero, ex utriusque unitiōne facta, unum : neque
 compositio ex duabus naturis efficit, ut pro uno ho-
 mines duos cogitemus; sed unum (ut dixi) intelli-
 gimus hominem ex anima et corpore compositum. Si
 enim hoc tollamus, ex duabus et differentibus natu-
 ris unum et indivisum Christum ab unitiōne existere,
 dicent adversarii : Si una natura totius Christi est,
 quomodo potuit humanam naturam induere, aut
 quam carnem sibi propriam asciscere? Eos autem qui
 dicunt contemperatiōnem, confusiōnem aut mixtiō-
 nem naturarum Verbi Dei cum carne factam, palam iis
 ora obturare tua pietas dignetur. Post hæc autem
 Cyrillo mortuo, emersit monachus quidam et archi-
 mandrita nomine Eutyches. Illic non exiguam populi
 partem sibi adjunxit, Nestorii sectam et impium ejus
 dogma approbans, ac dicens carnem Domini non
 esse consubstantialē nobis. Et rursus quidem non
 multo post diabolica manu prævalente, aliud Ephesi
 concilium latronum, et nequaquam sanctum cogitur:
 misso ad id etiam Flaviano Constantinopolitano,
 cum penes Dioscorum Alexandrinæ episcopum summa
 rerum ibi esset. Divinus autem Flavianus defeu-
 dens orthodoxam fidem, occiditur : priori vero Ephes-
 inæ synodo auctoritas abrogatur, subscribentibus
 quibusdam episcopis lethali vi compulsis, inter quos
 fuit etiam Basilius Seleuciæ episcopus. Hinc cum pu-
 blice docerentur Nestorii, Dioscori et Eutycheis per-
 nicioſa dogmata, magnique præsertim in Oriente
 existerent tumultus, occisi sunt Proterius sacerdos
 magnus, et alii plurimi. Eo rerum statu Marcianus
 divinitus creatur imperator : qui coacto Chalcedone
 sexcentorum triginta Patrum concilio, præsentibus
 Dioscoro et Eutyche, in eo una cum ipsis interfuit :
 ibique damnantur quidem Dioscorus et Eutyches, et
 iterum Nestorius anathematizatur : Theodoretus autem,
 Ibas et Basilius Seleuciæ episcopus recepti sunt,
 cum tamen priori [*lege prius, ut infra*] concilio sub-
 scripsissent. Et ita abolitis prædicatoriæ synodi actis
 et damnatis, concordia a sanctis Patribus inter om-
 nes conciliata est. His quatuor conciliis sic actis et
 confirmatis, et auctoritatem in Ecclesia Dei obtinen-
 tibus, Nestorii sequaces denuo suam hæresin confir-

τῶν χειρῶν κατὰ μικρὸν ἀριστάμενον πρὸς τὰ κρείττονα τῇ προκοπῇ τῶν ἔργων ἐηλυθῆναι, καὶ τῇ ἀρίστῃ πολιτείᾳ γινόμενον ἄμωμον. καὶ ὡς ψῆδὸν ἄνθρωπον ἐν ὄνοματι πατρὸς, καὶ υἱοῦ, καὶ ἁγίου πνεύματος βαπτισθῆναι, καὶ διὰ τοῦ βαπτίσματος τὴν χάριν τοῦ ἁγίου πνεύματος εἰληφῆναι καὶ υἰοθεσίας ἡξιώσασθαι, καὶ καθ' ἰμοιώσειν βασιλικῆς εἰκότος εἰς πρόσωπον τοῦ Θεοῦ λόγου τὸν Χριστὸν προσκυνεῖσθαι, καὶ μετὰ τὴν ἀνάστασιν ἀκριβῶς ταῖς ἐνομίαις καὶ ἀναμάρτητον γεγενῆσθαι. Καὶ πρὸς τοῦτους εἶπε, τοιαύτην γεγενῆσθαι τὴν ἐνωσιν τοῦ Θεοῦ λόγου πρὸς τὸν Χριστὸν, ὅποιον ὁ ἀπόστολος ἐξηγεῖται περὶ τοῦ ἁνδρὸς καὶ τῆς γυναικὸς· « Ἔσονται οἱ δύο εἰς σάρκα μίαν » ἐτι δὲ προτρέπομαι ὑμᾶς ἐξετάσαι καὶ τὰ κακῶς γραφέντα παρὰ Θεοδώριτον καὶ Ἰβὰ κατὰ τῆς ἐν Ἐφέσῳ πρώτης ἁγίας συνόδου, καὶ ὁμοίως τὰ κατ' αὐτοῦ ἀποφίνασθαι.

Dei adoratus, post resurrectionem animo constanti eam fuisse Verbi cum Christo unionem, quæ est ab *epa carnis* (I Cor. vi). Ad hæc vos hortor, ut ea etiam sunt contra prius Ephesinum sanctum concilium,

Καὶ ταῦτα πάλιν ὡσαύτως οἱ θεῖοι πατέρες πολυπραγμοσύνατες ἀπεκρίθησαν· ἡ μὲν ἐν Χαλκεδόνι θεία σύνοδος Θεοδώριτον καὶ Ἰβὰ πολλὰ καταλοήσασα, οὐκ ἄλλως αἰτούς ἰδέεατο, εἰ μὴ πρότερον ἀνεθεμάτισαν τὰ ἴδια ποταρὰ συγγράμματα, καὶ Θεόδωρον καὶ Νεστόριον. Ἡμεῖς δὲ κατακρίνομεν καὶ ἀναθεματίζομεν πρὸς ταῖς ἄλλαις ἅπασιν αἰρετικαῖς ταῖς κατακρίθεισι καὶ ἀναθεματωθεῖσιν ὑπὸ τῶν ἐρμηνέων ἁγίων τεσσαρῶν συνόδων, καὶ Θεόδωρον γινόμενον ἐπίσκοπον Μοφουσειτίας, καὶ τὰ ἄσθεβῆ συγγράμματα αὐτοῦ. Καὶ μὲν τοὶ καὶ τὰ κακῶς παρὰ Θεοδώριτον συγγραφέντα κατὰ τὴν ὁρθῆς πίστεως καὶ τῶν δώδεκα κεφαλαίων τοῦ ἐν ἁγίοις Κυρίλλου, καὶ τῆς ἐν Ἐφέσῳ πρώτης ἁγίας συνόδου, καὶ ὅσα ὑπὲρ συνηγορίας Θεοδώρου καὶ Νεστορίου αὐτῶ γέγρακται. Πρὸς τοῦτους ἀναθεματίζομεν καὶ τὴν ἄσθεβῆ ἐπιστολὴν τὴν λεγομένην παρὰ Ἰβὰ γεγράφηαι πρὸς Μάριν τὸν Πέρσιν, τὴν ἐρνούμενην τὸν Θεὸν λόγον ἐκ τῆς ἁγίας παρθένου τῆς θεοτόκου Μαρίας σαρκωθέντα ἄνθρωπον γεγενῆσθαι, καὶ τὸν θεοκύριον Κύριλλον ὡς αἰρετικὸν δευβάλλουσαν, καὶ μεμφομένην μὲν τὴν ἐν Ἐφέσῳ πρώτην ἁγίαν σύνοδον, ὡς χωρὶς κρίσεως καὶ ἐξετάσεως τὸν Νεστόριον καθελούσαν, καὶ τὰ δώδεκα κεφάλαια τοῦ μακαρίου Κυρίλλου διακρινούσαν, ἐδικούσαν δὲ Θεόδωρον καὶ Νεστόριον, καὶ τὰ θεοσυγγῆ αὐτῶν συγγράμματα τε καὶ δόγματα. Δεῖ δὲ τοῖνυν τὰς μὲν τῶν αἰρετικῶν τούτων, καὶ πάντων ἄδυροστούμων γλώσσας, καὶ τὰς τούτων ἀσθεβήστας συνηγορίας, αὐτοὺς τε τοὺς αἰρετικοὺς τοὺς μὴ κατὰ τέλος ἐμμοιόστας τῇ αἰκαίᾳ κακοδοξία καὶ πονηρίᾳ, μετὰ τοῦ πατρὸς τοῦ ψευδοῦς εἰκότως διακόλου συναρμολοῦντες ἱροῦμεν· Πορεύεσθε τῷ φωτὶ τοῦ πυρὸς ὑμῶν, καὶ τῇ φλογὶ, ἣ ἐξεκρίσασται.

A maverunt opera Theodori Mopsuesteni, qui multo pejora quam Nestorius ejus discipulus blasphemavit. Nos igitur sequentes sanctos patres nostros, et volentes rectam fidem sine ulla macula conservare, hortamur vos, ut hujus quoque blasphemias examinetis, de eo et sectatoribus ejus sententiam feratis. Nam præter innumera alia quæ impie in Christum Deum nostrum maledicta evomuit, id quoque protulit, alium esse Deum Verbum, alium Christum, qui animi perturbationibus et carnis cupiditatibus molestiam ipsi exhibentibus, paulatim a deterioribus desistens, factorum profectu in melius evaserit, inculpataque optimæ vitæ ratione usus sit. Qui, ut purus homo, in nomine Patris, et Filii, et Spiritus sancti baptizatus, per baptismum gratiam Spiritus sancti consecutus, adoptione sit dignatus; et ad similitudinem regis imaginis Christus in persona Verbi et peccatorum vacuo fuerit. Præterea pronuntiavit Apostolo dicta viri cum muliere: *Et erunt duo in* examinatis quæ a Theodoro et Iba male scripta, contraque eos eodem modo sententiam feratis.

Patres, his rursum accurate consideratis, responderunt: Chalcedonense sacrum concilium Theodoretum et Ibam graviter verbis insectatum, non alia conditione in gratiam recepit, quam ut prius sua damnarent mala scripta, et Theodorum ac Nestorium. Nos autem præter reliquos omnes hæreticos a dictis quatuor sanctis conciliis damnatos, atque Ecclesia exclusos, damnamus etiam atque proscribimus Theodorum, qui fuit Mopsueatice episcopus, ejusque impios libros: nec non ea quæ Theodoretus male scripsit contra veram fidem, et duodecim sancti Cyrilli capita, ac primam sanctam Ephesinam synodum, et pro defensione Theodori ac Nestorii. Præterea damnamus etiam epistolam quam Ibas fertur scripsisse ad Marim Persam, quæ negat Verbum Dei ex sancta Virgine Deipara Maria incarnatum hominem esse factum, et divum Cyrillum pro hæretico traducit; ac primam quidem Ephesinam sacram synodum reprehendit, ut quæ incognita causa Nestorium damnaverit; duodecim autem capitula sancti Cyrilli conspuat, Nestorio vero et Theodoro eorumque impiis scriptis et opinionibus patrocinatur. Quapropter effrenes hæreticorum istorum linguas, implissimamque scripta, ipsosque ad extremum in falsis suis opinionibus ac malitia perseverantes, optimo juro patri mendaciorum diabolo annumerantes, dicemus: *Vadite in lumine ignis vestri, et in flamma quam concepistis* (Isai. l.).

JUSTINIANI IMPERATORIS EPISTOLA

ADVERSUS NONNULLOS IMPIUM THEODORUM ATQUE INIQUA EJUS DOGMATA, ET EPISTOLAM IBAE DICTAM, NEC NON THEODORI LIBROS CONTRA CATHOLICAM FIDEM, SCRIPTIS PROPUGNANTES.

Ἰσὸν ἐπιστολῆς ἀντιγραφείσης παρὰ τοῦ ἐπιθεωρητάτου καὶ χρυσόκλιτου βασιλέως Ιουστινιανοῦ πρὸς τὴν ἁγίαν ἐκκλησίαν καὶ ἐδικούσαντας Θεόδωρον τὸν ἄσθεβῆ,

Exemplar epistolæ a piissimo atque Christianissimo imperatore Justiniano perscriptæ adversus nonnullos impium Theodorum atque iniqua ejus dogmata,